BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

FUGA ÎN SPAȚIU-TIMP

FUGĂ ÎN SPAȚIU-TIMP

POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE DE AUTORI ROMÂNI

Culegere alcătuită de **ION HOBANA**

CLUB

Scan: Doru Filip

Prelucrare: Costin Teo Graur

EDITURA ION CREANGĂ — BUCUREȘTI, 1981

CUVÎNT ÎNAINTE

La o întîlnire cu cititorii, un băiat de vîrsta voastră m-a rugat să-i vorbesc despre oamenii viitorului. Am fost surprins și bucuros, totodată. Surprins pentru că în astfel de ocazii sînt întrebat cum vor arăta orașele, automobilele, televizoarele și dacă zborul cu viteze supraluminice și călătoria în timp au șanse de realizare. Bucuros, pentru că noi, cei dăruiți cu trup și suflet anticipației, încercăm tocmai să înfățișăm în culori cît mai adevărate nu doar miracolele științei și tehnicii, cît mai ales chipul urmașilor noștri de peste ani — și de peste milenii.

Să nu vă mire faptul că, uneori, chipul acesta vi se va părea familiar. Între prezent și viitor nu există o prăpastie : tot ce e mai de preț în oamenii de azi va dăinui și va crește în oamenii de mîine. Nepotolita sete de a cunoaște, ingeniozitatea creatoare, curajul, cinstea, omenia... iată numai cîteva dintre trăsăturile pe care le veți întîlni și în povestirile înmănuncheate în volumul de față. Și toate acestea vor fi înnobilate de respirația calmă a unei lumi nesupuse asupririi, foametei, războiului...

Poate că voi, dragii mei, veți trăi începutul noii istorii a popoarelor înfrățite în efortul către mai bine, mai frumos, mai înalt. Și vă veți aminti atunci — măcar umbra unei amintiri — visurile închise între copertele unei cărți din lumina copilăriei voastre.

ION HOBANA

STÎNGACIUL

MICA VIETATE se dădu de cîteva ori peste cap, după care se opri, nehotărîtă. Cînd se deplasa, părea o suveică însufleţită, scăpată de sub control. Rămase o clipă locului, proptită în unicul său picior. Cu o grabă hazlie, braţul afrijit începu să se agite iute-iute, afînînd cu extremitatea sa lătăreaţă solul şi adunînd în jurul piciorului cei doi-trei pumni de materie purpurie necesari ca să-i asigure stabilitatea.

Gesturile repezite, nu totdeauna duse pînă la capăt, aveau ceva naiv, neajutorat — erau gesturile bizare ale unui omuleţ cu o singură mînă, şi aceea stîngă.

Se smulse din sol, rostogolindu-se cîţiva paşi mai încolo şi plantîndu-se iarăşi, cît ai clipi. Gemenii rîseră încîntaţi şi porniră cu ochi strălucitori după jucăria neaşteptată. Aceasta repetă manevra şi se îndepărtă ţopăind. Execută astfel un sector de cerc, după care se opri din nou. Trebuia să examineze situaţia.

În ce încurcătură intrase ! Mai întîi căscase gura la nava cosmică răsărită din senin pe vîrful colinei. Apoi urmărise, fără a fi văzută, forfota călătorilor spaţiali în jurul rachetei. În sfîrşit, de la bordul ei fusese coborîtă maşinăria. Aceasta săpase într-un timp record şanţul care înconjura teritoriul noilor veniţi.

Nicicînd nu se văzuse pe astrul acesta un asemenea mecanism inteligent. Aici pînă şi apa verde este cineva, are personalitate, caracter — deşi unul mai degrabă de temut : iat-o privind leneşă din şanţul în care s-a strîns, aşteptînd un singur pas greşit al enigmaticului săltăreţ ca să-l dizolve în acizii săi neiertători.

Stîngaciul se îndepărtă de hotarul morţii. Din dreapta veneau poticnindu-se cei doi copii. Apucă spre stînga, încercînd să dispară într-o cută a terenului.

Oamenii din racheta cea mare ar fi fost destul de mirați dacă ar fi aflat că, la puține ore de la săparea de către mașinăria pe care au debarcat-o de pe navă, a șanțului în formă de inel, pe fundul acestuia s-a ivit o pătură groasă de apă verde. Analizînd-o de la distanță, ar fi descoperit că au de-a face cu o formulă care distruge orice metal și cu atît mai mult orice ființă vie.

La cercetarea întreprinsă din aer nu descoperiseră nimic suspect, iar primele analize ale solului arătau că materia purpurie care acoperă locurile cît vezi cu ochii are o compoziție ciudată, dar nu nocivă. Perfidă, apa verde se ținea în adînc, dormita în labirinturile ei întunecate, în canalele ei microscopice. Dacă marele turn argintiu al rachetei s-ar fi pus pe suprafața planetei în felul stîngaciului, înfigînd un pinten în sol, acesta i-ar fi fost dizolvat în puține minute. Din fericire nava se sprijinea pe trei picioare purtînd pe talpa lor lată cizme înalte dintr-o ceramică indestructibilă.

Nesfîrșit de vicleană este apa verde! Tăcută și nebănuită, ea circulă prin vasele capilare ale solului, fiecare picătură purtînd cu sine ceva din energia fără sfîrșit a oceanului ascuns în scoarța planetei. În cantități foarte mici, apa verde este inofensivă. Ea își cedează enegia fără opoziție oricărui organism apt s-o primească. Acesta este secretul existenței pe astrul purpuriu. Stîngaciul însuși, ca toți frații săi din specia săltăreață, nu face, înfigînd în sol o extremitate a sa, decît să pompeze puțin din energia pe care cu atîta eleganță o cedează apa verde. În momentul următor însă profitorul trebuie să se grăbească. Ușoara presiune pe care o exercită asupra solului mica vietate poate determina substanța nocivă să se acumuleze și atunci primejdia nu mai poate fi înlăturată. Dacă aceasta s-ar produce într-o vale, în fundul unei depresiuni mai accentuate, procesul s-ar desfășura instantaneu și înainte să bage măcar de seamă stîngaciul ar fi dizolvat și asimilat.

Desigur, ființa fără chip, apa verde, nu duce nesăbuința pînă la a stîrpi tot ce mișcă pe această planetă. Știe prea bine că astfel nu ar face decît să lovească în sine, căci, odată nimicite viețile de tot felul, ar fi ea însăși condamnată la pieire. Prezentă în același moment pretutindeni ca o singură ființă, apa verde calculează necontenit, alege, decide pe cine să atace și cînd, hotărăște cît să rezerve pentru viitor. Aceste calcule rămîn secrete pentru bieții stîngaci, cărora nu le rămîne decît să fure de ici un strop de energie, de colo altul, avînd grijă să nu poposească nicăieri mai mult de o clipă.

Acelorași calcule li se datora, fără îndoială, faptul că greutatea uriașă a rachetei de pe colină nu o determinase să se arate decît, cu modestie, în fundul tranșeei de apărare. Dar cine ar fi putut prevedea mișcarea ei viitoare ?

Încrezători în analizele lor grăbite, oamenii de pe nava stelară cedaseră la insistențele copiilor de a fi lăsați să iasă în perimetrul delimitat de șanțul rotund. Nu bănuiau că pe o planetă atît de frumoasă nici un adevăr nu era valabil mai mult de cîteva clipe.

Gemenii erau neobosiți. Identice ca structură, costumele lor nu erau întru totul asemănătoare. Unul avea pe piept desenul simplu al unei flori cu cinci petale albăstrii. Celălalt purta în același loc imaginea ciudată a unui soare galben, foarte departe, după opinia stîngaciului, de soarele de oțel care lumina orbitor planeta sa.

Năvăleau dupăind zgomotos, convinși că au izbutit să pună mîna pe nimicul care le scăpa. Stîngaciul îi fentă lesne. Avea s-o mai facă de cîteva zeci de ori, după care fie se va lăsa prins, fie, ceea ce ar fi mai rău, gemenii se vor plictisi de alergătură și se vor așeza pe povîrnișul neted al colinei. Și atunci, dacă apa verde va simți greutatea lor, mult mai mare decît a stîngaciului, și dacă va voi să-i atace, o va face nestingherită, întrucît puștii habar nu au de prezența ei. Apa verde ar dizolva tălpile costumelor spațiale, ar ataca țesătura metalică, aerul prielnic oamenilor ar scăpa, s-ar pierde în atmosfera planetei, răufăcătoare pentru ei. Înainte să-și dea seama, cei doi ar fi sufocați, apei verzi nemairămînîndu-i decît să-i topească în liniște și să-i absoarbă.

Stîngaciul trecu în viteză printre cei doi copii care se apropiau în goană. Băieții nu-și mai putură potoli elanul și căzură unul peste celălalt, sufocîndu-se de rîs. În căștile de la urechile lor se auzi glasul metalic al robotului supraveghetor încercînd să-i liniștească. Gemenii nu-i dădură atenție, ci reîncepură vînătoarea.

Cît fusese de imprudent stîngaciul agățîndu-se de mașina de săpat, datorită căreia ajunsese înăuntrul șanțului ! Îl mînase o nestăpînită curiozitate. Vroia să vadă mai îndeaproape mecanismul atît de harnic și mai ales turnul gigantic al rachetei. Nu avea de unde să ghicească rostul săpăturii. Forma lui circulară nu spunea nimic stîngaciului, care nu văzuse niciodată o îngrăditură. Pe cînd examina orbitoarea construcție care zburase prin oceanul negru al cerului, săpătorul automat își încheiase treaba. Și astfel mica ființă băștinașă se trezi pe o insulă de pe care nu știa cum să evadeze.

Gemenii schimbară tactica. Omulețul cu floarea albăstrie desfăcu brațele, gata să-l prindă pe stîngaci dacă s-ar fi abătut spre el. Celălalt porni să-l fugărească dinapoi. Suveica vie scăpă cu ușurință. Se întreba însă cît se va mai menține interesul copiilor pentru acest joc obositor și fără noimă. O vînătoare nereușită nu va întîrzia să-i plictisească. Și atunci nesatîmpărații se vor trînti pe sol, fără a bănui că de un gest atît de obișnuit poate fi legată o primejdie de moarte.

Încetă să alerge. Făcu de mai multe ori cîte un singur salt, izbutind să înainteze mai încet ca pînă acum. Spera să domolească ritmul urmăririi, dînd astfel timp adulților de pe navă să apară, să se orienteze, să ia măsuri.

Copiii prinseră din zbor modificarea de ritm. Începură să înainteze aplecați, cu pași mici, încordați, gata să sară cînd s-ar ivi momentul potrivit, dar amînînd mereu pentru că mereu stîngaciul avea grijă să pună între urmăritori și el un spațiu de siguranță. Micile salturi, întrerupte de pauze, ale stîngaciului, de pe o extremitate pe alta, urmate de agitația febrilă a „mîinii" trăda încordarea. Gemenii nu mai rîdeau. Cu ochii ațintiți asupra prăzii, cu lipsa de înțelegere a nevîrstnicilor pentru dreptul celorlalți la existență, ei luau în serios vînătoarea, deși nu cu vreun gînd rău. Cu aceeași nevinovăție ar fi nimicit, fără vrere, nemaiîntîlnita vietate dacă ar fi pus mîna pe ea. Stîngaciul se și vedea strîns la piept, smuls din mîini, examinat cu involuntară brutalitate, purtat în triumf, captură glorioasă, dinaintea celor de pe navă și pus astfel, dacă ar mai fi fost întreg, în imposibilitate de a sorbi din solul purpuriu dramul de energie care îl ajuta să trăiască de la un minut la altul.

Era limpede că dacă ține la viață nu trebuie să se lase prins. În același timp, nu ar fi suportat să-i vadă pe copii revenind la jocul lor static de la început, expunîndu-se pericolului de a fi surprinși de apa verde. Stîngaciul își făcea calculele acestea din zbor, fără să-și desfășoare pe larg, fie și în gînd, ideile. Atotputernică, șireată, cine știe dacă apa verde nu ar fi prins de veste, și atunci...

Mai era o cale : să inverseze rolurile. Să-i sperie, să-i determine să fugă de el, să strige, să cheme în ajutor. Să atragă astfel atenția celor de pe navă, atît de ocupați cu aparatele lor, cu cercetările lor, cu transmisiile lor încît i-au uitat pe copii în țarcul acesta rotund. Să-i oblige să ia copiii la bord, salvîndu-i.

Să-i sperie — el, stîngaciul ! — pe cei doi băieți care nu știu ce este frica ? Era cea mai caraghioasă idee. Cu mersul lui săltăreț și gesturile împiedicate ale brațului de-o șchioapă, cum ar putea el să strecoare în sufletul cuiva un fior de teamă ?

Era dator să încerce. Se opri din rostogolire. Copiii veneau din două părți, învăluindu-l. Totul îl îndemna s-o rupă la fugă, dar își impuse să aștepte.

Timpul trecea. Deodată i se păru că puștii aleargă nespus de încet, cu mișcările rare ale unui zbor plin de grație. Stîngaciul vibra de panică și neliniște. Fiecare fracțiune de timp petrecută în același loc devenea o provocare la adresa apei verzi și sporea primejdia să se lase surprins de ea. Nu vedea însă altă cale.

Primul se apropie băiatul cu soarele pe piept. Îl lăsă să ajungă la trei-patru pași. Atunci se rostogoli brusc în direcția lui. Copilul șovăi, se opri. Nu mai rîdea. Fratele lui striga îndemnuri războinice. Nu le auzea. Jucăria se prefăcuse în ceva neprietenos, agresiv, străin.

Stîngaciul mai execută un salt, apoi încă unul. Să fi întins mîna, cavalerul soarelui l-ar fi putut atinge. Nu o făcu. Nu mai avea chef. Așa cum se ițea ca o suveică ascuțită la capete, te ducea cu gîndul la toate obiectele care înțeapă, care fac rău. Duse mîinile la spate și făcu primul pas înapoi.

În cască răsună asurzitor un chiuit victorios. Era băiatul cu floarea, care venea ca vîntul. Stîngaciul tresări. Îl uitase. Cu greu reuși să se ferească în ultima clipă, dar nu fără urmări. Aruncîndu-se asupra lui, dolofanul îl atinsese, nu prea rău, destul ca să-i amorțească brațul. Pentru o vreme ? Pentru totdeauna ? Nu era timp de cercetat. Țopăi pînă departe, la marginea opusă a terenului. Încercă să se planteze în sol, dar nu reuși. Mai făcu două-trei salturi. Apoi căzu. Se simțea obosit. Avea nevoie de o picătură de energie. Dar fără aportul brațului nu putea s-o capete.

Băieții veneau, de astă dată fără să alerge. Vedeau bine că se întîmplase ceva. Stîngaciul se mai ridică de cîteva ori, se mută, ferindu-se, instinctiv, să poposească prea mult într-un loc și astfel să ispitească apa verde.

Încercă să se înfigă în sol din arcul saltului. Nu era destul de greu pentru aceasta, iar salturile pierdeau din avînt pe măsură ce stîngaciul își epuiza energia. Avea să piară astfel, fără nici un rost, pe marginea șanțului în care sclipea, în așteptare, apa verde ?

Gemenii priveau cu o teamă neînțeleasă ființa neajutorată. Prea mici ca să înțeleagă drama, o ghiceau. Jocul se sfîrșea trist. Urmăreau ultimele lui faze cu ochi mari și gravi, mereu mai aproape de stîngaci, ca și de șanțul amenințător. Nu mai erau decît doi omuleți dezarmați pe o planetă neprietenoasă.

Stîngaciul simți că se pierde. În curînd nu va mai putea face un pas. Și ar fi vrut... Ce ar fi vrut ? A, desigur, ar fi vrut să-i avertizeze pe gemeni, și prin ei pe toți oamenii aceștia atît de ocupați, să se ferească.

Nu mai era decît o ieșire. Simțea pe întreg trupu-i uscățiv privirea copiilor, tremurătoare. Își adună ultimele puteri, se rostogoli o dată, de două ori, căzu, se ridică iarăși — salt, cădere, salt. Pe muchea netedă a șanțului, o ultimă privire în jur și săritura cea mare.

Băieții urmăriră cu ochi plini de întrebări prăbușirea stîngaciului în apa verde. Văzură cu spaimă forma lunguiață pierzîndu-și conturul, micșorîndu-se, inegal, frîngîndu-se în două, în trei, pe cînd un abur ușor se ridica în atmosferă. Strigară, pradă aceluiași gînd nerostit.

Un glas nevăzut răspunse în căștile lor. Peste o clipă, un bărbat masiv alerga spre ei, îi lua în brațe, le asculta cuvintele întretăiate de lacrimi. Pe piepturile lor, soarele galben pălise, floarea albăstrie se ofilea.

Cînd privi în adîncul șanțului, astronautul se încruntă. Din vietatea necunoscută nu mai rămăsese nici urmă, iar apa îl privea și ea, un imens ochi verde și mut. Omul din stele sui copiii pe navă și-și spuse că mai erau multe necunoscute pe planeta de purpură.

VLADIMIR COLIN

STÎNCA DE BROCART

— AŞ VREA să-ţi arunci ochii peste însemnările astea, mi-a spus prietenul meu de la Arhiva Cosmică nr. 1. Cinci oameni le-au avut în mîini, fiecare a completat cu cîte ceva textul iniţial, şi toţi cinci sînt de mult cenuşă...

Întors acasă, am început să descifrez paginile scrise cu vechile caractere latine. Le transcriu mai jos întocmai, mărginindu-mă să le adaug doar un titlu, după un vechi obicei scriitoricesc :

Şi am rămas singur. Trupul strălucitor al navei a mai dat o dată ocol asteroidului, apoi s-a îndreptat către Satar U6, unde se află conducerea institutului şi laboratoarele. Ca o apă neagră, tăcerea s-a închis în jurul meu. În faţă, strivindu-mă cu gigantica lui prezenţă, discul uriaş al lui Jupiter strălucea indiferent şi, pentru întîia oară, cu o neplăcută strîngere de inimă, am putut sonda adîncurile singurătăţii. Nu mi-am stăpînit un fior îngheţat. Tăcerea era totală, oarbă. M-am întors cu spatele către uriaşul înfăşurat în linţolii otrăvite şi mi-am lăsat privirile să lunece peste îngerescul tremur al stelelor, amintindu-mi de versurile lui Mitran :

...iar frunzele speriate ale stelelor tremură
pe marii plopi de aur ai lumilor,
în noaptea începutului...

Pentru întîia oară, într-adevăr, eram singur. Fără să vreau mi-am ridicat braţele şi am chiuit aşa cum trebuie să fi chiuit cîndva primul australopitec înălţat în două picioare. Mi s-a părut că glasul mi se rostogoleşte prin spaţii, se desface în milioane de şuviţe sonore care se izbesc de stele, trezind ecouri pe fiecare dintre măruntele lumi clipind neliniştite. Apoi m-am simţit mai bine și mi-am coborît privirile peste minusculul domeniu ce-mi fusese atribuit.

Să mă dezagreg, dacă nu era curată bătaie de joc ! Prima însărcinare dată celui mai bun absolvent al Institutului de Biologie Cosmică se limita la cercetarea acestui 1964 AI, un asteroid prăpădit, cu diametrul de trei kilometri...

Cînd mi-a întîlnit privirile atunci, după anunțarea repartițiilor, Piru, secretarul nostru, a avut o clipă de ezitare. Apoi s-a uitat în jur și s-a simțit dator să-mi șoptească :

— Întreaga comisie a convenit să repartizeze majoritatea absolvenților în echipele trimise pe asteroizii mai importanți. Sub conducerea unor cercetători verificați, înțelegi ? Numai cei mai buni dintre voi au fost selecționați pentru explorări individuale pe asteroizi mărunți. E o dovadă de încredere, Bogdan.

Strașnică încredere ! Ghinea, student mediocru și incapabil de intuiții elementare, face parte din echipa de pe Ceres. Presupusele urme de viață de pe Planeta Pierdută trebuie să apară mai degrabă pe un corp ceresc cu diametrul de 800 km decît pe amărîtul ăsta de 1964 AI, care nici de un nume ca lumea nu s-a învrednicit, nu? Bucurîndu-mă de încredere, sînt trimis să caut ceea ce nu poate fi găsit. Neînvrednicindu-se de încredere, Ghinea are să dea în schimb peste cine știe ce urmă, pe care o va prezenta simplist Academiei. Altcineva va trebui să reia apoi studiul, dar Ghinea va rămîne descoperitorul vieții de pe Planeta Pierdută...

Bineînțeles că logica anapoda a comisiei nu mă convinsese, numai că n-aveam cu cine sta de vorbă. Profesorul ? Și-ar fi ridicat ochelarii desueți, pe care nimeni nu înțelegea de ce se încăpățînează să-i poarte, și m-ar fi privit cu ochii lui obosiți, repetîndu-mi ceea ce ne spusese la cursul lui : „N-avem nici o dată referitoare la cataclismul care a nimicit planeta ce se rotea între orbitele lui Marte și Jupiter. Vorbim despre o explozie... Naturală ? Artificială... ? Unde anume, pe ce parte a planetei s-a produs ? Din ce regiuni provin sfărîmăturile care au alcătuit centura de asteroizi ? Trebuie să cercetăm fiecare asteroid în parte. Nu știm nimic și n-avem dreptul să excludem posibilitatea descoperirii unor vestigii semnificative pe o biată piatră de cîteva sute de metri, la fel de bine sau chiar mai degrabă decît pe una dintre marile sfărîmături cu pretenții de planetă minusculă, Ceres, Vesta, Junona, sau mai știu eu care..." Atunci cînd îi vorbisem despre calculul probabilităților, care indica totuși că urmele căutate puteau fi mai curînd găsite pe una dintre micile planete decît pe bolovanii rotiți prin spațiu, se mulțumise să-mi răspundă liniștit : „Noi sîntem cercetători, Bogdan. Nu lucrăm cu probabilități, fie ele și de 99%, ci cu certitudini. Dar dacă refuzi, firește..."

Ca unul dintre vechii naufragiați ajunși pe țărmul unei insule pustii, mi-am rotit privirile peste teritoriul pe care aveam să stăpînesc o lună încheiată. De pe stînca pe care mă aflam i-am cercetat cu strîngere de inimă îngrămădeala haotică de pietre albe, negre și roșii. Dacă cineva mai avea vreo îndoială, o privire era de ajuns pentru a se convinge că o înspăimîntătoare explozie sfîrtecase trupul Planetei Pierdute. Poate că asteroidul nu era decît o bucată inertă, smulsă din măruntaiele lumii dispărute ? Atunci, era limpede, cercetările mele nu puteau duce la nici un rezultat. Și echipa lui Ghinea tocmai descoperea probabil ceea ce n-aveam să găsesc niciodată...

Ghinea ! Bineînțeles, n-am nimic cu el. L-am luat doar drept exemplu și numele lui îmi vine mereu în minte pentru că, oricum, să te străduiești zadarnic timp de o lună de zile în vreme ce el... sau nu neapărat Ghinea, un altul de același soi... n-are decît să se aplece pentru a descoperi de-a gata... Ei bine, nu ! Destul ! Am isprăvit cu toți acești Ghinea, odată pentru totdeauna. Cum suna deviza feudalului din Franța, despre care ne vorbise Profesorul ?... *J'y suis, j'y reste.* La urma urmelor, nu-i mare scofală să descoperi ceea ce sare în ochi ! În schimb, dacă voi găsi ceva pe bietul meu 1964 AI, nu se va putea spune că mi-am pierdut vremea degeaba, sau că am înșelat încrederea celor care m-au socotit în stare să mă descurc singur.

Așadar, cît văd cu ochii, numai pietre. Și, invariabil, albe, negre, roșii. De ce ?... Unele sînt ciudat de contorsionate, de parcă o mînă uriașă le-ar fi răsucit ca pe niște odgoane. Nu cumva... ? Nu, băiete, liniștește-te. Nu sînt coloane ! E destul să te uiți la formele neregulate, la nenumăratele lor colțuri și muchii... Mai departe, acolo, se cască o prăpastie. Și dincolo de ea continuă haosul bolovanilor albi, negri și roșii, albi, negri și roșii, la nesfîrșit. Alte culori nu par să existe pe asteroid. 900 de hectare moarte, pe care le poți străbate în trei ore. Le vei parcurge, așadar, de 120 de ori în 30 de zile, ceea ce înseamnă că te afli într-o celulă încăpătoare, fără gratii. Ei, și ? *J'y suis, j'y reste !...*

Înainte de a porni în explorare am aruncat o privire asupra stîncii pe care stăteam în picioare. O stîncă roșie. Dar uimitor de netedă, lustruită ca un soclu de marmură. Ciudată piatră ! Ca și marmura, avea ape și vine șerpuind neregulat. Dar vinele păreau de aur, ca și cum întreaga stîncă ar fi fost un fel de brocart împietrit.

Era caraghios că privisem tot timpul în jur, fără să iau în seamă tocmai locul unde coborîsem. Cu gîndul să ocolesc stînca mi-am dat drumul în gol și, în ciuda greutăților cu care tălpile îmi fuseseră lestate, am plutit lin ca purtat de o invizibilă parașută, pentru a mă opri pe un ochi sticlos și translucid. Dacă relieful asteroidului era peste tot frămîntat, răscolit de o deznădăjduită convulsie a materiei, ochiul luciu din fața stîncii părea o ireal de calmă oază. Stînca însăși, înaltă de vreo patru metri, avea o vagă formă piramidală, aproape conică : muchiile îi fuseseră rotunjite și niște șanțuri verticale îi brăzdau suprafețele, ca niște falduri.

Am ocolit-o încet, fără să-i descopăr nici o iregularitate, nici o fisură. Perfect neted, brocartul de piatră se înălța inexplicabil, sfidînd închipuirea. Misterios, ochiul translucid descria un semicerc în fața stîncii. (*Liniștește-te,* îmi repetam, *nu cunoști formele naturale de pe Planeta Pierdută. Nu încerca să atribui unei ființe raționale ceea ce poate foarte bine să nu fie decît jocul întîmplător al naturii.* Dar inima îmi bătea repede, prea repede, căci neînsemnatul asteroid se dovedea capabil de surprize...) Nerăbdător, ocoleam întruna stînca roșie, încercînd să-i găsesc o explicație. Îmi trecuse supărarea, nu mă mai gîndeam la Ghinea, cel mult îi mulțumeam fără cuvinte profesorului pentru hotărîrea care mi se păruse batjocoritoare.

Nu vedeam decît stînca de brocart. Îi urmăream vinele aurii și credeam că descifrez în desenul lor o intenție, niște semne necunoscute. Apoi recunoșteam că șerpuirea le era întîmplătoare, pentru a tresări deodată, închipuindu-mi că dădusem peste o semnificație obscură. Nu știu de cîte ori m-am învîrtit așa în jurul stîncii, pînă cînd, dezamăgit, m-am așezat pe ochiul translucid lîngă care, enigmatic, se ridica.

Îndreptîndu-mi atenţia către a doua ciudăţenie descoperită pe asteroid mă întrebam dacă un cristal natural putea avea dimensiunea şi suprafaţa perfect netedă a acestei oglinzi mate. Privind cu încăpăţînare în apa ei înceţoşată mi se părea că-i desluşesc în adîncuri nişte forme întunecate şi nu mai ştiam unde începea realitatea şi unde se sfîrşea autosugestia.

— Nu, aşa nu se poate ! am strigat, sărind în picioare.

Stelele clipeau peste îngrămădeala de pietre albe, negre şi roşii. Am simţit din nou, cu o acuitate neaşteptată, cît eram de singur.

— Aici, prin urmare, am să revin, am spus repede, vorbind cu glas tare şi bucurîndu-mă că aud o voce, fie şi numai a mea. Dar mai întîi să-mi explorez asteroidul, reperînd eventualele puncte asupra cărora am să-mi concentrez atenţia...

Am zîmbit încurcat, dîndu-mi seama că mă port ca un copil care-şi face curaj vorbind „ca pentru alţii", singur într-o încăpere întunecată. Ridicînd din umeri, am pornit în recunoaştere, propunîndu-mi deocamdată o explorare sumară, un prim contact cu lumea miniaturală a asteroidului. Şi am început să sar din piatră în piatră.

Acum, abia, înregistram faptul că relieful nu cunoştea aici formele spectaculoase ale munţilor. Nici măcar dealuri nu se vedeau. Pietrele se adunau într-o succesiune dezordonată, se încălecau asemenea unor dihănii fulgerate într-un ultim spasm, nelăsînd literalmente nici un petec de loc liber. Uşor de parcă oasele mi-ar fi fost umplute cu aer, săream din piatră în piatră. Era ameţitoare senzaţia asta de plutire liberă, aproape de zbor, şi mă încordam uneori mai mult decît trebuia pentru a mă bucura de fantastica dimensiune a saltului.

Apoi am ajuns la prăpastia pe care o văzusem încă de pe stînca roşie. Am privit în golul întunecat şi ceea ce am întrezărit mi s-a părut atît de neverosimil, încît nici nu mi-am dat seama cînd am început să cobor, ţinîndu-mă de colţurile bolovanilor albi, negri şi roşii, ce căptuşeau pereţii abrupţi.

Nici o floare, nici un spin, nici un fir de iarbă nu înveselea dezorganizatul schelet de piatră al malurilor. Dar pe fundul prăpastiei, la fel de neted ca ochiul translucid de lîngă piciorul stîncii de brocart roşu, un alb triunghi isoscel era atît de perfect încastrat în masa zgrunțuroasă și compactă a pietrei negre, încît nu mai puteam crede într-un simplu joc al naturii.

Fără să-mi pot lua ochii de la figura riguros geometrică, alunecam din piatră în piatră. Mă gîndeam învălmășit la profesorul care mă trimisese pe măruntul 1964 AI, la colegii care poate descopereau și ei în clipa aceea urmele vieții care însuflețise cîndva (acum eram încredințat) Planeta Pierdută, mă întrebam ce rost avea triunghiul alb — ornament, marcaj, simbol religios ? — și, într-o stare febrilă, amestec de bucurie, neliniște, teamă că imaginea albă se va dovedi o iluzie optică, o simplă pată luminoasă, am sărit pe piatra neagră ce alcătuia fundul prăpastiei.

Imaculat, triunghiul se oprea cu vîrful ascuțit în peretele din față. Și am uitat pentru o clipă de neașteptata formă geometrică ce mă atrăsese în prăpastie, căci, înaintea mea, pe peretele neregulat pe care colțurile pietrelor sfîșiate încremeniseră odată pentru totdeauna, un alt triunghi, de astă dată roșu, se înălța răsturnat, ca și cum triunghiul alb n-ar fi fost decît răsfrîngerea lui într-o invizibilă oglindă.

Cele două triunghiuri, ale căror vîrfuri se atingeau, erau de dimensiuni riguros egale. Suprafața roșie avea luciul perfect al celei albe. Nu-mi dădeam seama din ce material fuseseră șlefuite sau turnate, dar nu mai încăpea îndoiala că o ființă rațională le concepuse. Mă aflam în pragul unei descoperiri pe care n-o puteau anula nici eventualele succese ale echipelor trimise pe ceilalți asteroizi. Cu pași înceți am pus piciorul pe suprafața albă, încercîndu-i rezistența. Apoi am înaintat treptat către centrul triunghiului. Nu știu de ce, am încercat deodată un simțămînt neplăcut. Mi se părea că cineva mă privește, că nu mai sînt singur. Am dat să mă întorc, dar era prea tîrziu.

M-am prăbușit, triunghiul alb s-a prăbușit sub mine, în același timp o masă întunecată a coborît, rotindu-se, și am fost împins de la spate. Într-o fracțiune de secundă m-am pomenit într-un tunel roșu (am bănuit că era un tunel, înainte de a-mi da seama unde mă aflam). Dar nu pereții tunelului erau roșii, ci el însuși, substanța lui, de parcă aș fi intrat într-o imensă arteră. Nu pătrunsesem într-un lichid colorat. Aerul era roșu. Nu mai vedeam, prin culoarea impalpabilă, dincolo de lungimea brațului.

Am rămas o clipă nemişcat, prea surprins pentru a schiţa un gest. Dar, cînd m-am întors, am desluşit cu mirare un triunghi alb, vertical şi dispus cu vîrful în jos, aşa cum văzusem cu o clipă înainte triunghiul roşu încastrat în peretele prăpastiei. Mi-a trecut prin minte că cele două triunghiuri îşi schimbaseră locurile, că declanşasem un sistem basculant îngăduind pătrunderea în lumea substanţei roşii, dar am căutat zadarnic pe podea triunghiul roşu — poate că nu-l puteam vedea din pricina culorii sîngerii în mijlocul căreia mă aflam — şi zadarnic am împins cu tot trupul triunghiul alb, încercînd să găsesc ieşirea.

Acum mi se pare ciudat că am realizat, parcă mai tîrziu decît ar fi fost firesc, că eram captiv. Şi nu în puterea cuiva, a unei voinţe şi inteligenţe cu care puteam intra în contact, ci în puterea oarbă a unui mecanism, rămas intact printr-o absurdă fatalitate. Mintea care concepuse ciudatul dispozitiv nu mai exista de mult, pînă şi lumea pe care o cunoscuse fusese spulberată. Dar mecanismul dăinuia şi funcţiona ireproşabil, ca o capcană. Căzusem în capcană.

Neliniştit, înţelegeam că n-aveam nici o posibilitate de comunicare şi nu ştiam cît puteam rezista în strania substanţă roşie, ale cărei proprietăţi îmi erau necunoscute. Chiar dacă direcţia institutului ar fi trimis o echipă de salvare, intrigată de faptul că nu intram în legătură cu ea la intervalele stabilite, aveam toate şansele să fiu găsit prea tîrziu.

Şi totuşi nu puteam sta cu braţele încrucişate. Simţeam nevoia să caut rostul instalaţiei necunoscute unde fără voie nimerisem, mai ales că fusesem atît de dezamăgit la aflarea misiunii ce-mi revenea, mai ales că dorisem mai presus de toate să descopăr una dintre tainele pe care lumile necercetate le ascundeau. Hotărît, m-am dezlipit de triunghiul alb. Înaintam cu băgare de seamă prin substanţa roşie, fără să fiu nevoit să mă aplec, de vreme ce bolta tunelului era atît de înaltă, încît nu o puteam ajunge. Atingeam, în schimb, amîndoi pereţii cu vîrfurile degetelor, dacă-mi desfăceam braţele.

Mă intriga, în primul rînd, „aerul" roşu. Oare tot văzduhul Planetei Pierdute fusese alcătuit dintr-un asemenea gaz, păstrat aici numai datorită miraculoasei etanşeităţi a tunelului, sau substanţa aceasta avea anume proprietăţi pentru care fusese închisă în imensa capsulă unde nimerisem ? Dacă era vorba de „aerul" lumii dispărute, nădăjduiam vag să mai ajung undeva, să găsesc o ieșire. Dacă aveam de-a face cu o substanță rară, conservată anume, însemna că nu voi mai ieși niciodată. Tehnica celor ce concepuseră rezervorul inspira încredere...

Gîndind astfel, continuam să înaintez cu prudență. Nu știu cît am mers cu mîinile întinse înainte, de teamă să nu mă izbesc de vreun obstacol, cînd am atins un perete. Mi-am spus îndată că a doua presupunere se dovedea, spre nefericirea mea, întemeiată : substanța roșie era un gaz rar, păstrat într-un mare rezervor, căruia îi atinsesem fundul. Dar, apropiindu-mă, am deslușit cu mirare un disc translucid încrustat în peretele opac, așa cum cele două triunghiuri fuseseră încastrate în piatră.

Discul amintea de ochiul luciu lîngă care se înălța stînca de brocart și m-a izbit pasiunea pentru forme geometrice a oamenilor — dați-mi voie să le spun așa — care trăiseră pe Planeta Pierdută. Cu palmele lipite de suprafața translucidă mi-am apropiat fața, încercînd să disting ceva dincolo de apa ei înghețată. Mi s-a părut că discul vibrează, ondulează ca străbătut de niște linii de forță și, brusc, am trecut dincolo. M-am trezit prins, înțepenit, într-o masă incoloră, într-o substanță invizibilă, care nu-mi îngăduia să mă mișc.

Nu înțeleg cum am trecut prin ochiul translucid, dacă am făcut să acționeze un nou mecanism sau dacă fereastra discoidală era alcătuită dintr-o materie cu proprietăți necunoscute. În vreme ce mă puteam deplasa cu ușurință în substanța roșie a tunelului, acum însă — neînconjurat aparent de nimic — aveam senzația că fusesem introdus într-o masă compactă și dură. Mi-a trecut prin minte că pătrunsesem într-un cîmp gravitațional de o neînchipuită putere, dar mi-am dat seama că o asemenea intensitate ar fi trebuit să mă strivească pe loc. Pe cînd eu nu mă simțeam decît vîrît într-o invizibilă cămașă de forță. Incapabil de mișcare, mi-am rotit privirile, încercînd să înțeleg unde nimerisem.

Mă aflam într-o încăpere hexagonală, ale cărei laturi erau alcătuite din ochiuri rotunde, prinse între ele cu o substanță întunecată. Discul prin care pătrunsesem în inima acestui poliedru translucid nu constituia decît una dintre fațetele lui, ca și — după cum presupuneam — ochiul luciu de lîngă stînca de brocart (era foarte posibil să fi străbătut în tunelul roşu, în sens invers, distanţa relativ scurtă pe care o parcursesem, sărind din piatră în piatră, la suprafaţa asteroidului). Acum nu mai puteam presupune că gazul roşu era doar o substanţă păstrată în uriaşa capsulă unde nimerisem. Bănuiam mai degrabă că trecerea prin tunelul roşu pregătea pătrunderea în poliedrul translucid, totul făcînd parte dintr-un mecanism a cărui finalitate rămînea obscură. Neliniştit, aşteptam efectul acţiunii ciudatei puteri pe care n-o înţelegeam. Imobilitatea impusă era atît de neplăcută, încît mi se părea că trecuse o oră de cînd mă aflam încătuşat de forţa nevăzută, ca o insectă prinsă în apele pietrificate ale chihlimbarului.

De aceea nu mică mi-a fost mirarea văzînd că acul cronometrului, prins la încheietura braţului drept, nu se clintise. Era un instrument perfecţionat, menit să funcţioneze în orice condiţii şi care, practic, nu se putea defecta. Am rămas cu ochii pironiţi la cadran, numărînd în minte pînă la şaizeci. Limba nu se clintea, cronometrul încetase să funcţioneze. Se defectase, totuşi, sau nu putea funcţiona în condiţiile anormale din interiorul poliedrului ? Dar dacă acul se deplasa în continuare şi eu nu-l puteam vedea mişcîndu-se ?

Presupunerea m-a înspăimîntat, nu atît prin absurditate, cît prin faptul că păream dispus s-o primesc ca pe o explicaţie plauzibilă. Ce se petrecea cu mine ? Mi-am amintit brusc de maimuţa din laboratorul institutului, căreia i se creaseră reflexe caraghioase ca, de pildă, acela de a mînca o bucată de frînghie atunci cînd avea de ales între o asemenea frînghie şi o banană. Aveam impresia că nici nu mai vede banana, pe care o mînca altădată cu poftă, dacă nu era însoţită de bucata de frînghie... Eram cumva şi eu condiţionat de forţa necunoscută răspîndită în strania încăpere în care mă aflam ?

N-am apucat să-mi răspund. Stupefiat, priveam spre centrul încăperii, unde o maimuţă înfuleca o banană. Nu era o maimuţă oarecare. Puteam jura că era Stop, pavianul institutului nostru.

Îl priveam prostit cum îşi mînca banana, umblînd de colo pînă colo, aşa cum făcea întotdeauna. O mînca repede şi banana nu se sfîrşea. Voiam să strig, dar — deşi apărate de cască — buzele refuzau să mi se mişte. Acolo, pe podea, Stop îşi mînca banana cu aceeaşi poftă. Cred că totul a durat o jumătate de ceas, dar acul cronometrului nu se clintea şi eu priveam fără un gînd, fără o reacţie, pentru că ştiam că nu se poate, că Stop nu mînca o banană în poliedrul acela, fie şi numai fiindcă murise cu doi ani în urmă. Înnebunisem ? Istovit, am încercat să mă verific. M-am străduit să-mi amintesc cine-i crease caraghiosul reflex cu frînghia şi, deodată, mi-am amintit : Ghinea. A fost de ajuns să mă gîndesc la el, să-i văd faţa de prostănac înaintea ochilor, pentru ca Stop să dispară fără urmă. În locul lui, Ghinea se ivise pe podeaua încăperii.

— Ce se aude la voi, pe Ceres ? am vrut să-l întreb, dar — ca într-un coşmar — buzele nu mi s-au clintit.

— Nimic, Bogdan. Pierdere de vreme...

Răspundea ! Era cu putinţă să mă audă, deşi nu vorbeam, şi să vorbească, răspunzînd firesc, fără să mă audă ? Dar nici Ghinea nu-şi mişcase buzele. Ce este asta ? Ce se întîmpla ? Îmi venea să strig, dar am spus liniştit (am gîndit, de fapt) :

— Aici, cum vezi, e cam ciudat...

— Ce-i ciudat ?

Mă privea mirat cu ochii lui de peşte. M-am înfuriat şi am strigat (am vrut să strig) :

— Boule ! Dac-ar fi Profesorul aici, în locul tău...

Ghinea a dispărut, ca măturat. Acum nici nu mi se mai părea ciudat să-l văd pe Profesor, în locul lui. Îşi ridicase ochelarii pe frunte şi aştepta, uitîndu-se întrebător la mine.

— Aţi avut dreptate, am spus. Trebuie să cercetăm fiecare asteroid în parte.

— Mă bucur că nu te mai crezi nedreptăţit...

Zîmbea. Mi s-a părut, sau zîmbetul era ironic ?

— Aici, pe 1964 AI, am descoperit o instalaţie neobişnuită. Dar nu mă pot mişca şi nu ştiu cum să scap dintre pereţii ăştia...

Nu mai zîmbea. Mă privea şi-şi trecea arătătorul peste buze.

— Pe mine m-ai putut introduce, a spus. Cum ai făcut ?

— M-am gîndit. V-am chemat cu gîndul. Gîndurile mele sînt puternice...

— Gîndeşte că vrei să ieşi, a spus atunci, şi soluţia mi-a apărut atît de simplă, încît m-am mirat că nu-mi dăduse şi mie prin minte.

Mi-am propus să scap dintre pereții translucizi, să mă regăsesc la suprafața asteroidului. De unde mi se păruse că am plumb în vine m-am simțit deodată ușor, de parcă puterea nemiloasă care mă ținuse sub apăsare, s-ar fi destrămat. Ca un balon m-am desprins — am fost desprins, mai bine-zis, căci n-am făcut nici un efort — și m-am ridicat, împins de un curent ascensional care m-a izbit de una dintre discoidalele fațete ale tavanului. Asemenea unui sfredel am început să mă răsucesc din ce în ce mai repede în jurul propriului meu ax, am străbătut materia translucidă și m-am pomenit, tot răsucindu-mă, într-un fel de con roșu, ai cărui pereți păreau străbătuți de șerpuitoare fulgerări aurii.

Un vuiet indescriptibil îmi răsuna sub frunte. Mi se părea că mă înăbuș. Am făcut un efort deznădăjduit și mi-am pierdut cunoștința.

O altă mînă adăugase următoarele rînduri sub ultimele cuvinte ale acestui text :

Biologul Bogdan a fost găsit în nesimțire pe stînca roșie cu vine de aur, numită de el stînca de brocart. În perioada corespunzătoare, nici biologul Ghinea și nici profesorul Ionescu n-au părăsit mica planetă Ceres — respectiv laboratorul de pe Satar U6 — și nu-și amintesc să se fi întîlnit cu biologul Bogdan.

În depresiunea pe care acesta o pomenește au fost identificate, într-adevăr, două triunghiuri, unul roșu pe fundul depresiunii și unul alb, pe peretele prăpastiei. În ciuda unor încercări repetate, n-am izbutit să declanșăm sistemul basculant, despre care se vorbește în însemnările de mai sus. Tentativele de a sparge, sau tăia, ochiul translucid de lîngă „stînca de brocart“ — și stînca însăși — s-au arătat ineficace, materia necunoscută a celor două corpuri dovedindu-se indestructibilă.

Urma o însemnare rapidă, făcută de o a treia mînă (însemnare a profesorului Ionescu) :

Îl cunosc pe Bogdan. Halucinație ? Nu cred. Timp paralel ? Cronometrul nu l-a putut înregistra (funcționa cînd Bogdan a fost descoperit de către echipa de salvare) și Stop murise de doi ani... Timpul unui univers paralel, mai degrabă (prezența mea și a lui

Ghinea, fără să știm) sau numai reconstituirea artificială a condițiilor unui univers paralel, oricare, și indiferent cine ar fi subiectul experienței... De păstrat.

O a patra mînă notase apoi, cu noile caractere universale, care înlocuiseră scrierea latină :
16 septembrie 2010. Asteroidul 1964 AI a fost pulverizat în urma unei explozii, a cărei cauză n-a putut fi precizată.

În sfîrșit, la capătul paginii, ștampila rotundă cu cele două cuvinte :
SE CLASEAZĂ.

CONSTANTIN CUBLEȘAN

RITMUL ASCUNS AL INIMII

UNA CÎTE UNA stelele cădeau de pe cer în noaptea aceea albastră. Se desprindeau de sus, din mijlocul bolții ori de undeva de aiurea și despicau cerul cu arderea lor de o clipă.

Niciodată nu mai văzuse atîtea stele căzătoare.

Cînd era copil se așeza vara în iarbă și, cît erau serile de lungi, privea cerul. I se părea că stelele tremură, că dispar și apar într-un joc de licurici pe care nu-l putea înțelege. Nu-i plăceau nopțile cu lună. Atunci nu se vedeau stelele, iar luna era prea albă, de var. Lumina ei palidă cădea peste tot în jur ca o apă moartă. Nu putea suferi nopțile cu lună.

Din locul în care se afla, cerul i se părea elipsoidal, luînd forma geamului etanș al cabinei. Stelele cădeau mereu, dar ei nu reușea, nici acum, așa cum nu reușise nici altădată, să vadă locul de unde se desprindeau, prăbușindu-se în gol. Le vedea numai trecerea vertiginoasă, ca un țipăt luminos și încerca să le reconstituie traiectoria. Cîteodată veneau parcă din Lebăda, alteori din Scorpion, uneori din Vărsătorul ori din Gemenii, din oricare altă constelație, niciodată însă din Ursa Mică. Poate era numai o iluzie, ori era o lege ascunsă ca nici o stea să nu treacă pe acolo și el se minuna ca atunci, în copilărie, cînd aștepta în zadar ca măcar una să cadă vreodată și pe Pămînt.

— Ciudat, prin Ursa Mică nu trece nici o stea căzătoare, spuse. Oare de ce ? Nu-mi amintesc să existe o asemenea lege. N-am dreptate ?

Romulus îl privi mirat. Va să zică, Nic nu-l ascultase. Nu auzise nimic din tot ceea ce îi spusese el pînă atunci. Vorbise atîta vreme degeaba. Dar nu era supărat. Cadranul pulsiotronului electronic îi indica ritmul normal al inimii și starea mult ameliorată a sistemului nervos și acesta era cel mai important lucru. Chiar dacă nu-l ascultase, Nic rămăsese treaz, ba mai mult, se gîndise la ceva, la ceva anume și acesta era un semn în plus că putea să-și învingă boala.

De peste trei ore Nic stătea, fără să se miște, întins în patul destinat intervențiilor medicale. Arterele îi fuseseră conectate la ventuzele aparatelor de neutralizare a radiațiilor și de aceea își simțea corpul întreg parcă strîns în chingi. Era toropit, îl copleșea somnul, dar Romulus îl tot ținea de vorbă. Nu-i lăsa o clipă răgazul să-și închidă pleoapele. Ce-i drept, nu-l prea asculta. Știa că nu are voie să adoarmă pe toată durata intervenției, dar niciodată nu se interesase de ce anume. Nu crezuse că va ajunge cîndva într-o asemenea situație. Nici acum nu i s-ar fi întîmplat nimic, dacă nu ar fi fost explozia aceea. Lucrase atîta vreme în cariera de uraniu și nu avusese accidente pînă acum, cînd, așa deodată, nici nu-și dădea prea bine seama cum, s-a produs explozia. E adevărat că pe planetă erau foarte frecvente furtunile magnetice, dar acestea nu-i împiedicau să lucreze. Costumele de protecție erau excelente neutralizatoare. De data aceasta însă...

Încă nu-și putea da seama cum se petrecuseră lucrurile. În starea în care se afla acum nu se putea concentra. Era prea obosit, prea slăbit.. Dacă nu ar fi fost atît de aproape, scăpa teafăr. Așa. costumul fusese perforat în mai multe locuri și el inhalase o doză mare de radiații. Își pierduse cunoștința și numai după reanimare se deșteptase de-a binelea.

Era deja pregătit pentru intervenție cînd își revenise în fire iar aparatele bîzîiau monoton și subțire la capul lui. Rînd pe rînd plecaseră din încăpere cu toții. Plecase și medicul care în noaptea aceea avea legătura cu Pămîntul pentru a comunica rezultatele biologice ale cercetărilor din ultimele treizeci de zile pe planetă. Rămăsese cu el doar Romulus. Se așezase lîngă pat pe un scaun flexibil și începuse să-i vorbească despre furtuna din ajun. Dar Nic nu se putea concentra deloc și nu înțelegea nimic din toate cele ce-i explica omul de lîngă el, care se dovedea extrem de locvace. Poate de aceea îl și lăsaseră acolo, și nu rămăsese medicul ; pentru că vorbea întotdeauna mult.

Ținea minte numai că doctorul îi spusese la plecare : „Să nu care cumva să te lași furat de somn ! Mă auzi ?"

Îi făcuse din pleoape semn că auzise. Apoi, pe un ton sever, doctorul i se adresase lui Romulus : „Nu-l lăsa să adoarmă. Să-l ții de vorbă pînă mă întorc eu. Acum să te văd, istoricule ! Poți să-i înșiri verzi și uscate, toată evoluția, de la pitecantropi încoace, numai să nu-l slăbești o clipă. Ne-am înțeles, cred. Eu mă întorc îndată ce termin comunicările."

Cuvintele doctorului îi rămăseseră în auz, poate pentru că fuseseră rostite cu prea multă gravitate. La drept vorbind, lui nu i se păreau lucrurile chiar atît de grave. Trebuia să reziste vreo douăsprezece ore fără să doarmă. Nu era cine știe ce, doar mai stătuse el și altă dată fără somn, numai că acum se simțea moleșit și nu putea să se gîndească mai mult timp la ceva anume. Îi veneau în minte tot soiul de idei, de gînduri, sărea de la unul la altul fără vreo logică și își simțea pleoapele grele. Într-adevăr, îi era somn. Privind însă cerul i se părea că se liniștește. Dar prea cădeau multe stele în noaptea aceea.

— M-ai auzit, Romulus ? îl întrebă din nou. De ce cad atît de multe stele ?

Romulus se uită la cer. Era într-adevăr senin, dar nu cădeau stele. Desigur, numai lui Nic i se părea. Totuși nu-l contrazise.

— Probabil e o ploaie de meteoriți...

— Nu cred.

Nic vorbea greu. Abia rostea cuvintele. Unui alt bolnav i s-ar fi interzis orice fel de efort, mai ales să vorbească. Lui însă, i se cerea tocmai acest lucru, să converseze cu Romulus.

— De ce nu crezi ?

— Pentru că prin Ursa Mică nu trece nici una. Cum e posibil ?

— Păi, încercă istoricul să-i dea un răspuns satisfăcător, Ursa Mică e aproape de punctul cel mai înalt al boltei.

— Cînd privești de pe Pămînt, dar nu de aici, îi atrase atenția Nic.

Romulus privi iarăși cerul prin geamul elipsoidal. Nu văzu însă nicăieri Ursa Mică. Era în altă parte a bolții și din încăperea aceea nici nu putea fi văzută. Ce să-i răspundă ?

— Ascultă, Romulus, tu de ce trebuie să mă ții pe mine de vorbă ? trecu Nic la o altă întrebare și Romulus se simți ușurat.

— Așa a spus doctorul.

— Asta știu, dar de ce ?

Romulus zîmbi, pus evident din nou în încurcătură. Habar n-avea. Nu-l interesase niciodată medicina, în orice caz nu într-așa măsură încît să aibă habar de tratamentul adecvat în cutare sau cutare maladie. Avea în general noţiuni foarte vagi, iar la cursurile de pregătire antiiradiantă nu prea fusese atent. Aparatajul şi costumele ce intrau în dotarea personală erau atît de perfecţionate, încît pericolul radiaţiilor i se părea perimat, iar cursurile îl enervaseră, socotind că se ţineau în virtutea unor tradiţii învechite, inutile acum. Şi totuşi, un accident ca acesta îi dovedea contrariul.

— Cum să-ţi explic ? începu el. Mi se pare că n-ai prea fost atent la cursurile de pregătire, altfel ai fi ştiut, încercă el o eschivă de la întrebare.

— Ai dreptate, îl aprobă Nic. Dar tu eşti pus aici ca să vorbeşti cu mine, aşa că n-ai decît să-mi explici pe-ndelete. Sînt dispus să te ascult.

— Atunci, începu Romulus zîmbind, s-o luăm de departe şi cît mai simplu. Căuta astfel să cîştige timp. Radiaţia se aseamănă întrucîtva cu descărcarea electrică a trăznetului... Cu foarte mulţi ani în urmă, dacă un om era trăznit şi dacă nu murea pe loc, îl îngropau în pămînt, pentru ca să se scurgă din el toată electricitatea. În acest timp, el nu avea voie să doarmă pentru că ar fi murit imediat. Inima ar fi slăbit ritmul şi... Mă înţelegi, nu ?...

Romulus era încîntat că-i venise în minte ideia cu trăznetul. De aceea continuă cu însufleţire :

— În vechime, oamenii aveau o mulţime de...

— Ştii ceva ? îl întrerupse Nic. Doctorul a spus să o iei de la pitecantropi, nu de la oameni. Aşa că, te rog...

Nic era un om vesel, spiritual. Romulus îl cunoştea foarte bine şi-i plăcea felul lui de a fi. Îi plăcea să lucreze împreună cu el, chiar dacă Nic îl tachina mereu, ca şi acum. „Cel puţin te tachinează un om inteligent", replica el cînd ceilalţi observau că fuseseră luaţi peste picior. Dacă nici acum Nic nu-şi pierduse buna dispoziţie, însemna că totul decurgea normal.

Indicatorul pulsiotronului oscila regulat între liniile ce marcau pe cadran ritmul normal al inimii. Nic rezista minunat intervenţiei.

— Ascultă, Romulus, tu chiar crezi că s-ar putea să mor din asta ?

— Ce prostii îţi mai trec prin cap ? !

— Doar tu spuneai că dacă adorm, s-a zis cu mine.

— Ei, desigur, nu trebuie să dormi. Trebuie să fii tare.

— Bine, bine. Hai, spune mai departe. Cum era cu pitecantropii ? Parcă despre asta vorbeam. Ba nu. Despre stelele căzătoare. De ce nu trece nici una prin Ursa Mică ?

Romulus începu din nou să vorbească pentru a-i reţine atenţia lui Nic. Inventa tot soiul de teorii, îşi aducea aminte de legile fizicii cosmice, pe care le expunea într-o formă aproximativă, dar făcea ce făcea şi iar ajungea la istorie. Nic însă nu-l asculta. Trecuse cîtva timp, cîteva ore, şi se simţea mai bine, deşi corpul îi amorţise stînd nemişcat. Îşi simţea însă mintea limpede. Doar pe cer tot mai vedea căzînd stelele. Îşi aduse aminte că Romulus îi povestise odată despre nişte credinţe populare foarte vechi, după care se spunea că fiecare om îşi avea steaua lui. Cînd murea omul, se stingea şi steaua. Îi plăcuse această corespondenţă a oamenilor cu universul. Era un mit frumos dar trist. Un fior rece îi trecu prin corp, gîndindu-se la moarte. Nu se temea, dar prea o ştia aproape. În minte îi veni iarăşi explozia. Acum îşi amintea parcă mai bine cum se întîmplase totul. Imaginile îi reveneau mai clare din memorie.

Se întîmplase în cariera de uraniu, printre stîncile abrupte ale munţilor vulcanici. Nu mai înaintase niciodată atît de mult prin defileul acela ce se deschidea de la marginea lacului cu apă roşiatică, unde îşi instalaseră agregatele de prelucrare a minereului...

•

Se reîntorceau cinci oameni dintr-o lungă expediţie spre centrul Galaxiei. Misiunea lor era îndeplinită şi se îndreptau spre bătrînul Pămînt. Combustibilul era însă pe sfîrşite şi trebuiau să se abată din drum, să facă o scurtă escală pe una din planetele cele mai apropiate, pentru a-şi procura cantitatea de combustibil necesară întoarcerii pe Pămînt. Detectoarele indicaseră această planetă ca fiind cea mai nimerită unui asemenea popas.

Aşezarea pe solul planetei se făcuse în bune condiţiuni. După cîteva zile însă îşi dădură seama că planeta era bîntuită de furtuni magnetice, care le îngreunau activitatea. Cercetaseră împrejurimile şi se instalaseră în apropierea acestor munţi vulcanici, foarte bogați în minereu de uraniu. După calculele probabile, ar fi avut nevoie de vreo șaptezeci de zile pentru a se aproviziona în mod corespunzător.

În timp ce instalațiile micii lor uzine începuseră să prelucreze minereul, astronauții cercetau planeta. Nici unuia dintre ei nu i-a venit însă ideea să parcurgă pînă la capăt defileul atît de apropiat, care deschidea parcă o poartă spre inima munților vulcanici.

În ziua aceea, Nic a pornit singur prin defileu. Blocurile de stîncă aveau forme bizare, răsucite spre înălțimi, iar pe fundul văii se prelingea un fir subțire de apă roșie. După o bucată de drum, defileul începu să se deschidă, dar spre tristețea lui Nic, pe nesimțite, se dezlănțui o nouă furtună. Hotărî totuși să-și continue drumul.

Nu peste mult, ajunse la marginea unui platou imens, tăiat în piatră. În marginea lui, cosmonautul se opri uimit. O clipă crezu că visează apoi deodată o stare ciudată, un fel de spaimă îl înfioră și nu fu în stare să articuleze nici un gest. În mijlocul platoului se înălța argintie o navă cosmică. Dezmeticit în urma neașteptatei întîlniri, încercă să ia legătura cu baza, dar nu-i răspunse nimeni. Lăsă aparatul deschis, pentru a face neîntrerupt apel, și grăbi pasul spre navă. Era mult mai mare decît a lor și, evident, de o altă construcție decît cea terestră. O bucurie nespusă îl cuprinse. Însemna că pe planetă mai făcuse escală și altcineva. Ce minunată întîlnire ! Oamenii unor lumi îndepărtate, care se bănuiau de atîta vreme, care se căutau în infinit, puteau să se întîlnească, dintr-o întîmplare, pe o planetă lipsită de viață, pe care se abătuseră pentru a-și procura combustibil. O întîlnire frățească într-un impas. Dar, oare, de ce nu se arătaseră pînă atunci ? Era absolut sigur că venirea pe planetă a acestora se efectuase *înainte* de coborîrea lor, căci altfel ar fi înregistrat-o. De ce, atunci, nu dăduseră nici un semn de viață ? Nu-și puteau imagina că *ei* să nu le fi cunoscut mișcările, din moment ce se aflau atît de aproape unii de alții. Și totuși... Poate că îi suspectaseră de ceva ; poate îi urmăriseră din espectativă ori... poate pur și simplu nu mai erau în viață... Toate acestea îi trecuseră prin minte într-o fracțiune de secundă.

Chemă insistent baza, dar nici de data aceasta nu-i răspunse nimeni. Abia cînd declanșă semnalul de alarmă, auzi vocea aspră a comandantului expediției. Cu sufletul la gură, Nic relată totul, chemîndu-i numaidecît. De prisos această chemare. Toți patru erau deja îmbarcați în microracheta de intervenție, pentru a veni la fața locului.

Deși îi ceruseră lui Nic să nu întreprindă nimic de unul singur, acesta nu-și putu stăpîni curiozitatea. Se apropie mult de rachetă și numai atunci observă că în jurul ei era instalat, pe o rază destul de largă, un cîmp de fire metalice, care se răsfirau în toate părțile ca spițele unei roți. O clipă ezită să intre în această plasă, apoi începu, totuși, să pășească cu grijă printre fire, luînd aminte la împletitură, pînă spre mijlocul ei, al cărui rost încă nu-l putea înțelege.

Platoul foarte larg, înconjurat cu pereți abrupți de stîncă netedă, era bîntuit de curenți puternici de aer. O rafală de vînt, însoțită de descărcări magnetice, îl făcu să-și piardă pentru o clipă echilibrul și, neputînd evita căderea, se prăbuși peste firele metalice subțiri din preajmă-i. Se bucură cînd își dădu seama că nu se întîmplase nimic la atingerea lor. Astfel căpătă și mai mult curaj. Vîntul se întețea însă și atunci se prinse cu nădejde de firele acelea, pentru a nu fi smuls de curent. Dar plasa, forțată prea mult, cedă și, la o mișcare mai violentă a lui Nic, la o adevărată smucitură a lui, firele se rupseră ; în clipa următoare, o explozie puternică îl făcu să-și piardă cunoștința. Mai mult nu-și amintea.

•

În încăpere era liniște. Numai aparatele zbîrniiau monoton și Romulus vorbea întruna, fără să se oprească.

Nic îi zîmbi recunoscător. Era însă tulburat. Își amintise cele trăite în ajun și acum voia neapărat să afle ce se întîmplase cu racheta. Unde erau oamenii aceia veniți de aiurea, din univers, pe această planetă blestemată ?

Îl privi pe Romulus, iscoditor. Desigur, el știa. De ce nu-i spusese nimic despre aceasta ? Se întîmplase cumva o catastrofă și nu voia să-i comunice pînă cînd nu se va însănătoși ? Dar erau nedrepți. El trebuia să afle totul și încă numaidecît.

— Romulus, îl întrebă el, de ce nu mi-ai spus nimic despre racheta aceea din munți ?

Istoriograful tăcu. Poate pentru prima dată de cînd se afla lîngă Nic, întîrzia să-i răspundă. Se ridică de pe scaun și schiță cîțiva pași prin cabină, apoi se opri în dreptul ferestrei, privind cerul.

— Ce-ai fi vrut să-ți spun ? Nici eu nu știu mare lucru.

— Ce s-a întîmplat după aceea ?

Romulus făcu iarăși cîțiva pași de-a lungul cabinei, apoi se așeză din nou pe scaunul de lîngă pat. Privi cadranul pulsiotronului. Normal.

— Ce s-a întîmplat după aceea ? repetă Nic întrebarea.

— Racheta a explodat, îi răspunse scurt Romulus. Tocmai intrasem pe platou — continuă după o pauză în care cei doi se priviră insistent — cînd s-a produs explozia. Ea ți-a provocat iradiația. Am vrut să te oprim, te vedeam tăvălit jos la baza rachetei, dar a fost prea tîrziu.

— Și oamenii ?

— Oamenii...

— Da, oamenii. Ce s-a întîmplat cu oamenii ? !

— Nu știu.

— Cum, nu știi ? Doar eu am leșinat, nu tu ! Trebuie să-mi spui adevărul, Romulus !

— Acesta e adevărul.

— Au murit ? Din pricina mea ! ?

— Dacă au murit ?...

— Da, oamenii aceia mai sînt în viață ? Ori au murit ? Ce s-a întîmplat cu ei ? De ce mă privești astfel ?

— Care oameni ? îl privi bănuitor Romulus.

— Cei din rachetă.

— Au fost oameni în rachetă ? întrebă din ce în ce mai mirat istoriograful.

— Desigur... Adică, nu știu. De unde vrei să știu eu ? Tu trebuie să știi.

— A, este o presupunere...

— Și ce are a face ? Vreau să cunosc adevărul : ce s-a întîmplat cu oamenii ? !

— Nu știu, răspunse calm Romulus. Nu știm ce s-a întîmplat cu oamenii. Au plecat comandantul și astrofizicianul să efectueze cercetările necesare. Aici am rămas doar noi și doctorul care trebuie să revină numaidecît. În zori vor reveni, poate cu amănunte.

Atunci, abia atunci vom şti totul, Nic. Abia atunci vom şti adevărul. Cel puţin aşa cred.

Nic îl privi bănuitor. Cîteva clipe în încăpere se făcu linişte. Romulus evita să-i întîlnească privirea şi Nic înţelese că îi ascunde ceva. Asta îl tulbură. Nu mai insistă însă cu întrebări, dîndu-şi seama că istoriograful tot nu-i va spune nimic mai mult. Poate nici nu-i îngăduiseră să-i spună, ori poate, într-adevăr, nu ştia.

Închise pleoapele şi încercă el să refacă o logică a întîmplărilor. Imaginile i se întretăiau fragmentate, şi o apă înfrigurată îi ştergea orice închipuire pînă cînd, de undeva, din depărtări siderale, văzu venind în zbor de nălucă o rachetă strălucitoare, de formă stranie. O privi atent, pînă cînd se apropie mult, foarte mult. Se învîrti în jurul planetei cutremurată de furtuni magnetice, căutînd parcă un loc potrivit pentru coborîre, pînă cînd ajunse deasupra platoului din Munţii Vulcanici. Coborî lin, neverosimil de lin, încît atingerea cu scoarţa planetei nici nu fu simţită. Abia atunci Nic recunoscu racheta aceea pe care el o întîlnise dincolo de defileul cu apă roşiatică, în ajun...

„Nu ştiu ce s-a întîmplat cu oamenii..."

...Astronauţii erau trei. Cel mai scund părea să fie conducătorul navei. Se îmbarcară într-o mică rachetă-pilot şi porniră să cerceteze meticulos împrejurimile, planeta.

Veneau dinspre marginea Galaxiei. Expediţia lor dura de mulţi ani şi toţi trei erau nerăbdători să ajungă la ţintă, la finalul acelui enorm drum prin vastele spaţii ale cerului, cînd, dintr-o dată, aparatele de bord se agitară nepermis. O singură „privire" în „jur" şi cei trei astronauţi îşi dădură seama că intraseră în zonele de interferenţă ale unui sistem planetar în care, nu mai încăpea nici un dubiu, exista viaţă umană ; mai mult, în spaţiul cosmic alunecau nave de o uimitoare repeziciune. Determinară cu precizie poziţia lor în spaţiu (ce surpriză ! era tocmai sistemul în care se aşteptau cel mai puţin să găsească fiinţe vii, necum oameni), apoi determinară planeta care înlesnise aceste condiţii de existenţă a materiei în formele sale de organizare superioară...

„Au plecat comandantul şi astrofizicianul să efectueze cercetările necesare..."

...Hotărîră să abandoneze pentru scurt timp linia itinerarului lor și să facă o escală pe Planetă. Înainte însă de a pregăti nava pentru coborîre, își dădură seama că planeta este foarte puțin populată, aproape deloc, în ciuda faptului că pe cele cîteva cosmodroame bine concepute exista o mare mișcare : nave uriașe coborau la intervale destul de mici, aducînd cu ele oameni care se răspîndeau apoi pe suprafața planetei în comuniuni aparte. În același timp, navele, odată eliberate de prețioasa încărcătură umană, se întorceau în spațiu...

„Aici am rămas doar noi și doctorul..."

...Nu le fu greu să înțeleagă situația. Locuitorii unei alte planete, de undeva din necuprinsul spațiu astral, se mutau în această nouă „patrie". Condițiile pe care le oferea propriul lor sistem nu le mai puteau asigura existența și atunci intreprinderi temerare au determinat poziția și condițiile favorabile ale acestei planete dintr-un sistem solar îndepărtat, unde se transbordau acum pentru cine șite cîte miliarde de ani...

„În zori vor veni, poate, și ceilalți..."

...Cei trei astronauți hotărîră să coboare totuși, nu atît pentru a urmări această operație, cît mai ales din curiozitatea de a cunoaște oamenii unei lumi pe care o visau atît. Nu mică le-a fost mirarea cînd, apropiindu-se mult de planetă, și-au dat seama că sînt înconjurați de mărunte aparate de zbor interastral, care le urmăreau fiecare mișcare. Aterizarea nu le-a pus nici un fel de probleme, dar abia ieșiți din navă, s-au văzut înconjurați de mai mulți indivizi care nu manifestau nici măcar o umbră de bucurie pentru această întîlnire, și fură conduși în încăperile vaste ale unei instituții-laborator. Aici au fost cercetați cu mare luare-aminte, li s-au înregistrat cuvintele și în curînd nepoftiții oaspeți își dădură seama că gazdele reușiseră să descifreze limbajul lor, căci unul dintre ei li se adresă vorbind aceeași limbă. Erau suspectați de intenții dușmănoase, bănuiți că veniseră și ei să ocupe această planetă pentru seminția lor și li se cerea să renunțe, ori dacă nu... Li se cerea, de asemenea, să dea amănunte despre stadiul în care se afla pregătirea lor de transbordare. Zadarnice au fost încercările de a-i convinge pe necunoscuții stăpîni ai acelei lumi că nici una din toate supozițiile lor nu erau întemeiate...

„Ei trebuie să vină numaidecît. Atunci vom ști totul..."

Urmară zile grele. Cei trei astronauți erau supuși unui adevărat regim de detențiune și singura idee căreia îi rămăseseră credincioși era aceea a evadării. Nu ușor le-a fost însă să-și pună în aplicare planul. Și odată desprinși de sol, au constatat că alte două rachete spațiale pornesc pe urma lor. Goana cu viteză maximă era halucinantă. Urmăritorii se țineau destul de aproape, dar aparatele lor nu aveau capacitatea navei fugarilor. De acest lucru se convinseră destul de curînd și erau liniștiți că își vor pierde cu încetul urma în necunoscut, cînd aparatele semnalizară scăderea combustibilului sub limita minimă. Se impunea neîntîrziat o escală pe cel mai apropiat corp ceresc, pe orice planetă, pentru împrospătarea combustibilului. Astfel ajunseră să coboare pe această planetă a furtunilor magnetice. Dar se știau urmăriți și se grăbeau din răsputeri cu prelucrarea minereului. Deodată însă, pe planetă își făcu apariția o nouă navă. Desigur, cei trei preferaseră să se țină la distanță, pe cît posibil să rămînă neobservați, pînă cînd își vor termina operațiunea de împrospătare a combustibilului și atunci își vor lua zborul. Dar iată, într-una din zile fură descoperiți. Cineva se apropia de nava lor, cu pași rari dar hotărîți. Plasa de apărare era întinsă în jurul navei, așa că acel cineva nu putea ajunge pînă la ei. În plus, se stîrnise și o puternică furtună magnetică ce împiedica înaintarea nepoftitului. Descărcări uriașe de energie făceau să vibreze totul în jur cînd, deodată, omul ce se apropia de navă se prăbuși. Firele protectoare cedară și o explozie extraordinară cutremură întregul platou. Apoi urmă o liniște nefiresc de adîncă...

*

Cînd intră, medicul îi găsi pe cei doi stînd unul lîngă celălalt, tăcuți, fără să se privească. Verifică imediat aparatele, controlă indicatoarele și nu se liniști decît atunci cînd constată că totul era în ordine. Nic se simțea mult mai bine. Acum era în afara oricărui pericol. Organismul suportase ușor întreaga intervenție. Încă puțin și totul avea să se termine cu bine.

Nic deschise pleoapele și se încruntă. Privi ceasul de pe peretele lateral și își dădu seama că nu trecuseră decît cîteva minute. Înțelese că totul nu fusese decît un vis al său, rodul unei imaginații încă supusă febrei, și regretă sincer că visul se terminase astfel.

În încăpere era cald, liniște și plăcut. Doctorul anunță că furtuna se potolise în timpul nopții, dar că acum, spre dimineață, se pregătea o alta. Apoi vorbiră despre stelele căzătoare, despre întoarcerea pe Pămînt, și timpul trecu pe neobservate.

*

Cele douăsprezece ore se terminaseră și Nic fu scos din ventuzele aparatelor de neutralizare. Făcu mișcări pentru a-și dezmorți mîinile și picioarele, corpul întreg, dar refuză să se culce. Voia să aștepte, împreună cu ceilalți, întoarcerea comandantului și veștile atît de emoționante în legătură cu nava de pe platoul din Munții Vulcanici.

Nu așteptară prea mult.

Se făcuse lumină cînd cei doi urcară scările pînă în salonul central. Toți cei cinci astronauți se aflau acum împreună. Comandantul vorbi despre cercetările efectuate în noaptea aceea. Tonul său reținut nu prevestea nimic bun.

Înconjuraseră munții, făcînd sondaje ; în diferite părți, mai greu accesibile, acționaseră cu ajutorul radarelor electronice. Înaintaseră mii de kilometri pe întinderea planetei, fără să găsească nimic deosebit. Pe versantul opus al defileului descoperiseră doar rămășițele unei instalații de prelucrare a uraniului, fărîmițate de descărcările furtunilor magnetice. Cercetările mai amănunțite, atît ale acelor instalații cît și ale datelor caracteristice planetei, culese în timpul șederii lor acolo, confirmau presupunerile.

— Cu ani și ani în urmă, spunea comandantul, poate cu zeci sau chiar cu mai multe zeci de ani în urmă, o rachetă interastrală a aterizat pe această planetă pentru a-și reface (după cum dovedesc rămășițele instalațiilor descoperite) rezervele de combustibil. Din motive necunoscute, navigatorii au trebuit să zăbovească mai mult timp aici sau poate, pur și simplu, n-au mai putut decola. Oricum însă, șederea prelungită le-a fost fatală. Planeta are o perioadă de cîteva sute de zile în care furtunile magnetice se intensifică mereu, pînă la exploziile în lanț, cînd nici o ființă vie nu le-ar mai putea sta împotrivă. Oamenii aceștia nu și-au dat seama ori nu au mai avut nimic de făcut. Nici un document, nici o mărturie concludentă nu există în acest sens. Un singur lucru este cert : n-au supraviețuit... Nava și-au ancorat-o în acea plasă care, odată ruptă, declanșa o explozie în afara navei. Era o măsură de protecție împotriva eventualelor surpări din pereții laterali ai platoului, a unor bolovani de piatră care s-ar fi putut desprinde și rostogoli duse de furtună pînă la navă, producînd deteriorări. Rupînd însă firele plasei, explozia locală produsă prefăcea uriașul bolovan în pulbere. O defecțiune pe care probabil o determinaseră timpul și prea multele furtuni magnetice a făcut ca la sistemul de explozii să se conecteze întreaga navă. Așa se explică faptul că la ruperea firelor de către Nic, nava a sărit în aer, nemairămînînd din ea decît rămășițe din care nu se poate reconstitui nimic deosebit. Se pare că planeta aceasta ascunde taine pe care noi, din păcate, nu le vom putea dezlega, deocamdată. Timpul nu ne permite să dezlegăm mistere...

— În ce ne privește, continuă comandantul, mai putem zăbovi cel mult cincisprezece zile pe planetă. Orice întîrziere ar fi primejdioasă. Planeta se apropie de perioada furtunilor cu explozie în lanț. Va trebui să grăbim prelucrarea minereului. Între timp, vom efectua și alte cercetări. S-ar putea să avem surprize, să descoperim lucruri extraordinare... Deocamdată însă trebuie să ne odihnim cîteva ore. Am avut cu toții o noapte lungă, neobișnuit de lungă și de grea.

*

Nic stătea întins în așternut și privea cerul. Prin fereastra elipsoidală a cabinei privea norii negri, încărcați, prevestind furtuna. Undeva, dincolo de ei, vedea stelele căzînd mereu, prăbușindu-se în văzduh ca un țipăt strident de lumină. „Fiecare om își are steaua lui, își spuse. Ce frumos neadevăr : cînd moare un om, se stinge o stea..."

Se gîndea la oamenii aceia veniți din cine știe care colț al universului pentru ca să rămînă legați pe veci aici, de această planetă ciudată. Oamenii unei alte lumi... Întîlnirea lor trecea prin moarte și rămăsese neîmplinită...

Dar în piept își simțea inima bătînd un ritm nou, nemaicunoscut pînă atunci, reînviată din moartea de o clipită ce o cuprinsese pe acea planetă zguduită de furtuni necruțătoare. Un ritm nou de dincolo de moarte.

MIHU DRAGOMIR

COLUMBIANA

LA SFÎRŞITUL OREI de curs, copiii, curioşi ca întotdeauna, l-au năpădit cu o sumedenie de întrebări. Metodic, profesorul şi-a notat în carnet toate întrebările care nu-i fuseseră transmise în scris, pentru a le cerceta în linişte, acasă, şi a aduce a doua zi răspunsurile. Era şi prea grăbit să poată răspunde pe loc, nici nu le-ar fi putut cuprinde pe toate, şi, dealtfel, ştia că întrebările, sau cea mai mare parte din ele, nu erau decît obişnuite, legitime nedumeriri, pricinuite şi de explicaţiile lui prea sumare, dar mai ales de neatenţia elevilor. Oricum însă el trebuia să le răspundă acestor copii, abia trecuţi de 11 ani, care începuseră să se apropie de tainele universului.

Tîrziu, noaptea, după ce şi-a cercetat carnetul şi biletele primite, grupînd întrebările, unul dintre bilete a rămas deoparte, refuzînd să se amestece printre celelalte. Cu un scris naiv, zgîriat, o fetiţă, al cărei chip profesorul nici nu-l reţinuse, întreba : „De ce unele stele au nume cu cifre, ca T.123, iar altele au nume atît de frumoase, cum e Columbiana ? Este vreo legătură între Columb, descoperitorul Americii, şi această stea pe care aţi pomenit-o astăzi ?"

Fără să vrea, profesorul, deşi era singur în camera lui de burlac, a ridicat din umeri, ca în faţa unui examinator ce voia să-l încurce în întrebări neaşteptate. De ce unele stele au nume, ca oamenii, iar altele nu, ştia foarte bine, sau i se părea că ştie. Dar ce legătură este între Columbiana, minuscula stea galben-verzuie, atît de depărtată încît abia se poate vedea cu telescoapele cele mai puternice, şi Columb — nu se întrebase niciodată. Dealtfel, cine se întreabă despre rostul şi originea atîtor nume de stele, plante sau animale ? Planetele sistemului nostru solar au nume de zei din mitologia greco-romană, aşa cum au şi alte stele. Pe harta cerului figurau, însă, şi multe nume ciudate, născute din fantezia, curînd uitată, a descoperitorilor. Ca şi elementele chimice, stelele purtau, unele lîngă altele, nume de zei, numele descoperitorilor sau ale unor oameni iluştri, sau erau botezate cu vreo metaforă, reuşită sau nu, ca Fulgul alb, numit astfel din cauza munţilor, bănuiţi multă vreme — fără temei, dealtfel — că sînt acoperiţi de zăpezi veşnice. Dar cum apăruse pe harta cerului numele Columbienei ?

Bătrînul profesor a răscolit, în noaptea aceea, toate dicţionarele şi atlasele pe care le avea la îndemînă, dar n-a putut găsi nici o explicaţie. De fapt, şi uitase de întrebarea fetiţei şi, bombănind, se necăjea de unul singur că pînă atunci nu s-a gîndit că numirile stelelor ascund, poate, istorii pline de tîlc. Chemînd biblioteca cosmonautică şi cerînd fişa Columbienei, îşi propunea să întocmească un tablou explicativ al numirilor principale folosite în cursul lecţiilor, care astfel — cine ştie ? — puteau deveni mai interesante...

A doua zi, avea pe masa de lucru istoria Columbienei. Era o poveste veche, de pe la începutul mileniului 2, pe vremea cînd abia se începuse explorarea intensă a Cosmosului...

*

...Cînd s-au primit semnalele astronavei-mamă, Valentin era de mult pregătit să zboare în întîmpinarea ei. Rămăsese aproape o lună pămîntească pe planeta A. 1214, cît timp astronava-mamă îşi urmase drumul, dînd ocol întregului sistem solar pe care îl explorau. Pe vremea aceea era un lucru obişnuit ca mici grupuri de doi-trei astronauţi, lansaţi cu o rachetă-laborator de dimensiuni reduse, dar bine utilată, să rămînă pe o planetă, făcînd cercetările necesare, în timp ce astronava îşi continua programul de zbor. Echipele erau apoi „culese“ de astronavă, la înapoierea ei din marele circuit al sistemului, şi în felul acesta se puteau cerceta zeci de planete, într-un singur zbor. Această „metodă de lucru“ mai avea şi avantajul că unele dintre cele mai importante date astrografice înregistrate de echipele izolate se comparau apoi cu datele înregistrate din astronavă, în timpul zborului, obţinîndu-se, astfel, puncte de comparaţie care, odată astronava înapoiată pe Pămînt, n-ar mai fi putut fi stabilite decît de o nouă, obositoare şi costisitoare expediţie.

Valentin rămăsese pe A. 1214 împreună cu mineralogul Carmen, care, pe lîngă remarcabile calităţi de cercetător, mai avea și calitatea de a-i fi logodnică. De fapt, jurnalul de bord al astronavei ar fi trebuit să-i înregistreze ca tineri căsătoriți, dar cu puțin timp înainte de plecare amînaseră căsătoria, cam fără motiv sau, oricum, fără un motiv bine cunoscut. Motivul îl știa doar Valentin. Carmen, deprinsă, deși fără voia ei, cu încăpățînarea lui Valentin, nu insistase prea mult.

— Vreau să-ți fac un dar de nuntă, la înapoiere, atîta îi spusese Valentin. Nu scosese nici o vorbă mai mult și acum, dealtfel, nimic nu se schimbase, în relațiile lor, pentru a o face să-l bănuiască, fie și o clipă. Carmen se mulțumise cu această ciudată și incompletă explicație.

Valentin era la primul lui zbor, ca și Carmen. Avea calități fizice corespunzînd tuturor exigențelor astronautice și i s-ar fi propus să devină astronaut chiar dacă nu s-ar fi gîndit niciodată la o asemenea activitate. El însă se gîndise, se pregătise temeinic, în universitate, pentru astrografie, știință încă la începuturile ei, pe atunci, și, după ce trecuse cu ușurință primele probe ale zborului cosmic, fusese selecționat pentru expediția ce urma să exploreze îndepărtatul sistem A. Era, dealtfel, urmarea cererii lui de a face măsurătorile planetei A. 1214, pe care o privise de atîtea ori, alături de Carmen, prin telescopul gigant de pe Lună. Ca orice tînăr, atras de necunoscut, era fascinat de această scînteie aproape nevăzută în hăurile Cosmosului. De fapt, nici nu se cunoștea despre A.1214 altceva decît că există, și oarecum i se bănuia traiectoria mișcării de revoluție în jurul Soarelui său, tot atît de pierdut ca și ea însăși pentru telescoapele de pe Pămînt sau din Lună. Cîteva spectrograme nesigure — și atît... Sistemul fusese, însă, trecut de multă vreme în planurile de explorare cosmică. Avea peste 70 de planete și sateliți, și A. 1214 era una dintre cele mai mici.

Ajuns pe planetă, Valentin o cercetase cu migală, ridicase pe hartă toate cotele importante, stabilise coordonatele esențiale, luase mii de date și zeci de mii de metri de peliculă, și avea de ce să fie încîntat atunci cînd astronava, reîntorcîndu-se, lansase semnalele prin care îi chema să reintre în familia astronauților.

S-au urcat în rachetă, aruncînd o ultimă privire asupra peisajului în mijlocul căruia trăiseră, numai ei doi, o lună de zile. Solul gălbui, lipsit de orice viață vegetală, încrețit de vînturile nemiloase care bîntuiau planeta fără oprire, li se părea, acum, la plecare, atît de prietenos! Cind racheta-laborator se oprise, prima oară, pe solul necunoscut al planetei, şi ei, în costumele de scafandri cosmici, priveau astronava-mamă stingîndu-se în depărtări, simţiseră, deodată, cum li se anihilează orice voinţă şi o desperare ascuţită, ca aceea a gîndului că nu vei putea adormi cînd de fapt eşti pe pragul somnului, îi împinsese să se refugieze în mica rachetă cu care veniseră. Era singura prezenţă concretă a lumii pămîntene, a cărei lipsă nu o realizaseră pînă atunci, în astronava-mamă, atît de plină de viaţă. Primele efecte ale teribilei boli cosmice, paralizia numită a „dizolvării în infinit", trecuseră, însă, fără urmări. Erau amîndoi tineri, sănătoşi, pregătiţi pentru asprimea vieţii în Cosmos şi, dealtfel, astronava urma să se înapoieze după o lună de zile! Migăloasa şi greaua muncă i-a sorbit în nenumăratele ei probleme de fiece secundă. Solul sterp, despicat ici şi colo, ca de un aparat de precizie, lăsînd să se vadă stratificările străvechi pe adîncimi de kilometri, dîmburile teşite, pulberea gălbuie, călătoare, în nori subţiri, transparenţi, la fiecare răsărit de soare — totul devenise familiar. Ştiau că vor duce dorul acestui peisaj necunoscut altora, cu cît se vor îndepărta de el, deşi — sau poate tocmai pentru că — îl aveau înregistrat pe pelicule şi etichetat în sute de probe minerale strînse de Carmen pentru analizele următoare.

— Adio, steaua noastră dragă... a murmurat Carmen.

— Nu a noastră, ci...

Şi Valentin a tăcut, zîmbind unui gînd numai al lui.

— De ce nu? Nu sîntem noi primii oameni care am trăit aici? Nu te înţeleg...

— Nu pot să-ţi spun, deocamdată. Vei înţelege foarte curînd. E o idee a mea... Să mergem, ceilalţi ne aşteaptă!

Cei doi erau ultimii „cercetaşi" lăsaţi pe planetele sistemului, şi, după ce îi reîmbarcase, astronava se îndrepta către Pămînt. O, bucuria revederii... Fiecare vorbea cam de unul singur, ţipînd şi căutînd să-i uimească pe ceilalţi cu aventurile prin care trecuse, fiecare era convins că avea, în buzunar, descoperiri senzaţionale, care vor lăsa în umbră tot ce se ştia pînă atunci despre Cosmos. Laboratoarele astronavei lucrau fără întrerupere, calculatoarele zumzăiau zi și noapte, membrii fiecărei echipe își căutau cîte un colț mai ascuns, vorbindu-și în șoaptă, comparînd date, cerînd mereu calculatoarelor calcule noi, developînd pelicule sau cercetînd la spectroscoape. Apoi, cînd s-a reluat programul normal, au mormăit cu toții împotriva somnului prelungit, dar, cum cuvîntul conducătorului expediției nu putea fi călcat, au trebuit, în cele din urmă, să se supuie. Liniștea s-a coborît în sălile și culoarele astronavei...

Apoi Pămîntul, reîntîlnirea cu cei dragi și, în sfîrșit, munca pe brînci pentru prelucrarea datelor. Cînd a terminat, Valentin a închis microfilmele și textul expunerii în casetă, și i-a întins-o lui Carmen.

— Poate vei crede că a fost o copilărie din partea mea, dar iată de ce am amînat căsătoria noastră. Voiam să-ți fac acest dar de nuntă.

Carmen, cu caseta în mînă, îl privea fără să înțeleagă.

— Citește...

A plecat ochii și a citit. Pe casetă scria, cu litere mărunte, de tuș, ca pe albumele vechi de artă : Steaua „Carmen". Și, dedesubt, celelalte date ale planetei. Era un obicei străvechi, după care primul explorator al unei stele avea dreptul să-i dea și numele. Steaua A. 1214 dispăruse, și prin hărțile cerului urma să fie înscris numele lui Carmen, care împărțise cu Valentin o lună de singurătate acolo, pe steaua pierdută în Cosmos. Numele lui Carmen, care urma să-și împartă cu el toată viața.

Căsătoria a avut loc după cîteva zile, apoi au plecat într-o călătorie în insulele Pacificului. Noaptea, în lunecarea lină a vasului, sub cerul spuzit de stele, priveau, de pe punte, bolta pe care o străbătuseră împreună și în imensitatea căreia se afla, undeva în dreapta stelei polare, sistemul din care făcea parte și steaua Carmen, nevăzută pentru ochii omenești.

— Nimeni n-o vede, dar noi o știm. Oamenii te văd, în schimb, pe tine. Ceea ce, pentru mine, este același lucru...

— Chiar același ?

— Nu, dar vreau să te știu și acolo, sus, unde am fost cîndva împreună...

Au trebuit să-şi întrerupă călătoria, chemaţi grabnic. Se fixase ziua cînd se comunicau, public, rezultatele expediţiei. „Simpozionul întoarcerii“, cum era numită această festivitate, se desfăşura în imensa aulă a Academiei de Cosmonautică, şi era urmărită de tot globul, ca unul dintre cele mai de seamă momente ale vieţii publice. De cîte ori priviseră şi ei, în copilărie, pe ecranele televizoarelor, apoi, cînd erau studenţi, din ultimele bănci ale amifteatrului, pe eroii Cosmosului, înapoiaţi din lungile lor expediţii, povestind omenirii descoperirile lor şi proiectînd pe ecranul semisferic al cupolei imaginile noi şi răscolitoare din alte lumi !... Acum făceau şi ei parte din această familie invidiată de toţi pămîntenii, şi mîinile lor se vor strînge, ca una singură, cînd se va anunţa înscrierea stelei Carmen pe hărţile cerului...

Valentin nu s-a mirat cînd, în lista vorbitorilor, nu şi-a văzut numele. Expediţia avusese peste patru sute de cercetători şi rezultatele urmau să fie prezentate de conducătorul expediţiei, de astrograful şef şi de doi matematicieni. Visase, desigur, o clipă, că ar putea anunţa chiar el rezultatele cercetării pe steaua Carmen, dar îşi dăduse seama că nu este decît o iluzie. Era doar la prima lui expediţie...

Cînd însă astrograful şef, descriind, pe rînd, planetele cercetate, a trecut peste planeta Carmen, fără să o pomenească măcar, Valentin a simţit că ecranul cupolei se clatină. Carmen l-a privit, tot atît de surprinsă.

— E o eroare... a murmurat el. Stai aici, mă întorc îndată.

Carmen nu putea rămîne, însă, liniştită, în amfiteatru, atîta vreme cît Valentin ieşise, fugind. L-a urmat şi, după cîteva minute, citeau amîndoi în lunga listă a rezultatelor expediţiei, afişată în holul Academiei : „Steaua A. 1214, cercetată de astrograful Valentin Dan şi mineralogul Carmen Dan. Timp de cercetare : 30 zile. Datele astrografice vin în contradicţie flagrantă cu datele mineralogice. Pînă la verificarea definitivă, planeta nu poate fi trecută în rezultatul ştiinţific al expediţiei“.

S-au privit, unul pe altul, uluiţi. Înţelegeau atît : că steaua A. 1214 reapăruse pe harta cerului, în locul stelei Carmen, care încă nu avea voie să apară.

De cîte ori şi-a adus, mai tîrziu, aminte de cele ce au urmat, Carmen îşi punea, fără voie, mîinile la ochi. Valentin s-a năpustit în aulă, tocmai cînd astrograful şef îşi terminase expunerea, şi amfiteatrul vuia de aplauze. A trecut, în goană, spre pupitrul vorbitorului şi, fapt care nu se mai petrecuse niciodată pînă atunci în istoria Academiei de Cosmonautică, a început să vorbească fără să fie anunţat. Nici nu vorbea, ci striga, strangulat de indignare:

— S-a comis o eroare ! Un furt. Mi s-au furat rezultatele cercetărilor. Steaua A. 1214, a fost cercetată de mine timp de o lună — şi acum nu figurează în expunerea rezultatelor expediţiei. Cer o anchetă de urgenţă. Steaua Carmen...

N-a putut vorbi mai departe, deoarece legătura cu sala i-a fost tăiată. S-a auzit vocea conducătorului expediţiei :

— Astrograful Valentin Dan a uitat unde se află în acest moment. Îl invităm să părăsească sala. Rezultatele cercetărilor lui vor fi discutate în mod obişnuit, în comisiile ştiinţifice ale Academiei...

Valentin a părăsit sala cu figura unui condamnat la moarte. Pe culoar nu-l aştepta nimeni. Carmen fugise, plîngînd de ruşine. A doua zi, Valentin a înaintat Academiei de Cosmonautică un lung memoriu, susţinîndu-şi rezultatele cercetărilor şi cerînd o anchetă care „să pedepsească exemplar pe cei ce s-au făcut vinovaţi de o uşurinţă condamnabilă, dacă nu chiar de incompetenţă, în verificarea măsurătorilor de pe planeta „Carmen"..." I s-a răspuns printr-o adresă rece, oficială, care îl invita să verifice singur, încă o dată, datele obţinute.

După săptămîni de cercetări şi confruntări chinuitoare, au ajuns şi ei la aceleaşi concluzii. Spectrogramele, luate de pe pămînt, prin telescoape, ca şi cele luate din zborul astronavei-mamă, arătau cu totul alte particularităţi decît datele mineralogice obţinute de Carmen. Parcă ar fi fost cercetate două planete diferite. Pe de altă parte, datele astrografice luate de Valentin, deşi păreau asemănătoare cu cele obţinute de astronava-mamă, nu se încadrau în datele întregului sistem solar cercetat. Nu era vorba despre erori de detaliu. Nici traiectoria planetei, nici mişcările de rotaţie şi revoluţie nu corespundeau, contradicţia era prea izbitoare pentru a permite omologarea datelor. Planeta rămînea să poarte, mai departe, acelaşi nume cifrat, care o arăta drept un astru neexplorat, deşi cei doi umblaseră pe solul ei treizeci de zile şi nopţi.

— O eroare... Unde am greşit ? Cum am putut greşi ?

Valentin întreba zadarnic. Carmen nu-i putea răspunde, cum nu-și putea răspunde ei însăși, și mai ales durerii mute de a se fi expus ridicolului, primind ca dar de nuntă o stea care refuza să poarte numele ei. Undeva, în arhiva Academiei de Cosmonautică, o casetă pe care scria cu litere mărunte, de tuș, ca pe vechile albume de artă, *Steaua „Carmen"*, era rînduită într-un raft cu inscripția : „Rezultate eronate".

Cînd și-a dat seama că nu va putea reconfrunta din laborator datele esențiale, Valentin a cerut să fie trimis din nou pe A. 1214. Dar o nouă expediție în îndepărtatul sistem solar care acum era, totuși, cunoscut, nu mai era prevăzută decît peste zece ani... Zece ani, scurși cu încetineala zilelor pămîntene, în care Valentin a colindat alte planete, alături de Carmen, care și uitase de această extravaganță a tinereții lor.

El, însă, purta cu încăpățînare acest gînd, de a se reîntoarce și a controla totul de la capăt. Nu mai pomenea nimănui despre planul lui, nici nu se mai supăra cînd vreun prieten amintea despre unii oameni care se cred în stare să ofere stele, ca dar de nuntă. Dar, după zece ani, cînd au început pregătirile pentru noua expediție, Valentin a cerut din nou să fie primit. A fost prima dată cînd a plecat în Cosmos fără Carmen. Cine nu cunoștea încăpățînarea lui Valentin ?

Și iar doi ani lungi pămîntești de așteptare, cînd Carmen privea bolta cerului unde, în dreapta stelei polare, se găsea o stea ce purtase, o clipă, în închipuirea lor, numele ei.

Cînd s-a înapoiat, Valentin a îmbrățișat-o, cu ochii strălucind de bucurie, ca odinioară, dar nu i-a spus nimic despre rezultate. S-a închis în laborator, printre calculatoare, și a ieșit abia după cîteva săptămîni. Ținea în mînă o casetă asemănătoare celei ce figura în arhiva Academiei de Cosmonautică, printre rezultate eronate.

— Acum este totul limpede, Carmen. Ni s-a întîmplat și nouă ceea ce se întîmplă de atîtea ori călătorilor din primul mileniu, aici, pe Pămînt. Bănuiești ?

Carmen a dat din cap, afirmativ, dar Valentin nici n-a observat.

— Am nimerit pe o altă planetă, înțelegi ? Ceea ce luasem noi drept A. 1214 era o planetă vecină, la vreo două luni-lumină distanță... E stupid de simplu, nu ? De aceea nu concordau rezultatele. Spectrogramele luate de pe Pămînt și din astronava-mamă erau cele ale planetei A. 1214, iar noi cercetasem o vecină a ei... Am încurcat stelele. Parcă odinioară Columb n-a ajuns în America, fiind convins că umblă pe pămîntul Indiei ? N-a fost chiar vina noastră, ci a celor de pe astronavă, care au dat drumul rachetei-laborator cu cîteva minute mai tîrziu. Cîteva minute la plecare, au făcut două luni-lumină la sosire... Eu, însă, m-am încăpățînat să cred că nu am greșit cu nimic, că noi cercetasem steaua A. 1214. Și de fapt era...

— Sora ei geamănă, A. 1215, neinclusă atunci în planul de cercetări.

— De unde știi ?

— Am bănuit de mult, dar...

— Și eu, dar nu puteam să recunosc că am greșit. Dar, acum, primește te rog tîrziul meu dar de nuntă, steaua Carmen.

— Nu, Valentin, trebuie să înțelegei că n-o mai pot primi. Mi-e de ajuns că ai vrut să-mi dărui o stea. Nu oricine se gîndește să facă un asemenea dar. Să lăsăm stelele pe cer, iar noi să rămînem cu ceea ce putem să ne dăruim unul altuia. Cu viața noastră. Dar, pentru că ai vorbit despre călătorii din primul mileniu, de ce să nu ne oprim la îndrăznețul Columb ? Nu s-a înșelat și el, odinioară, încurcînd continentele ? În numele îndrăznelii, și al tuturor erorilor pe care le îndreptăm, să botezăm planeta noastră Columbiana. E un nume frumos și potrivit. Poate oamenii de mîine, rostind acest nume, își vor aminti și despre întîmplarea noastră...

*

..Bineînțeles, pe fișa trimisă bătrînului profesor de către biblioteca cosmonautică, povestea nu era înregistrată în acești termeni. Conținea numai cîteva fraze tipice de dicționar : „Columbiana. Stea de mărimea 8, a 17-a planetă din sistemul solar O. A fost cercetată prima dată în 2116, cînd a fost considerată, din eroare, drept vecina ei, Carmen, a 18-a planetă a sistemului. A doua oară a fost cercetată și i s-au stabilit coordonatele și structura mineralogică, în 2126, cînd a primit și numele de Columbiana. Vecina ei, Carmen a primit acest nume mult mai tîrziu, după numele astromineralogului Carmen Dan, soţia astrografului Valentin Dan, cercetătorul celor două planete. Ea refuzase ca steaua Columbiana să poarte numele ei, din pricina erorii survenite".

Bătrînul profesor era, însă, un sentimental şi, citind aceste fraze seci, a reconstituit povestea celor două stele şi a pornit spre şcoală fluierînd, mulţumit că avea ce povesti fetiţei curioase, care voia să ştie ce se ascunde sub numele stelelor. Aşa sînt copiii, cînd încep să se apropie de tainele universului...

CECILIA DUDU

PEŞTERA ULPILOR

IULIU TOGAN îşi pipăia hainele îngheţate în căutarea buzunarului dispărut în neant.

De fapt, nici nu ştia bine de ce îl căuta. Poate gîndul, vag, că ar putea descoperi un creion, hîrtie... Pe asemenea întuneric, „negru absolut", ar fi fost cam greu să-şi scrie memoriile... deşi amintirile se adunau pîndindu-l.

Vru să mîngîie una din ele. N-o mai găsi.

Simţi ceva, ca răul de mare, şi se hotărî să respire adînc, încercînd să se împace cu valurile negre, invizibile, ale abisului : jos, foarte jos, mai sus, iar jos...

Măcar de-ar putea să-şi vadă o mînă, un deget ! Ar putea şti, dacă nu „unde", cel puţin că „se află" !

Renunţă la imposibil şi se hotărî din nou să vorbească. Era, cert, singura metodă de a-şi determina existenţa.

— Sper că nu vă este foarte frig, domnule Börson.

— Sper şi eu. Vă asigur... De fapt fiul unei lapone şi al unui wiking n-ar recunoaşte asta niciodată.

— Iar fiul unui cioban din Munţii Făgăraşului credeţi că nu va putea să facă faţă ?... Togan se opri, ca să continue numai în gînd : „...pînă la sfîrşit !" Vrînd să evite efectul pauzei suspecte, se grăbi să adauge : Poate signor Mario Vitteli ar avea unele obiecţii...

— O, nu ! Eu... îmi amintesc că deasupra leagănului meu la Napoli se afla un minunat tablou cu gheţari... Da ! Eu am fost călit de mic !

— Ce noroc pe dumneavoastră să vă aduceţi aminte tocmai acum de lucruri petrecute în leagăn ! De fapt e un frig invizibil ! E atît de întuneric că nu are cum să te prindă...

— Iar eu nu mă mir că pe mine nici nu vă gîndiţi să mă întrebaţi !

— Iertare, doamnă, iertare, dacă ne bănuiţi că ne-am gîndit cumva la pseudonimul dumneavoastră.

— De ce să vă bănui ?! Toţi prietenii îmi spun aşa... cînd nu-i pot vedea !

— Bine, dar e un nume atît de frumos ! Eu îmi voi permite...

— Frumos fără doar şi poate ! Dar, mai cu seamă acum dacă aş avea parte şi de cele 7 cojoace, l-aş găsi şi mai frumos ! Oricum, dacă vom ieşi vreodată de aici — ce poate însemna *aici* nu prea ştiu — declar solemn că nu voi mai iscăli decît *Baba Dochia.*

— Signora Dochiţa ! Speraţi în cojoace...

— Şi, în definitiv, dacă nu am mai ieşi de *aici*, ce s-ar putea întîmpla ?

— După ultimele teorii, am devenit un fel de nemurire congelată. Atît.

— Adică să-mi fie frig la infinit ? ! protestă Vitteli. Signora, vă rog... nu cred că o inimă caldă de romancă să nu se îndure măcar de cîte un cojocel !

— De fapt, ce s-ar putea întîmpla ? repetă Igold Börson. Sau, mai întîi : Ce s-a întîmplat ? Ce s-a întîmplat, doamnelor şi domnilor ?

— Acest „mai întîi" e în realitate al zecelea ! Dar nu are nici o importanţă, pentru că tot nu ştim ce s-a întîmplat ! Deci, pentru a unsprezecea oară : Ce s-a întîmplat ?

În urmă cu o jumătate de zi, se aflau cu toţii lîngă stalagmita de gheaţă albastră, în grota cea mai „pierdută" a peşterii. Luau masa. Şi era frumos. Şi era bine. Ana — „Signora Dochiţa" — îşi pusese colierul ei din pietre de Rin, cerceii şi brăţările — la care nu renunţa niciodată.

Mîncau ascultînd clinchetul pietricelelor străvezii, în miezul cărora se închidea cîte o stalagmită minusculă, albastră şi scînteietoare.

Şi în ochii Anei.

Echipamentul „caloripneumatic" îl lăsaseră — ca întotdeauna la ora mesei — în perimetrul şantierului. Altfel nici nu s-ar fi putut face faţă cenzurei *signorei*, care susţinea, cu invincibilă tărie, că omul trebuie să-şi impună în toate împrejurările să mănînce frumos, cu furculiță și cuțit — să se radă sau să-și lase barbă, dar să nu se confunde cu o sălbăticiune, cu vre-o fosilă, mai ales ei care o tot duceau așa, din grotă în grotă...

Mario Vitteli o asculta vrăjit și supus.

— Zîmbiți vă rog ! și Ana zîmbea... contagios.

Terminaseră, încîntați că nu fusese notat nici un delincvent și se odihneau privind — ca de atîtea ori — cu molcomă filozofie, cum plîngea stalagmita de gheață, ca o ființă, de fiecare dată cînd se adunau în jurul ei.

Plîngea cea mai frumoasă dintre stalagmite. Lacrimile îi lunecau, mute, pe fața încremenită, ca a marilor tragediene. Cînd se îndepărtau, se prefăceau în perle de gheață. Albastre.

Niobe... trufașa regină, gîndea, în vag, Togan cînd au început să se scufunde în întuneric.

Spaima primei clipe s-a schimbat în uimire, cînd și-au dat seama că nu era o „prăbușire", ci o „coborîre" aproape lentă și că rămîneau întregi și vii.

Apoi s-au oprit.

Curînd, mai mult chiar decît frigul paralizant, negrul întunericului le devora simțurile, mintea, noțiunea de spațiu.

Dispăreau față de ei înșăși.

La început încercaseră să afle, să lupte, să scape.

Tot ce știau, acum, fără să înțeleagă, era atît de neverosimil că li se părea efectul unui miraj încă necunoscut — poate al orbirii!

Dacă absurdul era adevărat, se aflau într-o baie de aer negru, perfect închisă în interiorul unei lentile de gheață.

Cine credea ? !

Lentila — biconcavă ? — părea să aibă 4 sau 5 metri în diametru și peste 2 metri în înălțime, în axul principal. Suprafețele erau atît de reci și lunecoase, încît aceste aproximări erau prețul cîtorva sute de acrobații invizibile.

În primele ore — cîte oare ? — efortul fizic fusese reconfortant, mai cu seamă că fiecare își propunea să fie mai viteaz ca toți ceilalți.

Apoi, energia începu să se topească, transpirația să înghețe, hainele să se prefacă în armuri reci și rigide.

Metoda continuei agitații o cunoșteau și — ca exploratori ai peșterilor cu ghețuri fosile — o aplicaseră ca o salutară redescoperire.

Dar aici nu le era de folos.

Temperatura era mult mai joasă decît tot ceea ce le mai fusese dat să înfrunte. Mai rămînea calmul și... autosugestia, pentru ca cel puțin momentul congelării să-i găsească vii și zîmbitori — în cazul că aveau rezervată șansa unei reînvieri viitoare.

— Oricum, de gîndit ne-am gîndit la rece — monologa Vitteli — ceea ce pentru un napolitan, vă jur că nu e prea atrăgător !

Acum, după al unsprezecelea : Ce s-a întîmplat ? Togan își spunea că mai rămăsese atît de puțin pînă la... capăt și atît de absurd se petrecuseră lucrurile, încît o variantă și mai absurdă avea cele mai logice șanse de a fi reală.

Păstrase gîndul numai pentru el, socotindu-l aberant. Acum, chiar dacă aberația i-ar molipsi și pe ceilalți... Trase cu toate puterile aer în plămîni. Simți un fior cald, ireal de plăcut... Desigur! Nu mai era mult... Izgoni brutal fiorul insidios și imaginile mirifice care îi invadau ochii.

— De unde vine aerul acesta, atît de proaspăt ?

— Adevărat, de unde ? întrebă și Börson. Numai el. Ceilalți păreau absenți.

— Oricît de atemporali am deveni, oricît de „neunde" ne-am afla, cred, totuși, că a trecut destul timp ca să ne fi înăbușit, dacă aerul nu ne venea de undeva.

— Poate că această capcană nu e de gheață, cum presupunem. O fi de aer solid !

— Deși e perfect absurd, nu poate fi adevărat. Eu cred în ceva mult mai simplu : că undeva trebuie să se afle un sistem de aerație, că această capcană este de fapt o mașină și că, la fel cu toate mașinile din lume, are și ea o comandă.

— Dacă nu am descoperit-o pînă acum, înseamnă că e cu totul în altă parte a... mașinii ! Dar dacă vrei să căutăm din nou, eu aș mai dispune de un mic rest de... voință. Deși...

Börson își curmă vorba brusc.

Se mișcase iar capcana de gheață ? ! Era o mișcare de burghiu. La început lentă, apoi tot mai rapidă. Puteai jura că era „amețitoare".

— *Signora* Dochița !

La gîtul Anei, în jurul pumnilor ei, ardeau în zeci de sori brățările aprinse. Ardeau cerceii, cu flăcări de jad și de rubin.

— Peștera Postumnia ! Asta n-o mai cred !

Vitteli își scoase ochelarii, ștergîndu-și-i cu grijă.

— Treziți-vă, domnilor ! Treziți-vă ! Sîntem în Peștera Postumnia ! Dar nici eu nu o cred ! Nu, pe *Madona santissima !*

Nu, Peștera Postumnia nu putea fi, deși feeria jocului de culori, draperiile de lumină, jeturile incandescente, prospețimea aerului le-o reamintea.

Cum au coborît ? Sau, cum au urcat ?

Mașina de gheață a existat cîndva ?

Nu erau mai siguri decît ar fi fost de un vis.

Pereții înalți, bolta imensă, nici un contur al vreunei intrări... Și, într-o dezordine straniu de armonioasă, înflorituri de gheață... Candelabre, modelări de plasmă a unor forme ireale sub revărsarea efluviilor de lumină.

De unde veneau luminile acestea, zecile de lumini...

Din bolta ca un cer mozaicat ? Din caleidoscopul lacului de sub ea ?

Unde se aflau ? Hipnotica priveliște estompase întrebarea. Toate întrebările.

Era ca și cum s-ar fi știut aici dintotdeauna.

Într-un tîrziu, sau mai curînd, luminile, curcubeele se stinseră, se contopiră unele în altele, încet, pare-se obosite de propria lor strălucire. Însera.

Și de peste tot veniră iar întrebările.

Desigur, ceea ce vedeau acum — închegările acestea ce nășteau umbrele cu forme de oameni — nu putea fi decît nălucire.

Umbrele — oamenii-umbre — își vorbeau. Ori, poate murmurul apei... Se mișcau, întindeau brațe ciudate... Ciudate umbre... Se apropiau. Nu erau umbre ! Erau oameni de negură.

Apoi se prefăcură în oameni-curcubee. Fețele, ochii le străluceau în jocul luminilor răsfrînte.

Bărbații purtau arme : săbii drepte, scuturi, lăncii. Veneau de pretutindeni — din apele lacului, din bolta imensă, răzbeau din pereții de piatră și gheață. Stăpîneau întreaga peșteră.

Unii păreau a fi gata de luptă. Alții păreau că se întorc abia purtîndu-și istovirea.

Erau și răniți. Și prizonieri. Și morți.

O tabără !

Brațe puternice purtau vase mari, de lut, pline cu aur. Vreo pradă a vreunei lupte...

Se părea că îl cîntăresc, că și-l împart... Și cîntarul era roman — se veda bine că era roman, ca un simbol ! Și armele păreau a fi romane. Dar veșmintele și părul și scuturile și brîiele erau getice... Și ochii, sulițe albastre !

O lume adevărată, năpădită de lumină în inima pămîntului !

Apoi s-a făcut lumea negură, apoi veniră oamenii-umbre, năluci...

Apoi a venit întunericul și vocile.

Vocile nălucilor și ecourile. Adînci. Ecourile din inima pămîntului.

Așa a fost atunci, în ziua întîia.

Și tot așa a fost și în ziua a doua și a treia.

La început culorile...

Apoi, oamenii-umbre-neguri-curcubee. Apoi întunericul. Apoi ecourile unor cuvinte ciudate, știute și neînțelese. Și iarăși culorile...

Uimirea se prefăcu mai întîi în spaimă, apoi în vrajă, în întrebări, în obișnuință.

Acum se prefăcea în foame ! Și curînd, se va schimba din nou, în spaimă.

Cu oamenii aceia, umbre și năluci, nu izbuteau să vorbească. Și oamenii-curcubee, și ei se îndepărtau tăcuți, de cîte ori încercau să se apropie. Și, totuși, de la ei au învățat unde să-și găsească hrana.

A fost în ziua cînd Börson văzu pescarii. Oamenii-curcubee prindeau cu meșteșug, în undițe și lăncii, pește din apa lacului albastru. Pește viu și adevărat. În jocul luminilor părea a fi de aur.

Primul succes a fost al lui Vitteli. Dar uimirea a depășit cu mult bucuria, căci ceea ce prinsese el nu părea chiar un pește și nici de aur nu era !

Dar înainte de a-și aduce aminte de teoriile speologice asupra transformării speciilor — foamea își ceru și luă drepturile cu teoria practică a lui „primo mangiare".

După festin, găsiră mai ușor toate explicațiile și — lucru mult mai important — din ce în ce mai mulți asemenea *speopești*, blînzi de se lăsau prinși cu mîna.

Viața le surîdea !

Signora Dochița fixă orele de masă — gustarea, prînzul, cina — după cum se cuvenea în această altă lume : la revărsatul dintîi al culorilor, la venirea oamenilor-umbre, înainte de venirea întunericului.

După cină urmau orele de încordată ascultare a ciudatelor cuvinte și ecouri, încercările de a-și întipări în minte, de a-și însemna, de a zgîria pe piatră cît mai mult cît mai multe.

Pe urmă venea oboseala și somnul adînc de piatră pe piatră. Apoi totul reîncepea.

Și totul ar fi mers poate către intrarea în firescul unei alte vieți, dacă nu ar fi fost, peste toate, discuțiile și tăcerile. Apoi descoperirile.

Reîntorși la cele 5 instrumente de cercetare ale primilor savanți antropopiteci (cam uzate după atîtea decamilenii de întrebuințare) reușiră, totuși, să stabilească în jurul lor destule adevăruri.

Unul, îndeosebi, poate mai mult decît ecourile, decît veșmintele oamenilor-curcubee, a născut, cum declara Vitteli, „teza doctoratului nostru în enigme" : temperatura apei din lacul albastru.

Dimineața, la răsăritul culorilor, apa era fierbinte de le frigea miinile. (A durat ore pînă să se stabilească dacă avea 60 sau 70 de grade.) După numai puțin timp devenea rece, iar la sosirea oamenilor-umbre, pe toată suprafața lacului apăreau sloiuri de gheață, care, pînă la căderea întunericului, se topeau. Și apa începea din nou să se încălzească, pe nesimțite.

Toată gama albastrului se scălda în apa lacului, iar nivelul, foarte sus la începutul nopții, îl regăseau dimineața coborît, ca al unei fîntîni.

Dar căldura era mereu aceeași, plăcută și fără variații.

Discuțiile „analitice" asupra a ceea ce ar putea — sau nu ar putea — fi explicația, nu conteneau decît în orele de pîndă, noaptea, cînd începea răsunetul cuvintelor necunoscute.

Noapte după noapte.

Şi nimeni nu izbutea încă să prindă vreun sens.

Dar veni şi cea de a noua noapte de pîndă.

Cuvintele veneau şi acum de peste tot, din adînc, de sub apă, dintr-o lume interioară pămîntului, de sus, din boltă — cuvinte ale pămîntului, ale materiei, ştiute şi neînţelese — veneau alături de ecourile lor.

— Dar aceste cuvinte...

— ...nu mai sînt aceleaşi...

— Nici vocile ! Nici limba !

— Nu vi se pare a fi ale cuiva de la Academia Franceză ? !

— E o nebunie egală să cred şi să nu cred — izbucni Vitteli.

— Acum, mi se pare mie, sau auziţi şi voi... nu e cineva de la Academia Română ? !

— Şi mai e o voce — şoptea ca pentru ea Ana — mai e o voce... Şi e de necrezut şi de crezut — vorba lui Mario — dar eu... am mai auzit-o cîndva. Cred că... Iuliu...

— Togan, asculţi ? O auzi ? Togan !

Togan nu-i auzea. Asculta încremenit. O avusese în gînd, vocea aceasta şi o auzise vorbindu-i gîndurilor. Acum, nu, acum nu mai era doar gînd...

Se insinua vie sub bolta imensă, ascunsă în întuneric. O voce pe care numai Tana o putea avea.

Se suprapunea clară, intimă, peste cuvintele adînci de pînă acum, telurice şi neînţelese, ale nălucilor oameni.

Într-un tîrziu îi recunoscu şi pe ceilalţi. Pe Fleury, pe Cosma Loghin.

Era grupul de cercetare pentru Peştera Ulpilor. Loghin nu o ştia decît din două cînteoe moţeşti. Dar „văgăuna ulpilor“ era sigur că trebuie să existe.

Togan îi auzea vocea „ex catedra“, acum emoţionată :

— Nu ştiu dacă această uriaşă geodă este chiar văgăuna căutată, dar o minune este !

— „Văgăuna ulpilor“ vrei să spui ? Iartă-mă, aproape că am uitat. Mă gîndeam la altceva...

— Eu caut un miracol, iar tu ai descoperit o minune !

— Tana ! E adevărat ! Eu sînt cel care trebuie să-ți cer iertare. Eu, într-adevăr, am uitat, că tu cauți un miracol. Dar n-am crezut că poți fi atît de categorică și poruncitoare : „Îl vom căuta pe Togan ! Apoi fac tot ce vreți voi, și umblu după toate văgăunile !"

Vocile începură să se stingă încet, îndepărtîndu-se în vag. Se stinseră apoi și ecourile cuvintelor neînțelese.

Întunericul se cufunda în tăcere.

Erau epuizați.

În alte nopți, în clipa aceasta, își spuneau — în toate combinațiile și intonațiile — „noapte bună" — ascultînd răspunsurile grave ale bolții imense, ca o confirmare de sus.

În noaptea aceasta, bolta rămăsese tăcută, netulburată de nici o șoaptă. Pînă tîrziu au vegheat cu toții, într-un delir lucid, pe piatra somnului lor.

Și nu puteau admite, la revărsatul luminilor, că Togan nu mai era cu ei. L-au căutat peste tot. La urmă l-au căutat chiar și în apă.

Vitteli nu reușea decît cu greu să se afunde în apa lacului albastru, ce depășea cu mult densitatea obișnuită.

Și iarăși îl căutară peste tot. Și iarăși. Fără încetare, cu gesturi de somnambuli, pînă la venirea noului întuneric.

Erau atît de obosiți, atît de puțin mai rămăsese în ei pentru emoții, încît au primit ca pe un lucru firesc mesajul pe care Togan îl transmitea, cu voce clară și vorbă concisă, de undeva din întunericul nopții.

„Sub nivelul apei, în dreptul steiului roșu, se află galeria de legătură. Mîine noapte, cînd cota va fi din nou minimă, veți putea trece. Tana, Fleury și Loghin vă spun «noapte bună.» Și eu..."

Tana a observat mai întîi poziția nenaturală — ieșită din armonia naturală — a stalagmitei de gheață din ultima grotă și a speculat amănuntul cu calmul și emoția unui detectiv îndrăgostit.

Descoperirile au venit apoi înlănțuite, denunțîndu-se una pe alta : Fîntîna fără sfîrșit, pîrghia de comandă, corfa elipsoidală, învelită în gheața albastră, urcînd din adînc...

Și tot Tana a hotărît coborîrea. Știa — spunea ea tăcînd cu încăpățînare — că îl va regăsi pe Togan. Corfa i-a purtat într-o lume de basm.

Un basm al pămîntului : o uriașă geodă, despre care Loghin nu înceta să repete — în transă științifico-fantastă — că „e o minune, un record mondial“, ca și cum ar fi fost tocmai ce căutau...

Într-un fel avea dreptate. Și ca mărime, dar mai ales ca splendoare a înfloririi de cristale, a miilor de caleidoscoape. Era „un nemaivăzut“, capodopera unui artist mai mare ca omul.

Pînă la lăsarea nopții — reîntors în el — identificase și clasase cîteva sute de minereuri, minerale etc., și se declară gata („prea treaz“ — spunea Tana) — să se „întoarcă pe pămînt“ ca să aducă aparatura și specialiștii de care era desigur nevoie...

...De dincolo, Togan trecuse în bezna cea mai adîncă. Sensul curentului cald al apei îl purtase, încet, pînă la „țărm“. Un țărm de piatră, ce urca ușor, ca ceva anume făcut, pe unde se mai trecuse...

După cîțiva pași în intuneric avu senzația că următorul e deasupra golului. Dar pasul pornise. Ar fi vrut să strige.

Întîi apăru, tăiat din ceață, Fleury, care îl asigura că... toate erau în ordine. Apoi Loghin care insista că trebuie adus, cel puțin, un medic și... Tana.

— Eu cred că trebuie adus, cel puțin, un ceai fierbinte !

Pînă la sosirea — prin galeria de legătură — a celor de „dincolo“, își povestiră rînd pe rînd și reciproc, basmele trăite, cu sistematica și metodica expunerilor științifice, apoi măsurară destul de exact înălțimea la care curentul de apă înconjura geoda : 73 de metri. O „Niagară“ subterană, fără nici un zgomot, decît un profund murmur surd, ca un descîntec alchimist al telurului.

Dacă profesorul Cosma Loghin și-ar fi scris jurnalul — singura deformație academică pe care nu o avea — ar fi notat peste cîteva zile :

„După ce Roxana Arion, Börson și Mario Vitteli au venit și ei în geodă, cercetările au fost reluate, folosind puțina aparatură de care dispunem.

Valoarea completă a clișeelor foto a constituit primul indiciu plauzibil a unor prezențe radioactive puternice.

Am alcătuit o listă de aparate și de specialiști, dar doctorul Togan crede că trebuie adus și un expert în laseri...“

Ca și Togan, toți cei veniți din peștera cu oameni-curcubee nu se arătau prea entuziasmați de planurile foarte, „prea judicioase“ ale lui Loghin.

Amintirea mereu vie a Oamenilor de Dincolo, plăsmuiţi din culori, îi obseda mai mult decît strălucirea acestei geode — o întreită catedrală — cu mozaicurile ei de nestemate de toate culorile ştiute şi neştiute, cum numai Marea Doamnă — Natura — ştie şi poate a se împodobi.

Poate această obsesie, poate un ciudat instinct al locului i-a făcut să descopere, atît de repede, a treia peşteră şi, curînd, pe celelalte.

Dar ceea ce căuta Togan nu s-a descoperit decît în peştera a patra (în gîndurile Tanei, peşterile se chemau cu totul altfel... a ametistelor, a prafului de stele, a aurorelor...), deasupra brîului de apă care înconjura geoda, şi numai după ce refăcu, în toate amănuntele, sistemul multiplu de laseri minerali şi fluizi pe care îi imaginase, pornind de la maclele teluri-aurice din imensul mozaic cristalin al florilor de piatră.

Atunci s-au reîntîlnit cu oamenii-curcubee. Cu toate vechile lor cunoştinţe şi cu mult mai mulţi.

Picturile — în cadre mari — acopereau în întregime şi peretele circular şi bolţile ca de catedrală.

Scenele neuitate, obsedante încă, le revedeau, succedîndu-se în frize suprapuse.

...În mijlocul grotei, o uriaşă lentilă de gheaţă, din transparenţa căreia căpeteniile oamenilor-curcubee — statuari şi vii — îi priveau cu aceeaşi ochi dilataţi cu care şi ei îi priveau.

Armele şi scuturile romane, veşmintele getice... Ochii, suliţe albastre.

Un mausoleu, un panteon, închis în limpezimea rece a gheţii.

Întrebări frînte de alte întrebări : Cum au fost înhumaţi ? Şi dacă... dacă ar putea fi reanimaţi ce ar povesti ?

Erau obosiţi, obosiţi.

Deasupra lor, în dreptul frizei mijlocii, domina o străvezie ogivă, adîncindu-se într-un masiv de ametist unde regăsiră vatra şi hornul de cuarţ, oglinzile concave, cîntarul roman...

Şi aurul l-au găsit, şi monezile, şi podoabele — multiplicate la infinit în neantul luminos al oglinzilor.

Specialiştii, aparatele, experţii au grăbit şi mai mult succesiunea surprizelor şi descoperirilor, pornite ca avalanşele, din tăişul unui strigăt de uimire.

„Centrala termo-nucleară naturală", la 23 metri sub nivelul peşterii a patra (şi la 5 km de filoanele radiogene de la Băiţa).

„Acceleratorul pirosferic" — tot natural — care o alimenta, pornind din plasmele lăuntrice ale pămîntului şi circuitul de răcire şi amortizare a unor rîuri subterane de apă grea — oricum, cele mai bogate în deuteriu din cîte se cunoşteau.

A fost găsit şi „turnul de lumină" (singura denumire oficială pe care Tana o repeta fără strîngere de inimă), culminînd în craterul central care lega — prin mijlocirea unui sistem periscopic de gheaţă fosilă — toate peşterile cu răsăritul şi apusul soarelui şi cu „amplificatorii cuantici" din geodă.

Tot atunci au trăit şi ziua victoriei lui Fleury — care plîngea cu lacrimi adevărate, perorînd la nesfîrşit, ridicol şi sublim — cînd, sub straturile picturilor „recente" (1000—1200 e.n.), fotosondajul le-a dezvăluit pe cele neolitice... El, solitarul teoriei picturilor rupestre din magdalenianul carpatic !

Datele numismatice, sistematizate de Loghin, se înscriau între 500 î.e.n. şi 1700 e.n. ! După ele şi, mai ales, după analizele cu C14 şi cele magnetice care le confirmau, s-a făcut şi comparaţia cu strania poveste a „Văgăunii Ulpilor".

Ana, Loghin, Börson, chiar şi Tana (tristă şi ca prin vis), comisiile, experţii au destrămat, rînd pe rînd, marama basmului, stabilind, cu necruţătoare rigurozitate istorico-documentară, filiaţia directă şi continuă între căpeteniile romane rămase în Agatirsia în sec. III, juzii şi ducii româno-transilvani din sec. IX şi haiducii de mai tîrziu, pînă chiar la Pintea de după 1700, cînd — se pare — tainele şi codurile Văgăunii Ulpilor au fost uitate, pierdute, rămînînd doar în epos.

Apoi, au venit disputele între Vitteli şi Tana : Sînt „ulpii" lupii steagului dac sau... Ulpia Traiană ? Este „haiduc" o denumire slavă sau — prin sanscrită — se leagă de latinul „dux"...

Apoi...

În biroul lui, între volume şi numeratoare, învăluit în fumul destrămat al unei ţigări — atît de dorite „acolo" — Iuliu Togan îşi trecea mîna, părelnic absent, printre filele adunate între scoarţele legăturii cu miros proaspăt de tipar.

Titlurile, subtitlurile se înşirau plutind în aer...

DOCUMENTELE de la PEŞTERA ULPILOR.

Partea I, II, III... CUPRINS : ... Reactorul natural... O Sarmizegetusă subterană... De la „veteran“ la „jude“... De la juzi la...

Degetele întorceau mereu file nevăzute-văzute...

Tabele, diagrame, fotocopii. Gravuri. Hărţi. Deducţii riguroase. Foarte riguroase. Basmul nu mai era, nu mai putea fi basm. Intrase în trupul rece al logicei documentare şi matematice.

Ar fi trebuit să fie fericit ; şi nu era ; şi ar fi dorit să fie. Şi de ce nu era ?

Ar fi vrut să găsească şi altceva. Altceva...

Şi mai departe ?...

Mai departe e „Tinereţe fără bătrîneţe“, e jocul închipuirii, scrînciobul de lumini al copilăriei ce urcă înspre INFINIT...

Da, aşa a spus Tana.

Căci numai ei, copii, sînt veşnicul început.

O ciudată, insistentă nostalgie se împletea cu fumul aromat, albastru, al firişoarelor de tutun.

Degetele îi tremurau. Ajunsese la pagina din urmă... SFÎRŞIT.

ION HOBANA

PLOAIA DE SEARĂ

SE ÎNTORCEAU de dincolo de Proxima, cu ochii incendiaţi de văpaia altor sori. Şi nerăbdarea lor gonea spre ţărmul încă nevăzut, mai iute decît astronava acoperită de cicatricele atîtor întîlniri primejdioase.

Dan credea că ştie totul despre Pămînt, din cuvintele şi imaginile înscrise pe benzi : zgîrie-norii, furtunile neaşteptate, clocotul stadioanelor, simunul şuierînd în deşert...

Tatăl său, pilotul, îl prevenise că planeta putea să aibă alt chip:

— Înţelegi tu ? Pentru noi au trecut cincisprezece ani. Pentru cei de acasă...

— Ştiu, zîmbise Dan, neîncrezător. Einstein... Viteza şi timpul...

Dar Einstein avusese dreptate. Pe cosmodromul din Africa de Nord veniseră să-i întîmpine rudele lor de nu se ştie a cîta spiţă. Îşi mişcau cu graţie trupurile statuare, radiau o sănătate explozivă şi se amuzau să repete, cu uimită afecţiune :

— Unchiule Dan !...

Băiatul privea în jur, nedumerit. Aici ar fi trebuit să stăpînească nisipul, dar lanurile îşi clătinau săbiile subţiri pînă la orizont. „Fata Morgana ?" Făcu cîţiva paşi, se aplecă şi simţi răcoarea verde mîngîindu-i obrajii.

Ar fi vrut să vadă Sahara de sus, ca să se convingă că nu fusese un miraj. Dar aerodina zvîcni dintr-un salt pînă în stratosferă, începîndu-şi apoi lunecarea prelungă spre rachetodromul din Carpaţi.

Îi aştepta un vehicul ca o lacrimă albastră şi băiatul se bucură la gîndul că-l vor lăsa, poate, să ţină şi el volanul, să încerce „beţia vitezei" despre care citise în microfilmoteca astronavei. Nu văzu însă nimic care să semene cu un volan. Se așezară comod, și Vlad, cel mai tînăr dintre nepoți, spuse, fără să ridice glasul :

— Spre oraș.

Mașina porni, fără zgomot, pe șoseaua lucitoare. Culmile împădurite o însoțiră un timp — și se retraseră, încet, spre zarea tot mai depărtată.

Discuția se înfiripa greu. Atleticii strănepoți nu știau despre ce să vorbească mai întîi. Iar părinții lui Dan nu se puteau opri să evoce chipuri și întîmplări care nu spuneau nimic celorlalți.

În dreapta șoselei crescu, treptat, o cupă uriașă.

— Un radiotelescop ! exclamă Dan

— Seamănă cu primele tipuri, încuviință fata de lîngă el, scuturîndu-și părul tăiat scurt, ca o cască de aur.

— Seamănă ?

— E tot un reflector parabolic, dar colectează microundele emise de sateliți.

— Poți s-o crezi pe Alina, interveni Vlad. E dispecer șef al Grupului Energetic Solar !

— M-ar fi interesat mai mult un radiotelescop, se încăpățînă Dan.

— Sînt destule... pe orbita lui Pluto ! rîse Vlad. Dacă nu te-ai săturat de preumblări cosmice...

Băiatul ar fi vrut să riposteze, dar mașina albastră stopă lin. Ajunseseră la marginea unui parc imens, în care se pierdeau cîteva trotuare mobile, acum în repaus. Se urcară pe cel mai leneș — și mecanismul ascuns se trezi din somnul său metalic.

În parc era liniște, o liniște vie, ritmată de ampla respirație vegetală. Dan întrebă în șoaptă :

— Mai e mult pînă la oraș ?

Nu înțelese hazul celorlalți decît cînd i se spus că, de fapt, „parcul"... Mirarea (dezamăgirea ?) nu avu cînd să se precizeze. Coborîră de pe trotuarul mobil pe o alee care despica bariera verde, ducînd pînă în fața unei clădiri cu linii zvelte, armonioase.

— Să intrăm, propuse cineva.

Pătrunseră în holul inundat de miresmele tari ale esențelor tropicale. O pasăre-liră îi privi enigmatic și fîlfîi alene de pe o creangă pe alta.

Hotărîră să facă un popas. Îndată răsăriră din podea fotolii care păreau de marmură, dar le îmbrățișară, elastice, trupurile.

— E casa voastră ? întrebă mama lui Dan, privind cu încîntare în jur.

— Cîtă vreme locuim în ea, răspunse Alina.

— Și după aceea ?

— Sînt destui cei care vor să lucreze sau să se odihnească în Transilvania. Iar noi vom merge, poate, pe Lună...

Băiatul n-avea astîmpăr. Vlad îi făcu un semn complice :

— Deocamdată să mergem dincolo.

În încăperea alăturată, mobilele erau sculptate în același material înșelător. Un gest abia schițat și peretele-frigider se deschise, lăsînd să iasă o măsuță încărcată cu gustări și răcoritoare. Gustară și se răcoriră, măsuța se întoarse la locul ei și cel mai tînăr nepot se interesă dacă unchiului său îi place fotbalul.

— Am văzut cîteva meciuri, pe bandă, răspunse Dan, rezervat. Nu-i ușor să alergi nouăzeci de minute...

— Nu trebuie neapărat să alergi.

Lumina care izvora din pereți începu să scadă. Apoi spațiul camerei deveni brusc neîncăpător.

Jucătorii evoluau parcă în imediata lor apropiere. Vedeau elicele micilor aparate de zbor individual ca niște corole rotindu-se nebunește în coliviile lor discoidale. Lovit pieziș, balonul urma traiectorii ciudate, imprevizibile.

Meciul se sfîrși cu o jerbă de artificii trasînd pe boltă rezultatul. Sunetele și imaginile tridimensionale pieriră.

Mai tîrziu, urcară toți pe acoperișul terasă — și de acolo, în văzduh. Nu prea departe, cîteva avioane descriau un ciudat carusel în amurgul sîngeriu. În urma lor, șuvițe subțiri de aburi se împleteau în pînze tot mai dese.

— E ora ploii de seară, murmură Alina.

Norii acopereau acum orașul. Avioanele dispăruseră. Antena centrului meteo lansă un trident orbitor. Și picături grele începură să lovească fuzelajul transparent al elicopterului.

— Să coborîm ! strigă Dan.

— Ți-e rău ? se îngrijoră maică-sa.

— Nu e nici o primejdie, îl asigură Vlad. Pilotul automat...
— Să coborîm !
Nu aşteptă ca rotorul să-şi oprească definitiv turaţiile. Se năpusti pe larga spirală a scării interioare, străbătu în goană camera cu sunete şi imagini, holul înmiresmat... Ajuns afară, se opri o clipă ca să-şi scoată încălţămintea şi porni cu picioarele goale prin iarbă. Mergea fără ţintă, cu ochii pe jumătate închişi, ascultînd cîntecul ploii.

MI-AM CUMPĂRAT UN ROBOT

DA, ÎNTOCMAI. Mi-am cumpărat un robot. Să fie ! Să se găsească în casă. Poate într-o bună zi se întîmplă să am nevoie de el și prinde bine. De ce să umblu pe la vecini cu împrumutul ? Nimeni nu-ți dă ceva cu plăcere. Încep discuțiile „dacă știi să umbli cu el !" Nu lipsesc aluziile că „dacă dai, n-ai". Apoi ți se face un instructaj amplu din care nu înțelegi nimic și ești convins că bietul om nu mai doarme o noapte de grijă pînă nu-l vede înapoi. Și, oricum, rămîne cu impresia că nu mai e la fel de „inteligent" ca înainte.

Däunăzi, cînd mă plimbam fără nici o treabă prin oraș și priveam într-o doară în vitrinele magazinelor, așa, deodată, l-am zărit, printre alte obiecte utile și absolut necesare omului. Avea dedesubt un cartonaș cu numărul articolului, prețul și denumirea mărfii.

„Uite, au roboți ! mi-am zis. Și nu sînt nici prea scumpi." Am intrat și am cerut unul. Vînzătoarea mi l-a împachetat și l-am adus acasă.

(Acum trebuie să fac o paranteză. Cei mai mulți au încă o concepție foarte ciudată despre roboți. Își imaginează cu o îndîrjire de neînfrînt că robotul trebuie să semene cu un om. Cu un om cam cubist, ce-i drept. Cam cum l-ar vedea Picasso. Dar tot om înseamnă că e. Vocea trebuie să-i fie metalică și mișcările sacadate. Cu cît e mai metalică — să zicem o voce de oțel sau de duraluminiu — cu cît mișcările sînt mai sacadate, cu atît sînt mai satisfăcuți. De fapt, aceasta este o concepție antropomorfă. Una dintre cele mai vechi. Au existat și concepții zoomorfe. Dar a fost o modă trecătoare, cînd roboții se construiau în formă de cai, vaci sau iepuri de casă. Cînd robotul nu semăna cu un om sau un animal oarecare, nu se cerea și rămîneau stocuri nevîndute. Atunci, cei din rețeaua comercială i-au schimbat numele. Au apărut moboți, loboți, rotoboți și altele.)

Robotul pe care l-am cumpărat nu semăna cu nimic. Asta m-a și încurajat să-l iau. Nu-mi trebuie un membru în plus în familie, ci un creier cu ample capacități de gîndire, capabil să-ți pună la dispoziție cea mai bună soluție într-o problemă. Și asta fără să-ți ceară bani, fără să facă tot felul de nazuri și mofturi și fără să-ți scoată sufletul cu reproșuri că nu i-ai urmat sfatul.

Dacă ar fi să-l descriu, aș face-o cu ușurință. E un cilindru metalic, frumos nichelat sau cromat (ceva în orice caz care nu ruginește). Are cîteva butoane, cîteva vizoare și un mic ecran mat. Dintr-o parte a cilindrului pleacă două cordoane. Unul se pune la priză. Celălalt se poate racorda la o mașină de scris electronică. În cazul în care nu știi să citești în vizor răspunsul exprimat matematic ți-l traduce tot el, săracul, într-o limbă normală, pe o foaie de hîrtie pusă în mașină. Mai are și doi ochi... (Poftim, și eu mă apuc să-l umanizez !) Sînt de fapt două minuscule lămpi de control, asemeni celor de la aparatele de radio numite „ochi magic".

Cînd am intrat în casă, aveam un aer misterios. Soția mea, care are fler, a simțit imediat că am cumpărat ceva. M-a privit surîzătoare. Am despachetat solemn ambalajul și i l-am arătat în toată strălucirea lui metalică.

— Ce surpriză [1], scumpule ! De cînd îmi doresc eu o rîșniță electrică !

Puțin vexat, i-am explicat că e vorba de un robot și nu de o banală rîșniță, care nu se mai găsește în magazine, fiind un instrument de mult depășit. Soția s-a bucurat și de robot :

— Am să-l folosesc la bucătărie. Că, uite, veșnic îmi sînt mîinile crăpate de la spălatul vaselor.

Am oftat. Apoi i-am răspuns răbdător :

— Cu ce vrei să-ți spele vasele ? Tu nu te uiți la el ? Cît privește mîinile tale, am să-ți iau o cremă vitaminată. Se spune că face minuni. Ăsta e un robot intelectual...

— Intelectual ? s-a mirat soția mea. La ce ne trebuie ?

---

[1] În veacul nostru e socotit *surpriză* numai un obiect ce poate fi pus la priză. (n.a.)

Am dat din umeri. Dacă nici ea, care e o intelectuală, nu înțelege, ce să mai pretindem altora ? !

Odată ajuns în camera mea, m-am făcut comod, mi-am luat ochelarii și, instalîndu-mă într-un fotoliu, am început să studiez *modul de întrebuințare.* Citeam și nu conteneam să mă minunez. Probabil scoteam tot felul de exclamații, pentru că soția mea mă întrebă din camera vecină :

— Ce ai, dragă ? Iar măseaua ?

Prospectul lămurea pe înțelesul tuturor multiplele posibilități ale *calculatorului electronic universal portativ.* Juca șah, făcea traduceri, montat la radio sau televizor (cu ajutorul celui de al doilea cordon de care v-am vorbit) stoca informații pe care le reproducea la nevoie. Calcula randamentul aparatelor electrocasnice și-ți dădea rata medie de amortizare pe zece ani. Evalua uzura stofelor purtate sau ținute în dulap. Stabilea numărul de calorii necesare organismelor noastre, repartizat zilnic pentru orice anotimp. Calcula cantitatea de toxine pe care le ingurgitam din țigări, cafea și diferite alimente. Putea să facă variații pe o temă muzicală dată sau să extragă tema din variații date. Adaptat la mașina de scris, putea să elaboreze mici discursuri ocazionale și chiar epigrame.

Abia seara tîrziu am terminat lectura, întrucît broșura avea 180 de pagini scrise mărunt și multe cuvinte tehnice a trebuit să le caut în dicționar.

A doua zi chiar, l-am pus la treabă. Am început cu șahul. După ce am mîncat, m-am ridicat de la masă, mi-am frecat mîinile și, scoțîndu-l din sertar, i-am spus :

— Ei, amice, te fac un șah ?

Robotul tăcea. L-am pus în priză și i-am spus :

— Te fac mart.

Această expresie l-a enervat. A bîzîit scurt — asta însemna „atenție“ — și-a aprins un ochi albastru și pe ecranul mat au apărut cuvintele : „neprogramat pentru jocuri aleatorii“.

— Mă rog, mă rog, n-o să ne certăm pe termeni...

Nu sînt un jucător de șah prea strălucit, dar e de-a dreptul enervant să pierzi partidă după partidă. Un partener obișnuit, cît de bine ar juca și, măcar de plictiseală, tot mai pierde o partidă. Sau ți-o cedează dintr-un sentiment uman. Ce dracu ! Dar așteaptă sentimente umane de la rîșnița asta nenorocită ! Nu se lăsa înduplecat deloc. Citisem odată, de mult, într-o carte, cum un mare campion de șah urma să joace cu o mașină electronică. Era un joc decisiv. Și robotul, cît era de robot, tot a avut un licăr de omenie în el și s-a lăsat bătut.

„Bine ! am zis. Dacă-i pe-așa, las'că te învăț eu minte." Și am început să trișez. Mi-am făcut încă o regină și am pus la loc turnul pe care tocmai mi-l „mîncase". I-am dat situația și am așteptat să văd ce spune. A bîzîit din nou acel scîrbos „atenție", apoi într-un vizor mi-a dat succesiv toate fazele pînă într-un punct în care s-a aprins ochiul albastru și pe ecran a apărut cuvîntul „Eroare".

Furios, l-am scos din priză și l-am aruncat în sertar.

— Stai acolo, dacă ești atît de hain !

Apoi am rîs singur de nervii mei. Se poate să-mi pun mintea cu un mecanism, cu o cutie prăpădită cu șuruburi ? ! Eu, un om în toată firea ! La urma urmei, puteam să-i fiu și inventator !

Firește că în ziua următoare mi-am adus din nou aminte de el. „Ia să-i dau ceva de făcut." M-am gîndit și am găsit. Să facă traduceri. I-am spus soției :

— Hai să vedem ce înseamnă exact „Nescafe é o primeiro e legitimo café solúvel fabricado do Brasil". Îl bem de atîta vreme și habar n-avem ce bem !

Am pus robotul în priză, l-am montat la mașina de scris și într-o secundă a apărut traducerea.

— Ai văzut, nevastă ? Ți-am spus că o să avem nevoie de el ? Ce rost are să interpretăm noi, așa, pe ghicite, cînd dumnealui atîta așteaptă, să ne învețe !

Am început să-i dau să-mi traducă tot felul de lucruri : Modul de preparare a supelor deshidratate, din trei limbi, posologia unor medicamente, reclame din diferite reviste străine. Pe urmă mi-a venit o altă idee. L-am pus să traducă diferite texte românești în alte limbi. În special proverbe. Ca să-l chinuiesc. Așa, de exemplu, „capra sare masa, iada sare casa" în limba franceză suna cam așa: „la chèvre saute la table, la chèvrette saute la maison" ; sau „mînăstire într-un picior, ghici ciupercă ce-i", în engleză a ieșit așa :

„Monastery on a leg, guess what a mushroom is". Am făcut mare haz pe socoteala lui. Apoi l-am pus să traducă și în alte limbi : în portugheză, suedeză și arabă. Aici n-am mai rîs, pentru că nici eu nu le știu și a trebuit să-l cred pe cuvînt.

Soția mea la început s-a amuzat. Pe urmă s-a plictisit.

— Arunci banii pe tot felul de prostii. Măcar dacă ne-ar folosi la ceva practic.

— Tu nu te gîndești decît la latura practică. Omul mai are nevoie și de altele în viață — am ripostat eu. Toată lumea are roboți în casă, iar noi citim povestiri despre ei sau îi ascultăm pe amicii noștri cum și-i laudă pe-ai lor. „Robotul meu e formidabil. Auzi ce mi-a zis ieri !" Și orice prostie li se pare genială.

— Ce te miri ? Așa a fost întotdeauna. Cu magnetofoanele, pe vremuri, sau cu mașinile n-a fost la fel ? O să te plictisești și o să zici ca mine.

Am lăsat-o baltă. Am observat de mult că femeile sînt mai lente în înțelegerea progresului tehnic.

Într-o zi, pe cînd aveam o dispută obișnuită cu soția mea, mi-a venit o idee diabolică. Am înregistrat pe bandă de magnetofon toate afirmațiile ei și am pus robotul să le facă analiza. Cînd mi-a dat rezultatul, nu mai puteam de bucurie :

— Ia te uită, dragă, ce spune dumnealui. Ai reușit într-o jumătate de oră de discuție să faci 23 de greșeli de logică, 14 dezacorduri gramaticale, să comiți 34 de inadvertențe științifice, să folosești două expresii neliterare de 15 ori. În total, ai întrebuințat un vocabular de 45 de cuvinte, din care 30% cu o frecvență de 60%, 50% cu o frecvență de 20% și 10% cu o frecvență de 20%. Zece cuvinte le pronunți defectuos, cinci cuvinte sînt barbarisme. În contextul celor spuse de mine, abia 10% avea legătură cu problema.

Soția mea s-a făcut albă ca varul. Apoi roșie ca focul. Apoi galbenă ca ceara. Dacă energia de care a avut nevoie ca să se stăpînească ar fi fost folosită în industrie, fără îndoială că s-ar fi putut fabrica două mii de perechi de pantofi. De stăpînit însă s-a stăpînit. N-a zis nimic. A aruncat o privire asasină robotului și a ieșit. M-am gîndit întîi că-l va arunca, îl va pune în apă fiartă sau îi va da vreo două cu cheia franceză. Dar nimic din toate acestea nu s-a întîmplat.

În zilele următoare a domnit pace deplină și nici măcar nu a adus vorba despre robot.

Iată însă că marți, cînd din farfuria de pe masă aburea gulașul — una din mîncărurile mele preferate — soția mea spuse cu tonul cel mai nevinovat :

— Pentru tine am făcut piuré de cartofi.

— Cum așa ? Ce prostie mai e și asta ? Doar știi bine cît îmi place gulașul !

— Știu, cum să nu știu ! N-am nici o vină. Am consultat robotul. I-am dat probele tale hepatice și ți-a interzis sosurile picante.

Am înghițit în sec și mi-am mîncat piuré-ul de cartofi. A doua zi, în loc de omletă, am mîncat legume fierte, pentru că trebuia să mă feresc de albumine. În schimb, creierul meu obosit și cu o serioasă lipsă de fosfor cerea să mănînc macaroane nesărate și pește fiert. Pește ! Eu care nu acceptam în calitate de pește decît icrele de crap !

Dulciuri ? Nu, dulciuri în nici un caz ! Conțineau zaharuri care îmi erau drastic contraindicate. În schimb, puteam consuma în orice cantitate compot de prune uscate cu 15 grame de zahăr dietetic la un litru de apă.

Situația devenise de nesuportat. Ticălosul, șarpele care se strecurase perfid în sînul familiei mele îmi interzise fumatul. Eram în mod evident predispus la cancer. Îmi luă cafeaua. Aveam hipertensiune și în cel mult douăzeci de ani, timp în care aș fi băut, după socoteala lui, 5000 de litri de cafea, mă pîndea primul infarct.

Nu mai puteam citi romane polițiste. Sesizase un început de tahicardie. La cinema nu mai aveam voie să merg. Corpul galben de pe retină manifesta carențe îngrijorătoare. Televizorul se deschidea numai la muzică de cameră. Radioul numai la buletinul meteorologic. Trebuia, în schimb, să merg zilnic trei ore pe jos pentru a ajuta organismul să elimine grăsimile.

Într-o bună zi, cînd am simțit că paharul s-a umplut pînă la refuz, am izbucnit :

— Ascultă ! m-am adresat teribil soției mele. Alege : ori eu, ori el !

Soţia mea se aştepta de mult la asta. Avea replica pregătită.

— Perfect. Accept alternativa : ori eu, ori el.

Calmaţi, ne-am aşezat fiecare într-un fotoliu şi am început să ne gîndim. Brusc, cu ultimele urme de fosfor ale creierului meu obosit, mi-a venit o idee :

— Nu sîntem invitaţi vineri la familia Damian ?

— Ba da. E aniversarea zilei lor de nuntă.

— Asta e ! Ce rost are să le luăm un banal buchet de flori ?

UN DERBEDEU ÎN CRONOSPAŢIU

INEPUIZABILUL DOCENT venea de la cinematograf. Drumul său de asfalt era presărat cu funigei. Soţia docentului era foarte elegantă, iar filmul văzut, seara molcomă şi berea care-i aştepta alcătuiau un meritat răgaz. Totuşi, docentul nu era foarte vesel. Se uita uneori pe furiş la ceas, pînă cînd soţia observă că timpul de odihnă nu se cade să fie cronometrat. Dar docentul ştia că numai el e inepuizabil, timpul — nu.

— Îmi mai trebuie un document, draga mea ! spuse. Sînt nervos.

— Şi fără, nu se poate ? zise ea.

— Nu ! zise el, apoi explică mai relaxat : Ba s-ar putea, căci eşafodajul meu e inatacabil, de n-ar fi vorba de...

Fraza nu se sfîrşi. El îşi aduse aminte de ultimul obiect găsit în aşezarea de curînd săpată. Iată cum a fost : după un număr de obiecte de ceramică, în general bine conservate, de sub periuţa care curăţa cu migală pămîntul ieşi ceva lucios. Mulţi arheologi folosesc la săpături localnici vag instruiţi, care de obicei nu sparg prea multe vase. Unul din aceştia zise : „Asta ce naiba o fi ?“ ca să audă răspunsul sigur al docentului : „Un obiect de cult, dar vom vedea !“ Curăţat şi mai bine, obiectul de cult începu să semene perfect cu o cheie de destupat sticlele de bere. Se săpa o aşezare din neoliticul timpuriu, obiectul paradoxal era cam ruginit şi asistentului nu i se îngădui să-l ia la analiză. Mai încolo, asistentul remarcă pentru sine că din lucrarea magistrului său lipseşte descrierea obiectului de cult şi lucrurile rămaseră baltă. Abia acum ciudata cheie cu care omul neolitic ar fi trebuit să-şi destupe sticlele de bere se recontură în mintea arheologului. Nu era nimic altceva decît un simbol, probabil din zorile bronzului şi nu din neolitic, fiindcă aşezarea arăta intactă, nu fusese răscolită anterior de nimeni...

Şi docentul chemă un taxi.

Dar între timp, asistentul începuse să sape în secret şi pe socoteala sa alte aşezări. Ştia că magistrul s-ar face foc să afle, totuşi acest asistent iubea nespus arheologia. La liceu se îndrăgostise îndeosebi de chimie şi de fizică, ca să-şi surprindă profesorii şi părinţii înscriindu-se după bacalaureat la arheologie. Acum este sigur că această ştiinţă îl interesa. În arheologie se întîmplă cîteodată şi aşa ; dacă magistratul, care nu mai are mult de trăit, şi-a ales printre săpăturile viitoare cutare munte de peste două mii de metri altitudine, iar deocamdată lucrează la clasificarea unor aşezări unde se poate ajunge cu troleibuzul, muntele ascuns rămîne nesăpat, fiindcă este muntele magistrului. Asistentul trebuie să asiste, definiţia e clară. Cu toate acestea, asistentului de care vorbim i s-a părut de la o vreme că magistrul său nu mai e chiar atît de inepuizabil şi că anumite lucruri trebuiau descoperite şi studiate urgent. Fără ştirea magistrului, asistentul lucra cu un prieten geolog care l-a şi ajutat să nu claseze printre obiectele paleolitice nişte fantezii sculpturale ale unei ape curgătoare. El de fapt căuta nişte vestigii certe ale civilizaţiei strămoşeşti. Dar izbuti să descopere, iarăşi fără să fi dorit, într-o necropolă din cutare epocă, un bidon gol din material plastic ori din altceva similar, purtînd o inscripţie indescifrabilă, care nu se putea raporta la nici una din scrierile popoarelor antice sau moderne. Asta încă n-ar fi fost nimic dacă, în timp ce examina obiectul împreună cu geologul cu care era prieten şi cu o studentă care îi însoţise la săpături, unul din tinerii localnici, angajaţi la lucru şi care i se cam păruse suspect mai demult, atît datorită figurii sale cam hieratice şi mîinilor aproape transparente şi subţiri, cît mai ales îndemînării colosale de a pricepe tot, nu i-ar fi surîs enigmatic pornind spre nişte tufe unde nu mai putu fi găsit după cîteva secunde.

Fenomenul era ieşit din comun. După un lung zbucium lăuntric, asistentul îşi sugrumă dorinţa de a se mărturisi magistrului său şi rămase noapte de noapte cu bidonul în faţă, înconjurat de maldăre de tratate lingvistice vechi şi noi şi de felurite dicţionare, pînă cînd îşi dădu seama el însuşi de zădărnicia acestui efort. Ar fi săpat tot teritoriul limitrof ca totodată să-l caute şi pe lucrătorul dispărut în împrejurări misterioase, dar aceasta însemna să se dea în vileag în fața magistrului, plus niște mari cheltuieli financiare cărora singur nu le putea face față.

Totuși îi fu greu să renunțe. El învățase la o universitate străină. Tocmai cînd se căznea să uite iritantele întîmplări, primi o scrisoare de la un fost coleg de la acea universitate străină, care îi descria o brichetă engleză alimentabilă cu gaz, găsită de acela într-un tumul celt. Era deci prea de tot! Fostul coleg îi trimitea și fotografia șantierului deschis pe care era făcut un cerc alb și fotografia brichetei, informîndu-l amical și că un coleg italian, care săpa împreună cu un vestit arheolog arab din Cairo în ținutul Assuan, descoperise în sarcofagul unui oarecare faraon, sub șezutul mumiei, două bancnote emise pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea de Banca națională a Suediei. Dacă el însuși n-ar fi avut propriile sale mirări, poate ar fi considerat că colegul străin glumește. Dar aici nu mai era vorba de o glumă *a colegului*. „Cineva se joacă !..." își zise tînărul asistent, însă nu îndrăzni să cugete mai departe.

Docentul se cufundase în problemele sale și lucra inepuizabil, iar întîmplarea ciudată nu-l mai ispiti, el disprețuind tot ce nu intra în clasoarele sale și era așadar numai speculație mistagogică. Asistentul însuși era deocamdată ocupat să-i explice studentei care-l însoțise la săpături că ea singură l-ar putea ajuta, dîndu-i mai mult curaj în activitatea arheologică, dacă s-ar mărita cu el.

Iar între timp (altfel nu putem spune și cititorul va vedea imediat de ce), altă persoană dăduse curs zbuciumului sufletesc și se pregătea de o nouă călătorie.

Persoana de care vorbim ajunsese la sfîrșitul adolescenței. Era un tînăr zvelt, cu aceeași puritate a privirii ca la toți tinerii de vîrsta lui, dar cu o neliniște perpetuă în afecte, care la început nu îngrijorase pe nimeni, apoi fusese motivată ca o excepție posibilă încă în sistemul atît de bine verificat al educației biopsihice a tineretului. Se conchise că viața socială va corecta ceea ce greșise, într-o anume fracțiune de secundă, un releu defect.

Nici după *fugă*, instalațiile psihologice consultate nu dădură semne de îngrijorare, iar psihologii educatori, care de cîteva milenii țineau locul străvechilor părinți, își ziseră că o călătorie, chiar riscantă, nu poate strica în atare caz.

Lucrurile s-au întîmplat în toamna aurie a anului 9 966.

Tînărul Vis 91 077 Indigo $^1/_2$ n ieşise din ultima clinică şcolară abia de o zi. Trebuie amintit că în vremea aceea învăţătura nu mai era administrată în şcoli cu profesori nervoşi sau blajini, nici măcar cu roboţi stabilizaţi sau autoperfectibili, ci în clinici speciale unde, la anumite răstimpuri, şcolarilor li se făceau uşoare trepanaţii în stare de narcoză hipnotică şi li se injectau, după înclinaţiile lor native, ştiinţele şi artele necesare sub formă de acizi nucleici sintetizaţi în laboratoare şi conţinînd memoria ramurii de învăţămînt ce le era destinată ; în acelaşi mod li se inoculau bunele deprinderi sociale. Fără îndoială, nu totul era previzibil, în om rămînînd şi o cîtime de necunoscut. Dar la cincisprezece ani tînărul avea cam tot ce îi trebuia ca să fie matur. În perioadele lungi dintre internările în clinici se făceau călătorii, excursii sportive, antrenamente practice la ştiinţele şi artele memorizate, se asculta muzică sau se rezolvau cele mai elegante probleme matematice, odihna tineretului bizuindu-se pe toate acestea cum şi pe multe ale voluptăţi superioare.

Într-o zi, lui Vis i se păru că vremea sa îl plictiseşte. Era la vîrsta cînd în lumea lui începeau specializările, adică fiecare om trebuia să-şi aleagă din informaţia globală, dobîndită în clinicile şcolare, zece meserii. Nu era prea greu, de vreme ce toată latura tehnologică sau — cum mai zicem încă — toată bucătăria profesiunii o făceau instalaţiile autonome, iar adaosul de informaţie se transmitea, bineînţeles, tot prin fiolele de acizi nucleici sintetizaţi. Abia după aceea omul era adult şi pornea să se folosească activ de tot ce se înmagazinase în el, adică începea să gîndească şi să creeze prin sine însuşi.

Între disciplinele sportive ale clinicii sale şcolare, Vis îndrăgise cel mai mult călătoria în timp. Dar nu degeaba se adăugase numelui său expresia $^1/_2$ n ! Colegii săi aveau aproape toţi acelaşi *n*, dar în paranteze, ceea ce însemna că incertitudinea lăsată e numai o formalitate administrativă. Cei care nu obţinuseră paranteze aveau fracţii totuşi mult mai mici, numai el poseda ca un soi de stigmat această ruşinoasă doime. Dar nu-i păsa. Lui îi plăcea să umble hai-hui prin timp. Exista posibilitatea să se specializeze în istorie şi atunci şcoala ar fi putut să-l trimită în epoca dorită sau pe rînd în mai multe epoci, spre a studia nemijlocit. Aceasta se făceea însă numai cînd informaţia era completă şi cînd organismul se maturiza total. Trebuie să recunoaştem că unui om plecat înapoi din mileniul X nu-i venea uşor să trăiască, de pildă, în epoca banilor sau a războaielor. De aceea mulţi tineri renunţau la studiul istoriei antice, această disciplină încredinţîndu-se tot mai mult sondelor temporale automate. Lui Vis nu-i plăcea însă, atît istoria cît plimbarea prin timp. Deplasările cronospaţiale nu se făceau nici prin mijloace mecanice, nici prin sisteme biochimice ca în epoca ştiinţelor primitive, ci numai prin autoimpulsuri concentrate după o anumită metodă psihofizică ce necesita mai ales un foarte mare antrenament. Tocmai de aceea călătoriile şcolare şi competiţiile sportive se efectuau în tovărăşia automatelor şi a unor instructori cronospaţiali cu veche practică sportivă. La nevoie instructorul putea acţiona telepatic pentru a readuce la loc pe tînărul care ar fi greşit măsura concentrării ori şi-ar fi pierdut o clipă echilibrul temporal.

Într-o zi din toamna aurie a acelui an, Vis ieşi să se plimbe pe nişte alei vegetale ce îi aminteau un peisaj, vizitat în mileniul II. Atunci i se făcu poftă de spaţiu-timp. Se gîndi atent la epoca dorită. Cînd făcuse o excursie în anul 2 000, întîlnise o fată care i se păruse mai atrăgătoare decît fetele din epoca lui, arhispecializate în cîte zece ştiinţe sau arte. Ţinea minte destul de bine teritoriul numit în acel an străvechi ţară, aşa că încercă să-şi regleze impulsul cronospaţial direct într-acolo. Trupul său se concentră într-o secundă numai la particulele elementare fără masă, care erau de fapt totul în organism. Ştia oricine că această esenţă îşi găseşte numaidecît, oriunde s-ar opri, materia necesară spre a recompune trupul cu toate atributele lui, conform codului din momentul plecării. Şi astfel Vis dispăru din timpul şi spaţiul său. Dar tinereţea lui fragilă şi lipsită de suficientă experienţă îi jucă un renghi, ducîndu-l într-o epocă necunoscută şi după primele aparenţe mult mai veche. Era limpede că entuziasmul adolescentin exagerase în Vis doza de concentrare...

Puţin buimac în primele minute, Vis se trezi de tot şi privi în jur. Arşiţa soarelui, atît de bine filtrată în timpul său, aici era din clipă în clipă tot mai insuportabilă. Vis se reconstituise pe coama unei măguri dintr-un ţinut arid, fără nici un fel de plante. În zare se ridicau de undeva nişte nori gălbui şi străinului îi trebuiră mai multe minute ca să deducă compoziția lui nisipoasă. Vînt însă nu se simțea. Călătorul cronospațial așteptă să vadă ce va fi. Deocamdată îl ațîță curiozitatea. După vreo jumătate de oră niște făpturi metalice, așezate pe alte făpturi mai mari și cu patru picioare, apărură în raza privirii, făcînd larmă și lucind în soare. Puțin mai tîrziu Vis își dădu seama că erau oameni, mai ales după strigătele lor care păreau totuși a fi limbaj aproape articulat. După aceea, văzu că făpturile purtătoare îi aminteau imagini cunoscute vag de undeva, pînă cînd înțelese în cele din urmă că semănau cu niște animale simpatice din rezervații, despre care robotul-ghid spunea că se folosiseră odinioară ca vehicule și că se numeau cai. Asociativitatea gîndirii tînărului Vis funcționa precar, nefiind antrenată pînă la capăt, așa că el nu pricepu prea ușor de ce pe asemenea căldură oamenii aceia se acoperiseră cu atîta metal și pentru ce purtau în mîini piloni metalici ascuțiți care nu prea păreau să folosească la ceva. Iată însă că din sensul potrivnic se iviră alții, aproape la fel, dar că făcuseră economie de veșminte metalice și aveau cai mai mici. Interesat, nepoftitul oaspete se așeză pe nisipul măgurii și așteptă. Caii alergau unii spre alții ridicînd praful. Ambele grupuri de oameni zbierau sălbatic, cum știa Vis că fac uneori maimuțele din rezervații. Abia acum Vis înțelese și rostul pilonilor, amintindu-și de o scenă sportivă dintr-un film din arhiva istorică : erau prin urmare sulițe sau lănci, greu de știut care din ele. Dar aceste lănci sau sulițe fură aruncate de oameni în oameni, ceea ce lui Vis i se păru curios. Ba mai mult, unii oameni se prăbușeau însîngerați și probabil mureau. Ar fi vrut să-i ajute să nu moară, însă nu îndrăzni să se bage în absurda învălmășeală. Două ore de spectacol, apoi grupurile se potoliră și se retraseră. Cei foarte metalizați rămăseseră încă destul de mulți, și ei și caii lor. Cîțiva se urcară pe măgură fără să-l ia în seamă pe Vis. El nu se feri, știind că în orice clipă poate dispare în timp.

Un bărbat viguros și cu barbă întrebă răstit din înălțimea calului său :

— În ce lună sîntem ?

Vis înțelese. Avea putința să înțeleagă orice conversație istorică orală prin captarea directă a fluxului ce îl produceau vorbitorii, cînd gîndeau, iar aceştia de aici gîndeau prea puţin ca să-i mai facă şi dificultăţi.

Altcineva, care descălecase, îşi ridică fruntea spre bărbos şi spuse :

— În iulie ! şi adăugă : Constantinopolul va fi la picioarele noastre.

Vis pricepu că numele rostit era al unui teritoriu, nu ştia dacă ţară sau oraş ; ceea ce nu înţelese era cum putea să fie acesta la picioarele lor. Să fi însemnat asta că vor descăleca şi vor atinge pămîntul Constantinopolului chiar cu picioarele lor ?

Ascultă gîndurile celor care vorbeau acum şi izbuti să afle că toţi aceşti călăreţi metalizaţi vin de departe, din occident, că au trecut peste nişte munţi numiţi Balcani, după cum ziceau ei pentru a elibera în cu totul alt loc geografic un mormînt al cuiva care nici măcar nu era în acel mormînt. Înţelese că bărbatul cu barbă se numeşte Godefroy de Bouillon, dar conversaţia ciudaţilor oameni, care stăteau imobili, deshidratîndu-se la soare, sub grelele lor haine metalice, deveni tot mai plictisitoare. Vis regretă că plecase, însă nici înapoi nu s-ar fi întors deocamdată. Îi păru rău că nu se amestecase măcar în bătălie, apoi se gîndi atent la dozajul necesar al concentrării, căci la urma urmei ce avea el cu acest Godefroy de Bouillon, cînd de fapt nu voise decît să-şi caute fata din anul 2000 ! Îşi şi făcuse planul de a se însoţi cu ea, spre a deveni — vai, ce amuzant ar fi fost ! — propriul său strămoş. Prost era că uitase nuanţele dozării şi se căznea să-şi amintească nuanţa care-i trebuia. Îşi ridică ochii sub impulsul unei presimţiri şi văzu că era prea tîrziu pentru deliberări, căci chiar în clipa aceea însuşi Godefroy de Bouillon îl zări şi îndreptă asupra lui un obiect lung şi plat de metal, se pare tăios, care sclipea la soare. De sub viziera căştii Godefroy îl privea cumplit. Întîi Vis întinse braţul spre el, începînd să zîmbească, dar deodată înţelese riscul, şi el nu era un spirit aventuros, aşa că se concentră la întîmplare şi dispăru imediat din faţa cruciaţilor a căror stare sufletească trecu numaidecît de la mînie la groază. Godefroy ceru apă, convins că arşiţa începuse să nască vedenii. Alţii văzură în asta un semn ceresc.

Vis se trezi recompus într-un ţinut rece, în plină ninsoare, pe o stradă a unui oraş ce se numea Uppsala. Aflase cu totul întîmplător numele oraşului, care nici nu-l interesa, căutîndu-şi un adăpost.

Dîrdîia de frig şi era cam îngrijorat de această trecere bruscă de la arşiţă la ger. Altminteri, lumea i se părea aici foarte liniştită. Dintr-o clădire masivă şi cenuşie ieşeau foate mulţi tineri veseli, cu obiecte paşnice sub braţ (călătorul recunoscu îndată cărţile şi caietele de hîrtie văzute adesea prin muzeele de antichităţi culturale), discutînd lucruri diverse. Costumul simplu, din bluză şi pantaloni, al lui Vis atrase atenţia cîtorva dintre ei. Dacă cruciaţii îl luaseră în seamă tîrziu şi îl crezuseră cine-ştie-cine, aceştia de aici, mai tineri, mai civilizaţi şi mai iscoditori, erau gata să-l ia cu asalt. Nu păreau dornici de violenţă, însă lui Vis nu-i convenea un contact neprevăzut. Încă nu dorea să părăsească timpul în care abia sosise, aşa că se strecură pe după nişte clădiri mici, văzu o uşă deschisă şi, deprins din vremea lui să poată intra oriunde era deschis, intră acolo nepăsător, pomenindu-se deodată faţă în faţă cu un bătrîn care aşeza în stive niştre dreptunghiuri de hîrtie (căci Vis cunoştea destul de bine hîrtia din muzee), ce păreau foarte multe ; iar alături de ele bătrînul alcătuia coloane din mici discuri argintii de metal. Vis se opri, zîmbind, dar omul bătrîn îşi întinse repede braţele peste teancurile şi coloanele sale, izbutind să şi le răstoarne în timp ce se uita cu spaimă la musafir. Privindu-l intens drept în ochi pe bătrînul caraghios, fără să vrea Vis reuşi să-l tulbure, căci bătrînul deschise gura încordîndu-şi tendoanele gîtului ca să strige, însă nu scoase nici un sunet. Tînărul călător socoti că aceste hîrtii sînt de mare folos de vreme ce bătrînul le apăra cu atîta ardoare, aşa că fără să se gîndească prea mult luă două, le privi amuzat, apoi le băgă în buzunarul bluzei şi se întoarse să plece, bănuind că tinerii de pe stradă se împrăştiaseră. Dar cum părăsi întunecoasa încăpere, simţi o mişcare în spatele său şi auzi ţipete. Revenindu-şi, bătrînul alerga după el răcnind :

— Hoţul ! Mi-a furat banii, derbedeul !...

Vis era acuma în stradă ; reţinuse cuvintele fără să le cunoască sensul : hoţ, derbedeu, bani — noţiuni fără înţeles. Nu le dete importanţă şi merse mai departe. Strada se golise şi era parcă şi mai frig. Văzu nişte haine groase, cam ridicule, ca şi cele pe care le purtau tinerii de adineauri, dar îşi dădea seama că în această epocă primitivă haina groasă era singurul mijloc de a te apăra de frig. Îi trebuia una. Hainele pe care le zărise erau aşezate în fereastra largă a unei clădiri. Vis vru să intre ca să-şi ia una, căută o ușă, n-o găsi nicăieri, iar în spatele său se stîrnise altă larmă. Privi curios și își dete seama că iarăși ceva se încurcase, căci bătrînul alerga însoțit de mai mulți bărbați și cu toții repetau cele trei cuvinte neînțelese, precum și altele cîteva. Momentul devenea nostim. Grupul de oameni îl ajunse și-l înconjură pe Vis, care se oprise și privea liniștit. Bătrînul gesticula bombănind, apoi sări pe neașteptate spre Vis și îl apucă de bluză, începînd să-l zgîlțîie. Tînărul străin încercă să-și facă loc și să treacă mai departe, căci, dacă tot nimerise aici, voia să vadă această Uppsală rece despre care nu auzise niciodată nimic și unde-l uimea abundența vieții sociale și universitare, în ciuda unei temperaturi în care altădată crezuse că n-ar putea trăi decît numai anumite microorganisme. Dar cercul urmăritorilor se strînse și înșfăcat de umeri de cineva, zgîlțîit mereu de bătrînul a cărui înfățișare ruinată îi producea dezgust, Vis renunță la planul său turistic și se descompuse imediat, cu tot ce avea la sine.

Nu mai avusese răgaz să-și dozeze impulsul nici măcar atîta cît credea el că e în stare. Acum istoria cercetată direct și în detaliile ei ciudate începea să-l înspăimînte și îi era deocamdată indiferent unde ar fi ajuns. Se trezi iarăși în plină arșiță, dar spre seară : era o seară de culoare violetă, pe un șes albicios de lîngă malul unui fluviu larg cu ape roșcate.

Descompunerea organică a lui Vis, ca a oricărui alt om, se făcea de fiecare dată după un program riguros dictat de codul impulsului. Oprit la capătul celălalt al duratei, el se recompunea integral și, firește, în același costum cu care plecase și cu tot ce avea asupra sa, chiar în buzunare. Totuși, fie lipsa de antrenament, fie naivitatea juvenilă îl făcu de astă dată să-și pipăie bluza și pantalonii, ca să vadă dacă plecarea precipitată din Uppsala nu-l lăsase cumva gol. Liniștindu-se, aruncă o privire în jur. În preajma lui, o procesiune purta o ladă lungă înspre deschizătura unei clădiri de o geometrie frumoasă. Pentru a nu-și mai crea încurcături, călătorul cronospațial se strecură înaintea celorlalți în clădirea întunecoasă și aici îi plăcu o răcoare înmiresmată pe care n-o mai gustase. Procesiunea intră în clădire și coborî agale treptele interioare. Fură cîntate niște melodii monotone, apoi cineva — un bărbat smead cu capul ras și îmbrăcat cu o cămașă lungă, albă, strînsă într-o cingătoare de aur — care părea cel mai important din tot convoiul, rosti nişte cuvinte despre altcineva foarte puternic ce se numea Ra şi avea o anumită legătură cu soarele, fiind în acelaşi timp fratele şi părintele celui din lada de alabastru, adică din sarcofag. Sarcofagul fu depus pe un piedestal pesemne anume pregătit, iar Vis nu se putu stăpîni să nu ridice puţin capacul : cît îi îngăduia semiobscuritatea din sala subterană, zări în sarcofag un om. Nu ştia dacă e viu. Socotind însă că în năravurile acestei istorii paradoxale a îndepărtaţilor strămoşi s-ar fi putut îngropa oamenii şi de vii, Vis se gîndi ce ar putea să bage sub capacul sarcofagului ca să-i împiedice etanşeitatea. Îşi aduse aminte de cele două hîrtii luate de la bătrînul din Uppsala şi vru să le îndoaie ca să le poată vîrî sub capac, însă chiar atunci oamenii din incintă se mişcară precipitat, iar Vis, nemaifiind atent la ce făcea, băgă mîna în sarcofag cu totul ca să pipăie omul şi să-şi dea seama dacă e viu sau e mort.

— Cine a mişcat capacul ? tună o voce.

Speriat o clipă, Vis scăpă din mînă cele două hîrtii acolo sub trupul omului şi-şi retrase mîna din sarcofag ; capacul căzu şi se închise cu zgomot uşor, iar omul smead cu capul ras rosti solemn :

— Este Ka, sufletul celui veşnic care îşi cercetează trupul...

Apoi procesiunea ieşi din clădire. Nişte zgomote surde şi dispariţia treptată a luminii îi sugerează lui Vis ideea că poate intrarea se astupa definitiv. Atunci el izbucni în rîs, cum nu se obişnuia prea des în mileniul său, şi rîsul său se ridică şi se dezlănţui din ce în ce mai mult. De la o vreme Vis băgă de seamă că cei de afară strigau înfricoşaţi silindu-se să zidească intrarea mormîntului cu cît mai mare grabă. Izbuti totuşi să audă clar prin zid aceeaşi voce dominantă, care zise :

— Este rîsul celui veşnic, întors cu bucurie la sînul părintelui său Ra !

Bineînţeles, cu toată mireasma încă plăcută a aerului dinăuntru, aici, în societatea faraonului defunct, nu mai era de stat, aşa că fără să mai ezite Vis se concentră şi dispăru din mormînt şi din epocă.

Dar acum i se deschisese pasiunea călătoriei în sine, făcută ca un simplu sport. Şi cui nu-i place sportul, fie şi fără atît de trebuinciosul antrenament ? Vis începea să regăsească în memoria sa tot mai exact informaţiile injectate prin acizii nucleici şi mai ales să le folosească din ce în ce mai elastic în gîndirea curentă. Şi el începu astfel să se perinde prin timp fără nici o țintă, fără nici un plan, numai de dragul simplei treceri de la o epocă la alta. Cunoscu, deci, alte cîteva epoci, chiar dacă numai fulgerător, iar durata totală a șederilor, oricît de scurte, acumulă în cele din urmă cîțiva ani de viață, pînă cînd adolescentul Vis ajunse un tînăr bărbat de 20 de ani, zvelt, frumos, cu privire ușor hipnotică și cu chip enigmatic. Apucase să cunoască felurite imagini vii din istoria planetei, se alesese cu porecle, iscase mituri, mutase obiecte mărunte dintr-un timp în alt timp. Acum însă știa să intuiască zonele sociale prin care trecea și să li se adapteze măcar în aparență. Începuse chiar să aibă preferințe și poftă de activitate.

Tocmai părăsea, după cîteva săptămîni de plimbare, Europa de sud-est, unde într-o mînăstire de lîngă orașul sîrbesc Pecs se amestecase în picturile murale ale meșterului Giorgio, alăturîndu-se acolo ucenicului Nicola și luîndu-și numele local de Dobroslav. Nimeni nu putuse bănui cine era acest Dobroslav și, dealtfel, pe vremea aceea obîrșia lui nu interesa pe nimeni. Vis aflase, în sfîrșit, că în aceste epoci primitive lucrurile nu aparțineau tuturor oamenilor laolaltă, ci fiecăruia în parte, și că ele se mutau de la o persoană la alta prin mijlocirea caraghioaselor discuri mici de metal numite bani sau, în epocile ceva mai tîrzii, prin dreptunghiurile de hîrtie care se numesc bancnote. Așadar el nu mai fura cum făcuse, fără să știe, la Uppsala.

Meșterul Giorgio sfîrșise de pictat zidurile interioare ale bisericii, dar sus, pe schelă, se temea să se suie. Cum nici Nicola nu era mai îndrăzneț, de plictiseală Dobroslav se oferi să zugrăvească el ceva. I se explică ce anume ar trebui să facă, iar Giorgio și chiar marele arhitect fra Vita îi povestiră despre îngeri, despre zborul lor și despre alte bazaconii legate mai ales de personalitatea incertă a celui pentru mormîntul căruia înfruntase zările, sub ochii lui Vis, însuși viteazul Godefroy. Ciudatul Dobroslav, pe care starețul mînăstirii îl îndrăgise temîndu-se puțin de el, zugrăvi acolo sus ceva ce plăcu mult privitorilor de sub schelă, mai ales că nu deslușeau mai nimic ; pe tencuială apăruseră două elipse cu cîte un ins în fiecare, și ele se deplasau prin spațiu cu ajutorul unor jeturi de gaze, ca primele nave din istoria astronauticii omenești. Dobroslav se amuză el însuși de această ispravă și cînd coborî și fură strînse schelele, observă criteriul laudelor primite : de pe dușumeaua bisericii, cele două nave spaţiale păreau nişte nouraşi zburători. Deci nu în zadar meşterul Giorgio îl bătuse pe umăr glorificîndu-i sfînta inspiraţie divină.

Ca intermediu distractiv mersese, dar prea mult nu mai putea rămîne aici în preajma mînăstirii, pentru că genul de activitate se păru agasant, însă şi fiindcă stîrni furia cîtorva bărbaţi mustăcioşi care alergară după străin agitîndu-şi iataganele. Iată pînă unde ajunsese cu aventura : ştia chiar şi numele armelor ! Asta se întîmpla pe la 1350.

Cu o sforţare minimă, Vis se mută într-un secol vecin. Nu ştia unde ajunge, dar se informă de la un preot pe care-l recunoscu după sutana neagră, şi află că e în anul 1460, geografic vorbind puţin mai la răsărit.

Trecu printre lume, se uită la oameni şi privelişti şi deodată fu cuprins de uimire şi spaimă. Ajunsese într-un orăşel numit Tîrgovişte. Se oprise şi asista şi el în mulţimea încremenită la o scenă stranie : un număr mare de bărbaţi graşi, în haine greoaie şi abundente, ţipau zvîrcolindu-se cînd erau înşfăcaţi şi înfipţi de vii cu spinarea în nişte stîlpi ascuţiţi, care în grai local purtau numele de ţepi. Perforaţi astfel, bărbaţii aceia mureau probabil destul de repede. Vis întrebă pe oamenii de lîngă el ce se petrece. I se explică limpede, însă cu teamă, că stăpînul ţării voia să scape populaţia de hoţi (o ! acum el ştia ce înseamnă a fi hoţ, după ce însuşi fusese...), precum şi de ucigaşi sau de alte lifte. Explicaţia părea şi nu părea clară. Văzînd un om cu o privire mai scînteietoare, Vis se apropie de acesta şi îl întrebă :

— Dar altfel nu se poate ?

— Altfel, cum ? întrebă la rîndul său acel ins.

Vis se strădui să găsească o formulă lexicală. Zise nesigur :

— De pildă, printr-un şoc de voinţă teletransmis...

Insul îl privi lung, îşi lipi primele trei degete ale mîinii drepte, le puse pe rînd pe frunte, pe burtă, pe umărul drept şi pe umărul stîng, apoi clătinînd din cap se pierdu discret în gloată. Vis era niţel în derută. Încredinţat că hoţia, în rigorile acelei societăţi, unde alimentele şi obiectele uzuale nu se produceau în cantităţi suficiente, nu era pricinuită totdeauna numai de pasiunea de a fura, el înţelese că acolo unde abundenţa de bunuri acoperă nevoile, nu se mai poate gîndi nimeni să ia mai mult decît îi trebuie. Şi totuşi, ce era de făcut ? Oamenii aceştia vioi din gloată, mai toţi cu ochi negri şi priviri iuţi, îi deveniră simpatici. Aproape că le dădea dreptate să practice pedeapsa cumplită şi, pe furiş, îşi pipăi spinarea uitîndu-se la muribunzii sîngerînd în ţepi. Dacă şi-ar fi putut regla mai corect impulsurile cronospaţiale, s-ar fi dus îndată la mormîntul faraonului de lîngă Nil şi apoi îndărăt în nord, ca să restituie cele două bancnote furate din Uppsala. Dar nu era cu putinţă aşa ceva. Şi Vis se posomorî, cunoscînd din ce în ce mai acut consecinţele plecării sale în spaţiu-timp, fără o pregătire completă.

Într-un foişor al palatului domnesc, voievodul Vlad scormonea mulţimea cu privirile sale ca două raze de laser, izbucnite din ochii mari şi negri, de sub sprîncenele arcuite dens, deasupra nasului lung şi drept, perpendicular pe mustaţa dreaptă şi neagră. O stea în opt colţuri, fixată pe tivul de pietre preţioase al căciulii conice, parcă lumina şi mai mult privirea ascuţită a voievodului implacabil. Vis îl privi cu multă simpatie şi ar fi stat de vorbă cu el, dar numai pădurea de ţepi însîngerate îl făcu să-şi schimbe dorinţa. Hotărî să se plimbe însă în jurul acestui palat destul de modest pentru un conducător aşa de aspru, iar cînd trecu prin mulţime, uitîndu-se curios pretutindeni, cineva îi puse o mînă grea pe umăr şi răcni :

— Iacă iscoada turcească unde-mi fu !

Vis îşi pierdu o clipă cumpătul, uitînd cine e şi de unde vine. Apoi îşi dete seama de primejdie. În fracţiunea de secundă care-i mai rămăsese pentru deliberare se gîndi că e totuşi destul de trist să vii dintr-o lume atît de evoluată şi să nu ai alt mijloc de apărare decît dispariţia laşă în spaţiul-timp. Putea să se facă nevăzut oricînd, fără consecinţe, dar nu i se mai păru interesant, ba dimpotrivă, acum ar fi dorit o convorbire chiar cu voievodul Vlad Ţepeş. Pricepuse că în astfel de împrejurări ţeapa acestui om cu ochi fierbinţi nu putea fi un fapt involutiv, de vreme ce urmărea un progres. Voievodului poate că nu i se recomandaseră alte mijloace sau nu le avea nici măcar epoca...

Vis se întoarse zîmbitor spre cel care-l apucase de umăr şi poate că privirea sa tînără şi curată îl înduplecă pe voinicul suspicios, care îl lăsă. Vis făcu cîtiva paşi prin mulţime către pridvorul palatului. Țepeș îl zări și-i făcu semn să vină. Vis se apropie de voievod. Oamenii trași în țeapă probabil muriseră.

— Ești iscoadă ? îl întrebă Țepeș privindu-l tăios, apoi adăugă rîzînd rece : Nu prea pari.

Vis nu știa ce înseamnă iscoadă ; intui numai că e ceva rău, ceva ce nu place oamenilor cinstiți. Răspunse cu greutate, creînd iluzia că vorbește :

— Nu.

— De unde vii ? zise Țepeș.

Se gîndi să spună adevărul, dar renunță numaidecît și comunică alt adevăr, mai recent :

— Am zugrăvit biserici sîrbești.

Voievodul clătină din cap, cercetîndu-i îmbrăcămintea nefirească și Vis pricepu, dar acum nu mai era nimic de făcut. Trecu la alt subiect.

— Mă gîndeam, zise Vis, că se pot schimba obiceiurile rele și fără omor... fără *asta !* și arătă o țeapă.

Țepeș ridică din umeri, sugerîndu-i că s-a plictisit și făcu un pas în lături, ca să se miște. Era un temperament stăpînit, deși nervos. Cineva de lîngă el, probabil un consilier, zise în locul lui :

— Îndrăzneala ta e primejdioasă, străine !

— Încercați o dată și fără omor, zise Vis. Poate izbutiți.

Țepeș se supără, iar sfetnicul, înțelegînd lucrurile în felul său, făcu un semn și doi bărbați se năpustiră asupra tînărului pelerin și-l apucară de brațe.

— Este o țeapă nefolosită, doamne ! zise sfetnicul.

Dar Vis nu mai voi să riște. El știa că, ucis oriunde, nu s-ar mai fi putut întoarce în timpul său și ar fi murit în timp străin. Se încordă și se topi în mîinile paznicilor uluiți. Un murmur străbătu gloata. Boierii din pridvor se duciră. Numai Vlad Țepeș zîmbi.

— Al naibii drac ! zise voievodul, apoi se gîndi la pericolul turcesc.

Vis se recompuse într-un mare oraș cu coloane și statui. Nu-i fu greu să recunoască țara pe care o mai vizitase, deși în alt secol : Egiptul faraonic. Află că în limba unui grec, cu care se întîlnise chiar de la început, orașul se numea Memphis. Localnicii îi spuneau însă altfel, cine știe cum. Grecul îl privi țintă și deodată sări la el și îl cuprinse în brațe, spunîndu-i că îl cunoaște. Vis își aminti de pe cînd fusese în insula Creta de unde abia scăpase de furia mulțimii, că după o încercare a sa de hipnoză soldată cu două victime nedorite, mulțimea îl blestemase numindu-l vasilisc.

— Tu ești vrăjitorul care ucide cu privirea ! îi spuse grecul rîzînd cu intimitate. Mă bucur că ai scăpat de cretani. Atunci l-ai omorît chiar pe dușmanul meu, așa că te voi sluji.

Vis rămase contrariat. Ce putea să facă pentru el grecul acesta ?

— Cum să mă slujești ? îl întrebă Vis.

— Simt, zise grecul, că vrei să rămîi la Memphis. Aici e bine de noi : lumea iubește vrăjile și ghicitul. Tu știi multe. Eu am aur și o casă. Stai la mine, eu alerg pentru toate, tu tălmăcești vise...

— Cum să tălmăcesc vise ? întrebă Vis.

— Nu te preface, pe Apollon ! Oamenii îți mărturisesc ce li s-a arătat în vis și tu tălmăcești. Tu ești omul ales de zei. Cum te cheamă ?

Vis se gîndi să spună că-l cheamă Vis 91 077 Indigo $^1/_2$ n, dar renunță numaidecît și surîzînd zise într-o doară primul nume auzit în Creta :

— Rhino.

— Foarte bine ! strigă grecul, îl luă de mînă și-l trase după sine pe niște ulicioare strîmte, printre case de lut cu pereți orbi, pînă îl băgă într-una mai înaltă și mai încăpătoare, care era a sa. Grecul chemă un sclav și-i porunci să scrie frumos pe o scîndură niște semne ciudate de păsări, șerpi, chei, frînghii și altele asemenea, apoi admiră scîndura cîteva clipe și i-o dete sclavului s-o atîrne deasupra porții. Vis se duse să vadă ce este, iar grecul îi citi plin de satisfacție :

— „Eu, Rhino din Creta, la porunca zeilor, tălmăcesc vise".

Apoi îi arătă un scaun sculptat, acoperit cu o blană de animal, în care Vis socoti că recunoaște leopardul, și-l pofti să se așeze. Și astfel viața lui Rhino începu amuzant la Memphis.

Trecură zile și săptămîni sau luni. Rhino era respectat, grecul era mereu plin de încîntare și aur, Rhino nu dorea aur și mînea puțin. Dar de la o vreme Rhino se plictisi și redeveni iarăși Vis. Plecă din Memphis și făcu un salt de 28 de secole pînă în insula cețoasă locuită de un popor numit englez. De astă dată se hotărî să-și păstreze autonomia absolută și să se dedice științei, atîta cît l-ar fi ținut răbdarea. Își procură chiar haine de epocă și o locuință. Meditînd la destinul său secret, se numi Petru Pelerinul și se apropie, dintre toți, de un singur om pe care-l chema Roger Bacon, om învățat și plin de forțe intuitive în care lui Vis i se păru că deslușește un contact, poate incidental, poate periodic, cu niște rațiuni din afara planetei. Se scurseră ani fructuoși și plăcuți, iar Petru Pelerinul fu de mai multe ori gata să uite de persoana lui Vis. Simțea că pe altă cale decît generația sa, o cale grea dar interesantă, o cale primejdioasă și nesigură dar atrăgătoare, se apropiase de maturitatea abandonată în toamna aurie a anului 9966.

Venind o dată în vizită la învățatul său prieten Roger Bacon, se opri în anticameră, căci acela vorbea cuiva despre el.

— Nu vi se pare misterios acest Petru ? întreba vocea necunoscută. Tace cam mult, e retras. Ce poate gîndi ?...

— Petru, zise Roger Bacon cu admirație, nu se preocupă de cuvîntări și bătălii verbale ; el se consacră lucrărilor înțelepciunii în care-și găsește liniștea.

„Adevărat, se gîndi Vis, ca să nu stau degeaba le-am arătat cîte am putut să-mi aduc aminte. De pildă magnetismul..."

— Totuși, cine poate fi el ? spuse vocea necunoscută. Și de unde vine ? !

— De la Maricourt ! repetă Roger Bacon ceea ce auzise și el. Dar pentru noi mai însemnată este Scrisoarea despre magnet, pe care a publicat-o acum trei ani, în 1269.

— Și credeți, sir, că nu ascunde gînduri tainice în învățătura lui sau este într-atîta de învățat cît pare ? spuse vocea necunoscutului trecînd la un ton mai perfid.

— El, zise Roger Bacon cu glas liniștit, cunoaște din experiment științele naturii, precum și medicamentele și alchimia și toate lucrurile din cer sau de pe pămînt...

Vis zîmbi. Anticamera era goală, așa că putea zîmbi în voie. Ce știa el la urma urmei, dacă nu era în stare nici măcar să-și dirijeze precis impulsurile elementare pentru a nimeri fie și în secolul, dacă nu chiar în anul dorit ? Plecase prea devreme în această călătorie riscantă, fusese pe rînd vasilisc și ghicitorul Rhino, hoț involuntar la Uppsala și zugrav de biserici sîrbești, scrib în legiunea romană XIII Gemina care cucerea teritoriul dacic, martor al nebuniei cruciaţilor, asistase la înmormîntări de faraoni şi vorbise cu domnitori dunăreni, trecuse de la asin la elicopter şi de la limuzină la quadrigă. Din toate cîte puţin, adică mai nimic. Iar acuma se sălăşluia pe furiş în sufletul său teama că nici nu-va mai şti cum să se întoarcă în acea toamnă aurie din care plecase. Aşadar va fi sortit sau să-şi sfîrşească zilele aici, printre aceşti medievali pentru care orice fleac este înţelepciune şi oricare fenomen natural un fapt diavolesc, sau să colinde pînă la istovire spaţiul-timp, mereu la întîmplare şi mereu ca un hoinar fără căpătîi şi identitate (ah, el care era Indigo, fie şi $1/_2$ n...), pînă se va consuma substanţa cea mai nobilă din existenţa sa.

Dar auzi din nou vocea lui Roger Bacon, care sfîrşea tot despre el altă frază :

— ...a cercetat magia şi ghicitul babelor, farmecele lor şi ale tuturor magilor, ca şi trucurile şi iluziile la care se pricep scamatorii. (Vis rîse în sinea sa de candoarea acestui bătrîn prieten, în care paradoxul mai amesteca superstiţia cu ştiinţa.) Cum însă onorurile şi recompensele l-ar stingheri în munca lui experimentală măreaţă, el le dispreţuieşte ! mai zise învăţatul englez.

Vis se ruşină. Bineînţeles că onorurile erau ridicule şi inutile, iar recompensele nu ajutau pe nimeni să fie mai înţelept. Dar el nici n-a făcut nimic altceva decît să se plimbe prin vreme, înainte şi înapoi, fără nici un fel de rost.

Petru Pelerinul puse mîna pe ivărul uşii. Dar n-o deschise, părîndu-i-se absurd să intre tocmai la omul care în ciuda obiceiurilor lumii medievale lăuda cu atîta patimă dezinteresată un ins despre care nu ştia nimic. Vis împrumută de la Petru Pelerinul ruşinea umilă a omului străvechi. Lăsă braţul în jos, încă nesigur dacă va intra sau nu, şi îşi aduse iară aminte de fata zărită în anul acela care dansa ca o flacără pe comori. Şi îi fu necaz, întîia oară în lunga sa aventură cronospaţială, pe doimea necunoscutei ataşată numelui său. Sau dacă acest *n* ar fi fost măcar între nişte paranteze...

În clipa aceea Vis renunţă la Petru Pelerinul.

O secundă (era prima secundă), crezu că zăreşte fata într-o cofetărie : era la fel ca atunci, mînca un amestec rece şi semisolid din care instructorul nu le dăduse voie să guste, dar Vis gustase pe furiș, plăcîndu-i alimentul dulce și înghețat. Totuși, cînd intră în cofetărie acum, văzu altă fată și, după calendarul din perete, alt timp. Îl despărțeau de ea trei decenii, atît de puțin greșise de astă dată ! Vru să se așeze la o măsuță, dar două lucruri îl izbiră numaidecît : privirile oamenilor asupră-i și banii. El rămăsese Petru Pelerinul după haine și în buzunar avea bani britanici din veacul al treisprezecelea. Ieși îngîndurat. Putea să dispară din nou, dar timpul în care intrase era prea aproape de anul căutat în preajma căruia i se păru că se simte bine. Văzu un gang gol, intră și își scoase îmbrăcămintea greoaie, rămînînd tot în bluza și pantalonii lui de care nu se despărțea, iar hainele lui Petru și banii cîștigați în numele lui vru să-i arunce acolo în gang, pînă cînd o idee nouă îl lumină : rămînînd aici, îi vor trebui banii vremii. Și după un minut de nehotărîre, cu vechile veșminte pe braț, întrebă un trecător unde e muzeul de antichități. Ducîndu-se apoi într-acolo, se gîndi că învățase pînă și cum să-și procure bani. Vai, cît de mult decăzuse !

Muzeul îi cumpără și costumul vechi și pumnul de monede medievale fără să-l întrebe nimic. Așa era mai bine. Scîrbit, se întoarse în cofetăria știută și mîncă absent înghețata. Se uită în jur, ascultă conversații străine, ieși să umble pe străzi, privi cerul și orizontul marelui oraș în care poposise. Orașul era frumos, chiar dacă tot la suprafața pămîntului, încă în bătaia soarelui și a ploii, dar pe cerul lui zburau vehicule iuți, afișele anunțau aselenizări de oameni, lumea folosea automatele. Și Vis înțelese că, blestemat să rămînă cu acel sinistru $^1/_2$ n, el nu va mai putea fi aici vasilisc, Rhino din Creta sau Petru Pelerinul.

După o săptămînă de umblet în care-și cheltui toți banii căpătați la muzeu, se hotărî să se ducă la un institut academic. Ajunse ușor și pătrunse greu, pînă cînd sfîșiat de îndoieli și sfială, vorbi cu o somitate a matematicii. Spunîndu-i fățiș adevărul, somitatea zîmbi :

— Dacă sînteți autor de anticipații e mai bine să vizitați o editură literară. Numai dacă doriți sfaturi științifice, vă putem ajuta...

Și vestitul matematician, altminteri om foarte amabil, îl concedie cu destulă răceală.

Vis plecă să se plimbe amărît prin niște parcuri, stătu în fața unor havuzuri, șezu pe o bancă citind în lectură fotoconcentrată niște reviste uitate de cineva și mirînd o bătrînă cu viteza lecturii sale pînă cînd bătrîna spuse cuiva fără să greșească prea mult : „Astuia nu-i prea arde de citit !“, apoi prinse curaj și se duse la o instituție pentru el incertă unde se declară naufragiat de pe o farfurie zburătoare, dar fu transportat numaidecît cu un vehicul alb la un sanatoriu de neuropatologie.

Așadar trebuia să dispară din nou, fiindcă lumea nu-i credea nici minciuna, nici adevărul. Și ca într-o beție intră iarăși în vechiul său du-te-vino prin timp, alungat parcă de un demonism neînțeles sau ademenit de cine știe ce himeră. Stătea cel mult cîte o zi în fiecare secol unde nimerea și pleca turburat, oamenii considerîndu-l cînd hoț, cînd derbedeu, cînd filozof mistic, fugar cu vederi neadmise, nebun și șarlatan.

Ajuns apoi fără veste în mileniul 100, omul acesta pentru care prezentul murise lăsîndu-l pribeag între viitor și trecut, nimeri rușinat într-o rezervație zoologică. O vreme se împăcă și cu această situație ridiculă, fiindcă avea totuși fericirea să cunoască pe omul viitorului, perfect, el însuși nemaitemîndu-se că va trezi bănuieli, așa cum era amestecat printre animale. El, făptura fără nume de sub cupola străvezie a rezervației, nu se mai gîndi la sentimentul demnității care pe un Petru Pelerinul l-ar fi răscolit dureros. Timpul însă trecea și minunata ființă a viitorului ale cărei fapte umpluseră Universul încă nu i se arătă. Sau nu avea el mijloace s-o vadă ? Înțelese că el, cel viitor, a ajuns antichitate. Și o stare necunoscută lumii sale îl năpădi biruindu-i pînă și voința. Vis se pomeni plîngînd, cum nu făcuse nici măcar Rhino din Creta.

După aceea, liniștindu-se, făcu un efort pînă la ultima limită și, înspăimîntat sau aproape îngrozit de primejdia mare, izbuti să se destrame cu o secundă înainte de a muri. Se trezi însă, spre mirarea sa, chiar în orașul și în anul în care mîncase neuitata înghețată. Nu avea de ales. Își aminti totul și se duse la o editură propunînd o carte de călătorii aventuroase prin spațiu-timp. I se ceru cartea, dar el minți că vrea să dea un manuscris curat. Nu se miră nimeni, ba i se puse la dispoziție o dactilografă și un contract. Șezu în fotoliul unei camere străine zece ore pe zi, certîndu-se cu dactilografa după orele de dictare. De la o vreme nici măcar nu se mai prefăcea că se uită în niște notițe imaginare, povestind de-a dreptul toate așa cum și le amintea. Manuscrisul fu gata. Cartea apăru. El era fericit că în fine se descărcase de adevăr.

Apoi se feri de lumea care-l căuta și de dactilografa care sperase să se mărite cu el. Se feri și de sine însuși. Un timp, cartea lui trecu neobservată pînă cînd cineva se trezi să-i închine un studiu, de la care se trecu rapid la organizarea unei sărbătoriri publice. Șezînd derutat la prima parte a elogiilor, Vis se gîndi o clipă să se stabilească în acest secol. Acum văzuse că diferența de concepții și de biostructură, destul de mică dacă nu vrei s-o observi, nu mai deranja pe nimeni. Firea lui, ce părea stranie, îl făcuse simpatic. Pe de altă parte se simți însă plictisit de veșnicele sale travestiuri și sforțări de acomodare. Călătorise prea mult și era în sfîrșit sătul de atîta cronospațialitate. Și totuși trebuia să mai încerce o dată să-și întîlnească fata dorită. Acolo, numai acolo avea poate să se stabilească definitiv. Și iarăși începu să guste plăcerea speranței de a deveni propriul său strămoș.

Aplauzele sălii îl treziră din reverie. Privi în jur și răsuflă ușurat : se făcuse pauză. După douăzeci de minute, festivitatea reîncepu. El asculta flegmatic, acoperit de vasul mare cu trandafiri, și la un moment dat fu cuprins de silă și dor. Ezită o secundă, apoi se risipi în marea timpului, lăsîndu-și scaunul gol. Organizatorii se uitară buimăciți unul la altul, trimiseră să-l caute la bufet, în birouri, la toaletă, pe stradă...

Dar aproape în aceeași secundă el ședea pe malul mării, alături de fata lui, în mijlocul anului 2000, și începea să-i povestească istoria lui ciudată, iar fata îl asculta rîzînd cu voioșie de fantezia atît de cutezătoare. Așa gîndea ea : o fantezie cutezătoare !

Lui Vis nu-i mai trebuia nimic. Avea totul, tocmai cînd crezuse că n-o să mai aibă nimic. Fata visată era lîngă el. În spatele lor era nisipul, în față marea. Ascultînd cu întîrziere strigătul unui mare poet, clipa se oprise în loc.

Dar în fața lor, din mare sau numai de lîngă ea, ieșiră doi inși. Vis îi văzu și se cutremură. Auzi clar gîndul primului dintre ei :

— Vis 91 077 Indigo, 1/2 n, ai fost lăsat să te joci cît n-ai primejduit cursul istoriei.

— Sînt vinovat, gîndi el.

— Ești vinovat! gîndiră cei doi inși. Cele cîteva obiecte încurcate de tine în timp sînt un joc infantil care nu modifică istoria. Cel mult sperie sau antrenează pe arheologi. Dar acum ești gata să produci un fenomen neîngăduit: vrei să fii propriul tău strămoș.

— Și ce s-ar întîmpla, dacă ?... gîndi Vis.

— Pleci, gîndi al doilea dintre cei doi inși, pleci cu noi pe Planeta Exilului.

Vis se ridică în picioare apucînd fata de mînă.

— Desprinde-te de ea! îi ceru gîndul primului dintre cei doi inși.

Cu voința înfrîntă, Vis își desclеștă mîna de pe mîna fetei. Marea vuia.

— Cum ai ajuns aici ? îl întrebă alt exilat.

Vis, care se împrietenise cu acesta, îi povesti.

Planeta Exilului avea aproape tot ce era necesar unei vieți plăcute. Aici se putea recupera în laboratoare învățătura pierdută. Exista putința activității celei mai complexe, era muzică și algebră, erau sporturi subtile, rezervații științifice de animale și plante, existau instrumente desăvîrșite pentru cercetarea universului. Numai călătoriile prin spațiu-timp erau interzise.

— De ce ești trist, Vis Indigo ? îl întrebă prietenul, scurtîndu-i numele în chip intim.

— Preferam să pierd totul, dar să rămîn o săptămînă pe țărm cu ea.

— Da ! zise prietenul. De aici ai să te întorci cîndva pe planeta natală, în timpul tău, însă...

— Nu mă mai interesează ! îl întrerupse Vis. Am greșit.

— De ce ? întrebă prietenul.

Vis rupse un fir de iarbă. Zise :

— Dacă eram mai serios, mai tenace și mai informat, cu temperamentul meu aș fi putut să mă consacru cronoplastiei, dar nu am răbdare să corectez istoria și nici nu știu dacă e bine...

AL. MIRONOV

HOȚUL DE VISE

Olguței

CĂȚELUL BOMBONEL lătră, ham-ham, la un balon colorat ce-i trecu pe sub botul umed. Ridică apoi o ureche și dădu din coadă. „Miaaauu !" se zborși din partea cealaltă a camerei pisicuța Pam, aproape speriind-o pe fetiță. Olguța zîmbi în somn : cîinelui Bombonel îi bîzîia acum o gîză în jurul botului. „Ce nas lung are", visă în continuare Olguța și întinse mîna să-l mîngîie. Bombonel scoase o limbă roșie și dispăru. „Miaauu !", mai zise o dată pisica și nu se mai văzu nici ea. Olguța se întristă, bărbia începu să-i tremure. Totul era alb, alb, alb, o clipă balonul roșu mai stărui, apoi se duse, lăsînd în urma lui același gol alb. Nefericită, fetița se porni pe plîns. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji. Plîngea în somn și, cum își aminti că bunica a plecat acasă la ea, la Craiova, îi găsi durerii un suport real. „Bunicussa meaaa !" se văita Olguța peltic în somn și suspina și-i părea rău de balon, de cățel, de bunică, de pisică, de viață și de toate.

— Ce e, ce s-a întîmplat, fata mea ? alergă mama într-un suflet din camera vecină.

— Bunicussa mea ! se văită în continuare Olguța, acum în brațele mamei, scăldînd-o în lacrimi.

— Ce e, ce-a pățit ? apăru și tatăl în grabă. Ce-o doare ? Are temperatură ?

Amîndoi o priveau speriați.

— Nu, n-are, îi puse mîna pe frunte, cred că doar s-a speriat de ceva. Hai, taci, nu mai plînge, fata mamii ! Fetița uită brusc nenorocirile prin care trecuse. Ofta acum și suspina, mirîndu-se singură de ce-i așa de necăjită. Începu să strănute.

— Ssînt bolnavă, sstănut, vleau ssuc, zise printre strănuturi, în timp ce două boabe mari de mărgăritar îi lunecau pe obraji.

Cum Olguța e de fapt cîrnă, lacrimile nu întîmpinară nici un obstacol și-i ajunseră pînă pe buze. Asta o făcu să contenească din plîns, fiindcă erau sărate şi nu-i plăceau. Bău din paharul de suc adus de tăticu.

— Vai, da' peltică fată avem, rîse tatăl. Şi una-două, gata să dea apă la şoricei...

Olguţa plecă năsucul în jos şi-l privi îmbufnată pe sub sprîncene.

— Ce-o fi visat de s-a jelit aşa ? se mira în continuare mama.

Chiar în faţa ferestrei deschise, pe o ramură a cireşului înflorit, un cintezoi cînta de mama focului, umplînd văzduhul cu larma trilurilor sale.

•

De data asta veveriţa sărise din copac şi ţupăia în mijlocul odăii, lîngă o rază de soare.

„Vai ssălaca de ea ce-a păssit, piciolușu tale şşi-a ssclîntit...", îi spunea Olguţa o poezie învăţată de la sora ei mai mare care mergea la grădiniţă şi care acum era plecată la bunica.

„Vevelissă, vevelissă !", o chemă ea şi-i întinse o bomboană. Un văl alb îi înghiţi bomboana şi-i luă veveriţa. Fetiţa îşi aminti că asta i s-a mai întîmplat cîndva şi, vai, ce rău a fost. „Vevelissa, vevelissa...", plîngea ea acum şi razele soarelui de dimineaţă sclipeau în bobiţele lacrimilor.

Părinţii veniră repede, mama o luă în braţe şi tăticu o mîngîie pe păr :

— Nu te teme, nu e nimeni, fata tatii, cine îndrăzneşte s-o supere pe fata mea ? îi şterse el lacrimile.

Mama era tare necăjită.

— Cu Olguţa se întîmplă ceva. E prea agitată. Şi parcă nici nu mai mănîncă. O iau la doctor, se hotărî ea.

— Nu trebuie, las-o în pace, a necăjit-o cineva în visele ei de copil. Culc-o şi las' că-i trece ei.

În fereastră, cintezoiul de ieri îşi opri o clipă concertul matinal. Îi privi atent pe toţi trei, apoi se puse din nou pe cîntat. „Triu-liu-liu-liu-liu", se răspîndeau sunetele cristaline în văzduhul înmiresmat.

•

— Doamnă doctor, Olguţa mea e bolnavă. De cîteva zile doarme agitat, se trezeşte dimineaţa plîngînd şi parcă nu mai are nici poftă de mîncare, se văită mama.

— Oare ? se miră doctorița privind mărul uriaș din care fetița mușca cu poftă.

La dispensarul fabricii — și nu numai acolo — Olguța era o persoană foarte cunoscută. Mămica ei, ingineră la Serviciul creație al combinatului textil, o aducea adesea cu ea. Iar Olguța cea peltică, plinuță și-adesea încăpățînată, îi încînta pe toți cu poznele ei.

— Știi, nu prea arată rău, mai zise doctorița, o văd grăsuță și veselă ca întotdeauna.

— Unde-i tăticu ? se interesă Olguța. Vleau la tăticu' meu.

— Ia mai lasă-l pe taică-tu, la mașinile lui, acum stai aici, ești bolnavă, nu vezi ? încercă s-o convingă mama.

— Ba nu ssînt, dădu fetița din cap. Vleau la tăticu'.

*

„Gălgălissă, lissă, unde oi zbura, acolo-i cassa taa", îi cînta Olguța buburuzei ce lunecase pe lîngă urechile iepurașului de catifea. Giza își desfăcu aripile, zbură pînă pe nasul ursulețului Petecel, dar deodată dispărură cu toții, și gîza, și ursulețul, și iepurașul, și raza de soare...

„Mămica mea", începu iar fata să plîngă, ca în fiecare din ultimile dimineți.

Cintezoiul cînta de mama focului. „Triu-liu-liu-liu-liu", își înălța el aria către soarele dimineții ; „triu-liu-liu-liu", anunță el plin de importanță...

Tatăl stătuse ascuns în spatele ușii.

— Ușș, pleacă, pasăre afurisită, lasă fata să doarmă ! se îndreptă el spre fereastră.

Cintezoiul conteni o clipă. „Aha, spectatori", își zise, și atacă o nouă partitură.

— Pleacă, n-auzi, îl luă la rost tatăl, nu-mi supăra fata !

Bărbia Olguței se destinse și o lacrimă i se opri la jumătatea drumului dintre obraji și năsuc.

„Gălgălisă, lissă", cîntă ea în vis buburuzei care apăruse odată cu ursulețul. Zîmbi fericită.

Jignit, cintezoiul le întoarse spatele și se avîntă spre înălțimi. „Vai, cîtă lipsă de recunoștință", gîndi. Se îndreptă către crîngul vecin.

— Tu, să știi că asta era, o trezea sticletele ăla ; cum l-am alungat, cum a tăcut, spuse tatăl.

— Oare ?... Atunci cum îți explici că n-o trezesc mașinile ? Știi doar că doarme așa de profund că poți s-o ții și cu capul în jos și tot n-o scoli...

— Poate cînta cumva cintezoiul ăsta — sau ce-o fi el — într-un fel deosebit, medită tatăl. Sau poate o întrerupea din visat, îi veni lui brusc o idee. Știi, oamenii au neapărată nevoie de vise, adăugă el. Lasă că-mi dau cu mîine seama.

*

Din locul unde era ascuns, tatăl putu să vadă cintezoiul revenind la locul obișnuit. „Mai încerc o dată", își zise cîntărețul și lansă cîteva vocalize.

Obrazul fetiței se încreți a plîns.

— Sst, zise brusc tatăl și cintezoiul se opri. Obrazul fetiței se lumină.

„Iarăși ?" medită artistul, dar tatăl nu făcu nici o mișcare. „Poate, totuși...", speră cintezoiul, și-și porni imnul spre tăriile cerului.

Tatăl interveni energic :

— Du-te de-aici, pasăre afurisită, dă pace fetei !

— Ușș ! îl alungă și mama.

Cintezoiul se zburli, negru de supărare. „Nesimțitori, gîndi, ah, arta"... Întinse aripioarele și-i părăsi pentru totdeauna...

— N-ai să mă crezi, zise tatăl, dacă am să-ți spun că hoțul ăla cu pene colorate îi fura fetei visele.

— Ei, îi fura... o trezea, vrei să spui, cînta și el acolo ! se miră mama de așa idee.

— Nu, dragă, ascultă-mă, e așa cum îți spun. Vezi dincolo de zid cupola Centrului ecologic ?

— Care centru ? întrebă mama.

— Centrul ecologic. Sîntem vecini cu ei de trei ani. Ăsta-i locul de unde ei supraveghează și comandă activitatea florei și faunei înconjurătoare. Lucrează cu biocurenți pe toate lungimile de undă ale păsărilor, insectelor. Chiar și plantele ascultă de ei. Au toată zona asta sub control. Nu zău, chiar nu știai ?

— Uite că nu știam, eu nu sînt toată ziua cu nasul în cărți și în ziare, ca tine. Cresc fata, țin casa, fabrica-i fabrică, nu mai am timp de toate astea, bombăni ea.

— Ei, bine, cred că vibrațiile trilurilor cintezoiului se interferau cu vreo biundă la care Olguța noastră era sensibilă. Se formau probabil noduri și ventre și asta influența centrii de pe creier ai visului. De asta plîngea, își pierdea visele. Știi, visele ei sînt probabil atît de colorate și frumoase, încît chiar că merită să te întristezi cînd le pierzi. O să vezi că de mîine totul va reintra în normal.

•

— Știți, tovarășă doctor, năvăli mămica în dispensar, gata, Olguței i-a trecut, am prins hoțul de vise.

— Zău ? se miră doctorița.

— Da, da, se veseli mama, auziți, era un cintezoi, n-o lăsa să viseze, se interfera cu bioundele emise de Centrul ecologic.

— Cintezoi ? mai putu să întrebe doctorița.

— Da, cintezoi. Și de cînd soțul meu l-a alungat, fetița surîde iarăși în somn, draga mamii, și dimineața e toată numai un zîmbet. Vai, cît sînt de fericită, se învîrti mama pe călcîie, apoi fugi grăbită către Serviciul creație.

— Cintezoi, zicea apoi doctorița după cîteva minute, auzi, îi fură visele... Păi, da... și ingineră... și mamă... îți vin tot felul de idei..., nu-i ușor să le faci pe toate !

MIHNEA MOISESCU

ÎNTÎLNIREA

UN CLINCHET REPETAT, crîmpei de melodie, se auzi în biblioteca astronavei. Nirus nu-l luă în seamă. Atenția continua să-i fie solicitată de imaginile filmului.

— Cursurile de astăzi s-au terminat ! rosti, ușor nazal, o voce de băiețandru.

Vorbise Hix, robotul Hix. Clinchetul melodios se născuse în capul lui mic și rotund. Trupul și fața îi erau construite dintr-un material ce imita perfect pielea oamenilor. Buzele țuguiate, nasul cîrn și ochii verzui, neastîmpărați, îl făceau să semene perfect cu un băiețandru simpatic de doisprezece, treisprezece ani.

Înfățișarea își avea rostul ei. Hix era profesor numai patru ore pe zi. În restul timpului — de aproape cinci ani, de cînd fusese construit — era tovarășul de joacă al elevului său, Nirus. Un tovarăș vesel și răbdător, capabil să născocească cele mai năstrușnice distracții. Căpitanul Carpat îi schimba anual programul. Acum Hix cunoștea perfect ceea ce era necesar ca să poată instrui un băiat de doisprezece ani.

Nirus, care împlinise de curînd doisprezece ani, se născuse pe „Cutezanța". Era fiul căpitanului Carpat și al cosmochimistei Ina Dunie. Pe navă învățase el să îngîne primele cuvinte, să facă primii pași, să fredoneze primul crîmpei de cîntec. Crescuse înconjurat de dragostea membrilor echipajului, o dragoste protectoare și exigentă.

Își amintea perfect — deși nu-i mai văzuse de atîta amar de vreme — trăsăturile tuturor „unchilor cosmici", cum se autointitulaseră participanții la expediția „Cutezanța", după apariția în mijlocul lor a celui mai mic astronaut. Își amintea perfect obiceiurile fiecăruia, felul de a se mișca, de a vorbi. Amintirile din primii ani ai copilăriei îi erau adesea împrospătate de numeroasele microfilme care o înfățișau pe mama sa și pe ceilalți membri ai echipajului.

După fiecare vizionare, tatăl și băiatul obișnuiau să tacă îndelung, apoi Carpat începea să depene, cu voce coborîtă, întîmplări neînregistrate pe microfilme, sau să recite versuri despre mările și munții Pămîntului, despre stele și „căpitani stelari".

Uneori povestea și Nirus — pentru cine știe a cîta oară — o întîmplare adînc întipărită în memoria sa : nefireasca dispariție a celor treizeci și unu de membri ai echipajului.

•

În al șaselea an de zbor, „Cutezanța" coborîse pe o „planetă vie", cu o atmosferă aproape identică celei terestre. O liniște nefirească, aproape desăvîrșită, domnea pe planetă. Viața, fenomenele naturale aveau un ritm deosebit de lent. Apele curgătoare se tîrau atît de leneș încît nu scoteau un clipocit măcar, vîntul, de fapt o adiere, nu-și schimba intensitatea, norii ca un fum abia se urneau și ploile erau domoale, un fel de burniță slabă. Animalele (destul de puțin dezvoltate ca număr și specii) se mișcau cu ajutorul unor ventuze, fără să facă zgomot, fără să scoată un sunet măcar.

Astronauții socotiseră că cel mai potrivit nume ce s-ar fi putut da acelei „planete vii" ar fi fost „Planeta Liniștei". Și sub această denumire o însemnaseră pe harta astrală a expediției.

Căpătau tot mai mult convingerea că nici o primejdie nu-i pîndea în lumea nou descoperită...

Era a cincisprezecea zi de la descinderea navei. O dimineață neobișnuit de luminoasă amintea oamenilor de minunatele dimineți ale primăverilor terestre.

Se hotărîse ca întregul echipaj (în afara căpitanului Carpat, care trebuia să rămînă pe navă) să dea o mînă de ajutor cosmobiologului, organizînd o vînătoare colectivă de animale, ca să se completeze cît mai bine colecția. Treizeci și doi de oameni, printre care și micul Nirus, porniseră în zbor, cu ajutorul aripilor batante, de la baza aflată pe un platou muntos, spre cîmpie. O bună dispoziție deosebită, stimulată probabil de luminoasa dimineață, pusese stăpînire pe ei, îndemnîndu-i să rîdă, să glumească. Nirus nu-i mai văzuse niciodată atît de veseli. O auzise pe maică-sa, alături de care zbura, spunînd : „Toţi savanţii ăştia, cu capul doldora de cunoştinţe, au redevenit parcă dintr-o dată copii“.

Băiatul se trezise gîndind că trebuie să fie tare plăcut să ai de-a face cu copii adevăraţi şi un strop de amărăciune i se strecurase în inimă. Dar buna dispoziţie era molipsitoare. Se apucase şi el să rîdă şi să facă tumbe prin aer.

Ajunşi deasupra cîmpiei, coborîseră cu toţii din zbor, grupîndu-se la marginea unei pădurici, ca să pună la punct planul vînătorii. Nirus ascultase o vreme discuţia celor mari, apoi, cam plictisit, începuse să privească atent copacii. I se păruse că frunzele din vîrful unei plante înalte de cîţiva metri aveau o culoare deosebită, aurie. Curios, se înălţase în văzduh. Frunzele erau însă ca toate celelalte ; aproape negre. Probabil că lumina puternică a soarelui din dimineaţa aceea îi crease iluzia. Tocmai voia să coboare, cînd se petrecuse catastrofa. La început nici nu-şi dăduse bine seama ce se întîmplă. Văzuse căscîndu-se în sol o gură neagră. În ea se prăbuşeau arborii şi oamenii, care nu mai apucaseră să apese butoanele de comandă ale aripilor. Mai auzise strigătul mamei sale :

— Rămîi în văzduh, Nirus ! În văz...

Apoi fălcile gurii monstruoase se strînseră brusc. Unde fusese păduricea nu mai rămăsese nici un fir de iarbă, ca după un pîrjol năprasnic. Totul se petrecuse cu o viteză ameţitoare, într-o linişte desăvîrşită. Nirus, complet năucit, zburase cîtăva vreme pe deasupra locului catastrofei. Apoi o spaimă cumplită pusese stăpînire pe el. Deschizînd aparatul de transmisie, începuse să strige :

— Tată ! Vino ! Mama... toţi au pierit... I-a înghiţit solul ! Vino, tată !

După cîteva minute apăruse şi căpitanul.

Băiatul îi povestise cele întîmplate şi Carpat înţelesese, în sfîrşit, taina fenomenului pe care îl observase cu cîteva zile înainte, taina dispariţiei arborilor de pe cîmpie. Durerea pe care o încerca era dublată de o ură cumplită împotriva „Planetei Liniştei“. Deşi ar fi dorit să o părăsească imediat, trebuia să rămînă şi să strîngă cît mai multe date, cît mai multe mărturii materiale de pe planeta-fiară. Pornise la lucru cu o îndîrjire dublată de furie. Îl ajutau cîţiva roboţi cărora le fixase programe diferite.

Pe băiat nu-l mai lăsase însă să coboare de pe platou. Roca munţilor, asemănătoare cu granitul terestru, prezenta destulă siguranţă.

După două luni, Carpat îşi dusese munca la bun sfîrşit. Şi într-o zi întunecoasă, cînd burniţa sîcîitor, „Cutezanţa" se avîntase pe lungul drum al întoarcerii.

•

— Cursurile de astăzi s-au terminat ! repetă robotul.

Nirus, care continua să privească ultraamplificatorul de imagini, murmură absent :

— Bine ! Am auzit...

— Se spune : „Mulţumesc, Hix, pentru lecţie !"

Băiatul ridică fruntea, privi robotul, puţin nedumerit, apoi izbucni în rîs. Fraza aceasta nu mai fusese rostită de Hix de pe vremea cînd îi preda primele lecţii şi îl învăţa regulile de comportare ale unui elev. De ani întregi nu i se mai întîmplase lui Nirus să uite să rostească, la sfîrşitul orelor de studiu, „mulţumesc pentru lecţie, Hix". Punîndu-şi mîna în dreptul inimii, făcu o plecăciune exagerată :

— Vă rog mult, stimate profesor, să mă iertaţi ! Vă mulţumesc pentru lecţie.

Imaginile pe care le văzuse prin ultraamplificator, la sfîrşitul orei de geografie pămîntească, purtau vina involuntarei sale lipse de politeţe. Îi absorbiseră cu totul atenţia. Erau imaginile unui ocean pămîntean.

Avea, de multă vreme, două mari vise : să întîlnească alţi copii şi să se scalde în apele unei mări terestre.

După ce părăsiseră „Planeta Liniştei", întrebase odată :

— Tată... cum se poartă copiii acolo, pe Pămînt ?

Carpat nu putuse să dea un răspuns limpede şi de asta vorbise într-un fel care nu-i era deloc propriu ; cu pauze, cu poticneli în cuvinte :

— Copiii ? !... Cum să se poarte... Ca tine... Adică nu ! În general... ei rîd mai mult... glumesc mai mult... fac năzbîtii... Tu eşti prea tăcut, prea liniştit... Cum să-ţi spun... prea cuminte !

Nirus nu înţelesese bine ce i se reproşa.

Căpitanul îl surprinsese apoi într-o cabină, stînd în fața unei oglinzi mari și vorbind cu propria sa imagine :

— Bună ziua, băiatule... Tu ești un copil de om ca și mine, nu-i așa ? Îmi pare bine, îmi pare tare bine că te-am întîlnit. Hai să ne jucăm ! Vrei ? Dar să ne jucăm... ca între copii, nu cum se joacă oamenii mari cu copiii. Tu știi să te joci așa ? Nu știi ? Nici eu...

Ascultîndu-l, Carpat se cutremurase pînă în adîncul inimii. După această întîmplare îi venise ideea să construiască un tovarăș de joacă pentru fiul său.

Pe „Cutezanța" apăruse simpaticul Hix. Robotul, capabil să născocească jocuri, să glumească și să rîdă chiar, îl încîntase pe băiat.

Cît fusese mic, Nirus văzuse în Hix un copil adevărat. Dar, ajuns în pragul adolescenței, nu se mai putuse păcăli singur cu ușurința cu care se păcălea băiețelul de șase ani. În ochii lui, Hix redevenise ceea ce era de fapt : un robot, într-adevăr foarte simpatic, capabil să fie tovarăș de joacă, totuși, numai un robot.

Acum, aruncînd încă o privire ultraamplificatorului, Nirus scăpă un ușor oftat. Nici imaginea aceasta nu-l mulțumea. Nici ea nu-i dezvăluia „farmecul ascuns" al mărilor și oceanelor pămîntene despre care îi vorbise adesea cosmobiologul expediției.

— Lecția de astăzi s-a isprăvit, repetă Hix, apoi glasul îi deveni brusc vesel, căpătă un registru înalt : Haide să ne jucăm ! Vrei un joc cunoscut sau unul nou ?

Nirus era gata să-i spună : „Nu am chef de joacă". Știa însă că Hix ar fi insistat. „Scap eu altfel", își zise și în ochi îi miji un zîmbet poznaș :

— O să ne jucăm. Dar de data asta vreau să născocesc eu jocul. Rămîi aici pînă numeri la două mii, apoi mă cauți. O să mă ascund undeva. Ai înțeles ?

— Am înțeles.

„Acum scap de el vreo jumătate de oră", gîndi băiatul.

Îndreptîndu-se în fugă spre sera navei, îi veni o idee ce i se părea strașnică. Se așeză lîngă marele bazin din mijlocul serei și apăsă cîteva butoane. Apa prinse să se frămînte, născînd valuri. Peste seră se abătu un vînt destul de puternic și ploaie. Plecîndu-și capul pe spate, lăsă picăturile mărunte să-i scalde obrajii.

Apoi se apucă să vînture brațele, de parcă ar fi îndemnat valurile să crească mai mari, vîntul și ploaia să fie mai puternice.

După o jumătate de oră, cînd lingă el apăru Hix, își dădu seama că ceea ce făcuse era caraghios. Cum putea o biată băltoacă artificială să-i creeze impresia că e o mare în furtună ? ! Supărat pe el însuși, apăsă butoanele de la marginea lacului și vîntul, ploaia, apoi valurile se potoliră.

— Te-am găsit ! Te-am găsit ! repetă Hix, imitînd tonul unui copil foarte vesel.

— Mda... mormăi Nirus și, întorcîndu-i spatele, se duse în cabina sa, să se schimbe.

După cîteva minute, se îndreptă spre laboratorul navei, urmat de robot, care repeta întruna :

— Haide să ne jucăm !

Băiatul nu-i mai acorda însă nici o atenție. Îi era dor de tatăl său. Nu-l văzuse de peste douăsprezece ore, de cînd căpitanul lucra în laborator, încercînd să dezlege taina norului de praf cosmic prin care trecuse „Cutezanța".

Norii de praf cosmic fuseseră dintotdeauna temuți vrăjmași ai astronauților. Particulele de materie, infinit de mici, atacau cu violență învelișul navelor. Cu șaizeci de ani în urmă, navele care străbăteau un nor mai mare de praf cosmic erau sortite pieirii. Apoi se inventase „cămașa de curenți antișoc", capabilă să respingă praful. Dar „Cutezanța" trecuse printr-un nor de praf cosmic ce pătrunsese totuși prin „cămașă". Noroc că norul fusese destul de mic și nu provocase decît stricăciuni neinsemnate. Carpat captase particule din praful acela ciudat și căuta să dezlege „misterul".

Oprindu-se în pragul laboratorului, Nirus îl zări pe căpitan stînd aplecat asupra unui analizator. Nu rosti nici un cuvînt, nu făcu nici cel mai mic zgomot, ca să nu-l deranjeze. Îi plăcea să-l vadă așa, absorbit de muncă, cu fața lui frumoasă, energică, împietrită parcă și cu sclipiri de oțel în ochii albaștri.

Hix însă, care ținea seama doar de programul său, nu se „gîndi" că ar putea să deranjeze pe cineva și repetă iarăși, pentru cine știe a cîta oară :

— Hai să ne jucăm ! Hai să ne jucăm !

Căpitanul tresări, își ridică fruntea. Era încă încruntat din pricina concentrării.

— Iartă-mă, tată... Nu voiam să... Dar Hix... cu joaca lui...

Carpat zîmbi. Fața i se destinse. Părea mult mai tînăr, dar ochii, pierzîndu-și luciul de oțel, trădau oboseala.

— Nu-i nimic, Nirus... Tot trebuia să mă odihnesc puțin.

— Ai aflat ce voiai, tată ?

— Nu... Nu încă... Și căpitanul se încruntă din nou. Analizatoarele au determinat compoziția prafului, totuși ceva le scapă... Ceva esențial ! La prima vedere ar părea că praful ăsta cosmic nu se deosebește de cel obișnuit. Dar „Cutezanța" a simțit pe „pielea" ei că praful are o forță ascunsă. Tocmai această „forță" scapă aparatelor... Oricum, praful e în mîna mea și dacă nu eu, savanții de pe Pămînt vor afla misterul... Dar ce-i cu tine, băiatule ? Mi se pare că ești cam trist.

— Nu vrea să se joace, se grăbi Hix să raporteze.

Carpat zîmbi, apoi zise mustrător :

— Nu-i frumos să pîrăști, Hix ! Și ai face mai bine să ne lași puțin singuri.

— Se spune : „Te rog frumos, Hix, să ne lași puțin singuri".

Căpitanul izbucni în rîs. De fapt, robotul nu-i cerea decît ceea ce-l învățase el că trebuie să ceară. Așa că rosti pe un ton cît mai politicos :

— Te rog foarte frumos, stimate Hix, să ne lași puțin singuri.

Mulțumit, robotul părăsi laboratorul.

— Stai aici, Nirus. Ce-i cu tine ? Nu cumva te-ai gîndit iar la copiii pe care nu-i cunoști ? Sau poate la mările Pămîntului ?

— Da, tată.

— Așa... Știi doar că nu mai avem decît trei luni de zbor. Numai trei luni ! Poimîine începem să reducem viteza. Vom face halta obligatorie de pe AG II. Apoi... spre Terra !

După o tăcere prelungită, căpitanul întrebă :

— Lecțiile cum merg ? De patru zile n-am mai vorbit despre asta.

— Totu-i în ordine.

— Se apropie ziua cînd vei da examene în fața profesorilor de pe Pămînt. Va trebui să dovedești că ai învățat temeinic, așa cum știe să învețe un „copil al stelelor". Probabil că o să ai de studiat, înainte de examene, lucruri noi, necunoscute și pentru mine, pe care omenirea le-a descoperit sau le-a inventat cît am fost plecați. Asta e soarta astronauților de cursă lungă : după întoarcerea pe Pămînt sîntem în urmă cu multe cunoștințe. Dar satisfacția noastră e că, de fapt, facem cu cei de acasă un schimb de informații. Doar nu venim cu mîna goală ! Și noi le împărtășim experiențe, cunoștințe pe care ei nu le au încă... În orice caz, ceea ce înveți acum, pe navă, va fi baza materiei pentru examene. Cum te ajută Hix ?

— Foarte bine... ca de obicei... Numai că...

— De ce te-ai oprit ? Ce vrei să spui ?

— Nu e vorba de lecții... După ce se isprăvesc lecțiile e... Știi, atunci cînd ține neapărat să mă distreze ca pe un copil mic... Poate cîteodată nu am chef de joacă... poate că gîndesc la ceva. Lui Hix i se pare că sînt trist și nu mă lasă deloc în pace, vrea neapărat să mă înveselească. Prea se poartă cu mine cum te porți cu un copil mic ! Poate ar trebui... Își întrerupse fraza și privi pe furiș la taică-său.

Căpitanul stătu o vreme cu sprîncenele ușor încruntate, apoi rosti rar :

— E vina mea că nu m-am gîndit mai de mult la ceea ce-mi spui. Așa-i, Nirus ! Acum ești băiat mare. Ai chiar dreptul să fii uneori și trist... Deși la tine momentele de tristețe sînt prea numeroase. Oricum, Hix trebuie reprogramat ! Se va juca numai cînd și cum o să-i ceri tu. Da, trebuie să-i facem o mică operație. Chiar acum... Hix ! Vino, te rog !

Robotul intră și, sesizînd imediat că Nirus nu era în apele lui, începu să insiste iarăși, după vechiul său program :

— Haide să ne jucăm ! Haide să ne jucăm !

Nirus simți că i se ridică un nod în gît. Apropiindu-se de Hix, îi mîngîie o clipă fața și șopti :

— O să ne jucăm...

Apoi ieși în fugă din laborator.

•

„Cutezanța" se afla în imediata apropiere a platformei cosmice A.G. II. Era una dintre cele trei platforme construite din material antigravitic, mari de cîte douăzeci de kilometri pătrați. Datorită faptului că nu le influența nici un cîmp de gravitație, stăteau neclintite, în trei puncte fixe de la marginea sistemului solar A.I. Se ajunsese la concluzia că trebuia creată posibilitatea ca navele care reveneau din lungi călătorii să fie minuțios verificate. Se construiseră platformele dotate cu cele mai complexe aparate de control și reparații. Aterizarea pe una dintre ele, înaintea întoarcerii în sistemul solar din care făcea parte Pămîntul, era strict obligatoric.

Căpitanul Carpat ceru coordonatorului principal automat de pe platformă „cosmodrom liber". Făcu legătura cu ajutorul undelor luminoase, cele sonore neputînd să pătrundă prin zona de protecție. Pe un ecran al cabinei de comandă apăru scris răspunsul coordonatorului : „Coborîți pe cosmodromul B... Cosmodromul A ocupat... Anihilez zona de protecție... Coborîți !"

Citind răspunsul, Nirus exclamă :

— Cosmodromul A e ocupat ? Tată ! Asta înseamnă...

— ...că pe platformă se află o navă, completă căpitanul cu o voce care nu trăda emoția ce pusese stăpînire și pe el.

Cînd „Cutezanța" atinse platforma, în difuzorul cabinei de comandă răsună un glas bărbătesc, puternic, cald, în care se ghicea o nestăvilită bucurie :

— Salut „Cutezanța" și neînfricatul ei echipaj ! Salut, căpitane Carpat ! Te îmbrățișez, frate !

Tresărind, Carpat întrebă la început în șoaptă, apoi tot mai tare, aproape într-un strigăt :

— Ești „Steaua Speranței" ? Ești tu, Amir ?

— Chiar eu, vechiul tău prieten ! Deschide televizorul !

Printr-o mișcare fulgerătoare, Carpat cuplă aparatele de televiziune. Pe unul dintre ecrane apăru interiorul cabinei de comandă de pe nava „Steaua Speranței" în care se afla un bărbat voinic, cu părul foarte blond, bogat și zbîrlit. Era căpitanul Amir. Alături de el stăteau o femeie frumoasă și un băiat.

Amir își aruncă brațele înainte, ca pentru o îmbrățișare. Vocea lui tună :

— Te salut cu toată dragostea, frate Carpat ! Deci se mai întîmplă minuni și în vremea noastră ! Numai aici nu mă așteptam să ne întîlnim... Ea e Selena, soția mea. N-ai avut ocazia să o cunoști.

— În schimb, eu te cunosc foarte bine, căpitane Carpat, spuse femeia. „Zbîrlitul“ meu a vorbit de nenumărate ori despre tinerețea voastră „extraordinară“.

— Să știi că tonul ironic nu are nici un rost, i-o întoarse Amir. Tinerețea noastră a fost, într-adevăr, extraordinară !... Să ți-l prezint, prietene, și pe acest „copil al stelelor“. Se numește Sin și e...

— Fiul tău, completă Carpat. Nu trebuie s-o mai spui. E copia ta fidelă... Iar el e băiatul meu, Nirus, bineînțeles tot un „copil al stelelor“.

— Dar soția ta și ceilalți membri ai echipajului ?

Carpat nu răspunse. Cu un gest mecanic, îl prinse pe Nirus cu brațul pe după umeri. Căpitanul Amir înțelese. Plecă fruntea și rămase nemișcat. Într-un tîrziu, rosti :

— Noi am avut noroc. Sîntem toți teferi. Planeta pe care am descoperit-o nu prezenta nici un pericol. Am reușit să...

Carpat îl întrerupse, exclamînd :

— Asta-i bună ! Sîntem la doi pași unul de celălalt și folosim televizorul ! Ce mai aștepți ? Fă-mi o vizită !

— Nu pot. Plecarea e fixată peste o jumătate de oră.

— Atunci... O să ne vedem pe Pămînt, cît mai repede cu putință.

Nirus, care stătuse neclintit lîngă tatăl său, privind țintă la băiatul de pe ecran, scoase un strigăt.

— Nu ! Vă rog să nu plecați ! Vreau să vorbesc cu el... cu Sin... Să vorbesc de aproape, nu la televizor... Și să ne jucăm puțin... Numai puțin ! Vă rog !

Se alăturară imediat și rugămințile lui Sin. În cele din urmă, Carpat interveni și el :

— Amir ! Amîndoi știm că atunci cînd un căpitan hotărăște ora plecării trebuie să o respecte. Dar... Nirus n-a mai văzut niciodată un alt copil.

— Înțeleg... șopti căpitanul Amir. Da, înțeleg... Pentru așa ceva cred că merită să calc regula. O să plecăm cu cîteva minute mai tîrziu. Acum venim la voi !

În așteptarea vizitatorilor, căpitanul Carpat îi povesti lui Nirus că Amir îi era prieten din copilărie. Urmaseră împreună școala de piloţi cosmici şi împreună făcuseră prima călătorie în afara sistemului solar A.I.

— Amir e un căpitan excepţional şi un prieten cum nu cred să existe mulţi !

Nirus şi tatăl său se aflau în coridorul prin care se pătrundea în navă. Băiatul stătea cu spatele lipit de peretele metalic. Auzea vocea căpitanului de parcă ar fi venit de departe. Trupul îi era crispat, respiraţia accelerată.

Taică-său îl mustră cu blîndeţe :

— Nirus, stăpîneşte-te ! Eşti doar „copil al stelelor". Trebuie să arăţi că ştii să-ţi domini emoţiile !

Dar Carpat călcă el însuşi sfatul. După ce căpitanul Amir şi Sin intrară în navă şi-şi scoaseră măştile de oxigen, cei doi bărbaţi se îmbrăţişară prelung, fără ca vreunul dintre ei să-şi ascundă emoţia. În schimb, băieţii rămaseră încremeniţi, faţă în faţă. Nu ştiau ce să facă, ce să spună. Primul care reuşi să lege cîteva cuvinte fu Sin :

— Tu... cîţi ani ai ?

— Doisprezece.

— Împliniţi ?

— Da.

— Eu îi împlinesc peste o lună.

Trecură în sera navei. Căpitanii se aşezară pe o piatră mare, de lîngă „lac".

— Tu ai mai văzut copii ? întrebă Nirus.

— Da. Pe „Steaua Speranţei" sînt două fetiţe. Dar sînt mici. Băieţi n-am văzut.

— Aşa... Înseamnă că nu ştii nici tu cum se joacă băieţii între ei.

— Nu prea, recunoscu Sin.

Tăcură iarăşi... Nirus ar fi vrut să vorbească mult, mult de tot, dar o jenă neînţeleasă îl oprea.

— A ! Uitasem ! Ţi-am adus un dar !

Sin deschise combinezonul cosmic la piept şi scoase un fel de balon. Din balonul acela îşi făcu apariţia un animal minuscul, care amintea de un pește, dar avea picioare mici și groase. Spinarea animalului scînteia în cîteva culori, ca o constelație.

— E de pe planeta-vie unde a ajuns nava noastră. E foarte blînd... Vezi cum i se aprind luminițele pe spinare ? Dar cînd îi așezi jos, se sting. Știi, biocurenții din corpul meu îl îndeamnă să-și aprindă „steluțele". Îți place ?

— E foarte frumos, șopti Nirus.

Apoi tăcerea dintre cei doi „copii ai stelelor" se prelungi iarăși. Devenise stînjenitoare, cînd tună vocea căpitanului Amir :

— Ce faceți, băieți ? ! Doar pentru voi am amînat plecarea ! Spuneați că vreți să vă jucați puțin, și acum stați ca niște statui unul în fața celuilalt. Hai, jucați-vă !

— Cum, tată ?

— Nu știm... adăugă Nirus. Dumneavoastră cum vă jucați cînd erați ca noi ?

— Păi... Ne cocoțam pe munți... pescuiam păstrăvi... ne jucam de-a astronauții... Mda... Numai că voi nu vă puteți urca aici pe munți, nici să pescuiți n-aveți cum... și astronauți sînteți de cînd v-ați născut... Mda... Ar trebui... să vă luați la trîntă ! Da, să vă luați la trîntă ! se înflăcără căpitanul Amir. E un joc strașnic, cu adevărat băiețesc ! Mai ții minte cît ne plăcea nouă să ne luăm la trîntă, Carpat ?

— Așa ceva nu se uită, bătrîne !

— Sigur că nu se uită. Prea era strașnic ! Hai, băieți, luați-vă la trîntă acolo, pe iarbă.

— Cum adică... să ne luăm la trîntă ? întrebă Nirus.

— Tii ! Ce ți-e și cu „copiii stelelor" ! Cunosc denumirile a sute de constelații și aștri, cunosc cosmofizică, cosmobiologie, dar nu știu unele lucruri simple, simple de tot ! zise Amir. Să nu știe ei, băieți mari, ce-i aia o trîntă !

— Hai să le arătăm noi.

— Strașnică idee, frate Carpat ! Oho ! Ține-te bine ! Bătrînețea nu m-a ajuns !

Cei doi căpitani, amîndoi adevărați uriași, se strînseră în brațe și începură să se salte cîte puțin, de pe podea. Băieții îi priviră la început cu ochi măriți de uimire, apoi se apucară să țopăie în jurul lor, să bată din palme și să strige :

— Nu te lăsa, tată !

— Trîntește-l în iarbă, tată !

Căpitanii se desprinseră din îmbrățișare, rîzînd, și se așezară pe bolovanul de lîngă „lac".

— Acum e rîndul vostru, flăcăi ! rosti Amir.

Băieții se priviră cîteva clipe cu ochi scînteietori, apoi trupurile li se înlănțuiră și în nava cosmică se încinse o trîntă în toată legea, o trîntă ca pe vremea străvechilor ciobani.

Căpitanul Carpat începu să-i povestească lui Amir întîlnirea „Cutezanței" cu misteriosul nor de praf cosmic.

Băieții luptau îndîrjiți, cu forțe aproape egale. Se prăvăliseră în iarbă și se rostogoleau într-o parte și-n alta. Din cînd în cînd, scoteau cîte un chiot, dovadă a nemaiîncercatei bucurii pe care o trăiau.

După vreo zece minute, căpitanul Amir spuse :

— Gata, Sin ! E timpul să plecăm !

Băieții se sculară din iarbă. O vreme continuară însă să se țină de mîini. După trînta aceea strașnică, simțeau că discuția s-ar fi legat atît de ușor, simțeau că ar fi fost în stare să născocească multe și strașnice jocuri. Dar trebuiau să se despartă ! Nici unul dintre ei n-ar fi îndrăznit să insiste ca nava căpitanului Amir să-și mai amîne plecarea. Cunoșteau bine legile zborurilor cosmice. Știau că și așa se făcuse pentru ei o excepție.

Despărțirea a fost simplă, cum sînt totdeauna despărțirile dintre adevărații bărbați : o îmbrățișare puternică a căpitanilor stelari, o îmbrățișare puțin prelungită a celor doi băieți...

Cu cîteva clipe înainte ca „Steaua Speranței" să-și ia zborul, televizoarele făcură iarăși legătura între nave.

— Zbor liniștit, Amir !

— Vă aștept pe Pămînt, frate Carpat !

— Zbor liniștit, Sin !

— Ne întîlnim pe Pămînt, Nirus ! O să ne jucăm mult. Și cînd vom fi mari, o să zburăm împreună pe aceeași navă. Vrei ?

— Sigur că vreau ! Zbor liniștit, Sin !

„Cutezanța“ intră la o verificare amănunțită, făcută de aparatele cibernetice de pe platformă. Verificarea dură două zile. Nava era în perfectă stare. Putea să pătrundă în sistemul solar A.I., putea să coboare pe Pămînt.

Cu o oră înainte de decolarea „Cutezanței“, pe ecranul central al cabinei de comandă apărură cuvintele unui mesaj transmis de „Steaua Speranței“ :

„Carpat... Am intrat într-un nor de praf cosmic asemănător celui de care mi-ai vorbit. E însă un nor uriaș și se mișcă foarte încet. Tu vei putea să-l ocolești dacă deviezi traiectoria de zbor...“

Urmară cîteva indicații precise : mărimea probabilă a norului, zona în care se afla...

„Praful atacă nava cu o furie teribilă. N-am decît o singură speranță : să scap, mărind viteza. Poate că așa o să ies din norul ăsta blestemat cu nava capabilă încă de zbor. Acum atingem aproape viteza maximă admisă. Așa...“

Mesajul se întrerupse.

Căpitanul Carpat și Nirus stăteau cu privirile pironite pe ecran, într-o încordare dureroasă. Și iată că apărură alte cîteva cuvinte :

„Se petrece un lucru de neînțeles. Cu toate încercările mele de a opri motoarele, ele nu mai ascultă. Probabil praful e de vină... Peste cîteva clipe vom atinge viteza luminii și atunci cine știe ce-o să se întîmple... Dacă n-o să ne mai întoarcem, spune-le celor de pe Pămînt că echipajul „Speranței“ le-a cerut să descopere cît mai repede cum poate fi înfrînt praful ăsta blestemat, ca navele să zboare în siguranță... Să poată zbura cît mai...“

Mesajul se întrerupse iarăși.

— Ce s-a întîmplat, tată ? ! țîșni întrebarea lui Nirus, ca un strigăt.

Căpitanul Carpat, cu ochii pe ecranul alb, răspunse abia după o bună bucată de vreme :

— Au atins... au depășit viteza luminii. Nu mai pot comunica nici prin translaser.

— Dar cu ei... cu oamenii ce se întîmplă ? !

— N-aș putea să-ți spun... Pînă la plecarea noastră de pe Pămînt, efectele vitezelor supraluminice rămăseseră un mister... N-aș putea să-ți spun... Vom alerta toate navele de salvare. Toate !

Într-un tîrziu, pașii îl purtară pe Nirus în sera navei, sub copacul unde făcuse adăpost pentru „licuriciul" pe care i-l dăruise Sin. Luă animalul în palmă.

— N-au pierit, licuriciule ! Și eu o să aflu taina vitezei supraluminice. Da... o să aflu... și-l voi căuta pe Sin ! Am să-l găsesc... și-o să zburăm împreună pe aceeași navă... așa cum voia el... așa cum doream amîndoi.

Mîngîia în neștire micul animal care-i încremenise în palmă. Spinarea „licuriciului" scînteia viu, multicolor, ca o constelație foarte îndepărtată, misterioasă.

MIRCEA OPRIȚA

O FALIE ÎN TIMP

ȘI TOTUȘI, fără să-mi dau seama, duceam dorul munților. Într-una din zile mă deșteptasem dintr-un vis căruia îi rețineam sub pleoape ultimile pîlpîiri. Erau acolo, foarte clar și foarte aproape, imagini cărora le-am întîrziat cît am putut destrămarea, ezitînd între somn și momentul deplinei lucidități, convins că voi recunoaște locurile. Convingerea aceasta apăruse fulgerător, cînd unele detalii ale visului dăduseră minții mele semiadormite impresia că străbăteam un spațiu cunoscut, un peisaj prin care mai trecusem și altă dată. Toată ziua, apoi, mă gîndisem la munți, retrăind scene și senzații de demult. Îmi aminteam în special o expediție de unul singur, în Carpații vestici. Poate că era un capriciu al memoriei, pentru că, firește, aceea nu fusese nici singura mea ieșire în spațiul montan, nici cea mai spectaculoasă. Cunoșteam înălțimi mai mari și mai greu de atins, trecusem prin emoții mai violente în canioanele din Colorado, de pildă. Însă ceea ce văzusem în alte părți ale planetei nu anula, în timp, impresiile călătoriei pe care o făcusem cam la vîrsta lui Al, trăindu-mi descoperirile cu înfrigurare, cu intensitatea dată de fantezia și entuziasmul ușor naiv al primei tinereți.

— Nu știu ce ai, mi-a spus Al, de dimineață nu-ți mai ies din cap munții ăia. În cîteva rînduri am intervenit eu ca să corectez niște impulsuri pe care le-ai dat greșit. Ai să strici toți coloranții !

Nu trebuia să-i explic, totuși. Al îmi înțelegea gîndurile cu destulă ușurință și la fel și eu pe ale lui. Mă mustra cu o bucurie ascunsă, a fiului ajuns în anotimpul independenței. Îi înțelegeam sentimentele și cred că am zîmbit în așa fel încît Al s-a văzut descoperit și poate că s-ar fi supărat, dar nu i-am dat răgaz. Ca să ies eu însumi din starea aceea nedefinită, de tulbure vegetare însoțită de un total dezinteres față de problemele obișnuite ale zilei, i-am propus să lăsăm totul baltă și să ne repezim în munți, să uităm de toate, şi de coloranţi, şi de sîcîielile vecinilor, nemulţumiţi din cauza unei defecţiuni la sistemul de alimentare cu energie, defecţiune de care Al nu părea să fie străin.

— Să mergem în munţi, i-am spus, cunosc acolo nişte locuri excepţionale, vreau să ţi le arăt şi ţie.

L-am *simţit* bucurîndu-se cu întreaga lui fiinţă de neaşteptata evadare pe care i-o propuneam. Într-un timp record, a selectat problemele care se puteau rezolva fără supraveghere şi am mai pierdut apoi o vreme, pînă spre seară, cu reprogramarea maşinilor. Ne-am culcat obosiţi, însă gîndul apropiatei expediţii în afara limitelor cotidiene ne surîdea şi-i dădea emoţii în primul rînd lui Al. Dar şi mie.

Seara, Al nu uitase să-i vorbească Magdei, i-a spus că o să-l iau cu mine în munţi şi că îi va fi dor de ea acolo. „Dar mi-e dor şi aici, mam'... !" zicea, iar buna mea Magda, care abia se deşteptase şi îşi pregătea prînzul dincolo de ocean, într-o insulă polineziană, lăcrimă şi ne promise să nu întîrzie acolo mai mult decît o cerea misiunea ei. „O să ne revedem curînd !" ne-a asigurat ea, urîndu-ne succes şi petrecere bună. Apoi, numai mie, mi-a cerut să am grijă de Al şi ne-am despărţit cu un oftat teatral, care făcea parte din jocul nostru peste distanţe. „Casa e pustie fără tine", i-am spus, înainte de a întrerupe legătura, iar Magda mi-a zîmbit aşa cum numai ea ştie să zîmbească şi m-am culcat cu zîmbetul acela întipărit sub pleoape.

Zorii ne-au găsit în aer, cu apărătoarele pentru obraz coborîte, ca să putem străbate spaţiul rece al începutului de ziuă. Al dorea să zburăm mai sus şi o vreme i-am făcut pe plac, dar numai atîta cît crezusem că suportă pentru început, fără forţări inutile, micile noastre aparate. Aveam nevoie de toată capacitatea lor acolo, în munţi, ca să nu rămînem prizonierii nesfîrşitelor povîrnişuri de piatră şi ai pădurilor multiseculare. Poate că ar fi fost şi asta o soluţie de vacanţă, dar mie, atunci, îmi surîdea mai puţin decît, poate, lui Al.

Era lumină puţină încă, exceptînd-o pe cea artificială a oraşului. Dimineaţa ieşea cu greu din matricea vînătă a nopţii. La răsărit, orizontul vestea o simfonie de culori, iar constelaţiile, în poziţia lor dinspre ziuă, ne-ar fi putut dirija zborul chiar în lipsa aparatelor de orientare. Prin costume, frigul se simțea prea puțin, abia ca o atingere neplăcută, și doar uneori îmi simțeam pielea tremurînd scurt, pătrunsă de un frison ; apoi, repede, reveneau senzațiile obișnuite ale zborului. Al se lăsase furat de plăcerea plutirii prin aer, recepționam semnele euforiei lui și, încetul cu încetul, m-am simțit antrenat eu însumi într-o stare euforică. Era ca și cum fantezia proaspătă a lui Al, contaminîndu-mă, îmi vitaliza sensibilitatea și mă obliga, astfel, să percep, cu acuitate, detaliile acelui început de zbor în doi.

Lăsaserăm departe în urmă caruselul luminos al orașului, altele își bolteau spre sud și spre nord aureolele, din ce în ce mai vagi, mai șterse în pîcla prin care cerul, sub continua invazie a luminii solare, se făcea simțit deasupra și împrejur, peste pămîntul cenușiu. Apoi se făcu ziuă, soarele mă orbise puțin, cînd, întorcîndu-mă la o exclamație a lui Al, l-am descoperit zbătîndu-se leneș între două ațe de nor, vineții, abia scăpat de sub orizont. Și am putut vedea munții, departe, în sensul zborului nostru, iar de atunci înainte ne-au reținut toată atenția, cu magnetismul lor subtil și bine cunoscut.

Cum orizontul revărsa lumină, jos umbrele se risipeau, permițîndu-ne să urmărim panglica subțire a unui rîu, tot mai subțire și tot mai șerpuită, pe măsură ce se apropia de munții abia sugerați în față — tente viorii, plutind în aburul dimineții. Tîrziu, cînd ne-am apropiat destul, și-au reliefat pe deplin masivitatea. Între timp, soarele săltase pe cer, se făcuse mai cald ; am avut chiar și un mic incident cu instalația termică a costumului lui Al, dar nu cine știe ce, operația nu cerea multă precizie și, înțelegîndu-ne, i-am executat-o din zbor, ca să nu mai pierdem vremea degeaba. „Intrăm în munți, tată !“ mi-a comunicat la un moment dat Al, ca și cum altfel n-aș fi observat schimbările de relief de sub noi, dar cred că peisajul, un adevărat spectacol pentru ochi, îl încînta într-o asemenea măsură, că nu mai avea astîmpăr. Și din nou mi-a părut bine că-l luasem să mă însoțească, voiam să regăsesc niște locuri încă sălbatice, să i le arăt, dacă scăpaseră cumva de invazia civilizației în răstimpul trecut de la ultima mea vizită acolo. Nu eram chiar atît de sigur că scăpaseră toate, auzisem despre niște lucrări începute de curînd în munți, cercetări sau exploatări, nu știam cu precizie.

— Ei bine, vom vedea! i-am spus lui Al. Ne vom convinge acolo...

Dar m-aş fi bucurat să nu se fi atins nimeni de locurile acelea. Şi, dealtfel, exista spaţiu destul, iar pădurile puteau înghiţi în adîncurile lor, ca o nesfîrşită protoplasmă verde, toate instalaţiile şi toate maşinile pe care omul le-ar fi transportat acolo. Aşa gîndeam atunci, planînd la o oarecare înălţime peste cocoaşele verzi, despărţite prin văi înguste, împădurite şi ele bogat. Relieful creştea, îşi boltea sub noi înălţimile, încă netede, alternînd pădurile cu păşuni, iar ochiul mi se îmbătase de atîta culoare dezlănţuită. Nările mi se umpluseră de mirosuri vegetale şi de oxigen proaspăt, rece şi ameţitor. Era o vară timpurie, dar munţii n-au anotimp, zic eu, ori au unul al lor, etern, un anotimp continuu al emoţiei estetice.

Ne-am ridicat mai sus, fiindcă vîrfurile brazilor veneau uneori primejdios de aproape, cum treceam peste creste, pentru ca imediat covorul verde să se prăbuşească în străfundurile vreunei văgăuni, spînzurînd pe coastele abrupte, într-o încremenire mută şi solidă, pînă acolo unde firul sinuos al apei punea capăt adîncului, limitînd în spaţiu beţia vizuală. În cîteva rînduri m-am simţit pătruns de un tremur ciudat, o vibrare scurtă a muşchilor, cum te-ar străbate repede un fior cald. Şi am pus asta pe seama exploziei de frumuseţe cu care munţii ne întîmpinau şi abia mai tîrziu, mult mai tîrziu, am făcut legătura cu experienţele care începuseră acolo, jos, la adăpostul pădurilor.

Din urma noastră, soarele răsturna în văi umbre enorme, reci.

— Te duc, i-am spus lui Al, într-o vale de care ai să-ţi aminteşti toată viaţa.

Şi mă gîndeam la Valea Iadului, despicătura care se adîncea în inima munţilor, împreună cu apa ei înspumată de lespezile unui teren colţuros, parcă zdruncinat de un cutremur, demult, în alte ere geologice. Lăsarăm spre sud masivul mîncat de ploi şi vînturi pînă la vinele crăpate ale granitului, şi alte piscuri, care se înfăţişau privirii mai spre orizont, plutind în nori albicioşi, ca nişte iluzii. Şi ne continuarăm drumul spre vest, trecînd iarăşi prin fluxurile acelea care ne umpleau corpurile de furnicături, iar Al era fericit, zburda alături, forţîndu-şi aparatul în cele mai neaşteptate figuri aeriene, se juca, şi nu mult mi-ar fi trebuit să-i „calc" pe urme, să-l imit.

Am depăşit o culme, trecînd printr-o ceaţă uşoară, care izvora din susul munţilor şi curgea leneş, spintecată în vîrfurile ascuţite ale brazilor. Înaintam cu viteză redusă, ridicaserăm vizierele şi simţeam pe obraz atingerea lipicioasă a aburului îngheţat. Al îmi spunea ceva, din dreapta, şi l-am auzit poticnindu-se în mijlocul frazei, cu un geamăt care aducea a oftat, iar pentru o fracţiune de secundă l-am pierdut din ochi, dispăruse. N-am avut însă timp să raţionez, am căzut eu însumi sau am încercat o senzaţie de cădere, nu mai ştiu exact. Peste încă o secundă l-am descoperit pe Al, plutea cu vreo cincizeci de metri mai jos şi aluneca într-o parte, într-o planare periculoasă, pentru că nu-şi mai controla zborul sau nu mai putea să şi-l controleze. „Concentrează-te !" i-am poruncit în gînd şi, imediat, Al şi-a revenit, destinzîndu-şi corpul pe cînd se redresa şi se pregătea să ia înălţime. Ajuns alături, am observat că faţa îi era palidă, avea întipărită pe ea o uimire fără margini şi mai ales ochii i se dilataseră într-o expresie întrebătoare, uşor caraghioasă.

— N-ai păţit nimic ? l-am întrebat, îngrijorat de paloarea lui, dar el nu mi-a răspuns, a ridicat o mînă, cerîndu-mi să ascult. Şi într-adevăr, de departe, de foarte departe, veneau bubuituri surde, repetate îndelung de un ecou înăbuşit.

Am presupus că era vorba de experienţele celor din munţi, dar Al privea tot mai nedumerit în jur şi întrebarea lui, pe un ton neverosimil, vibră apoi între cer şi pămînt, ca o materializare a uimirii :

— Oh, tată ! Spune-mi, unde sîntem ?

— În Valea Iadului, fireşte ! l-am asigurat, crezînd că recunosc locurile şi, de fapt, nu greşeam, intrasem în partea superioară a văii, iar pîrîul spumega în albia lui colţuroasă, jos, la îmbucătura dintre pante.

— Nu asta ! a strigat. Uite colo !

Avea braţul întins, arătîndu-mi în lungul văii, peste cîteva înălţimi mai scunde, o zonă în care se amesteca bradul cu foioasele, pentru că în nici un caz culoarea aceea ruginie nu putea fi a crengilor de brad. Apoi am înţeles ce voia el să spună şi că-l uimise pe bună dreptate culoarea ruginie, care n-avea ce căuta în păduri la începutul verii, dacă nu cumva se datora capriciului unui modelator de climă. Dar parcă şi soarele era mult prea slab pentru anotimp, mult prea jos şi rece. Şi bătea din faţă, bătea dinspre apus, gata să scapete, deşi cu numai cîteva minute în urmă lumina lui ne proiectase umbrele în faţă, cum zburam spre apus. Era rece, rece de-a binelea, munţii lăsau să scape în văi cortine dense de ceaţă alb-cenuşie, iar ziua părea pe sfîrşite, încît peste cel mult o oră noaptea avea să se înstăpînească pretutindeni, în ciuda noastră, în ciuda celor văzute şi trăite pînă atunci. Parcă n-am mai fi fost în timpul nostru, parcă am fi ajuns pe neobservate *în alt timp*.

Ce experienţe fac ăia acolo ? mă întrebam, prinzînd în auz bubuiturile care nu încetaseră, deşi uneori se răreau, iar intensitatea sunetului slăbea, şi am înţeles curînd că *eram* în alt timp, ne prăbuşiserăm amîndoi într-un timp greu determinabil atunci. În orice caz, era toamnă şi bubuiturile nu conteneau, le-am auzit şi aproape, în josul văii, ca nişte plesnituri seci, urmate de explozii. Printre bufniturile înfundate, care făceau aerul să vibreze, am desluşit zgomote ritmice, mai slabe, repetate şi amestecate într-un concert parcă lipsit de dirijor.

Apoi am văzut drumul — cobora, şerpuind paralel cu apa, ascuns uneori sub un mal împădurit, era un drum strîmt şi prost îngrijit probabil, iar Al, cu vederea lui mai bună, mi-a atras atenţia asupra unor maşinării ciudate, care se tîrau în lungul lui, în coloană. „Nu-mi dau seama ce fac ăia, jos !" am spus, dar am fost de acord să reducem din înălţime şi să planăm spre coloana de cutiuţe verzi, care îşi deschideau cu un uruit moale calea prin ceaţa eruptă din vale. „Circulă pe roţi ! a exclamat Al. Cutiile acelea circulă pe roţi", a repetat el şi s-a mirat de faptul că unele erau acoperite cu crengi, ca şi instrumentele greoaie pe care le remorcau. N-am ştiut ce să-i răspund, dar nici n-am avut cînd, pentru că zborul nostru fusese observat de jos, ceaţa se risipise destul ca să putem fi văzuţi pe cerul înserării. Atunci am fost martorii unor manevre pe care la început nu le-am înţeles : cutiile pe roţi s-au oprit, vîrîte în mal, şi din ele săriră nenumărate mogîldeţe verzi-cenuşii, erau oameni, dar nu ştiam de ce alergau în toate părţile, cuprinşi parcă de panică. Nici cînd am auzit primele pocnete n-am înţeles ce se întîmpla, pluteam la vreo două sute de metri deasupra şi urmăream scena. Pe lîngă noi ţiui ceva de mai multe ori și, deodată, cum priveam spre Al, l-am văzut smulgîndu-se din loc, se prăbușea spre pădure. „Aparatul nu mă ascultă !“ am perceput gîndul alarmat al fiului meu și, cum mă temeam de o defecțiune greu remediabilă în zbor, am țîșnit după el, l-am ajuns la vreme și l-am acroșat. Jos, zgomotele se întețiseră, auzeam rafale și ecoul făcea împrejurimile să vuiască de parcă ar fi clocotit un cazan enorm. Al era greu, mă trăgea și pe mine, dar căderea putea fi frînată, așa presupuneam. Ne abătuserăm spre mijlocul văii și curînd am pătruns printre copaci, cu Al în brațe, și nu i-am dat drumul nici cînd ne-am lovit zdravăn de un trunchi, nici cu o fracțiune de secundă mai tîrziu, cînd am căzut pe spate și ne-am rostogolit amîndoi pe un mal abrupt, pînă între pietrele mari și ascuțite ale pîrîului. Am rămas o clipă amețit, cu o mînă spînzurîndu-mi în apă (îi simțeam răcoarea chiar și prin mănușă), apoi l-am auzit pe Al gemînd și mi-am venit în fire. Al n-avea nimic, era mai mult năucit și nedumerit de accident decît înspăimîntat. I-am scos de pe umeri micul aparat de zbor și, cercetîndu-l, am fost surprins de existența a două găuri cărora nu le înțelegeam apariția ; parcă ar fi pătruns pe acolo două schije mici, perforînd metalul. Am observat apoi că și costumul îi era atins, șters în dreptul șoldului de o altă schijă, care aproape că-l perforase, iar Al, înțelegînd ce mă interesa, mi-a mărturisit că înainte de cădere simțise o fulgerare fierbinte în vecinătatea acelui loc de pe șold. În orice caz, aparatul lui era scos din funcțiune și aveam să constat imediat că și al meu era de prisos, așa, turtit, cum ieșise din ciocnirea cu trunchiul copacului și cu pietrele prăvălite în pîrîu.

— Fiule, am pățit-o ! i-am spus lui Al. Am rămas fără aripi în creierul munților...

Nu înțelegeam ce se întîmplase cu aparatul lui, de unde apăruseră găuri în el, pentru că o explozie din interior era, oricum, exclusă. Și i-am mai spus că, de-acum, trebuia să contăm numai pe rezistența picioarelor, ca să ieșim din Valea Iadului, în lungul ei, spre vărsare. Al era încă amețit, dar clătina din cap, acceptînd totul fără nici o obiecție. Apa, alături, cădea peste niște bolovani înverziți de mușchi, făcea destul zgomot, dar nu mai mult decît un pîrîu de munte, limpede și foarte rece tot timpul, dar mai ales toamna și iarna. Începusem să cred că Al avusese dreptate, poate că era într-adevăr toamnă, cum arăta culoarea pădurii de la o altitudine mai mică, unde razele dinspre apus dezvăluiseră frunzişul galben-roşiatic, rărit. Trebuie să coborîm într-acolo, mi-am zis, pe firul apei, sau mai bine pe drum. Gîndindu-mă la drum, mi-am amintit de omuleţii cenuşii care se împrăştiaseră acolo, în jurul cutiilor pe roţi. Încercam să pricep ce căutau acolo şi regretam că, înainte de plecare, nu fusesem tentat să mă interesez de experienţele care se făceau în munţi. Apoi mi-am zis că oamenii aceia, probabil, nu plecaseră încă. Desigur, văzuseră accidentul nostru şi, în mod normal, ar fi trebuit să ne caute. Am încercat să prind vreun zgomot, altul decît foşnetul vîntului şi plescăitul apei pe pietre. Dar uruitul acela monoton, care însoţise deplasarea coloanei, nu se mai auzea.

— Te simţi în stare să urci panta ? l-am întrebat pe Al, iar el a încuviinţat, deşi şchiopăta puţin, cînd s-a ridicat în picioare. Trebuia să ne grăbim, dacă voiam să cerem ajutorul celor care opriseră pe drum, deasupra noastră. Indiferent de treburile cu care se ocupau, mi-am zis, nu puteau să ne refuze, din moment ce ajunseserăm în încurcătură. Al, care îmi înţelegea gîndurile, s-a descotorosit de aparatul perforat, lăsîndu-l lîngă trunchiul unui copac. Am făcut la fel, acum purtam pe umeri o greutate suplimentară, nefolositoare. Aparatul meu s-a rostogolit prin iarbă, s-a lovit de o piatră, întîrziind deasupra apei, apoi am auzit zgomotul lichid care indica locul unde căzuse.

— Să mergem ! i-am spus lui Al şi, sprijinindu-l, încercam să ieşim deasupra malului înainte de a se întuneca. Acolo, jos, lumina slabă se pierdea într-un spaţiu lipsit de vizibilitate şi se făcea tot mai frig. Respiram un aer îngheţat, iar răsuflările îl transformau în aburi subţiri.

Abia făcuserăm cîţiva paşi pe panta alunecoasă, plină de rădăcini uscate şi ace de brad, cînd Al mi-a strîns cotul, atrăgîndu-mi atenţia astfel, în tăcere. Şi am perceput eu însumi efluviile prin care ceilalţi îşi făceau simţită apropierea, însă m-a surprins imediat mişcarea haotică a fluxurilor, felul cum alunecau pe lîngă mine, fără să le pot reţine şi fără să le pot interpreta. Eram nedumerit, dar curînd m-a cuprins neliniştea, o nelinişte vagă, nicidecum cea din faţa unui pericol iminent. Pur şi simplu nu înţelegeam de ce efluviile acelea, pe care le simţeam, îmi rămîneau totuşi străine, ca şi cum ar fi emanat de la structuri psihice prea deosebite de a mea și a fiului meu, Al. Deodată, i-am văzut, coborau ca niște umbre cenușii, ghemuiți pe niște bastoane scurte, atenți la toate foșnetele pădurii. Și eram gata să-i strig, cînd unul dintre ei ne-a descoperit, cum stăteam alături, Al și cu mine, în picioare, nemișcați. A strigat el cel dintîi, dacă se poate numi așa urletul lui, un *Haalt !* gutural, care mi-a înviorat nervii. Și s-a produs învălmășeală, tufișurile foșneau în jur, strivite, cum se grăbeau să ne înconjure, cu bastoanele îndreptate spre noi. Nu le vedeam prea bine fețele și, deși manevra lor ne luase prin surprindere, ni se părea ridicol ca oamenii pe care îi căutam și de la care așteptam ajutorul să năvălească spre noi urlînd *Halt* ! și să ne încercuiască la mică distanță, cu frică parcă, amenințîndu-ne cu bastoanele lor.

— Aștia nu par prea prietenoși ! i-am șoptit lui Al cu o voce care îmi exprima toată uimirea, dar cel care părea să conducă grupul a urlat iarăși, amenințător, într-o limbă neînțeleasă. Ne cerea să facem ceva și, pentru că întîrziam, a ridicat bastonul metalic, sau ceea ce luasem eu drept baston, l-a ridicat puțin și, de la cîțiva pași, rafala de bubuituri ne-a asurzit, făcîndu-ne să tresărim și să ieșim astfel din șocul provocat de surprinzătoarea întîlnire. Și abia atunci, cred, abia atunci am avut revelația faptului că oamenii cenușii, pe care îi văzuserăm din zbor, tîrîndu-se în lungul drumului cu mașinăriile lor caraghioase, n-aveau nimic comun cu cei care experimentau în munți ; erau alții, așa cum și ziua era alta, și anotimpul. Simțeam că amețesc, dar insul cu ochi răi venise aproape, ne amenința din nou și, din gesturile lui, am dedus că voia să ridicăm mîinile deasupra capului. „Ridică mîinile deasupra capului !" am gîndit, pentru Al, în caz că el nu pricepuse. Erau șase, îmbrăcați în mantale lungi, mai tîrziu am văzut cît de uzate, cît de murdare erau hainele lor. Cum am ridicat mîinile, deveniră îndrăzneți, s-au apropiat de noi, fără să ne scape de sub amenințarea armelor, ne-au pipăit buzunarele, golindu-le conținutul, apoi unul s-a împiedicat de aparatul depus la rădăcina unui copac și atenția celorlalți s-a deplasat într-acolo. Omul aducea aparatul, ținîndu-l de curele în fața lui, iar exclamațiile care îl însoțiră arătau că, fără îndoială, cenușiii apreciau găsirea piesei ciuruite drept o descoperire extrem de importantă. Mai căutară o vreme, chiar și în apa rece a pîrîului, însă era din ce în ce mai greu să observi ceva, și peste aparatul meu de zbor, turtit și defect, n-au mai dat.

„Tată, ce vor de la noi ? Tată, ce s-a întîmplat ? De ce sînt ăștia *atît de opaci ?*" întreba Al, îi simțeam întrebările și neliniștea, în vreme ce urcam printre brazi, cu mîinile ridicate, iar oamenii îmbrăcați în mantale cenușii ne însoțeau, mereu amenințători. Din cînd în cînd, auzeam vocile lor lătrătoare (poate era de vină limba aceea neînțeleasă, cu vocale aspre și consoane tăiate scurt) și, încercînd să mă opresc, simțeam în coaste ghiontul dureros al armei. Îl loveau și pe Al, ca să grăbească mersul, ceea ce nu era ușor, pe pantă, avînd mîinile deasupra capului. Și l-am făcut să se stăpînească, să nu dea frîu liber mîniei care clocotea în el. „Liniștește-te, i-am cerut. Toate acestea vor avea un sfîrșit !" Dar nu era ușor cu Al. „Dacă mă mai împunge mult în coaste, mă întorc și-i dau o palmă !" — cam așa putea fi descifrat gîndul lui. Am făcut deci uz de toată energia și stăpînirea mea, ca să-l determin să renunțe. Era mai bine așa, în fața unor inși înarmați și care nici măcar nu-și ascundeau pornirile agresive.

— *Los ! Los !* striga cel care conducea grupul și mă împingea de umăr, gîfîind, încît îmi era din ce în ce mai greu să-mi țin echilibrul și o dată am îngenuncheat, stîrnind împotrivă-mi un șir de strigăte și vorbe nemulțumite. M-am ridicat imediat, de teamă că, altfel, Al va face o prostie. Și, în vreme ce-mi urmam urcușul, desăvîrșisem în mine înțelegerea care începuse cu cîteva minute în urmă, cînd mi se revelase adevărul. Nu, îmi ziceam, aceia nu puteau fi contemporanii mei. Nimerisem printre ei într-un mod care îmi rămînea necunoscut, dar bănuiam că experiențele din munți, cele de care auzisem vag înaintea plecării, nu puteau fi străine de ceea ce se întîmplase. Și m-am simțit cutremurat de gîndul că, urmărindu-se nu știu ce, *timpul fusese rupt* într-un punct al lui, poate ca efect secundar al experiențelor, dar nicidecum fără importanță. Timpul fusese rupt, se produsese undeva o breșă, o falie prin care eu și Al, surprinși acolo, alunecaserăm pînă în seara oamenilor cenușii care strigau din urmă *Los, los!* și mă împungeau cu arma în coaste, și mă obligau să merg înaintea lor, cu mîinile ridicate, spre drumul care trebuia să fie undeva, deasupra.

Al mi-a priceput raționamentul, dar nu se grăbea să-mi dea dreptate. „Am căzut, fiule !“ i-am comunicat, fără ca buzele să-mi se mişte pentru a articula vreun sunet. „Ascultă-mă pe mine, timpul s-a rupt, a apărut a falie prin care noi amîndoi am alunecat şi ne-am trezit în timpul nu ştiu cui, iar ăştia au tras după noi cu armele lor grosolane şi uite că ţie ţi-au găurit aparatul de zbor, iar al meu zace, nefolositor, în fundul pîrîului...“ Al era nehotărît încă, îi venea greu să creadă că la acea oră nici unul dintre cunoscuţii noştri nu mai exista (sau *nu exista*, pur şi simplu), că nu rămăsese nimic din ceea ce ne aparţinuse în alt timp, în timpul nostru. „Bine, dar cum ? Şi pînă unde ?...“ veni întrebarea şi am simţit iarăşi ezitarea şi neliniştea lui. „Pînă la fund, fiule ! Pînă în fundul faliei ne-am dus ! i-am răspuns. Uită-te la ei, sau, mai bine, aşteaptă să ajungem undeva, ca să-ţi arate expresiile. O să vezi atunci ce fel de oameni sînt şi cît de departe am alunecat, în urmă sau în jos, nici eu nu ştiu unde. În orice caz, dacă s-ar plasa, în timp, mai aproape de noi, nu s-ar purta ca nişte iresponsabili şi nu ne-ar teroriza, înainte chiar de a şti cine sîntem, de unde venim. Am încercat să intru cu ei în legătură psihică, dar ai avut dreptate, sînt opaci, structura lor e mult prea dură, mult prea neşlefuită pentru a intra în rezonanţă, pentru a angaja dialogul cu noi. Cred, i-am mai spus, că ne va fi foarte greu să dialogăm, să ne înţelegem, ne va fi foarte greu în general.“ L-am sfătuit totuşi să aibă răbdare şi să nu întreprindă ceva necugetat. Şi, în orice caz, să mă anunţe dacă intenţiona ceva, să mă anunţe din vreme.

— Cît o să ne ţină *ăştia* cu mîinile în sus ? m-a întrebat Al, înfuriat. Vorbise tare, iar cuvintele lui, de neînţeles pentru urechile cenuşiilor, stîrniră mînia lor, iar cel care îl conducea pe Al îi aplică, sub ochii mei chiar, două lovituri în spate, cu patul armei lui grosolane. Al s-a chircit, îl înnebunea durerea, şi o clipă am crezut că va cădea acolo, lîngă tufişurile care spînzurau sub drum. Nu-i înţelegeam pe ceilalţi, nu înţelegeam de ce nu-şi văzuseră de treburile lor, să ne lase în pace. Iar ei, în loc să-şi fi văzut de treburile lor, ne vînaseră din zbor, ne căutaseră şi ne duceau acum spre o destinaţie necunoscută. Cu ameninţări şi lovituri. Nu făcuseră decît să ne împiedice şi să ne încurce, şi cred că eram prea blînd cînd îi judecam astfel. Al își revenise între timp, gemea, iar eu îi recepționam amenințările și încercam să-l liniștesc din nou. „Tată, cine sînt *ăștia*, cine sînt ? Și ce vor de la mine, de la noi ?“ scrîșnea Al, neputincios, iar eu nu puteam decît să ridic din umeri, fiindcă n-aveam de unde să știu cine erau ei și unde ajunseserăm noi, în ce fundătură a vremurilor trecute. Și îmi era ciudă pe cei care, cu bună știință sau prin imprudență, deschiseseră falia în timp, tocmai cînd Al și cu mine ne aflam deasupra Văii Iadului.

Apoi am ieșit în drum, nu departe de cutiile pe roți. Fuseseră trase la adăpostul pădurii, sub povîrnișul de deasupra drumului. Vreo treizeci de umbre le înconjurau. Am fost somați (iarăși guturalul *Halt* !) și însoțitorii noștri ne-au împins aproape, unde am fost cercetați din nou, la lumina tulbure a serii. Cenușiii se strînseră cu toții în jurul nostru, erau mai mulți decît crezusem la început, și ne priveau rînjind și vorbeau tare între ei, repetînd cuvintele, încît mi-au rămas cîteva întipărite în minte, nu le-am uitat, chiar dacă n-aveam să le aflu niciodată sensul. *Partisanen!* strigase un ins osos, cu ochii bolnavi, ascunși după niște apărătoare de sticlă, peste care purta un cozoroc negru, rotunjit, ieșit de sub acoperitoarea de cap, pălăria aceea cu fund rotund și cu însemne deasupra frunții. I-am auzit și pe ceilalți spunînd : *Partisanen* și ne priveau întrebător, rînjind, ca și cum ar fi trebuit să înțeleg : pînă aici ți-a fost, de-acum ai încăput în mîinile noastre. Am ridicat din umeri, neștiind ce și cum să le răspund, am ridicat tăcut din umeri și, atunci, insul cu ochi bolnavi s-a apropiat de mine și mi-a aruncat printre dinți un *schmutziger Rumäne* (de ce tocmai *schmutziger Rumäne ?)* și m-a pălmuit.

— Al ! am strigat. Nu mișca, Al ! Dar băiatul sărise și numai agilitatea unui ins cu manta cenușie îl împiedică să ajungă la cel care mă lovise. I-am văzut ochii, fulgerau, nu-l mai văzusem niciodată astfel, ca atunci cînd trăgeau de el trei cenușii, încercînd să-l supună. Cel cu sticle la ochi tresărise, privise cîteva clipe scena, apoi a scos dintr-un toc o armă mică, bănuiam că-i o armă și tocmai de aceea am întins mîna înainte, strigînd : „Nu !“ Și am regretat din nou că structura psihică a acelora excludea o cale eficientă de influențare, așa cum de fapt excludea însuși dialogul. Însă gestul și strigătul meu reușiră să întîrzie mîna lui Ochi-bolnavi, să-l facă să ezite, privindu-mă nehotărît, pînă cînd Al a căzut sub loviturile celor trei ; îl loviseră cu armele în cap și el leșinase.

Omul cu șapcă rotundă și cu apărătoare de ochi și-a vîrît arma în toc, apoi l-am auzit vorbind celorlalți, scurt, poruncitor, probabil un ordin care ne privea pe noi, pentru că imediat ne-au legat mîinile la spate și, împingîndu-ne, ne-au condus spre una din cutiile lor pe roți, ne-au urcat și ne-au dat brînci acolo, între niște lăzi clădite. Cîțiva s-au suit în urma noastră și ne-au ținut tovărășie, mai mult tăcuți, vorbind rar, umbre dușmănoase, cu armele între genunchi, tot timpul cît a durat călătoria. Vehiculele acelea primitive, pe roți, înaintau încet și scuturat, iar lăzile se clătinau amenințător, gata să se răstoarne peste noi, cum zăceam pe scîndurile urît mirositoare, cu mîinile legate. Al gemea și, pentru prima dată, am avut destul răgaz să-mi revin din surprizele și emoțiile serii, am avut răgaz să mă gîndesc la tot ce mi se întîmplase și să mă întreb mai întîi dacă nu cumva visam. Dacă nu adormisem lîngă pîrîul Văii Iadului și visam toate lucrurile acelea incredibile. Dar scîndurile de sub mine se zgîlțîiau, lovindu-mi des ceafa, mîinile mă dureau din cauza legăturii, care aproape că-mi intrase în carne. Îmi venea să rîd, uneori, ca de o absurditate. Ce-ar fi, îmi ziceam, să mă vadă buna mea Magda așa, tîrît de niște necunoscuți, însă imediat îmi aminteam că Magda nu mai era, *nu era încă* și poate nici n-avea să fie decît peste vreun mileniu. Iar acolo, alături, cu încălțămintea lor înaltă și veche și urît mirositoare, aproape atingîndu-mi fața, acolo erau necunoscuții, reali și vii, incomparabil mai reali și mai vii decît imaginile lucrurilor printre care trecusem dimineața, cînd plecasem de acasă. Al gemea și, deodată, mi s-a făcut rușine, îmi era rușine că ajunsesem acolo, pe fundul murdar al cutiei umblătoare, legat la mîini și pălmuit, lîngă băiatul în care bufniseră cu paturile armelor, înfundat. Dar nu înțelegeam nici atunci ce voiau de la noi, ce urmăreau cu noi, pe care nu ne cunoșteau și nici n-ar fi fost în stare să priceapă cine sîntem. De ce nu ne lăsaseră în pace ? De ce ne vînaseră, ne prinseseră și trăseseră de noi și ne loviseră, ca și cum n-am fi fost tot oameni, ca și cum n-am fi aparținut neamului celor care îmbrăcaseră haine cenușii să se apere de frigul toamnei şi poate nu numai din cauza asta. Făceam eforturi să-i înţeleg şi nu reuşeam.

„Unde ne-am vîrît, tată ?" simţeam gîndul îndurerat al băiatului meu, dar nu-i auzeam decît gemetele, ceva mai potolite. Cele cîteva umbre, aşezate de-o parte şi de alta a cutiei umblătoare, pe nişte banchete, sporovăiau în limba lor, uitaseră parcă de existenţa noastră. Departe, bubuiturile înfundate, pe care o vreme le-am ignorat din cauza pericolului iminent, se înteţiseră. Afară se înnoptase, dar mi-ar fi fost imposibil să văd ceva, din cauza prelatei. Nu-mi dădeam seama dacă era cer senin sau, dimpotrivă, noros. În clipele acelea, stînd cu ceafa pe scîndura rece, aş fi vrut să văd stelele, dar nu le vedeam. Deasupra ochilor mei flutura, neagră, prelata. Picioarele cenuşiilor miroseau îngrozitor, îmi venea să vărs, miroseau de parcă veneau de la drum lung şi n-avuseseră unde să se spele. Sau, poate, mi-am zis, ei nici nu ştiau să se spele, să se cureţe. Erau nişte brute înarmate şi atîta tot. Peste mirosul de murdărie se suprapuse curînd un miros şi mai rău, mi-am dat seama că era propria lor răsuflare. Sugeau din nişte bastonaşe albe, scurte, cu jar la un capăt şi se făcuse sub prelată un fum aspru şi otrăvitor, încît Al a avut un lung acces de tuse. I-am auzit rîzînd, înveseliţi, apoi a scăpărat ceva şi, la lumina unei flăcări slabe, am recunoscut faţa şi rînjetul cenuşiului care ne descoperise, pe înserat, lîngă pîrîu. Aceiaşi ochi mici şi răi, cu nimic omenesc în ei, cum îşi apropiase faţa de a mea, aplecînd şi luminiţa, ca să mă vadă mai bine. Îmi spunea ceva, rînjind, cuvîntul *Partisanen* reveni pe buzele lui uscate şi, fără să ştiu ce însemna, am înţeles din nou că nu ne putem aştepta la nimic bun de la răpitorii noştri.

I-am comunicat lui Al ce gîndeam. „E de rău, fiule ! i-am spus. Nu ştiu ce intenţionează ăstia cu noi, poate că scăpăm cumva din mîinile lor, cînd ajungem. Undeva tot vom ajunge şi atunci vom vedea ce ne rămîne de făcut. Mă gîndesc însă că am alunecat jos, foarte jos în ruptura aceea de timp. Ar trebui să fim pregătiţi pentru orice. Dacă ne-au observat şi, mai ales, dacă vor putea, ai noştri au să ne recupereze, aşa cred. Ce ne facem, însă, fiule, dacă nu mai avem nici o şansă şi vom fi nevoiţi să trăim cu ăştia, între ei ?" Al s-a zbătut în colţul său şi am priceput imediat cît îi surîdea perspectiva. „Trebuie să trăim, Al ! l-am încurajat. Să trăim amîndoi şi să credem în salvare, indiferent care va fi ea. Deocamdată, să scăpăm din cutia asta pe roţi !“ Mi-am dat seama, apoi, că Al scîncea între lăzi, plîngea, distrîndu-i pe paznici, care purtau şi pe deasupra lui o flăcăruie tremurătoare, ca să-l vadă mai bine şi să rîdă de slăbiciunea băiatului. Şi-i suflau fum în nări. Al se gîndise abia atunci cu seriozitate la faptul că lumea noastră, cu toate ale ei, putea fi pierdută pentru totdeauna.

Nu peste mult timp, vehiculele se opriră, scrîşnind. Însoţitorii coborîră şi ne traseră jos ; era noapte, frig, unii se zgribuleau şi nu înţelegeau cum de noi nu simţeam frigul în costumele noastre uşoare. Dintr-o privire am cuprins întîi maşinăriile cu ţevi lungi, remorcate, şi mulţimea corturilor, sub pădure, abia desprinzîndu-şi contururile din întunericul amorf. Întors puţin, am văzut o baracă. O lumină firavă ieşea printre crăpăturile din obloane, altfel ar fi părut părăsită, pustie. Cenuşiii săreau unul după altul din celelalte cutii pe roţi, se dezmorţeau, strigîndu-se pe nume şi rîzînd. Auzeam comenzi şi tropăituri. Omul cu apărători pentru ochi apăru iar şi, împreună cu cel ce răspundea de noi, a intrat în baracă. Al şi cu mine am rămas sub pază, afară, nu mult, pînă cînd uşa s-a redeschis şi cel căruia mai marii săi îi spuneau Kurt a ieşit în prag, de unde le-a strigat celorlalţi să ne aducă acolo.

— Să fugim acum ! mi-a şoptit Al, fierbinte, lîngă umăr, dar n-am fi avut nici o şansă, cu atîtea arme în jur, noi doi ţinîndu-ne încă mîinile legate, la spate.

O lumină a cărei sursă, aveam să înţeleg imediat, era energia electrică („Atît de departe, în urmă, să fi alunecat ?“ mă întrebam, cu ochii aţintiţi o secundă spre becul subţire) mi-a dezvăluit interiorul sărac şi murdar şi mi-a arătat omuleţul gras, incredibil de gras, care stătea în picioare în dosul unui birou şi se uita la noi cu o curiozitate nereţinută. Avea şi el, pe cap, şapcă rotundă cu însemne strălucitoare, iar Ochi-bolnavi şi mai ales Kurt i se adresau cu respectul pe care l-ar fi datorat unui şef foarte mare. Grăsunul ne privea, zîmbind, un zîmbet unsuros îi plutea în jur, gata să te înăbuşe. Pe masă, în faţa lui, am descoperit aparatul de zbor al lui Al, cu cele două găuri deschise în carcasa metalică. Şi m-am bucurat în sinea mea, imaginîndu-mi figurile prosteşti pe care le vor fi făcut cenuşiii, pe cînd cercetau un aparat care avea să fie executat abia peste un mileniu, încercînd să-i dea de rost cu minţile lor plate, de ignoranţi stupizi şi orbiţi de febra urii. Alături am observat, aranjat cu meticulozitate, întreg conţinutul buzunarelor noastre, şi în special după hrana concentrată îmi părea rău. Mă hotărîsem să fac în aşa fel, încît măcar hrana să ni se înapoieze. Dar cenuşiii nu arătau prin nimic că ar fi fost dispuşi să ne dezlege mîinile şi să trateze.

Apoi a plouat cu întrebări şi strigăte, cu ameninţări, unele după altele şi toate la un loc. Ne-au împins lîngă masă, ne-au arătat aparatul defect, pilulele şi mîncarea concentrată. Strigau la noi, cerîndu-ne ceva, cerîndu-ne să le explicăm ce era cu ele şi chiar am vrut, chiar am început să le explic, deşi mă îndoiam că minţile lor plate mă vor putea înţelege. Atunci au adus un interpret, care m-a ascultat cîteva clipe, m-a întrebat ceva într-o altă limbă străină şi, văzînd că nu-l pricep, şi-a exprimat nedumerirea faţă de mantalele cenuşii. Cenuşiii reîncepură să ţipe, mai ales Ochi-bolnavi şi Kurt, ca să-i arate grăsunului cît puteau fi de zeloşi, probabil. Ochi-bolnavi m-a pălmuit din nou şi, de data asta, n-am mai putut împiedica nimic din ce a urmat. Al îşi slăbise legăturile, pe neobservate, avea mîinile libere şi s-a repezit la Ochi-bolnavi, pur şi simplu a ţîşnit în direcţia lui, cu mîna ridicată. Lovitura a fost scurtă, Al ţintise gîtul şi am fost aproape sigur că auzisem vertebrele trosnind. Ochi-bolnavi şi-a scăpat capul într-o parte, chipiul i-a căzut, rostogolindu-se, urmat de sticlele pentru ochi şi, fără un cuvînt, omul se frînse, alunecă greoi la picioarele lui Al. Am auzit un urlet, strigase Kurt, avea ochii injectaţi, şi mîinile lui, tremurînd, trăgeau de la spate arma cu ţeavă groasă. Apoi arma a bubuit la doi paşi de mine, a bubuit repetat, înecîndu-mă cu mirosul ei usturător, de chimicale arse. Şi l-am văzut pe Al clătinîndu-se, aplecîndu-se nefiresc, ca retezat din şale, iar genunchii îi slăbiră şi corpul lui subţire se prăbuşi lîngă Ochi-bolnavi. Se prăbuşi, ciuruit. Grăsunul era palid, îi tremura buza de jos şi se făcuse şi mai mic în spatele biroului, iar Kurt mă privea cu ochii lui injectaţi şi întorsese ţeava spre mine, tremurînd. Dar eu aveam mîinile legate la spate şi m-am chinuit să rămîn calm, de-acum ştiam că totul avea să depindă de calmul şi de răbdarea mea, numai de ele. Al fusese mai nestăpînit, cedase impulsurilor, şi uite că Al zăcea la picioarele mele, cu sîngele împrăştiat. Se liniştise, degetele lui nu mai zvîcneau, nu mai era o primejdie pentru nimeni, aşa că, înnebunit de furie, Kurt putea să izbească fără nici o teamă cu cizmele în corpul lui însîngerat.

Îmi amintesc că, revenindu-şi din şoc, grăsunul începuse să zbiere, încît Kurt l-a lăsat imediat pe Al, ciuruit cum era, şi m-a împins afară, apoi m-au închis într-o altă baracă, întunecoasă, cu vergele de fier în dreptul ferestrelor. Am auzit scrîşnetele mecanismului de la intrare, apoi cîteva comenzi şi, aproape imediat, o umbră a apărut în apropiere, postîndu-se sub o sursă oarbă de lumină, de unde putea ţine sub observaţie intrarea în baracă şi ferestrele. Kurt plecase şi, la cîteva minute numai, l-au scos pe Al din baraca grăsunului, l-au tîrît departe de corturi, în marginea cealaltă a poienii. Le vedeam umbrele îndreptîndu-se într-acolo şi îmi forţam privirea să pătrundă în noapte, să reţină tot. Pentru ei, Al era un cadavru, pentru mine încă nu, *putea fi reanimat*, dar numai acolo, în lumea de unde veneam. Ăştia, cenuşiii, îl zvîrleau în marginea pădurii, ca pe un hoit zdrobit, după ce izbiseră în el cu armele şi cu pumnii şi cu picioarele lor puturoase şi după ce Kurt îi ciuruise corpul, cum făcuse mai întîi cu aparatul de zbor, încă în aer fiind.

„Ce fel de oameni erau ?" mă întrebam supărat, poate umilit, simţindu-mă ca într-o cuşcă. Şi nu găseam un răspuns. „Şi de ce toate astea, de ce, pînă cînd tot aşa ?" mă întrebam. Apoi mi s-a părut că înţeleg. Am înţeles în primul rînd că trebuia să-i judec după alte tipare şi după alte unităţi de măsură, n-avea nici un sens să introduc în joc măsurile timpului meu. Erau nişte brute şi, dacă fuseseră vreodată oameni, înnebuniseră şi se abrutizaseră, coborînd pînă la animalul din ei. Trăiau hrănindu-se din putere, beţia puterii le întunecase minţile, însă eu ştiam acum că le era teamă — tremura carnea pe ei sub aerele de stăpîni pe care şi le dădeau, îi scurma o teamă care era ea însăşi a animalului înnebunit. M-am convins de asta puţin mai tîrziu, înainte de miezul nopţii, cînd, avînd mîinile eliberate din strînsoarea legăturii, tocmai mă pregăteam să fac ceva, îmi gîndeam un plan. Bubuiturile de dincolo de munte slăbiseră mult şi se răriseră, era linişte şi frig, omul de pază se zgribulea sub bec, mutîndu-se din loc în loc, cu arma în mînă. Deodată, bubuiturile reîncepură, dese, adînci, parcă vuia întregul masiv, din adîncuri. Cîteva explozii zguduiră barăcile şi, la lumina ştearsă a lunii, i-am văzut pe cenuşii ieşind speriaţi din corturi, buimăciţi de somn, alergînd aplecaţi spre maşini, unii, alţii spre pădure. A fost o panică generală şi abia tîrziu s-a potolit, după ce am avut la un moment dat impresia că vor fugi cu toţii, îmbarcaţi în cutiile lor pe roţi, lăsîndu-mă uitat acolo.

Pe la miezul nopţii ştiam clar ce-mi rămînea de făcut. Omul pus să mă păzească nu se mişcase din postul său, dar era iarăşi linişte şi, concentrîndu-mă, am avut siguranţa că voi reuşi să-l adorm. Nu puteam să-i înving opacitatea, nu puteam angaja dialogul cu el, dar îmi era greu să cred că, dirijîndu-mi întreaga energie psihică spre el, n-aveam să-l influenţez, fie şi copleşindu-l, strivindu-i împotrivirea, obligîndu-l să treacă dincolo de pragul leşinului. Era linişte, asta îmi convenea, iar luna, în vîrful brazilor, lucea stinsă, lăţită într-un val diafan de ceaţă. Să aştept pînă se mai îngroaşă ceaţa, mi-am zis. Şi n-a trebuit să aştept mult, pentru că pîcla urca din vale şi, curînd, poiana întreagă fu înecată într-un vălătuc lăptos, iar aerul devenise parcă mai dens şi mai greu. Venise timpul să scap de omul care mă păzea, dar înainte de asta trebuia să-l fac să deschidă zăvorul. L-am văzut printre gratii, venea prin ceaţa mişcătoare, clătinîndu-se, cu braţele întinse în faţă, iar arma părea un instrument plantat caraghios într-una din mîinile acelei arătări fantomatice, care pipăia solul cu paşi străini, nesiguri. Apoi l-am pierdut din vedere şi zăvorul a hîrşîit la intrare, dovadă că, în starea aceea de inconştienţă, omul făcea totuşi ce-i cerusem. Eram liber, în sfîrşit liber, iar cenuşiul mă privea fără să vadă nimic, fără să înţeleagă ce se întîmpla cu el şi cu mine. Cu o ultimă încordare l-am doborît, l-am făcut să cadă în pragul uşii deschise şi n-am mai aşteptat. Am traversat poiana, cu picături de ceaţă lipite pe frunte, pe obraji. Am trecut prin apropierea drumului, unde auzeam vorbindu-se încet, cred că erau cei care păzeau maşinile, dar mergeam abia atingînd pămîntul şi nu m-au simţit. Ceaţa stăruia, groasă, complice, uşurîndu-mi înaintarea spre marginea pădurii, spre locul acela pe care îl ţintisem prin noapte ore în şir. Am avut puţin noroc, trebuie să recunosc. N-am căutat prea mult, aproape că m-am împiedicat de corpul lui Al, aruncat în marginea poienii. Era rece şi, cu mîinile adunate sub burtă, înţepenise.

Alarma s-a dat curînd, încă nu apucasem să urc decît vreo două sute de paşi, prin pădure, cînd jos, în tabără, răsunară primele ţipete şi împuşcături. Descoperiseră, cred, santinela leşinată în pragul uşii, îl descoperiseră pe cenuşiu mai repede decît mi-am închipuit ; probabil veniseră să-l schimbe cu altul şi nu-l mai găsiseră la locul lui, în post. Iar uşa barăcii era larg deschisă, aşa cum o lăsasem. Şi, începuseră să strige, să se cheme prin ceaţă, iar în cîteva rînduri izbucniră dinspre tabără împuşcături. Eu urcam, cu corpul lui Al pe umăr, era greu Al, mai ales la un drum în pantă, prin ceaţă, printre crengile umede ale brazilor. Cenuşiii încercau să-mi ia urma, mă considerau fie foarte important, fie foarte periculos, pentru că întreaga tabără se deşteptase şi auzeam zgomotele lor, cum mă căutau, împrăştiaţi prin pădure. Cred că m-au căutat mai întîi prin tabără şi în lungul drumului şi în jos, spre pîrîu, unde era mai uşor de ajuns pentru cineva care ar fi vrut să fugă. Apoi s-au răspîndit pe pantă, prin pădure, urcînd după mine şi, într-o vreme, ajunseseră atît de aproape, încît le-am văzut luminile lanternelor, lăţite în aburul ceţii, şi le-am auzit vorba nervoasă, pe ton scăzut. Intrasem între nişte tufişuri şi stăteam ghemuit, lîngă corpul ţeapăn al fiului meu ; începuse să-mi fie şi mie frică. Trebuia să scap, să mă îndepărtez cît de mult, apoi să urc spre creasta muntelui, numai acolo întrevedeam salvarea, dacă era vreuna. Al îmi era o povară, de aceea mă ajunseseră urmăritorii şi m-au întrecut, dar încă mai speram într-un deznodămînt fericit şi nu voiam să renunţ la el, *nu puteam* să renunţ. Aşa că l-am ridicat din nou pe umăr, cînd zgomotele urmăritorilor nu s-au mai auzit, şi am făcut un ocol, m-am abătut de la direcţia care mă scotea de-a dreptul pe creastă, dacă aş fi urcat fără încetare. Am ajuns în marginea unui torent secat, prăvălit parcă din cer, nu din munte. Ceaţa se mai subţiase, luna îmi arăta acum obstacolele, numeroase şi adesea greu de observat în umbra întunecată a arborilor. Obosisem, urcam încet, cu răsuflarea întretăiată, iar pădurea se legăna fantomatică deasupra mea, înfiorată adînc de vîntul rece al toamnei.

Spre ziuă am adormit într-o văgăună, dar începu curînd să plouă şi stropii mă treziră, căzîndu-mi pe faţă de pe frunzele tufişurilor sub care mă adăpostisem. Aveam să mă conving încă o dată cît de instabilă era vremea la munte, mai ales în acel anotimp, pe care nu-l alesesem, pur şi simplu mă prăbuşisem în el. Mai odihnit fiind, mi-am continuat urcuşul. Zorii erau tulburi, pe un cer noros şi umed, frunzişul căzut se umezise şi el, dar nu într-atîta încît să nu ofere pasului puncte de sprijin. Al atîrna pe umărul meu în aceeaşi poziţie ghemuită şi, la un moment dat, mi-am zis că totul era în zadar. Că, gata, Al se stinsese, ciuruit de arma lui Kurt, iar eu rămîneam captiv în timpul cenuşiilor, ăsta era adevărul, realitatea, nu mai aveam ce spera. „Ce speri, ce mai speri ?“ mă întrebam, tîrîndu-mă în sus, pe firul torentului. „Sus e vîrful muntelui şi dincolo de creastă e o vale, şi din nou o creastă, doar cunoşti locurile, ai mai fost pe aici. *Cînd, nebunule, cînd ai mai fost?*“ Şi trăgeam de corpul lui Al, eram destul de obosit de urcuşul continuu ca să nu-l mai pot ţine pe umeri şi îmi era teamă că, nu peste mult, aveau să mă lase picioarele, le simţeam tremurînd de încordare. Speram, totuşi, să ies. Să ies deasupra, îmi ziceam, deşi dincolo de creastă putea să fie o altă vale, mai multe văi şi creste, şi toate ale aceluiaşi timp, toate ale timpului în care mă prăbuşisem. Dar speranţa care se cuibărise în mintea mea se întemeia pe o presupunere, vagă, ce-i drept. Mă gîndisem că ruptura aceea, falia în timp putea avea şi o localizare în spaţiu, îmi era greu să cred că experienţele celor din munţi aruncaseră în urmă cu secole întreaga planetă. Trebuia să văd, să mă conving eu însumi şi, dacă exista o singură ieşire din timpul străinilor, aveam datoria să o caut. S-o caut cît de repede, îmi spuneam, cîtă vreme corpul lui Al mai putea fi regenerat şi readus la viaţă.

Venise amiaza şi ceţurile se mai răriseră, sus, unde ajunsesem. Stăruiau, groase şi tulburi, în fundul Văii Iadului, unde înecaseră totul : drum, tabără, pîrîu, brazi. Soarele sclipi de cîteva ori prin pîcla cerului şi învioră puţin locurile. Numai că eu urcam acum pe o coastă golaşă, cu mult grohotiş şi iarbă puţină. Pădurea se terminase şi abia sus, pe creastă sau pe platou (încă nu ştiam ce mă aştepta acolo), zăream cîteva pîlcuri de brazi, unii strîmbaţi de vînt sau de viituri. Ca să ajung acolo, trebuia să străbat un loc descoperit. Şi trecusem de jumătatea distanţei, păşind într-un ritm lent, cu opriri dese, cînd răsunară primele împuşcături — o rafală lungă, care mi-a încordat nervii, obligîndu-mă să tresar. Trăgeau de jos, dinspre pădure, mă descoperiseră abia atunci şi, o clipă, am rămas fixat acolo, uimit de tenacitatea cenuşiilor ; mă căutaseră fără întrerupere, prin toată pădurea, o noapte şi o jumătate de zi, pînă îmi dăduseră de urmă. Apoi m-am smuls din loc, l-am apucat pe Al în braţe şi mi-am urmat urcuşul, cît de repede puteam. Instinctiv simţeam că trebuie să mă adăpostesc, după pietre, după trunchiurile frînte, în şanţul aproape vertical al torentului.

Dinspre pădure rafalele răsunau mereu, cenuşiii voiau să mă ţină astfel în loc, în timp ce cîţiva dintre ei alergau prin zona descoperită, încercînd să se apropie la o distanţă care le-ar fi convenit mai bine. Şi mi-a fost iarăşi frică, atunci, cu mogîldeţele acelea în spate. Îmi era teamă de armele lor, teamă să nu mă rănească, să nu mă doboare, ca pe Al, înainte de a ajunge sus. Să ajung pe platou, chiar dacă ar trebui să mă pierd în pădurea de dincolo de munte, atîta doream atunci : să scap de schijele armelor în porţiunea aceea descoperită, unde eram un vînat aproape sigur pentru mantalele cenuşii. Altfel, totul se termina, pentru Al şi pentru mine, aveam să putrezim într-un pămînt care n-ar fi trebuit să fie al nostru decît peste o mie de ani, după ce nimic din amintirea cenuşiilor nu va mai fi rămas. Dar cenuşiii trăgeau în rafale după mine, încît munţii clocoteau, repetînd bubuiturile şi amplificîndu-le, rostogolindu-le pînă jos, în apa pîrîului. Obosiseră, nu mai puteau fugi. Mi se căţărau pe urme desfăcuţi în lanţ şi, din cînd în cînd, cîte o armă răpăia prelung, smulgînd bucăţi din piatră în stînga sau în dreapta sau deasupra mea. De unul singur începusem să mă tem, îi depăşise cu mult pe ceilalţi şi obosise poate mai puţin, pentru că făcea eforturi aproape supraomeneşti ca să mă ajungă.

Aşa am ajuns sus, la brazi, şi m-am tîrît la adăpostul lor, gîfîind, trăgînd în urma mea corpul alb, rece şi zgîriat al fiului meu Al. Eram murdar, zgîriat eu însumi, dar în primul rînd speriat, pentru că-l ştiam pe celălalt aproape şi nu mai puteam face absolut nimic, salvarea mea depindea de felul în care l-aş fi făcut să creadă că plecasem în altă direcţie. Şi abia atunci, cum stăteam în tufiş, cu pieptul lipit de pămînt şi cu nările în iarbă, abia atunci *am sesizat schimbarea.* Aerul era altul, mai cald şi fără umezeală, iar soarele, cînd m-am răsucit să-l văd printre frunze, făcuse parcă un salt de cîteva ore pe cer. Şi iarba de care îmi lipisem obrazul, iarba avea în ea o clorofilă proaspătă, mirositoare, de un verde primăvăratic, încît, înţelegînd, mi-a venit deodată ameţeala ; apoi mi-a venit să sar în picioare şi să rîd şi să ţip. Dacă n-am făcut-o, a fost numai din cauza urmăritorului. Apucase să iasă şi el în marginea platoului, cumpănindu-şi arma în mîini şi aruncînd priviri cercetătoare în toate părţile. Era Kurt.

Ieşise *deasupra* şi habar n-avea unde ieşise, idiotul ! Mă căuta din ochi, mergînd aplecat şi mişcînd într-o parte şi-n alta ţeava armei, gata să declanşeze schijele morţii. Şi habar n-avea unde ieşise! Îmi venea să rîd, urmărindu-i printre frunze mişcările, dar n-am avut vreme să reacţionez în vreun fel, pentru că omul în manta cenuşie văzuse ceva pe platou, ceva care-l făcuse să tresară. M-am ridicat într-un genunchi, ca să văd şi eu : departe, sub altă culme, o construcţie alb-azurie, dinspre care veneau discutînd *cinci*, nu mai puţin de cinci contemporani de-ai mei ! Kurt îi recunoscuse şi el, după costume. Fusese surprins la loc deschis şi, ştiindu-şi camarazii în spate, începuse să urle din răsputeri : *Haalt !* Apoi am auzit rafala. Trei oameni din grup îngenuncheară, alunecînd în iarbă, spre nedumerirea celorlalţi doi. Kurt ţinea arma întinsă şi făcea semne în urmă, celor care nu mai soseau şi n-aveau să mai vină niciodată pentru că acţiunea aceea, care rupsese timpul şi crease o falie pînă în vremea lui Kurt, încetase. Încetase imediat după ce el ieşise *deasupra.* Iar el nici măcar nu-şi dădea seama că se petrecuse o schimbare, şi încă ce schimbare ! Îşi chema camarazii din urmă, fără să-i treacă prin minte că-i aştepta să vină dintr-un timp ce nu-i mai aparţinea ; el credea că, din clipă în clipă, cenuşiii aveau să năvălească din vale, alături de el, cu armele în mîini. Şi nu-i scăpa din ochi pe cei în care trăsese.

Ştiam ce va urma. Unul din cei teferi, înţelegînd situaţia, a scos tija regeneratorului. Trei scîntei reci şi, sub privirile consternate ale lui Kurt, oamenii se ridicară, iar grupul îşi schimbă direcţia şi avansă spre el. *Haalt ! Haalt !* urmă Kurt, ameninţînd cu arma şi, din glasul lui gîtuit, din trăsăturile desfigurate ale feţei, se putea înţelege că în fiinţa lui învinsese teama. Ura şi cruzimea erau atunci, în el, simple anexe ale fricii animalice. *Halt !* mai strigă o dată, apoi trase din mers, cum se retrăgea cu spatele spre Valea Iadului. Căzură doi, iar tijele regeneratoarelor scînteiară şi cei loviţi erau iarăşi în picioare. Kurt trase din nou, nu lovi pe nimeni, îi tremurau mîinile pe armă, iar chipul îi ajunsese o mască a neputinţei înfricoşate, a neputinţei de a înţelege şi raţiona. Atunci am ieşit din desiş şi i-am tăiat retragerea. Descoperindu-mă cu privirea, Kurt a dat drumul armei şi, fără nici o comandă, a ridicat mîinile în sus.

— Am fost să-l văd pe Kurt, mi-a zis Al într-una din zilele trecute. Stă în țarcul lui, mănîncă toată ziua și nu face nimic, nici măcar limba nu vrea sau nu poate să ne-o învețe. A îmbătrînit, săracul. S-a îngrășat și seamănă teribil cu rotofeiul care ne-a anchetat acolo, în baracă. Îi mai ții minte, tată, pe rotofei și pe Ochi-bolnavi și pe toți cei îmbrăcați în mantale cenușii, din *timpul lui Kurt* ? Ce crezi, ce și-or fi închipuit despre Kurt, care era atît de zelos, cînd tocmai el nu s-a mai întors din misiune ?

ADRIAN ROGOZ

FUGĂ ÎN SPAŢIU-TIMP

NISIP... cactuşi ca nişte mîini chircite... mereu spre sud !... spre sud... sudoare în ochi... şi soarele ăsta holbat, hipertrofic, exploziv... Fiecare respiraţie e fierbinte, fiecare fir de sînge e un flux solar, tîmplele bat şi ele în ritmul soarelui... Lumina, ah, lumina a devenit dureroasă ! Aceasta a însemnat pentru Val libertatea, fericirea — ură împotriva soarelui. Pentru Val, născut în umedele şi friguroasele păduri ale nordului, soarele întruchipa mai înainte o fericire paradisiacă. Pentru Val, fizicianul sever, exploratorul celor mai abstracte formule matematice, ale căror cadenţe rezumă lumea fenomenelor, lumina simboliza culmea înţelepciunii. Şi iată-l acum fugind copleşit de povara soarelui, stăpînindu-se cu greu să nu urle de durerea luminii.

Abia acum înţelegea Val ce înseamnă să fii hăituit. Întotdeauna detestase tot ceea ce putea umili omul, dar acest sentiment fusese mai degrabă o normă spirituală rece şi îndepărtată. Abia acum însă, între un boşiman urmărit de poliţia sud-africană, între o gazelă gonită de vînători şi între Val nu mai era nici o deosebire...

Biografia lui fusese destul de liniară. După ce-şi terminase cu strălucire studiile fizico-matematice, a fost angajat imediat de un consorţiu, a cărui producţie cuprindea o vastă gamă de obiecte de uz casnic ultraminiaturizate. De la început i s-a spus lui Val că, dacă va trece o serie de probe, îşi va putea continua cercetările întreprinse încă din anii studenţiei : un studiu fundamental privitor la structura materiei. Val a primit bucuros, dar şi mirat. I s-a răspuns că n-are de ce să fie surprins, deoarece societatea care-l angajase era atît de puternică, încît îşi va putea îngădui generozitatea unor investigaţii pur teoretice.

Probele au ţinut cîteva luni. De fapt, era vorba de un soi de examene conduse de specialişti renumiţi ce-şi dădeau avizul asupra proiectelor lui Val. Ca în basme, acesta își învingea cu forța argumentelor adversarii, unul după altul. Cel mai greu i-a fost cu un bătrîn matematician ale cărui obiecții păreau atît de puternice, încît Val rămînea năucit ca un boxer făcut k.o. Totuși bătrînul Ian îi dădu tînărului un aviz favorabil. Din această luptă ciudată a răsărit între ei o anumită prietenie.

În curînd lucrurile se inversară, iar cei ce fuseseră examinatorii lui Val au devenit ajutoarele lui. Și astfel au trecut vijelios trei ani, în care Val, cu energia tinereții, a urcat cele mai înalte piscuri ale fizicii moderne. Muncea cu atîta înverșunare, încît nu lua aminte nici la luxul ce-l înconjura, nici la faptul că imensul lor palat al științci se afla în mijlocul unui dezolant deșert.

La capătul acestor aprige strădanii, au fost obținute cîteva rezultate certe, care puneau sub semnul întrebării bazele fizicii cunoscute pînă atunci. Dar mai departe ? Cei ce lucrau cu Val erau convinși că drumul lor fusese mereu în urcuș, dar nimeni nu bănuia unde avea să ajungă.

Era ca ascensiunea unui uriaș masiv muntos cuprins de neguri. Totuși, cînd și cînd, Val avea impresia că întrevede o fereastră prin norii care întunecau înaintarea și că atunci presupunerile lui parcă se confirmau. Nimeni însă din echipa lui Val nu știa cît de mult bîjbîia el însuși. Poate doar bătrînul Ian, dar acesta era un om bizar și foarte reținut. Nici după ani de colaborare, Val nu era sigur de sentimentele lui Ian. Uneori bătrînul se purta cu Val de parcă ar fi ținut la el, alteori însă un fel de vrăjmășie îi umbrea fața. Straniu era faptul că aversiunea bătrînului se făcea simțită tocmai în momentele în care calea pe care le-o arăta Val se lumina.

Un răstimp, Val a crezut că bătrînul e muncit de invidie. Dar pe măsură ce lucrau împreună, Val a învățat să cunoască și mintea, și sufletul lui Ian și, în mod firesc, a alungat bănuiala că acesta ar putea invidia pe cineva. Cauza acestei enigmatice purtări avea să i se dezvăluie lui Val în ziua marii descoperiri a antividului. A fost ca o revelație ; în fond, era saltul săvîrșit după imperceptibile acumulări ale cîtorva ani de muncă.

Se știa mai de mult că așa-zisul vid clasic, adică „gol absolut", constituia doar o naivă reprezentare a realității. Orice zonă siderală interacționează cu restul Cosmosului și, chiar fiind lipsită în medie de substanță, ea e străbătută de cîmpuri. Orice sistem spațial este așadar prin însăși natura lui un sistem material. În ceea ce privește ipoteza antividului la care ajunsese Val, aceasta întregea imaginea duală a lumii ; după cum substanța își are antisubstanța, vidul își are simetricul său.

Bineînțeles că primul care află despre această ipoteză a fost Ian; numai cu el putea Val să discute ca de la egal la egal. Bătrînul ascultă posomorît cele spuse de tînărul său șef, apoi îl întrerupse tăios :

— Fleacuri !

— Nu-i demn de dumneata, protestă indignat Val. Aș putea crede că mă pizmuiești.

— N-am de ce, răspunse cu o sumbră ironie Ian. Mi-ai înșirat o teorie dezlînată, la care eu am renunțat de mult. Vrei dovada ? Iată ecuația completă la care am ajuns...

Și, scoțîndu-și stiloul, așternu pe o hîrtie un grup de formule. Peste cerul căutărilor lui Val trecu un fulger.

— Vezi deci că lucrurile sînt ceva mai complicate, continuă bătrînul și rupse în bucățele fila încifrată.

Dar Val nu mai avea nevoie de ea. Mintea îi era încă plină de lumina acelor ecuații, care oglindeau propria-i descoperire dar considerată printr-un alt unghi. Sufletului său de matematician, ele îi vorbeau despre Ian mai mult decît o întreagă poveste. Eleganța lor simplă și armonioasă era dovada sigură că bătrînul spusese adevărul : le obținuse de mult.

— Hai să ne plimbăm pe terasă, propuse Ian.

Marea platformă era pustie. Dintr-o zare în alta numai nisipuri, peste care răsărea — imens și roșu — soarele. Cu o metodică și rece înverșunare, bătrînul fizician începu să îngrămădească obiecții împotriva teoriei antividului. O vreme, Val îl ascultă cu sentimentul că asista la antrenamentul unui titan. „Însuși faptul că am obținut formulele în mod independent unul de altul demonstrează substratul lor obiectiv, jubila în sinea lui tînărul savant. Iar dacă ale lui sînt mai frumoase, ale mele au mai multă profunzime. Da, în ecuațiile lui lipsește ceva..." Deodată, se îngrozi : „De ce nu mi-a cerut să-i arăt sistemul meu de ecuații ?"

— Ce vrei să ascunzi cu toate argumentele astea ? îl întrebă pe Ian. Ce se întîmplă cu dumneata, prietene ?

Bătrînul spuse obosit și trist :

— Eşti tînăr şi încăpăţînat.

— Nu, îl contrazise Val. Nu sînt încăpăţînat, după cum dumneata nu eşti invidios. Altceva e la mijloc. O taină teribilă... Încă nu o înţeleg... De ce n-ai încredere în mine ? Uite, eu îţi spun totul.

Scoase din buzunar un notes şi acoperi febril o pagină. I-o întinse lui Ian.

— Vezi, reluă Val, privindu-l cu atenţie pe bătrîn, din sistemul general al ecuaţiilor mele decurge o consecinţă stranie... Ian păli. Relaţia dintre spaţiu şi timp rezultată din ecuaţia neliniară a sistemului vid-antivid... Ian se întoarse cu spatele la Val şi rămase cu ochii pironiţi asupra soarelui care se înălţase bine deasupra orizontului. Dovedindu-se adevărată, formula mea ar putea conduce la aplicaţii uluitoare. Ian îşi coborî privirile, ca şi cum contemplarea soarelui l-ar fi orbit. Nici nu îndrăznesc să-mi imaginez aceste aplicaţii. Dintr-o dată, paradoxul lui Einstein ar deveni un corolar banal... Şi gîndeşte-te : timpul descătuşat din starea lui spaţială, la fel cum energia a fost eliberată din substanţă ! Şi ţine seama : în formula mea factorul timp poate avea şi semnul minus. Pricepi ce rezultă de aici ?

— Eşti capabil să mori pentru o idee ? şopti Ian.

— De ce mă-ntrebi ? murmură tulburat Val. N-ai înţeles pînă acum ?

— Eşti un biet om de geniu aiurit, rîse încetişor, amar şi mîngîios bătrînul. Îţi dai seama de ce-i în jurul tău ? În jurul nostru ? Şi cu mîna arătă nisipurile nesfîrşite. Val se uită şi parcă pentru prima oară văzu pustiul.

— Ce se-ntîmplă cu dumneata... cu noi ? bîigui ca-n vis.

Iar îl atinse gingaş pe frunte şi-i spuse abia auzit, la ureche :

— Fiul meu a murit în război. Tu nu semeni cu el. Mai degrabă semeni cu mine. Iar eu te iubesc ca pe băiatul meu şi ca pe un alt eu însumi. Ai vrut să-ţi vorbesc deschis. Dacă n-ai fi în stare să mori pentru o mare idee, te-aş omorî liniştit, deşi te iubesc.

Val îşi înghiţi nodul rămas în gîtlej. Începea să bănuiască ceva.

— E chiar atît de grav ?

— Îţi mai aminteşti de „Fizicienii" lui Dürrenmatt ? Cei ce ne-au angajat nu sînt mai buni decît Mathilde Zahnd, psihiatra obsedată de cucerirea lumii. E drept că temniţa noastră aurită nu-i un ospiciu, iar printre specialiştii care te-nconjoară nu există nici un agent, un nebun care să se dea drept Newton sau Einstein. În schimb, aşa-zişii tăi subalterni sînt tot atîtea tentacule puse să-ţi sugă ideile. Tu eşti la fel cu Moebius...

— Eu ? !

— Da, băiete. Te-ai întrebat vreodată de ce a ales Dürrenmatt pentru eroul său tocmai acest nume ? Ca şi descoperitorul suprafeţei cu o singură faţă al spaţiului cu doar două dimensiuni, Moebius cel din piesă trăieşte numai în planul abstract al ştiinţei, are iluzia că se poate rupe din timpul real. Ştie că ecuaţiile lui, folosite de cei fără scrupule, pot fi transformate în arme. Are totuşi naivitatea să creadă că, dîndu-se drept nebun, a rezolvat dilema. Iar tu, învingător al timpului, ai fi fost deopotrivă zdrobit de dimensiunea lui.

— Dar dumneata ?

— Eu am procedat altminteri. Mi-am îngropat în uitare descoperirea. Nu m-am angajat aici decît pentru a-i împiedica şi pe alţii să ajungă la ea. Ai înţeles ?

— Da, Ian, rosti simplu tînărul şi strînse mîna omului de lîngă el. Mă orbise lumina din mine... Şi acum ce ne rămîne să facem ?

— Să păzim taina şi, dacă vom fi încolţiţi, să murim.

*

Nisip... cactuşi — mîini de înecaţi... şi soarele holbat — ochi care nu iartă... Lumina, vai, lumina, şi ea — sfîşiere...

Şi Val goneşte ca un animal hăituit prin pustiu. Nu mai ştie de cînd. De o zi ? De două ? A fugit din clipa în care a aflat de moartea lui Ian... Fusese mirat că nu l-au oprit, după cum şi ei fuseseră surprinşi de fuga lui. El însă nu ştia că nici măcar n-au încercat să-l prindă. Pentru orice evadat pustiul însemna moartea. Îi dădeau şansa de a se întoarce. Val însă nu bănuia acest lucru. Mai spera că va ajunge într-un loc locuit. La început fugea noaptea, iar ziua se aciuia sub un hăţiş de cactuşi. Curînd şi-a dat seama că trebuie să doarmă mai puţin şi să alerge cît mai mult. Noroc că sportul practicat în adolescenţă îi călise trupul. Mînca o dată pe zi ciocolată şi pesmeţi. Dar setea era chinuitoare. Puţinele alimente luate se sfîrşeau... ca şi puterile lui Val. Numai deşertul nu se mai isprăvea odată...

...Şi Val gonea spre sud, mereu spre sud... Nu mai spera nimic... În conştiinţă îi şi încolţea ideea că aleargă spre moarte. Îl mîna înainte doar impulsul dat de Ian... „să păzim taina"... „dacă vom fi încolţiţi, să murim"... Într-un amurg, i se păru totuşi că vede o aşezare omenească... Imaginea de pe zare dispăru însă curînd, şi Val pricepu că fusese doar o nălucire... Sfîrşit, fugarul se lăsă la pămînt. „Eşti capabil să mori pentru o idee ?" îi răsună în minte glasul lui Ian. „Da, şopti Val, sînt, dar eu fug spre moarte nu ca să dau viaţă unei idei, ci ca s-o-ngrop cît mai adînc". „Aşa e, răspunse glasul, în esenţă lucrurile duc tot acolo". „Deci nu ideea contează", se zbătu Val. „Contează o idee mai înaltă." „Bine, poate că e bine să fie aşa..." gemu Val, observînd cum noaptea se apropie repede. „Bine, mai spuse, voi îngropa ideea în leşul meu, dar vreau s-o mai văd o dată." Şi înfrigurat începu să scrie cu degetul pe nisip ecuaţiile echivalenţei dintre spaţiu şi timp...

Deodată, printre stelele ivite pe cer, una scînteie mai puternic. Val o privi mai întîi ca vrăjit ; cînd însă o văzu cum se deplasează iute pe firmament, se apropie şi şterse cu furie semnele înscrise pe nisip. „Mă urmăresc, ticăloşii !" scrîşni fugarul şi se tîrî cît mai departe de locul unde stătuse, ca şi cînd ar fi fugit de propria lui idee.

•

La cîteva sute de picioare de Val se rostogoli lent un mare corp sferic, în jurul căruia o ciudată fosforescenţă răspîndea o lumină ca de zi. Val îşi dădu seama imediat că înaintea lui nu descinsese un obiect terestru. Curiozitatea şi un fir de speranţă îl îmboldiră să se furişeze spre bizarul glob. Ascuns de un tufiş, observă cum în vehiculul spaţial se deschise o uşă. Cîteva clipe mai apoi se ivi, neîmbrăcat în costum cosmic, un omuleţ. Aspectul său biped era destul de uman. Figura însă nu era prea plăcută : avea ochi ieşiţi, pedunculari, şi două urechi uriaşe, de forma unor cupe.

Omuleţul cercetă cu privirea împrejurimile. Pitit în beznă, Val se crezu în siguranţă. Spre uimirea lui, se auzi chemat în mai multe limbi terestre :

— Tu, ăla de colo, apropie-te ! Nu te teme. Nu-ţi fac nici un rău.

Val se apropie prudent pînă la vreo zece metri de cel ce descinsese cu sfera.

— În ce limbă vrei să vorbim ? întrebă omuleţul.

— În engleză, franceză... mi-e indiferent. Dumneata ce preferi ?
— O, rîse omulețul. Eu aș prefera să discutăm în *sinsim-semsid*, dar tu n-ai de unde s-o cunoști. Și deodată călătorul își scoase „ochii" și „urechile", care nu erau decît niște aparate.
— Ce limbă e asta : *sinsim*... ? bîigui aiurit tînărul savant.
— O abreviere : sintaxă-simplificată-semantică-siderală...
— Deci vii din Cosmos...
— Nu. Vin chiar de pe... Ești sperios ?
— În momentul acesta, nu.
— Încă o întrebare : în ce secol trăiești ?
— În secolul XX.
— Deceniul ?
— Al optulea. Dar nu mi-ai răspuns.
— Eu vin de pe Pămîntul secolului LIV. Nu te mai zgîi așa ! Ai auzit bine. Aparatul ăsta e un *cronotron*, un vehicul care circulă prin timp.
Val rîse ca un apucat, spasmodic.
— Mă crezi nebun ? îl cercetă omulețul.
— Mă cred nebun. Pe urmă ceru : Apă al ?
Celălalt scoase din cronotron un mic recipient cu apă. Însetat, Val bău avid, fericit. În clipa în care ultima picătură de lichid i se scurse pe gît, simți cum recipientul i se evaporă din mîini.
— Aș vrea să dorm, spuse zăpăcit Val. Sau să mă trezesc.
— Ai curajul să intri în cronotron ?
— Intru oriunde, numai să dorm.
Urcară amîndoi în cabina destul de strîmtă a aparatului.
— Unde mă pot întinde ?
— Aici. Și omulețul îi arătă un fel de masă cu un picior, acoperită cu o calotă străvezie. Iată patul. Vei dormi degravifiat. Vei avea cel mai plăcut somn.
— A, era să uit. Stinge luminile. Sînt urmărit de niște criminali.
— N-ai grijă. Voi face să devenim invizibili. Și acum, culcă-te ! Noapte bună.
Val se trezi odihnit și flămînd. Necunoscuta-i gazdă îi dădu să mănînce trei mici chiftele ciudate, gustoase, care-l săturară, apoi îl invită să bea o infuzie probabil nealcoolică, dar înmiresmată ca un vin și înviorătoare ca o cafea.
— O duceți bine, voi cei din LIV ! zîmbi visător Val.

— Oarecum, răspunse omulețul. Acum mă crezi ?

— Te-am crezut și înainte, deși încă nu m-am obișnuit cu ideea. Dar, zi, toți cei din LIV sînt de statura ta ?

— Cei mai mulți. Există însă și unii ca tine. Dealtfel e în firea lucrurilor. Reptila a crescut în volum — omul a sporit în esență.

Deodată, Val remarcă faptul că omulețul nu-și deschidea gura cînd vorbea.

— Unde-i traductorul prin care discuți cu mine ?

— Aici ! și necunoscutul arătă două plăcuțe dispuse pe bluza lui, în dreptul pieptului. Simplu, nu ?

— Oamenii veacului tău mai au nume ? întrebă Val cu o nuanță de maliție.

— De bună seamă. Un nume mic și o cifră cosmică. Eu sînt Ast $10^{73}+3$. Niciodată nu m-am împăcat cu aiureala asta aritmetică, deși îi recunosc utilitatea.

— Dar cronotronul tău cum funcționează ?

— Nu-mi pune asemenea întrebări plicticoase. Totdeauna mi-a fost nesuferită tehnica. Pasiunea mea e istoria.

— Nici măcar principiul mașinii nu-l știi ?

— Ba da, îl știe orice copil : echivalența dintre spațiu și timp. Dar numai cu asta tot n-ai să izbutești să repari rabla de alături.

— Istoricule, amintește-ți cînd a fost descoperit acest principiu !

— Nu țipa, că-ți spun îndată. Să-mi întreb memoria. Ast luă dintr-un raft o casetă, formă un cifru și răspunse : în secolul XXI.

— Ce bine ! oftă Val.

— Așadar, ideea ta a murit cu tine, dar a înviat mai tîrziu, surîse enigmatic Ast.

— De unde știi ce am descoperit eu ? Îmi ghicești gîndurile ?

— Acum nu, dar în timpul somnului ți-am analizat creierul, așa că am aflat despre tine esențialul.

— Aaa ! făcu uimit Val.

— Îți propun ceva. O experiență interesantă : încearcă să-mi repari rabla.

— Eu ? !

— Dacă izbutești, cronotronul e al tău.

— Și dacă nu ?

Ast tăcu, apoi spuse rîzînd :

— Atunci nu va fi al tău.

— Ce poveste nebunească ! izbucni Val. De ce-ai pornit la drum, cînd nu ești în stare să-ți conduci aparatul ?

— Îl conduc, dar nu știu să-l repar. Nu-mi place tehnica. Tu însă ești ca un copil îndemînatic și isteț...

— Sînt fizician fundamentalist, replică oarecum jignit Val.

— Nu te supăra, spuse Ast. Ești chiar unul dintre descoperitorii anonimi ai *Principiului*, deci îl cunoști. Eu îți voi da să studiezi la memorizator toate schemele și aiurelile cronotronului nostru. Așa că nu-ți rămîne decît...

— Bine, rosti calm Val. Primesc. Nici n-am vreo altă șansă.

Val era convins că nu va putea repara „rabla“, dar cîtă vreme îl avea pe Ast alături mai putea spera.

*

Au trecut cîteva săptămîni. Învățînd să manipuleze memorizatorul hipercristalin, Val obținu prin acesta un adevărat manual de crononautică. Memorizatorul era el însuși o mașină uluitoare. Cantitatea de informație a peste cincizeci de veacuri fusese încapsulată într-o casetă ! Curînd, Val își dădu seama că, în fața muntelui de noi cunoștințe, era aidoma unui copil. La început, el nu s-a încumetat nici măcar să atingă dispozitivele navei. Pe urmă însă, cu ajutorul manualului, a descoperit treptat construcția, funcția și modul de utilizare a cronotronului.

Și iată că într-o zi lui Val i se păru că detectase cauza avariei. Era de fapt un fleac, un releu care se deconectase. Exista posibilitatea de a înlătura defecțiunea și de a verifica rezultatul, fără a pune în funcțiune nava. Dar proba decisivă putea fi făcută doar în clipa în care cronotronul își va lua zborul prin timp.

*

Val și Ast stăteau de vorbă afară, pe o mușama ciudată, care răspîndea răcoare. Singurele lumini veneau dinspre stele.

— Mă lași și pe mine să-ți analizez creierul ? întrebă Val.

— Ce vrei să afli ? rîse Ast.

— Nu mi-ai spus prea multe despre tine.

— Ești încă un... copil.

— „Copilul“ ăsta îți va repara cronotronul.

— Crezi ? !

— Ce se va-ntîmpla dacă-l voi repara ?

— Ţi-am spus : va fi al tău.

— Ştii însă că aparatul e construit doar pentru un singur pasager. Ce vei face singur... aici ?

— Mă voi descurca. Am să iau cîteva „jucării" din cabină, iar mai departe voi vedea.

— Sîntem în plin deşert. N-o să cari cu tine rezervorul cu apă.

— Pe bordul rablei nu există un... rezervor cu apă, ci doar un recipient cu cîteva kilograme.

— Dar bem de cîteva săptămîni, se miră Val.

— Ţi-am spus că eşti copil. În fiecare noapte, pe cînd dormeai, fabricam apa pentru a doua zi.

— O fabricai ? ! Din ce ?

— Din aer. În recipientul pe care-l folosesc există o substanţă transmutantă... Nu te speria : apa obţinută nu e radioactivă, deoarece timpii de înjumătăţire ajung la zero odată cu sfîrşitul reacţiei.

— Şi mîncarea cum o obţii ?

— Acelaşi recipient captează microorganismele din aer, le accelerează dezvoltarea şi le ia proteinele, enzimele şi sărurile minerale. După ce sînt făcute inofensive pentru consumator, toate aceste substanţe sînt transformate în acele mici chiftele, al căror gust ţi-a plăcut...

— Şi dacă ţi se strică şi aparatul ăsta ?

— Mai e pe acolo unul de rezervă...

— Pe care mi-l vei lăsa mie.

— Ţi-l las, dar vorbeşti de parcă ai şi reparat cronotronul.

— Cred că l-am reparat.

— Bravo ! Atunci eşti liber să fugi în viitor... sau în trecut, ca şi mine. Fii însă atent : dacă nu l-ai reparat bine, poţi exploda.

— Voi fi atent.

— Pregăteşte-te de drum.

— M-am pregătit.

— Atunci să-mi iau din cronotron cele cîteva „jucării" necesare... şi memorizatorul.

— Mi-ar fi de folos şi mie.

— Începînd din secolul XXIII, găseşti memorizatoare la orice depozit.

— Aşa, pe gratis ?

— Bineînţeles. Nimeni nu ia ce n-are nevoie.

Au stat de vorbă pînă în zori. În tot acest timp, Ast a povestit o mulțime de lucruri despre istoria Pămîntului și epocile viitoare. Pînă la sfîrșit, Val a hotărît să descindă în secolul XXVII, o perioadă capitală pentru dezvoltarea fizicii metagalactice.

— Ne vom mai vedea ? întrebă în cele din urmă Val.

— Nu prea cred, totuși nu este exclus.

— Și tu ? Cum ai să te-ntorci în lumea ta ?

— Formez un cifru și apare o patrulă a timpului.

— Ca în basme...

— Nu. Prin telecronoapel. Și Ast scoase un mic cub. În cabină mai există și pentru tine cîteva.

— De ce n-ai chemat pînă acum patrula ?

— Trebuia să fiu prost. Pentru povestea asta mi-ar fi luat un talon...

— Dar mai tîrziu ?

— O să mă descurc. Știu eu ce să fac, nu te îngriji de mine...

— La revedere ! spuse emoționat Val.

— Poate, răspunse Ast. Vezi să nu fie de la început „adio".

— La despărțire, noi, cei din secolul XX, obișnuim să ne strîngem mîna.

— Să ne-o strîngem, primi Ast. Iar la noi, cel care rămîne face gestul întoarcerii. Și Ast îl prinse pe Val de braț și de ceafă și, supunîndu-l unei fantastice figuri de judo, îl întoarse cu 360 de grade. Asta a fost. Acum du-te ! Dacă ai reparat într-adevăr cronotonul, în cîteva sfriline — e o măsură spațio-temporală — ai și ajuns în secolul XXVII.

— Dar dacă explodez, nu vei fi rănit ?

— Mă voi îndepărta cu mai mulți kilometri. Dacă totul decurge bine, te înalți cîteva secunde, apoi devii invizibil, adică te integrezi în cronoplasmă. Dacă explodezi, voi vedea o trombă neagră izbucnind spre cer.

*

O ființă cu ochi pedunculari privea în zare. Deodată un glob fosforescent parcă se rostogoli în sus, pierind iute în albăstrimea cerului.

— În regulă ! rosti omulețul și făcu o tumbă în aer. E timpul să mă pun pe treabă. Voi studia istoria Secolului XX pe viu.

GEORGINA VIORICA ROGOZ

LUR ŞI FATA DIN HELIU

LUR ERA SINGURUL URMAŞ al Inorgului dintr-o depărtată lume minerală. Din tată-n fiu, Inorgii stăpîneau imensa planetă de la marginea Galaxiei a şaptea, unde lumina celui mai apropiat astru alb abia ajungea, ca o difuză auroră, o dată la cinci mii de rotaţii ale digului zburător. Cel dintîi Inorg luptase de mult, la începutul veacurilor, cu oamenii-şerpi de foc, le smulsese puterea, îi ferecase în miezul planetei şi pusese să se ridice în jurul ei din blocuri metalice şi roci enorme acel dig rotitor, care zăgăzuia Oceanul Negru, astral, şi-l împiedica să le inunde tărîmul, în timpul cumplitelor furtuni magnetice.

Cînd se născuse Lur, digul zburător era tocmai la a cincea mie din rotaţiile sale. O ceaţă lăptoasă, cu mii de străluciri argintii, plutea la orizontul sumbrului ocean. Acolo, în depărtări adînci, unde ochiul nu putea privi, Soarele Alb răsărise. Era semn bun pentru viitorul Inorg, de aceea locuitorii lumii minerale se bucurară şi înălţară un imn aurorei. Estimp, la porţile principale ale digului, sosiră trei nave străine, cu trei corăbieri plecaţi din Stelele de fier, pierdute, hăt, în valurile Oceanului celest. Şi fiindcă ajunseseră cei trei străini, la ceas de bucurie şi slavă pentru Inorg, lăsară după cum se cuvenea, fiecare cîte un dar de preţ noului-născut.

Unul dintre călătorii astrali trimise pruncului o daltă cum nu s-a mai văzut, care cioplea şi dăltuia în orice fel de minereu sau fier, uşor, scoţînd din ele frumuseţile neştiute ale lucrurilor.

Al doilea navigator îi dărui o liră cum nu s-a mai văzut, care cînta cînd o aşezai pe pămînt, pe piatră sau pe metal, făcîndu-te să auzi melodiile neîntrecute ale materiei înseşi.

Al treilea corăbier a şovăit înainte de a-i lăsa tînărului Inorg darul ce-l purta cu sine la prora navei sale.

Era un disc nu prea mare, dintr-un rubin cum nu s-a mai văzut, transparent, care se încălzea cînd îl ţineai în palmă. Înăuntrul său avea scrijelate nişte semne şi litere stranii, luminiscente.

„Acest disc, spusese călătorul străin, e vechi de mii de veacuri, mai vechi decît Stelele-de-fier de unde am venit eu, mai vechi decît digul vostru zburător, şi decît însăşi lumea noastră. Se zice că e rupt dintr-un astru aflat la căi de mii de ani-lumină de noi. Dacă Lur, la vîrsta bărbăţiei lui, va şti să-i descifreze semnele, neînţelese pînă acum de nimeni încă, va vedea atunci ceea ce nimeni de pe planeta voastră n-a văzut pînă la el. Dar nu va mai iubi decît ceea ce a văzut şi niciodată nu va deveni Inorg ca şi tatăl lui".

„Ia-ţi îndărăt piatra din cer, zise posomorît Inorgul cel bătrîn. Mi-e teamă s-o dau fiului meu. El va trebui să fie urmaşul meu şi nu să se lase bîntuit de alte doruri".

„Dar Lur va şti să descurce tîlcul închis în discul tău, şi dacă el va afla ceea ce nimeni în lumea noastră nu a văzut şi nu va vedea, grăi cu ardoare mama pruncului, atunci, o, călătorule, lasă-ne rubinul. Lur însuşi va hotărî, mai tîrziu, ce să facă din acest dar nepreţuit."

Oaspetele ascultă ruga mamei şi lăsă discul de rubin. Apoi, împreună cu ceilalţi doi corăbieri, plecă, nu după mult timp, îndărăt în stelele de unde venise.

Mîniat şi apăsat de cele auzite, Inorgul porunci unor slugi vrednice să ia discul de rubin, să-l ducă într-ascuns dincolo de fluviul de lavă şi dincolo de pustiul de cenuşă, să-l îngroape într-o văgăună neumblată şi să îngrămădească deasupră-i steiuri cu muchii tăioase, ca nimeni să nu mai poată dezveli vreodată ciudatul şi ameninţătorul dar.

Se făcu întocmai cum hotărîse bătrînul.

Şi anii trecură... Lur creştea, neştiind nimic despre piatra din cer ce-i fusese dăruită. Din ce în ce, trupul său devenea mai frumos şi zborul său mai sigur. Căci, numai după douăzeci de rotaţii ale digului, tînărul învăţă să-şi mişte aripile grele de piatră, care-i atîrnau de la genunchi şi pînă la glezne, iar după alte douăzeci de rotaţii, ştiu să folosească vîrtejurile şi curenţii magnetici verticali, din văzduh, şi să se-avînte de pe un stei pe altul, mai lesne şi mai iute decît orice făptură zburătoare din acea lume. Celelalte vieţuitoare de pe planeta lui Lur se tîrau cu greutate peste bolovanii de metal încins și peste stîncile șlefuite de furtuni și de rostogolirea trupurilor în mers, iar făpturile cu totul inferioare, asemănătoare unor meduze de mineral, încremenite, sau unor încrîngături de ferosulfuri, erau lipite de scoarța dură a planetei, ca de un imens și strivitor magnet.

Curînd, Lur se dovedi unul dintre cei mai cutezători zburători din lumea lui. Adesea se avînta pînă la cel mai înalt munte, iar de-acolo sărea pe digul rotitor de la marginea Oceanului Negru, privind fără teamă descărcările și furtunile electrice din larg.

Cînd se împliniră douăzeci și cinci de rotații de la nașterea lui, tatăl său îi dădu cele două daruri lăsate de corăbierii veniți atunci la sărbătoare, dar despre cel de-al treilea navigator astral și despre discul încrustat cu semne luminiscente nu-i spuse nimic.

Lur se bucură mult de cele două unelte nemaivăzute și le învăță meșteșugul foarte repede. Cu dalta măiastră ciopli cele mai dure și mai greoaie roci, scoțînd din ele coloane și lucruri minunate. Iar Lira vrăjită vibra și cînta tulburător și într-adevăr nemaiauzit, cînd o atingea de pămînt, sau cînd o lăsa la țărmul Oceanului Negru. Pînă și asprele uragane magnetice se prefăceau, trecînd prin strunele lirei, în ample și adînci simfonii, răscolitoare, pe care Lur le asculta cu nesaț.

Cînd se împliniră treizeci de rotații și veni vremea ca Lur să se-nsoare, Inorgul cel bătrîn pregăti pentru fiul său o serbare măreață și pofti oaspeți de pretutindeni, de pe planeta lor, și din Sferele Rotunde învecinate, rugîndu-l pe Lur să-și aleagă soață, după dorința inimii lui, pe cea mai frumoasă dintre fetele pe care le va vedea.

Și astfel, în ziua cea lungă a sărbătorii, trecură prin fața tînărului Inorg alaiurile mîndrelor fete, dar Lur nu alese pe nici una. Nu-i plăcuseră nici fetele locuitorilor de pe tărîmul lui, pietroase, cu coapse lungi și aripi cenușii-strălucitoare, prinse de genunchi, nici străinele arămii sau negre ca antracitul din Asteroizii Rotunzi, învecinați cu planeta lor, nici cele sidefii, care trăiau în undele apelor și aveau plete moi, de alge gălbui.

Spre nici una nu-l îndemna inima.

Fetele plecară, întristate, și tot atît de întristați se-ntoarseră și oaspeții pe meleagurile lor. Cînd toți plecară și numai Lur rămase pe digul zburător, petrecînd cu ochii navele oaspeţilor spre larg, şi descifrînd melodiile vuitoare ale Oceanului care vibra prin lira sa, la porţi apăru o navă străveche, coclită şi arsă de fulgere, cu velele metalice, deşirate, şi cu catargul înalt, de aur-roş.

Din ea sări pe platforma rotitoare un bătrîn navigator, care plecase la drum îndată după naşterea lui Lur şi care pînă atunci nu se mai întorsese pe planeta sa natală. Corăbierul privi în tăcere coloanele pe care Lur le durase cu dalta sa chiar pe cheiurile rotitoare, şi ascultă cum vuieşte oceanul prin lira cea nemaiauzită. Şi, după aceste două daruri, îl cunoscu pe Lur şi îi grăi cu bucurie :

„Sînt fericit că te-am găsit, că am văzut şi-am auzit cît de neasemuite sînt în mîinile tale darurile ce ţi-au fost date de cei trei navigatori. Spune-mi, însă, tînărul meu Inorg, cel de-al treilea dar, discul de rubin, unde e ? L-ai descifrat ? Ce spun semnele şi literele stranii, luminiscente ? Ce mesaj ţi-a trimis Astrul de Foc, din care se zice că s-a desprins piatra cea nepreţuită ?

Lur se miră, auzind acestea, şi-l întrebă de unde ştie despre cel de-al treilea dar. Atunci corăbierul mărturisi că, la venirea celor trei navigatori astrali, cînd Lur se născuse, el tocmai se afla pe digul rotitor, privind răsăritul Soarelui Alb din depărtări. Se ascunsese după un bolovan, şi de acolo, nevăzut, luase parte la întîlnirea dintre bătrînul Inorg şi soaţa lui cu cei trei călători străini. Era, aşadar, unul dintre puţinii martori care ştiau despre discul de rubin.

Foarte tulburat de cele aflate, Lur se înfăţişă tatălui său şi-l rugă să-i dea şi cel de-al treilea dar care-i fusese menit. Bătrînul Inorg se mîhni şi se supără din cale-afară, totuşi n-avu încotro şi-i spuse fiului său că, temîndu-se de disc, l-a ascuns departe — dincolo de fluviul de lavă şi dincolo de pustiul de cenuşă, însă locul anume unde e îngropat rubinul nu-l ştie nimeni şi nici una dintre slugile care-l ascunseseră nu mai trăia ca să-l poată spune.

Tînărul se hotărî atunci să plece de îndată în pustiul de cenuşă, şi să găsească locul unde era ascuns rubinul misterios. Şi, nevrînd să ştie de amărăciunea tatălui său, îşi luă dalta şi lira şi zbură din stei în stei pînă la fluviul de lavă. Cînd vru să treacă în zbor deasupra lui, căzu în undele de lavă şi-şi arse aripile de piatră, și-și vătămă ochii. Cu greu, luptînd cu valurile, înotă prin metalul lichid și ajunse la celălalt mal. De aci se întindea, pînă departe, pustiul de cenușă.

Istovit, cu aripile abia oblojite, Lur se tîrî ca șerpii prin nisipul arzător, care-l frigea cumplit, dar nu dădu înapoi. Merse așa, pînă ce coatele și genunchii i se lustruiră ca sticla. Cînd simți că-l părăsesc puterile, văzu în mijlocul deșertului un munte cu muchii tăioase. În văzduhul negru al acelei planete, luminată doar de fulgerele furtunilor, stîncile îngrămădite aci ca o piramidă ciudată clipeau și scînteiau, ca și cum aveau în adîncul lor un izvor de lumină. Un curcubeu auriu și roșietic se arcuia din cînd în cînd deasupra.

Cînd arcul crepuscular se arătă, lira pe care Lur o strîngea la piept începu să vibreze singură, iscînd o melodie mîngîioasă și dulce, care parcă-i tămădui arsurile și oboseala din trup. Aripile de piatră i se mișcară și ele mai slobod și, curînd, Lur putu din nou să zboare. Înainta acum către steiurile tăioase, în salturi încordate, bătînd greu și egal din aripile crescute din genunchi, împingînd curenții magnetici în jos de glezne, înălțîndu-se și recăzînd spre sol, ritmic, ca și cum ar fi gravitat pe creasta și pe versantul unui val uriaș, nevăzut.

Levitînd astfel, se trezi în sfîrșit la poalele piramidei de steiuri. Lira sa cînta acum lin și vuitor, de parc-ar fi avut mii de strune. Cu dalta măiastră, Lur netezi steiurile și-și ciopli o boltă pe sub ele. Din ce cioplea mai adînc, stîncile deveneau mai strălucitoare, împurpurate și aurii, iar drumul se lărgea mai repede. Curînd, tînărul Inorg se găsi într-o peșteră stranie, în mijlocul căreia, luminînd și pîlpîind, se afla discul de rubin, încrustat cu semne aurii. Pe pereții interiori ai peșterii, care deveniră trandafirii ca o auroră boreală, discul proiecta niște cifre și semne de aur, scînteietoare, aidoma cu cele scrijelate înăuntrul său, dar mult mai mari și mai clare. Erau tot felul de semne și figuri geometrice, de hieroglife ciudate, neînțelese pentru Lur. Cu cît le privea însă, cu atît îl fermecau și-l atrăgeau mai tare încît tînărul Inorg nu se mai putu clinti de acolo. Rămase în peșteră vreme uitată, contemplînd misteriosul mesaj, izvorît din piatra cosmică, și încercînd să-l descifreze. După foarte mult timp, izbuti să-l citească și înțelese atunci că hieroglifele și semnele ciudate alcătuiau harta unei constelații imense. Așa cum îi arătau literele acelui straniu alfabet cosmic, Lur învîrti încet discul de rubin, pînă ce una dintre razele sale aurii întocmi un anumit unghi. Atunci, pe pereții peșterii începură să fulgere niște lumini crepusculare, și semnele proiectate de disc se amestecară și se topiră de data asta în niște imagini și chipuri ușor de tălmăcit, căci păreau vii și grăitoare. Lur se trezi deodată într-un alt peisaj decît cel cunoscut pe planeta sa, într-o lume colorată și orbitor de frumoasă, unde nori strălucitori, ca un abur ireal, pluteau și luau formele cele mai diferite. Și ce părea mai minunat decît toate minunile acelei priveliști era chipul unei fete nespus de frumoase, care-i zîmbi și-i făcu semn tînărului Inorg, ca și cum l-ar fi chemat spre dînsa.

Uluit de tot ceea ce vedea, Lur scăpă din mînă ciudatul disc, și deodată imaginile, semnele, peisajele, aurorele și chipul luminos al fetei care-l chema se șterseră de pe pereții peșterii. Oricît încercă tînărul a doua oară, și mai apoi de alte cîteva ori, să potrivească discul, într-așa fel încît din el să izvorască iarăși raza aurie și mesajul tulburător, nu mai izbuti să-l facă să-i grăiască din nou. În minte i se săpase însă harta acelei constelații și mai ales imaginea străluminoasei fete care-l chema. Din clipa aceea Lur nu se mai putu gîndi decît la ele.

O dorință puternică puse stăpînire pe el : voia să ajungă pe acele tărîmuri necunoscute, dorea să vadă cu ochii lui peisajul vrăjit și dorea să strîngă la piept, cu brațele sale de piatră, minunata făptură pe care o văzuse aievea.

Surpat de aceste visuri mistuitoare, Lur se întoarse la tatăl său și-i ceru învoire să plece la drum lung, ca să-și aducă soața pe care știa acum unde s-o găsească.

„Jură-mi că te vei întoarce, orice s-ar întîmpla, îl rugă bătrînul Inorg. Jură-mi că vei reveni cu soața ta, sau singur, dar că te vei întoarce pe planeta noastră".

Lur îi făgădui și apoi, oricît încercară înțelepții să-l oprească, nimeni nu-i mai putu sta împotrivă. Se apucă de îndată să-și construiască o trainică navă, cu care să călătorească pe negrele valuri ale Oceanului astral. Cu dalta sa măiastră, el știu să cioplească și să netezească metalele cele mai dure și-și făcu din ele o corabie puternică — alungită ca un sîmbure uriaş. Îi puse înalte vele rotitoare, se legă de catargul de aur ca să nu-l smulgă de acolo furtunile, şi plecă în larg. Călători astfel, purtat de curenţii iuţi ai Oceanului astral pînă departe, departe... Şi din ce înainta cu nava sa prin undele negre, din ce în ce curenţii se făceau mai iuţi, iar corabia lui de metal luneca mai repede şi mai repede, despicînd apele cosmice. De repede ce gonea prin undele negre, pereţii navei se-ncinseseră şi se făcură lustruiţi ca oglinda, iar dîra lăsată în urma mersului deveni strălucitoare ca de foc.

Lur îşi îndreptă nava spre constelaţia visată, călăuzindu-se după harta pe care şi-o amintea cu limpezime. La proră îşi puse lira sa minunată, care preschimba uraganele întîlnite în cale în vibraţii adînci, blînde şi melodioase. Şi numai aşa, cu ajutorul Lirei, înfrînse el toate obstacolele Oceanului, toate vîrtejurile şi furtunile lui magnetice intîlnite — şi ajunse teafăr în undele unui mare Ocean Calm, luminat de sute de constelaţii noi, aidoma cu cele închise în mesajul din disc.

În vele nu mai sufla nici un vînt, nu mai bătea nici o vijelie. Valurile Oceanului Calm îi mînau însă nava cu aceeaşi viteză spre un arhipelag de planete mici, înconjurate de aurore nemaivăzute, trandafirii, şi de o ceaţă continuă, azurie.

Lur înaintă spre una dintre aceste planete, lin, plutit, ca şi cum nava sa ar fi fost o aripă de vînt şi nu un vas metalic, dur şi greu ca un imens bolid. Se opri la ţărm, cu ochii aproape orbiţi de lumina ce-l înconjura. Şi abia după cîtva timp ridică pleoapele şi îndrăzni să privească în jur.

Se afla pe o planetă micuţă, unde totul era altfel decît pe meleagurile lui natale. Munţii şi văile se dădeau la o parte din calea sa, de parcă ar fi fost alcătuiţi dintr-un abur, care apoi se închega în bucăţi, la loc, căpătînd forma dinainte. Mineralele pe care mîna lui le atingea se desfăceau în mii de fărîme scînteietoare, ca nişte fluturi goniţi de ceva, adunîndu-se apoi iarăşi în acelaşi ciorchine strălucitor de rocă sticloasă.

Pămîntul însuşi era făcut dintr-un fel de materie inconsistentă, iar urma lăsată de pasul navigatorului părea o geodă care se adîncea o clipă ca apoi să se închidă în celălalt moment, precum o plantă stranie, care-şi desface şi-şi strînge petalele, într-o mişcare somnolentă. Dar ceea ce îl desfăta pe Lur, îndeosebi, era senzația că însăși făptura lui greoaie devenise alta. Aripile sale de piatră se mișcau moi și ușoare, de nerecunoscut. Fiecare zvîcnire a genunchilor săi îl arunca într-un zbor înalt spre văzduhul luminos, și fiecare revenire era o lentă mișcare de înot, ca într-o apă lunecătoare. Acolo, sus, în văzduh, pluteau niște nori luminoși, de forme și culori diferite, mereu schimbătoare. Cînd se obișnui cu strălucirea și jocul formelor acestora, Lur descoperi că norii erau niște făpturi minunate, care treceau pe lîngă el, fără să-l atingă, în tăcere. Doar strunele lirei sale, pe care-o strîngea la piept, sunau încet de tot și mîngîios, ca o atingere de mătase.

O stranie emoție îl încercă atunci pe călătorul venit din depărtări. Se gîndi că aci, pe acest tărîm la fel cu cel desenat de disc pe pereții peșterii din planeta sa minerală, aci, undeva, trebuie să se afle fata nemaivăzut de frumoasă care-l chemase. Și îndată ce gîndi așa, lira lui începu să vibreze și să cînte mai tare, dar tot așa de minunat, iar înaintea tînărului răsări fata cea visată, pentru care el străbătuse adîncul și negrul Ocean astral.

Era tocmai cum o văzuse în desenul luminos : înaltă ca și el, zveltă și armonioasă, dar de mii de ori mai strălucitoare decît Lur. Lungile-i aripi, crescute de la genunchi în jos, aidoma alor lui, nu erau însă de piatră, ci dintr-un văl sidefiu, care unduia necontenit, desfăcînd aerul înconjurător în irizări aurii și trandafirii. Cu un dor nespus, Lur întinse brațele lui grele, de piatră, și o cuprinse. O strînse la pieptul său strivitor și-și auzi bătăile inimii, răsunînd ca un cîntec de dragoste imens, prin strunele lirei sale, și auzi șoapta spusă de ea, ca o vibrare negrăit de dulce și mîngîioasă. O iubire arzătoare îi străbătu ființa, dar în brațele sale nu părea că strînge nimic, și la pieptul său nu simțea nici cea mai ușoară formă.

Fata cea nemaivăzut de frumoasă nu avea trup ca al lui, deși semăna atît de bine cu el. O atinse cu buzele lui aspre, înfrigurate și ea se risipi ca un abur, topindu-se în văzduh, apoi se adună din nou, alături de el, luînd din nou aceeași înfățișare minunată.

Lur întinse a doua oară mîinile și fata de lumină i se cuibări la piept o clipă, apoi trecu dincolo de el și iarăși dispăru și se topi într-un fel de ceață trandafirie, și iarăși se ivi și se preschimbă în făptura aceea splendidă, pe care el o visase atît amar de timp.

„Vino cu mine, în lumea mea, să-mi fii soață, iar locuitorilor planetei minerale să le fii împărăteasă, o rugă Lur. Mi-ești atît de dragă, încît nu mai pot trăi fără tine."

„Și mie mi-ești nespus de drag, deși vii din depărtări așa de mari, grăi ca un cîntec fata. Însă nu voi putea viețui pe planeta ta. E așa de departe și pare atît de întunecată, iar eu sînt învățată să respir văzduhul acesta de heliu și să mă hrănesc cu undele oceanului nostru de lumină. De vrei să fim fericiți, rămîi tu cu mine, pe planeta mea."

Lur se-nvoi cu bucurie, uitînd în acea clipă făgăduiala dată tatălui său. Și rămase o vreme în planeta de Heliu, lîngă fata cea nemaivăzut de frumoasă.

De cîte ori o privea, Lur se aprindea de dor și inima sa cînta de fericire. Încerca să alerge, să zboare ca și iubita sa, prin aerul rar și luminos al Planetei de Heliu, dar cu toate că aripile-i de piatră i se mișcau acum de mii de ori mai ușor decît în văzduhul lumii sale natale, niciodată nu o putea ajunge în zbor, și, fără să știe de ce, se întrista.

Iubirea lui se făcea tot mai aprinsă și nimic n-o potolea. Din cînd în cînd, o înlănțuia pe fată cu brațele sale grele și căuta s-o țină lîngă el cît mai îndelung, însă ea se risipea ca aburul, ca norul, și dispărea cîtva timp, pentru ca apoi să se ivească iarăși înaintea lui, tot așa de frumoasă, dar parcă întristată. Curînd, iubirea lui pentru ea deveni un chin sfîșietor. Lur cobora uneori din văzduh și se adîncea în pămîntul inconsistent al planetei aceleia, care-l învăluia în materia ei spongioasă, catifelată și înmiresmată, adormindu-l. Dormea și visa, și de cele mai multe ori visa că se află pe planeta lui minerală, întunecoasă, acoperită de nori solizi și înconjurată de digul zburător, cioplit din socluri de metal și roci enorme. Odată, cînd se deșteptă dintr-un astfel de vis, își aminti de făgăduiala făcută bătrînului Inorg, și simți atunci, pentru întîia oară de cînd se afla pe acest tărîm, că va veni și vremea întoarcerii, că nu va putea rămîne totdeauna aici. De atunci încolo se gîndi la întoarcere, se gîndi la despărțirea de fata de Heliu, și parcă mai mult o iubea și mai mult se chinuia, neizbutind s-o țină înlănțuită de el și întristîndu-se din ce în ce mai mult. Bolnav de iubire, o rugă să-l însoțească pe tărîmul de unde venise el și unde știa că trebuie să se întoarcă. Și într-o zi, nemaiputînd îndura aceste doruri care-l sfîşiau, îşi pregăti corabia sa grea de metal pentru marea călătorie îndărăt spre lumea de unde venise.

Sosi şi clipa despărţirii. Pentru ultima oară, Lur o strînse din nou la piept pe fata de lumină, şi ea trecu dincolo de trupul lui, şi-l învălui ca un abur strălucitor, susurîndu-i şi cîntîndu-i la ureche dulci şi triste cuvinte fără uitare. Şi ei i se părea despărţirea foarte dureroasă şi-i spuse atunci că va încerca să-l însoţească o vreme, mergînd cu el în nava lui spre planeta bătrînului Inorg.

Porniră amîndoi. Şi cîtă vreme plutiră pe Oceanul Calm, fata cea frumoasă stătu dreaptă şi liniştită la proră, cîntînd prin lira măiastră a lui Lur. Cînd însă intrară în apele furtunoase şi negre ale celuilalt Ocean galactic, ea se plînse că-şi simte aripile grele, că-şi simte trupul ca de plumb şi că nu mai poate respira. Din ce în ce pierea mai des, prefăcîndu-se în nor trandafiriu, şi din ce în ce lua mai greu înfăţişarea ei de fată, aşa cum o iubea Lur. Veni şi clipa cînd Lur n-o mai zări în corabia sa. O căută atunci şi o strigă deznădăjduit, şi de-abia într-un tîrziu o zări zburînd, departe, deasupra undelor oceanice. Apoi fata se topi într-o boare aurie şi nu se mai văzu deloc

Întristat, Lur navigă mai departe, spre planeta sa. Orizontul se făcea tot mai întunecat, constelaţiile luminoase nu se mai zăreau. Şi, după vreme lungă, călătorul ajunse în sfîrşit îndărăt şi ancoră la digul zburător de piatră. Planeta sa era la fel cum o lăsase. Lur zbură ca şi altădată din stei în stei, cîntînd cu lira lui minunată.

Bătrînul Inorg nu mai trăia. Supuşii lui se bucurară nespus, văzîndu-l pe Lur. El însă devenise de nerecunoscut. O tristeţe adîncă, blîndă şi de nelecuit, îl bîntuia şi i se citea în ochi. Nimic nu-i mai plăcea aici, nici tărîmul mineral, cu sclipiri roşietice şi verzui, nici furtunile electrice cu jocul fulgerelor sale iuţi, nici aspra melodie pe care o isca lira sa, nici coloanele şi lespezile de siliciu, pe care le construise cu dalta sa. Şi mai ales nu-l mai vrăjeau ca altădată orizontul cel veşnic înnoptat şi văzduhul dens, cu nori solizi şi metaliferi. Crezînd că tînărul Inorg se va lecui dacă se va însura cu o fată de-a lor, prietenii tatălui său îl rugară să-şi aleagă soaţă şi să-şi uite tristeţea. Dar el nu găsi nici de rîndul acesta o fată pe placul său. Cînd îşi amintea de Planeta de Heliu şi de iubita sa luminoasă, îl cuprindea din nou dorul şi chinul. Şi numai în singurătate şi în amintire îşi afla linişte... Legea nu îngăduia însă ca pe planeta aceea să fie ales un Inorg fără soață, așa că Lur nu mai deveni Inorg ca și tatăl său.

O vreme rătăci, însingurat și sfîșiat de dor, prin văi și munți. Apoi se hotărî să se întoarcă pe planeta de Heliu la fata pe care-o iubea.

Dar nava sa nu mai era bună pentru o călătorie atît de depărtată, iar altă corabie Lur nu mai găsi putere să-și dureze.

Rămase atunci pe digul zburător, unde se-nchise în turnul înalt al Farului. De acolo, privea pierdut furtunile din larg, negrele furtuni ale Oceanului său, și visa la fata de lumină. Stătu așa, lung timp, fără să mănînce și să bea, pradă iubirii sale, pînă se-mbolnăvi și se stinse. În urma lui rămaseră doar cîteva coloane sculptate și lira măiastră care cînta uneori, singură, melodii tulburătoare despre o planetă micuță, pierdută în Oceanul astral, în niște constelații necunoscute, foarte îndepărtate, luminoase și blînde...

GHEORGHE SĂSĂRMAN

LECTURI PRIMEJDIOASE

«SAFIR SAFIRIAN împinse la o parte flaconul pe fundul căruia trei capsule portocalii se rostogoleau jucăușe, ca niște picături de mercur, și se privi în oglindă. „Afurisită treabă — își zise, examinîndu-și cu atenție ochii de un albastru intens, transparent — n-aș fi crezut niciodată să ajung pînă aici". Ochii, da, mai erau albaștri, albastrul cel mai pur, dar privirea lui de expert nu se putea înșela și n-ar fi avut nici un rost să se mintă cu bună știință: fusese atins și el de morb, enigmaticul virus lucra pe îndelete dar fără cruțare, iar primele simptome — abia perceptibile, și care pentru un profan ar fi trecut neobservate — își făcuseră deja apariția. De cum izbucnise epidemia, muncise pe brînci, din zori pînă noaptea tîrziu, pentru prepararea unui vaccin eficace. „Poate că din pricina extenuării..." încercă el să găsească o explicație, inutilă dealtfel ; dar deși știa foarte bine că nu exista o imunitate naturală, nu se putuse opri să cocheteze pînă atunci cu iluzia — alimentată în atîția ani de luptă cu alte molime — că soarta îl va ocroti și de data aceasta.

Nu era o boală ca oricare alta : nu ucidea, nu schilodea, nu afecta sistemul circular, nici aparatul respirator, nici alte funcții sau organe interne. Organismul rămînea perfect teafăr — dar efectul era cu atît mai teribil. Căci invizibilul agresor făcea ca splendizii ochi albaștri să devină căprui, iar culoarea tegumentelor să se preschimbe oribil în brună. Își aminti înfiorat dimineața în care adorabila Lapislazuli, unica lui fiică, se pomenise cu ochii aceia dezgustători ; fusese printre primele cazuri și, dacă n-ar fi fost la curent, ca specialist, cu izbucnirea epidemiei, ar fi alungat-o desigur din casă, convins că nu era ea, că i-a fost substituită peste noapte. „Nemernicii ăia sînt în stare de orice !" își spuse Safir, ca pentru a oferi o justificare repulsiei pe care nu și-o putuse stăpîni atunci, în pofida sentimentelor lui părintești — exagerate, după unele opinii. Şi-o imagină cu groază pe plăpînda Lapis în viermuiala ghetoului, şi-o reprezentă cafenie printre miile de corpuri cafenii ; se refugie apoi în contemplarea imaginii pe care o purta în memorie a făpturii ei suave de adolescentă, ca un palid boboc de trandafir.

Nimeni nu l-ar fi judecat dacă ar fi trimis-o în starea aceea la şcoală deşi ar fi putut să prevadă că, chiar reuşind a trece neobservată de gardieni (lucru puţin probabil), colegele ar fi izgonit-o din clasă şi ar fi fost debarcată imediat dincolo de barajele aflate sub tensiune care delimitau cartierul Superiorilor. Nimeni nu l-ar fi judecat dacă ar fi refuzat s-o recunoască, sau dacă i-ar fi interzis să mai calce pragul casei sub al cărei acoperiş văzuseră lumina zilei toţi strămoşii ei. Şi nimeni nu l-ar fi condamnat nici măcar dacă ar fi omorît-o sub impulsul ororii, ori cu sînge rece, pentru ruşinea fără precedent adusă stirpei sale nobile. El nu făcuse nimic din toate acestea ; dar nu găsise putere să o împiedice atunci cînd, după cîteva ceasuri în care evitase să o privească, ea plecă fără nici un cuvînt şi pentru totdeauna.

„N-am nici o fiică, n-am avut niciodată“, mormăi Safir, şi simţi un spasm dureros în toate articulaţiile. Abia în lunile din urmă, de cînd se îndeletnicea cu descurajanta căutare a unui remediu, descoperise cîtă splendoare şi cîtă abjecţie poate zămisli deosebirea dintre ochii albaştri şi ochii căprui. Nu chibzuise deloc pînă atunci asupra temeiurilor care le îndreptăţeau lor dominaţia, perpetuată de generaţii, şi nici măcar asupra profunzimii reale a diferenţelor pe care se baza împărţirea socotită de toţi imuabilă şi firească în Superiori şi Inferiori. În fond, nici cei mai înverşunaţi dintre teoreticienii dreptului lor natural la supremaţie nu izbutiseră să invoce alte argumente decît culoarea ochilor şi a epidermei. Deşi din punct de vedere strict biologic aceasta reprezenta un suport insuficient chiar şi pentru o pretinsă distingere a două rase, în realitate Inferiorii erau trataţi de parcă ar fi aparţinut altei specii. „Suflete de sclavi, nişte animale menite doar să robotească, incapabile a se înălţa pînă la emoţia autentică, pînă la sentimentul sublimului, pînă la raţiunea adevărată...“

A te îndoi, pur şi simplu doar a te îndoi de acest lucru era o cumplită erezie. Şi iată, perfidul virus făcuse incomparabil mai mult, anulase dintr-un condei toate teoriile ; dacă n-ar fi presupus recunoaşterea implicită a unei formidabile capacităţi intelectuale, mulţi ar fi fost înclinaţi să îl considere o creaţie subversivă a Inferiorilor. Să fi fost vorba de cîteva cazuri izolate, întreaga poveste putea fi trecută sub tăcere, ignorată, bagatelizată : redusă la o sumă de drame individuale, asimilabile cu cele provocate de seria întîmplătoare a deceselor, ea n-ar fi avut nici un impact asupra conştiinţei colectivităţii. Dar cum flagelul nu putea fi stăvilit, întreaga castă a Superiorilor se vedea ameninţată. Zilnic, zeci de victime ale maladiei se exilau de bună voie sau trebuiau să fie expulzate ; portul ochelarilor fusese interzis, iar percheziţiile şi raziile se ţineau lanţ. Gardienii, păzitorii electronici ai Legii, patrulau pe străzi, pătrundeau în fiecare casă, controlînd încăpere cu încăpere. Pe cei dispăruţi nu îi mai pomenea nimeni ; deşi umblau fel de fel de zvonuri despre primirea care le era rezervată în ghetou exilaţilor, a te interesa deschis de soarta lor ar fi fost o gravă imprudenţă. Legea trebuia înfăptuită cu orice preţ : cine să fi cutezat să ceară abolirea segregaţiei ? Virusul o surpa însă cu încetul, din interior, promiţînd să o lipsească cu totul de obiect. Şi în vreme ce valoarea premiului făgăduit pentru inventarea vaccinului urca de la o zi la alta, atingînd cote fabuloase, fiecare se întreba îngrijorat dacă nu cumva i-a venit şi lui rîndul la contaminare.

Pentru Safir, ceasul sunase. O, dacă sub coaja portocalie a capsulelor s-ar fi aflat miraculoasa substanţă a vaccinului mult visat !... Deşi ar fi fost, probabil, oricum prea tîrziu : cu tot sprijinul gardienilor, dominaţia puţinilor supravieţuitori n-ar fi avut nici o şansă de perpetuare. Îşi mai examină o dată platoşa sidefie, pe luciul căreia se şi iviseră cele dintîi reflexe gălbui. „Brutele brune..." murmură el şi, brusc, îi veni să zîmbească : dacă boala ar fi continuat să lucreze în ritmul ştiut, în cîteva ceasuri ar fi arătat întocmai ca una dintre acele brute. Ceea ce îl amuza acum, confruntat cu o asemenea perspectivă, era gîndul întrucîtva năstruşnic că era imposibil ca schimbări exterioare, atît de superficiale totuşi, să îi modifice în vreun fel personalitatea, era presupunerea absolut neaşteptată că, de fapt, chiar cu ochii deveniţi căprui, tot el ar fi rămas, acelaşi intelectual de mare rafinament, înzestrat cu aceeaşi inteligenţă, cu aceeaşi sensibilitate. Lucru şi mai ciudat, ideea — deloc ortodoxă, pe care, evident, n-ar fi avut curajul să o exprime cu voce tare — nu părea să-l scandalizeze. Surîsul i se prefăcu însă într-un rictus de îndată ce încercă să-și imagineze înfățișarea lui concretă de după ce virusul își va fi desăvîrșit opera : o puternică senzație de vomă îl făcu să-și alunge în grabă această imagine dinaintea ochilor minții.

Propusese menținerea sub observație a cîtorva dintre cei metamorfozați, pentru a se stabili în ce măsură prefacerile erau stabile, dacă erau definitive, ireversibile. Poate că unele cazuri, mai puțin grave, s-ar fi dovedit recuperabile. Poate că, mai adăugase el, modificările nu se manifestau și la urmași. Rezultatul tuturor investigațiilor se dovedi cît se poate de categoric : maladia nu cunoștea decît o formă unică, deplină, iar stigmatul astfel dobîndit, fără leac, era transmis pe cale ereditară. Superiorilor nu le fusese hărăzită nici o speranță. Iar cei mai tari, cei bravi, își puneau singuri capăt zilelor de îndată ce aveau certitudinea molipsirii, preferînd unei vieți umilitoare moartea în rîndul aleșilor.

Evocă ceasul în care însuși Guvernatorul, Marele Duce Alb-Astru de Kobalt, se jertfise pe altarul onoarei și al demnității, străpungîndu-și bulbul. Desigur, era nevoie de mult curaj, de o teribilă stăpînire de sine pentru a săvîrși un asemenea act — și nu oricine avea forța sufletească necesară. Dar în literatura de specialitate fuseseră descrise peste șase sute de modalități de a-ți face de petrecanie : pe alese, pentru toate gusturile și, mai cu seamă, pentru toate firile. „Nu, eu n-aș fi în stare", recunoscu Safir cu gîndul la mărețul, simbolicul gest al Ducelui de Kobalt. Apucă flaconul și, cu o mișcare scurtă, făcu să-i sară dopul cît colo. Cele trei capsule portocalii se ciocniră zglobii, cu un sunet ca de grindină măruntă. Totul era să nu se gîndească prea mult la ce va urma ; își alesese o cale ușoară, fără chinuri — iar dincolo, de bună seamă, n-ar mai fi fost nimic. „Un somn adînc, liniștit, iremediabil"...

Nu avea decît să înghită capsulele, una cîte una, sau toate trei deodată, cu puțină apă, ca pe-un simplu somnifer. Repetase scena în mai multe rînduri, cu o substanță inertă, și îi păruse că mergea. Totul era să nu acorde faptului prea multă atenție, să-l îndeplinească reflex, automat. Capsulele, apa, unu-doi, și gata ! Iar apoi să aștepte cuminte ațipirea din urmă. Trebui să admită că nu era din cale-afară de dornic şi nici foarte zorit să înfrunte acele clipe de luciditate, cînd orice răzgîndire ar fi fost cu neputinţă. Şi totuşi, nici să mai amîne luarea unei decizii nu se putea. Se privi cu nostalgie : era încă în puterea vîrstei, timpul nu-şi începuse încă asupra lui opera secretă de dezagregare, ar mai fi avut ani frumoşi înainte. „Oare Lapislazuli o mai fi trăind ?“ Ar fi putut s-o regăsească dacă...

Dezertorul gînd îl făcu să se simtă ruşinat : îşi căuta o justificare. De parcă dorinţa ireprimabilă de a trăi ar fi avut nevoie de justificare. Citi în proprii săi ochi, albaştri deocamdată, atîta compătimire de sine încît se lăsă înduioşat. „Cît sînt de nenorocit !“ exclamă el patetic. „Şi cît de nemernic !“ adăugă imediat, sesizînd grotescul situaţiei. Se dispreţuia şi se deplîngea în aceeaşi măsură, şovăind între vocea ascetică a demnităţii şi şoapta insinuantă a instinctului de conservare. „Nu sînt în stare nici măcar de-atît !“ se căină Safir, incapabil să ia vreo hotărîre. În cîmpul ultramarin al ochilor i se desenau cele dintîi filamente verzui ; le zări şi, pentru o clipă, rămase ca hipnotizat.

Încet, cu o mişcare lentă, răsturnă flaconul. Capsulele dispărură în pîlnia evacuatorului de deşeuri. Îşi roti caraghios globii oculari în jurul pedunculilor, se înălţă deodată pe toate picioarele şi izbi apoi cu putere, cu superbul său cleşte drept, oglinda, care se prefăcu în ţăndări...»

O tensiune acută şi dureroasă în lobul urechii îl obligă pe Tobby să se ridice ; cartea căzu în iarbă.

— Văd că ştii să citeşti, maimuţoi împuţit ce eşti ! răcni o voce răguşită, în timp ce o mînă energică îl obliga, ţinîndu-l strîns de ureche, să-şi strivească nasul de placa fixată pe speteaza băncii, pe care scria limpede „FOR WHITES ONLY“.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

CERCEII DE LAPISLAZULI

APA RÎULUI mai era încă rece, deși soarele primăverii încălzea puternic chemînd la viață mugurii unui nou ciclu al vegetației ; rîul, în schimb, desigur împotriva firii și a voinței lui, fu cît pe-aci să curme o viață în mugure și numai o întîmplare îl feri de acest rol nefast. Doi tineri, la plimbare pe malul lui înverzit, deveniră fără să vrea salvatorii în ceasul al unsprezecelea al fetei în uniformă școlară, pe care apa în necontenita-i mișcare o ridica în sus și-n jos, ca-n ritmul respirației. Aducînd-o cu greutate la mal, o văzură învinețită și fără suflare, părînd trecută definitiv pe-un alt tărîm. Totuși, în timp ce unul din ei alerga spre un telefon public ca să dea alarma, celălalt își exersă pentru prima dată de cînd se știa slabele cunoștințe de prim-ajutor în cazuri de înec. Lipsit de experiență și înspăimîntat de vecinătatea înghețată a neființei, bietul de el trecea prin chinuri cumplite și făcu nenumărate greșeli.

Iar celălalt nu mai venea !

Contrastul dintre natura care reînvia și cumplita spulberare în ne-viață îi redeștepta voința, îl stimula, îi întreținea speranța că totuși... totuși va reuși pînă la urmă. În aceste condiții, avu senzația unei îmbunătățiri și-a unui oftat urmat de-un singur cuvînt, dar, prea tulburat și frămîntat de misiunea sa, nu-și dădu seama ce se întîmplase și abia mai tîrziu, după ce va fi semnat declarația în scris, își va aminti impresia acestui moment și o va trăi ca pe ceva foarte real și adevărat. Prima lui reacție fusese de reușită în temerara acțiune de salvator, socotind oftatul, abia auzit, ca un semn de încurajare și de continuare a efortului. Trebuia să meargă pînă la capăt ! Și a mers. Rezultatele erau din ce în ce mai vizibil favorabile, în așa fel că atunci cînd sosi ambulanța și trei oameni in alb se repeziră asupra corpului care își revenea la viață, fata nu mai avea nici rigiditatea și nici culoarea unui cadavru. Ba, dimpotrivă, tînărului i se părea că distinge un început de freamăt interior și de colorit foarte promițător în sensul supraviețuirii.

Sirena mașinii autorităților păru chiar să pătrundă pînă în nucleul conștiinței tinerei fete ; ea dădu din cap în semn de negație și buzele vinete lăsară impresia că rostesc un „Nu-nu“ repetat cu silnicie. Pînă și ochii avură o tresărire, lăsînd pentru o clipă să strălucească un tăiș întunecat, repede stins sub greutatea genelor lungi. Se constată că nu se putea sta deocamdată de vorbă cu victima, dar căutîndu-se un act de identitate, dădură într-un buzunar de un simplu petec de hîrtie pe care se mai putea citi : „Îs sătulă de viață“, text care rezistase apei numai din cauză că fusese scrijelat cu pixul și nu cu un stilou. Era, evident, un clasic caz de tentativă de sinucidere. Tinerii fură luați de procuror pentru declarațiile în scris ; fata fusese transportată de urgență la spital.

Aparent, cazul se prezenta simplu, dar nimic nu e simplu în viață, cel puțin așa considera procurorul, contrariat că fata „sătulă“ de viață nu avea decît 14 ani (după constatările medicului), greu de crezut a fi ajuns într-o situație atît de desperată încît să-și pună capăt zilelor. Mai dădeau de gîndit literele stîngace, mari, mult aplecate spre stînga, gata parcă să cadă pe spate și forma gramaticală cu „îs“, nu prea potrivită cu un elev de școală din ciclul doi. Telefonînd la spital, află că starea fetei evolua satisfăcător, dar că încă nu putea suporta să i se pună întrebări. Tot ce se aflase fusese numele ei — și numai prenumele — Alice.

Nici nu avu cînd să reflecteze la aceste noutăți și ușa se deschise, pentru a-i fi anunțată o vizită. I se înmînă o carte de vizită, care îl făcu să se ridice în picioare.

Se precipită :

— Da, da, să poftească ! Imediat ! Să poftească !

Nu numai că se ridicase în picioare, dar se asigură că-i stă bine cravata și ocoli și biroul ca să iasă în întîmpinarea personajului anunțat. Bărbatul care intră în birou era pe potriva renumelui său de savant și profesor universitar ; înalt, bine clădit, cu un aer dominator și sigur de sine, primind salutul procurorului și ocupînd demn locul ce i se oferea.

— Mă aduce aici o chestiune extrem de gravă. Nepoata mea a dispărut de ieri de acasă. Cred că a suferit un șoc și mă tem să nu i se fi întîmplat ceva.

— Din ce decurge temerea dumneavoastră ? Numai din faptul dispariției ?

— Am găsit și un bilețel... Dacă-mi dați voie, acesta e. Vă rog să-l citiți și să mi-l înapoiați.

Pe procuror îl izbi asemănarea scrisului.

— E chiar scrisul nepoatei dumneavoastră ? se interesă el, revenind din ce în ce mai hotărît la calitatea profesiei lui.

— Fără nici o îndoială.

— Are 14 ani ? Și o cheamă Alice ?

— Întocmai. Dar de unde cunoașteți aceste detalii ?

— Așadar, vă e nepoată !

— Da. E fiica soră-mi... Însă nu mă lăsați așa ; dacă e ceva grav, vă rog să-mi spuneți !

Auzind de „tentativa de sinucidere“, profesorul păru descumpănit. Totuși, nu-și pierdu măreția. Murmură numai :

— Nu-mi venea să cred. Socoteam cele scrise în bilețel niște simple exagerări de adolescentă.

— Și totuși, e adevărul adevărat. Iată aici dovada.

Bilețelul găsit în buzunarul de uniformă aduse pe chipul savantului o schimbare vizibilă ; procurorul își venise în fire și completa în dosar datele aflate : numele întreg al fetei, vîrsta, școala pe care o urma etc.

Ridicîndu-se de pe fotoliu, savantul își drese glasul și rosti cu o voce adîncă, vibrantă :

— În ceea ce privește acest caz ieșit din comun, vă rog să consemnați că îmi asum întreaga responsabilitate...

Procurorul se ridică și el.

— Nimeni nu vă obligă să faceți vreo declarație în acest stadiu al cercetărilor.

— E de datoria mea s-o fac.

— Nu uitați unde și în fața cui vă aflați.

— Sînt pe deplin conștient de ceea ce spun și doresc să mai adaug că înțelept ar fi din partea noastră dacă am opri aici mersul lucrurilor... dacă am uita și am șterge totul cu buretele. Aici procurorul avu o tresărire și un gest de refuz, ceea ce îl incită pe savant să continue energic : Da, da, vă asigur că interesele superioare impun să vă cer acest lucru.

— Pe ce anume bazați această cerere neobișnuită ?

— Cu Alice... Vreau să spun că nepoata mea îmi era într-un fel colaboratoare... Sau poate chiar cobaiul într-o experiență de o însemnătate covîrşitoare, despre care nu pot rosti un cuvînt mai mult. Tot ce afirm pare de necrezut, dar, din nefericire, nu vă pot da amănunte. Nu am acest drept şi de aceea contez pe înţelegerea şi încrederea ce-mi veţi acorda.

— Voi face tot ce-mi stă în putinţă, deşi mi-e penibil... cum să vă spun... întrucît sînt şi eu obligat să-mi îndeplinesc atribuţiile profesionale. În măsura în care cazul nu contravine intereselor de morală şi securitate socială, voi trece cu bunăvoinţă peste ceea ce se poate trece. Nu vă pot promite mai mult.

Savantul zise cu glas profund :

— Să aveţi toată certitudinea că e un act necugetat la o copilă lipsită de tărie. Luaţi-l ca atare şi nu stăruiţi să mergeţi mai departe.

Neobişnuit să i se ceară abateri de la îndatoriri, procurorul îşi repetă promisiunea de a face „tot ce-i stă în putinţă", dar adăugă că o declaraţie scrisă de la fată va trebui să obţină de îndată ce va fi în stare să o dea.

— Fără asta nu se poate. Nu pot încheia şi clasa dosarul.

— Faceţi-o dacă e nevoie, dar fără publicitate şi fără multă vîlvă, acceptă savantul. Vă mai cer ceva : îngăduinţa de a asista la luarea declaraţiei. E neapărat necesar. Sînt convins că nu contravine legilor. Vă cer acest lucru în numele ştiinţei !

Pentru procuror n-a fost singura surpriză din ziua aceea, deşi stăruia în mintea lui impresia că apucase pe un drum greşit, care-l ducea pe un teren nesigur, mişcător. Cu atît mai mult cu cît, la puţină vreme după savant, îl vizită unul dintre cei doi tineri salvatori ai înecatei. Mai exact spus, era chiar tînărul care rămăsese cu fata şi o readusese la viaţă. După părerea lui, făcuse o omisiune în declaraţia anterioară. Nu cu bună ştiinţă, desigur, ci pur şi simplu pentru că nu-şi dăduse seama, nu-i venise în gînd ; iar apoi ţîşnise ca un fulger orbitor acel cuvînt pe care-l auzise cînd fata îşi revenise şi oftase pentru prima dată.

— Eşti sigur de asta ? N-a fost numai o impresie, o autosugestie ?

— Nu, nu. Sînt sigur că a rostit cuvîntul şi că l-am auzit distinct. Numai că nu mi-am dat seama pînă acum.

— Şi care e *cuvîntul* ? îi ceru atunci procurorul.

— A zis : *cerceii*. Cerceii mei !

— Purta cercei ?

— Eu nu i-am văzut.

Procurorul consultă lista din dosar.

—Nu figurează nici în inventarul obiectelor găsite asupra ei. Deci, ești sigur și ești gata să-ți completezi declarația ?

— Absolut sigur.

— Atunci ia loc și scrie.

În lumina vie a dimineții, culoarele spitalului ofereau imaginea ireală a ceva ce aducea cu un decor în linii drepte, geometrice, iar bărbatul înalt, cu umeri drepți și puternici, căpăta în aburul luminos contur de umbră în mișcare, puțin obosită sub apăsarea unei poveri atît de nepotrivită cu strălucirea începutului de zi. Pînă și părul lui alb, bogat și răvășit, părea să-i apese fruntea cu aspectul lui metalic. La ieșirea din spital, acest bărbat se ciocni de un altul, care venea grăbit din afară.

— Ce surpriză să vă întîlnesc tocmai aici, spuse acesta din urmă. Vă îngrijorează tare mult starea nepoatei, nu ?

Nedormit și neras, profesorul reacționă în răspăr :

— Pecetea meseriei nu se șterge niciodată din conștiința unui procuror ?

Întrebîndu-l aceasta își mută privirea în zarea de lumină a dimineții de primăvară. Procurorul reacționă și el, deși mult mai reținut ; după cîte își dădea el seama, profesorul își petrecuse noaptea veghind la spital. Să fie vorba de aceleași „interese superioare" de care mai discutaseră ?

Ridicînd din umeri, profesorul nu-și mută privirea din aburul străveziu al luminii frumoase. Procurorul propuse atunci să fixeze convorbirea lor pe o temă anume, din moment ce nepoata Alice rămînea încă în afara cîmpului lui de activitate.

— Sînteți de acord ? încheie el.

— Nu mi-ar veni prea ușor. Sînt foarte obosit.

— Aș fi dezolat să vă mai stînjenesc cu încă o întrevedere. De fapt, ceea ce mă interesează în acest moment este să aflu de la dumneavoastră ce e cu cerceii purtați de Alice.

— Ce e cu cerceii, ce e ? se precipită, luat pe neașteptate, profesorul. Cum de-ați ajuns la ei ?

— Erau prețioși, care va să zică !

— I-aţi găsit ?

— Nici nu i-am căutat, pentru că am aflat de curînd de ei şi ar fi interesant de ştiut dacă merită efortul. De aceea, vă întreb încă o dată : ce fel de cercei purta nepoata dumneavoastră ? Erau foarte, foarte preţioşi ?

— De ce să fie „foarte, foarte" ? Valoarea lor consta mai cu seamă în faptul că erau un dar al meu pentru Alice. Sînt convins că aţi luat destule informaţii ca să ştiţi că părinţii fetei sînt arheologi, ocupaţi pe un şantier îndepărtat de oraş. Acesta este motivul, domnule procuror, pentru care nepoată-mea se afla la mine. Din cauza afecţiunii, unei anumite afecţiuni dintre noi, m-am simţit obligat să-i fac un dar. Aceşti cercei, cărora văd că le acordaţi o importanţă mult prea mare.

— Pentru că Alice se gîndeşte numai şi numai la ei. Şi pentru că nu ştim unde sînt.

— Asta e foarte grav... Scuzaţi, tot ce se poate...

Fusese ca o părere, sau profesorul exprima şi ascundea în acelaşi timp o îngrijorare ? Apoi, retras în sine, el prezenta doar o faţă rigidă, uscată, ca săpată în lemn. Ea purta nu numai semnele nopţii nedormite, ci şi ale unei nelinişti în creştere. Procurorului nu-i scăpară aceste nuanţe ; el continuă să pună întrebări, foarte politicos, reverenţios, dar în acelaşi timp decis şi imperturbabil. În zadar se străduia profesorul şi savantul să glumească pe tema degenerării discuţiei lor într-un adevărat „interogatoriu", el trebui să descrie cerceii şi să încerce să schiţeze un răspuns la întrebarea — „De ce sînt atît de importanţi pentru Alice ?"

— Erau doar nişte cercei banali, cu două picături albastre de lapislazuli. Albastru fiind culoarea preferată de Alice, m-a făcut să mă gîndesc la piatra de lapislazuli. Aş fi putut alege orice altceva, chiar mai preţios. Au o montură modestă, doar din argint. Poate că au fost subtilizaţi de vreunul dintre tinerii salvatori...

— Vă rog să nu vă gîndiţi la posibilitatea aceasta ! Alice nu-i avea mai dinainte, în orice caz nu-i mai avea cînd *a fost scoasă la mal*. Am putea presupune chiar că nu-i avea nici atunci cînd s-a aruncat în apă. Sau *tocmai de-aceea* s-a aruncat ? !

Putea fi o provocare, dar profesorul se mulţumi să spună doar atît : nepoata mea ţinea mult la ei !

Se exprima cam şovăielnic, obrazul său reflectînd mai puternic acea nelinişte tensionată, probabil prezentă încă de la început, dar mai greu de observat. Ca şi cînd şi-ar fi dat seama, procurorul nu renunţă la tema cerceilor.

— Primul cuvînt pe care l-a rostit cînd şi-a revenit a fost : „Cerceii" ! E ceea ce a declarat tînărul care i-a salvat viaţa. Ceea ce nu ştim e *sensul* în care s-a exprimat ; vom afla poate cînd vom sta de vorbă cu ea.

— De ce „poate" vom afla ?

— Pentru că în jurul cerceilor simt că pluteşte un mister.

...Şi-n acest timp, în mica rezervă de spital unde se afla Alice, ai cărei pereţi albi şi cretoşi sugerau culoarea şi consistenţa coajei de ou, dimineaţa luminoasă dădea o ultimă luptă cu întunericul atît de asemănător cu masa lichidă în care se cufundase cine ştie cînd. Îl retrăia de la prima repulsie, din momentul cînd, în atingere cu răceala apei şi cu atotputernicia ei, s-ar fi retras... Nu, nu, îşi repeta cu încăpăţînare ; nu s-ar fi retras, sigur că da, ci ar fi căutat o *altă uşă*. Mai înainte nu se gîndise niciodată că ar putea fi mai multe uşi în loc de una prin care să se poată refugia după spaima şi ruşinea ce îndura. Numai ce-şi ducea palmele la urechi... Dar de ce să şi le mai ducă ? Ceilalţi rîdeau, erau cruzi, înconjurînd-o ca într-o horă pe care-o jucau dement, deformaţi caricatural şi ea se răsucea după ei, implorînd cînd pe unul, cînd pe altul, bănuindu-i pe toţi şi temîndu-se de unul anume, împreunîndu-şi mîinile către ei şi ei continuînd să joace tontoroiul şi să se bucure... să se bucure... să se... bu...

O batjocoreau şi ea a vrut să întrerupă jocul lor nerod. Cum nu izbutise, a rupt încercuirea hîdă şi a apucat-o pe singurul coridor pe care-l mai putea găsi în situaţia ei. A dat năvală pe prima dintre uşi. Aceasta ducea în întunericul cenuşiu din lumea apelor. Şi-a dat seama şi a început să se zbată. Poate că era mai bine dacă alegea altă uşă. Dar care ? Dacă toate duceau în acelaşi loc ! În acel moment a încetat să se mai zbată, să mai facă ceva pentru trupul şi viaţa ei. S-a lăsat în voia acelei puteri fluide, legănătoare, care sugruma răsuflarea. Avea impresia că e purtată undeva departe şi pentru totdeauna şi cînd a deschis ochii prima dată — pentru a-i închide terorizată numaidecît — s-a temut că nu ajunsese acolo unde se cuvenea. A protestat cu „Nu-nu", mai încercînd o speranţă şi şi-a chemat cerceii. Apoi a negat din nou cerul şi verdeaţa ce i se păruse a le vedea în jur. Dacă nu mai avea cerceii, nu mai avea nevoie nici de cer albastru, nici de culoarea curată şi vie a naturii !

Deschizînd a doua oară ochii, a întîlnit strălucirea ne-lumească din jur, crezîndu-se răsplătită şi ajunsă la ţel. Se simţea uşoară şi desprinsă de trup, de lume, de tot. Trăia un fel de zbor blînd. Era cu totul desprinsă de trecut. Plutea în nefiinţă, asemănîndu-se cu meduzele cufundate în apa mării, pînă la a se confunda cu mediul ambiant... Apoi a avut primele semne de recunoaştere : becul cu pălărie din tavan şi şoapta lină ca un foşnet de frunză — „Îşi revine". A mai repetat de cîteva ori negaţia „Nu-nu", a strîns pleoapele şi şi-a dus inconştient mîna la urechi.

Cerceii ? !...

În faţa rezervei aşteptau Savantul şi procurorul. De mult nu mai convorbeau, în aşteptarea celui mai important moment al anchetei : depoziţia victimei ; fiecare, însă, îşi trăia altfel gîndurile, orînduindu-le în interese pare-se contrare, deşi fără voia lor. Savantul îşi amintea de disputele săptămînale pe care le avea acasă cu colegi de lucru sau cu oameni recunoscuţi pentru idei originale şi interesante, pentru inteligenţa lor. Acum îşi aducea aminte de prezenţa nepoatei sale, Alice.

Într-o astfel de seară, partener de dispută i-a fost prietenul său Poetul. Erau după cină, se lăfăiau în fotolii, cu cafeluţa şi păhărelul de coniac alături. De data aceasta fusese cu adevărat o dispută, unul susţinînd perspectiva maşinilor de calcul în evoluţia conştiinţei umane, celălalt susţinînd atotputernicia permanent umanistă, indiferent de extraordinara perfecţionare tehnică, nu numai în domeniul calculatoarelor sau al roboţilor.

Pînă ce Savantul a avut o revelaţie : „Nu cumva susţinem amîndoi aceeaşi teză?" Rostind aceasta el exprima şi o oarecare mirare.

— Doar şi eu ţintesc tot la perfecţionarea armonioasă a fiinţei umane ! Maşinilor la care mă refer nici nu le văd alt rost decît pe acela de a elimina din gîndirea şi preocupările oamenilor procesele mecanice, memorizările sterile, munca de rutină.

Poetul spunea :

— Creierul uman e cea mai completă maşină ce ne putem închipui. Ea se cere necontenit în stare de funcţionare pentru a evolua. Totul îi este util, procesele mecanice, memorizările, cunoştinţele de rutină. Eu unul nu mă pot împăca cu ideia că anumite maşini, tot preluînd una sau alta dintre funcţiile intelectuale, l-ar putea împinge pe om în afara circuitului gîndirii, al necontenitei funcţionări a creierului. Graba perfecţionării maşinilor de acest tip o găsesc alarmantă, primejdioasă chiar.

Rîse. El, Savantul.

— Ţinta noastră este să-l facem pe om mai deştept şi să defrişăm în jurul lui un spaţiu cît mai întins pentru creaţie şi frumos. Oricît am lăsa maşinile să socotească pentru noi, să înmagazineze date istorice şi statistice, omul nu va ajunge niciodată în afara marelui dat, *gîndirea*.

— Dacă e să-i facem pe oameni mai deştepţi, ricană Poetul, am a-ţi face o propunere concretă : procură-mi o maşinuţă dintr-astea cu din toate cîte ceva. Ai putea să mi-o faci ? Pentru că aş vrea să-l ridic pe prostănacul meu de cumnat la rangul de om deştept. Ei, ce părere ai, pot spera ?

— Vrei cumva să-l însori, sau să-i dai o funcţie ?

— Dacă e pentru însurătoare, să nu mi-l faci prea deştept. Să fie în stare numai să se descurce. Doar atît cît se cuvine. Aş zice şi eu atunci că investigaţiile tale sînt de folos cuiva.

Pe cînd mai rîdeau, Savantul descoperise în semiîntunericul salonului ochii strălucitori ai nepoatei sale, Alice, prezenţă tăcută, firavă, aproape neobservabilă în marele fotoliu în care şedea fără să rostească un singur cuvînt. Poate că mai-nainte o crezuse adormită, dar ochii mari, avizi, dorinţa care se citea în ei îl dezminţeau. curiozitatea fetei şi interesul ei făcîndu-i plăcere. Aceiaşi ochi îl întîmpinau acum în lumina exuberantă din rezervă. Prin fereastră, ziua de primăvară năvălea ca o inundaţie dezlănţuită de lumină nepăsătoare la orice zăgaz. Chiar şi cînd ochii cei mari se-nrourară şi-şi pierdură strălucirea, lumina primăverii rămase la fel de vie şi de impetuoasă. Nu se dădu învinsă nici în momentele dramatice ce urmară. Plînsul ei dezlănţuit, implorarea printre hohote — „Să mă ierţi, unchiule, iartă-mă" — şi gemetele ei îngreunară misiunea procurorului.

Cu multă greutate, şi mai cu seamă primind ajutor din partea Savantului, care-o domolea încetişor pe nepoată — „Lasă, fetiţo, lasă" —, el izbuti pînă la urmă să afle ce-l interesa, chiar dacă trebuise să renunțe la formalitățile de stabilire a identității victimei, atît de imperios cerută de rutină. Deci, ce se întîmplase în fond ? revenise el mereu la această întrebare.

— Sînt foarte vinovată, vinova-tă, suspina fata.

— Rezumă-te numai la fapte. Ce s-a întîmplat și cum de-ai ajuns la un gest ca acesta ?

— Eram desperată și speriată, eram... M-am dus pe malul apei după ce-am umblat năucă... peste tot, am umblat, nu știam nici eu, pînă ce-am hotărît că nu mai am dreptul să fiu vie..

— De ce să nu mai ai „dreptul" ? Ți-l luase cineva ?

— Eram atît de plină de lacrimi, că nu mai știam unde sfîrșesc ele și unde începe rîul.

— Cine a scris biletul pe care l-am găsit în buzunarul uniformei?

— Eu. Eu. Cînd eram scîrbită, da, scîrbită... de tot, de tot...

— Altceva ce mai aveai asupra dumitale ? Cei care te-au scos la mal și te-au salvat susțin că nu mai aveai nimic altceva.

— Nu mai aveam ? Cred că nu.

— Ești sigură sau nu ? Gindește-te bine.

Privirea fetei alunecă pe lîngă procuror, adîncindu-se întrebător în ochii unchiului ei. Citea sau aștepta un semn de la el ?

— Aștept să-mi dai răspunsul. Poate că era ceva ce-ți doreai foarte mult, după care îți pare rău.

Alice tăcea.

— Ce s-a întîmplat cu cerceii ? întrebă atunci de-a dreptul procurorul. Cerceii tăi *de lapislazuli ?*

Printre pleoapele strînse ale fetei, lacrimile șiroiau ca picăturile stoarse dintr-o rufă udă.

— Poate că e destul pînă aici, zise încet Savantul.

— Răspunde, Alice, te rog să vorbești fără teamă, o îndemnă atunci, cu un ton cald, neașteptat, omul legii. Nimeni nu-ți vrea răul. Ne interesează să stabilim adevărul. De ce nu mai ai cerceii ?

— Cerceii ? tresări fata și-și duse palmele peste urechi.

— Ei, da, cerceii !

— Nu.. nu-i mai... am.

— S-a întîmplat ceva deosebit cu ei ? După cîte știu, ei reprezintă o valoare deosebită, fiind un dar din partea unui om care înseamnă mult pentru tine. Dacă trebuie să-i găsim, ne-ai putea ajuta. Deci, ce s-a întîmplat cu cerceii ?

— Am crezut că... l-am pierdut... sau, nu... l-am rătăcit...

Ochii i se cufundară subit sub pleoape și buzele i se albiră ; medicul ridică mîna în semn că întrevederea trebuia încheiată. Savantul nu ieși decît după ce-și mîngîie drăgăstos nepoata pe obraz și vorbi în șoaptă cu medicul ; procurorul, însă, o luase înainte, nemulțumit mai cu seamă de partea din urmă a convorbirii cu Alice. Ideea mai vagă la început că avea de-a face cu un furt și că acest furt o împinsese pe biata fată de 14 ani la un astfel de gest nefericit se consolidase acum. Șocul pierderii obiectului prețios fusese prea puternic pentru inima ei adolescentină, Alice neputînd concepe, chiar de-ar fi fost să plătească cu viața, să apară în fața unchiului ei fără a-i mai purta în urechi darul. Își dădea abia acum seama de valoarea reală a cerceilor — îi și spuse el Savantului, după ce ieși și acesta din rezervă și o luaseră amîndoi spre casa scărilor.

— Cum așa ? se interesă Savantul, vădit afectat de observație.

— Valoarea sentimentală, cu o putere mai mare decît a aurului !

Coborau spre holul de jos, unde era ieșirea.

— Opinia mea este că cercelii au dispărut prin furt, ceea ce mă obligă să-mi continui cercetările, rosti procurorul, iar Savantul îl asigură că nu suferă o astfel de posibilitate.

— Cel mai înțelept ar fi să ne oprim aici cu anchetarea. Nimeni nu a depus și nici nu va depune o reclamație pentru cercei.

— Faptul e fapt, nu vă fie cu supărare.

— După părerea mea...

Dar abia începuse, că se și opri ; Savantul descoperise în holul de jos un grup de elevi, băieți și fete.

— Cred, zise el, că e în legătură cu nepoata mea. Apoi se adresă grupului : Ce e cu voi, tinerețe ?

— Căutăm pe cineva. Sînteți medic aici, în spital ?

— O căutați pe Alice ?

— E colega și prietena noastră și am auzit...

Vorbea în numele tuturor un tînăr cu un ciuf castaniu peste frunte și cu pistrui în jurul nasului, care-și dădea un aer bărbătesc. Îi ședea bine.

— Știți ce i s-a întîmplat ? întrebă procurorul, care nu putea scăpa o asemenea ocazie. Cum te cheamă pe tine ?

Cînd auzi numele tînărului, Savantul tresări.

— Deci, tu ești Ștef. Eu sînt unchiul lui Alice. Îi întinse mîna cu simpatie. Mi-a vorbit adesea de tine, de voi toţi. Îmi pare bine că te cunosc şi că vă cunosc pe voi toţi, colegii şi prietenii ei.

Interveni din nou procurorul, care le aduse la cunoştinţă că deocamdată nu puteau s-o vadă pe prietena lor, dar dorea să ştie cum de aflaseră că era la spital.

Explicaţia era simplă : căutînd-o pe Alice acasă de mai multe ori, în cele din urmă aflaseră ce se întîmplase şi unde era.

— Şi de ce o căutaţi ? Aveţi vreun motiv deosebit ?

— Alice lipsea de două zile dintre noi. Eram datori s-o căutăm. Din prietenie. Cei din grup îl înghiontiră pe Ştef, şi acesta continuă : Şi pentru încă ceva...

— Ei, pentru ce ?

— Spune, te ascultăm, îl încurajă şi Savantul.

— Ca s-o împăcăm...

Procurorul nu mai avu răbdare, se repezi, dur :

— Din cauza cerceilor ! Ştiaţi că au fost furaţi ?

Savantul îndulci pilula :

— Sau că au fost pierduţi ?

— Nici una, nici alta. Cerceii erau la noi. Noi i-am luat.

— A lua, în cazul de faţă, e tot una cu a fura.

Savantul interveni în apărarea şcolarilor :

— Nu e chiar acelaşi lucru, bineînţeles în limbajul lor. Deci, i-aţi *luat*, se adresă el prietenilor lui Alice. Ia să vedem. Aţi avut vreun motiv ? Prezentau ei vreun interes pentru voi ?

— Foarte mare. De cînd îi avea, Alice se schimbase. Umbla cu nasul pe sus, inventa subiecte de discuţie, îşi dădea aere de mare cunoscătoare, voia să pară o enciclopedie ambulantă, ne lua totdeauna de sus cu cunoştinţele ei exacte, precise... Profesorii erau încîntaţi de răspunsurile ei, de lucrările scrise, o lăudau că s-a maturizat, că e excelent pregătită, o considerau o elevă „de excepţie". I se urcase la cap. Se apucase să-i ia peste picior şi pe unii profesori, punîndu-i în încurcătură...

Savantul asculta, retrăind serile cînd Alice stătea la pîndă în fotoliu, sorbind fiecare cuvînt din disputele lui de om de ştiinţă. Evoca şi seara precedentă, cînd nu se-ndurase să se depărteze de spital, dar ieşise tîrziu de tot să ia puţin aer afară. Prin faţa spitalului trecea o alee romantică. Pe cer — obrazul alb al lunii, amintind de faţa lipsită de culoare a nepoatei lui. Adîncit în gînduri, nu dăduse atenție farurilor de automobil care-l îmbrăcaseră pe neașteptate în lumina lor stridentă, orbitoare. Tresărise numai la auzul unui glas cunoscut.

— Ce faci aici ? Ah, spitalul ! Numai aici nu mă așteptam să te găsesc.

Susținuseră astfel un dialog pe sub coroanele de castani.

Poetul de la volan îi vorbise de „remușcări".

— Nu remușcările, ci responsabilitatea !

— Poate că-ți faci prea multe scrupule, pentru că în fond ce s-a întîmplat ? Ceea ce era de așteptat : un dezacord între realitate și posibilitatea total ipotetică. Nu uita că ai fost avertizat ! Eu am făcut-o, dacă mai ții minte !

— Da, așa e, am săvîrșit un fapt reprobabil, nici nu știu cum să-l calific : am dăruit unui copil o iluzie.

— Nu unui copil. Nu numai lui. Primejdia îl paște pe orice om care se vrea cult fără nici un efort intelectual, bazîndu-se pe mașinăriile-jucărioare cu care vreți voi să împînziți lumea.

— Nu e chiar așa. Greșeala e a mea, căci am luat ca o glumă cînd Alice mi-a spus că dorește să o fac mai „deșteaptă" și acum îmi dau seama că de fapt ți-a repetat cuvintele, deși nu asta contează în momentul de față. Voia să-i epateze pe colegi ; era atît de drăgălașă și de adolescentă, iar eu am avut slăbiciunea să-i satisfac capriciul. Apoi am lipsit o vreme de acasă, prins cu niște congrese interne și internaționale, timp în care ea și-a extins activitatea, devenind „elevul de excepție" fără nici cel mai mic efort al minții. Cazul e izolat și particular cu totul.

— De ce nu vrei să vezi dincolo de Alice și miile de alți tineri pe care mașinăriile tale fascinante i-ar putea cufunda în mediocritate și lene ? Creierul omenesc trebuie pus la treabă la fel ca și mușchii, deși atîția tineri visează să ajungă în frunte în diferite domenii, sau stele de film, cîntăreți de muzică ușoară, ignorînd că pentru orice profesie e nevoie de talent, de muncă, de pregătire și iar de muncă, multă muncă.

— Mai puțin de talent, de înclinații, da.

— Ia-o cum vrei. Nu asta e esențial...

Astă-noapte Savantul strigase „Taci !" și era gata să repete acest cuvînt și acum, în plină zi de primăvară, ascultînd relatarea lui Ștef și încheierea ei firească :

— Am venit s-o vedem, s-o asigurăm că nu s-a schimbat nimic între noi, că e tot colega şi prietena noastră şi... îşi roti ochii peste feţele celorlalţi elevi din grup, care cu toţii îl aprobară tacit... şi să-i restituim cerceii.

Am ţinut în mînă cerceii lui Alice : în realitate două minicalculatoare înmagazinînd cunoştinţele necesare unui elev „deştept", de „excepţie", mai bine-zis o mică enciclopedie de cunoştinţe de care fata se folosise din plin. O adevărată minune a tehnicii miniaturizării. Acesta era motivul pentru care Savantul nu dorea să dăm publicităţii nefericitul caz. Întrevedea urmări incalculabile, imprevizibile.

Am asistat apoi la operaţia de restituire a cerceilor, pe care Alice i-a primit cu bucurie la interferenţă cu emoţia cea mai teribilă. La urmă am rămas în rezerva ei de spital numai noi trei : Savantul, Alice, şi eu, procurorul. Alice ţinea în palmă cerceii, privindu-i parcă pentru ultima oară. Culoarea lor albastră şi pură se lua la întrecere cu strălucirea celui mai frumos şi mai transparent cer de primăvară. Recunosc că era o lucrare de artă şi că Savantul se dovedea nu numai un magistru în specialitatea sa, ci şi un maestru al frumosului. Nimănui nu i-ar fi dat prin minte ce ascund aceşti doi cercei de-o frumuseţe aparte, colegii şi prietenii lui Alice punînd pe seama influenţei lor inexplicabile totala schimbare a fetei.

Savantul îmi spusese între patru ochi :

— Nu am izbutit decît să potenţez orgoliul unui tînăr în stadiul de formare ; nu am ajuns unde trebuia !

— Puteaţi avea remuşcări toată viaţa, i-am spus eu cu o asprime voită.

— E ceva la care trebuie să mai reflectez. Ştiinţă şi morală... problema nu e deloc simplă...

Avea dreptate să rămînă pe gînduri : aceste relaţii care angajează pe om, prezentul şi viitorul lui, pretind o meditaţie profundă şi o pregătire nu numai ştiinţifică.

Fapt este că Alice s-a hotărît şi a întins mîna cu cerceii de lapislazuli către profesor. N-a rostit nici un cuvînt şi nu a exprimat nici un regret. În acest fel, înapoia Savantului un dar pentru care nu fusese îndeajuns pregătită.

OVIDIU ŞURIANU

VRĂJITORUL

I

LUMINILE S-AU STINS chiar în clipa cînd Aurel Crişan a pătruns în sală. „La ţanc !" — îşi spuse el mulţumit, oprindu-se lîngă o coloană, căci n-avea timp să-şi mai caute locul. Un ropot de aplauze salută intrarea pianistului, apoi se aşternu liniştea în mijlocul căreia răsunară curînd primele măsuri din cunoscuta sonată a lui Arminio Tobaldi.

„Aa ! Dar ăsta e... Unde l-am mai văzut eu, oare ? Îmi pare aşa de cunoscut !" — se gîndi Crişan, căutînd în memorie, la fişa „muzicieni", figura artistului. Hoinărise pe stradă şi se hotărîse abia în ultima clipă să intre la recital, fără ca măcar să se intereseze de program. I se întîmplase şi altădată... Dar cine era pianistul ? Figura cu trăsături spiritualizate, încadrată de un păr bogat, castaniu, uşor ondulat deasupra tîmplelor ; ochii mari, mistuiţi de un foc lăuntric, privind cîteodată undeva departe, dincolo de mulţimea care-l asculta şi de pereţii monumentalei săli ; mîinile meştere străbătute de fiorii neastîmpărului ; ţinuta neclintită ; toate trezeau în mintea omului rezemat de coloană frînturi de amintiri. Se năşteau ca nişte umbre, tremurînd o clipă, nesigure, la marginea conştiinţei, devenind mai consistente în clipa următoare, chemînd alăturea alte crîmpeie de amintiri, pînă cînd se închegă din ele imaginea unui băiat cu ochii strălucitori, mereu cu zîmbetul pe buze, mereu pornit să sară peste bănci, să-şi incite colegii şi să-i exaspereze pe profesori cu poznele sale.

„E Poenaru !" — tresări Crişan. „Dorin Poenaru, colegul meu din liceu... Ia te uită !"

Nu-l văzuse din ultima zi de şcoală ; şi erau de-atunci vreo zece ani.

Mulţumit că stabilise identitatea pianistului, Aurel Crişan se lăsă furat de frumuseţea muzicii, pînă cînd ultimele acorduri ale sonatei se topiră în tunetul de aplauze şi în sală se aprinseră din nou luminile. „Ia să vedem, își spuse el atunci, sînt curios dacă mă va recunoaște“.

Se îndreptă grăbit spre ieșire. Era un om descurcăreț, așa că nu i-a fost greu să pătrundă pînă în cabina celui căutat. Pianistul — își scosese haina și cravata — îl întîmpină în cadrul ușii, poate contrariat puțin că fusese deranjat, însă, văzîndu-l, fața i se lumină de bucurie.

— Aurel !

— Nu te așteptai, așa e ?

Mîinile li se strînseră cu căldură și ochii străluciră, umezi.

— Intră, Aurel, ia loc. Acolo. Împinge partiturile, sau pune-le pe masă. Așa. Ce surpriză plăcută !

— Într-adevăr plăcută ! Nici nu știam că ești pianist.

Dorin Poenaru, stăpînindu-și cu greu veselia, făcu o mutră de om ofensat.

— Frumos ! Foarte frumos pentru începutul acesta de celebritate. Apoi, așezîndu-se alăturea de prietenul său, îl întrebă cu un aer complice : Dar, fiindcă veni vorba, tu cu ce te ocupi ?

Crișan își scoase alene tabachera.

— Se poate fuma ? și, la încuviințarea pianistului, își aprinse tacticos o țigară, înainte de a-i răspunde : Sînt inginer la „Quantica“.

— Oh, trebuia să-mi închipui ! Tu erai meșterul clasei. Țin minte cum ai modificat programul planetariului. „Astronomul“ s-o fi întrebînd și azi cine i-a făcut-o.

— Parcă tu...

— Eu ? Ia te rog ! Eram cel mai liniștit și mai cuminte băiat din lume. Atîta doar că-mi plăcea muzica. Nu scăpam nici un concert chiar și în toiul examenelor. Cînd a venit Annelise Brecher, nu se mai găseau locuri cu două săptămîni înainte... și voiam neapărat s-o aud, așa pe viu, nu numai la televizor. În ajunul concertului m-am ascuns între decoruri.

Aurel Crișan începu să rîdă.

— Așa, știu. Cînd a căzut draperia.

— Exact. Douăzeci și patru de ore am stat nemîncat acolo, printre palate și păduri de pînză, plastic și carton. Iar cînd a început să cînte, mă găseam la cîțiva pași de ea, între faldurile unei draperii de catifea roșie, pierdut în extaz... Habar n-am cum a căzut draperia. Cred că mă încleștasem de ea, atîrnat cu toată greutatea, uitînd în clipele acelea de încîntare că am șaizeci de kilograme. Parcă s-a prăbușit cerul ! Și biata Annelise ! Am văzut-o deodată înotînd în valuri de catifea.

Cei doi prieteni rîdeau cu lacrimi, amintindu-și scena care îngrozise în primul moment miile de spectatori și milioanele de telespectatori ai concertului.

— Vai ce urecheală am mîncat acasă ! Știi, mi-am adus aminte de întîmplarea aceasta zilele trecute, cînd am acompaniat-o pe Annelise Brecher aici, la Timișoara. N-ai fost la concert ? Oh, ești un adevărat urs, Aurel. Păcat... Pianistul deveni visător : Nu s-a schimbat aproape deloc. Anii au trecut pe lîngă ea fără s-o atingă, iar vocea... Parcă-i o privighetoare. Știu că e banal, dar asta-i imaginea ce mi-o sugerează. Ascultînd-o, închid ochii și mă trezesc hoinărind prin poieni, în nopți cu lună... Boarea ușoară poartă miresme nedefinite, cîntă greierii, zboară licurici, susură pîrîiașul, frunzișul foșnește și peste toate se înalță melodios glasul privighetorilor. De ce te-ai tulburat ?

Aurel Crișan tresări.

— Aa, nimic. Mă gîndeam la această Annelise Brecher, pe care au învățat-o privighetorile să cînte.

Pianistul începu din nou să rîdă.

— Dar n-au învățat-o privighetorile, ageamiule !

Inginerul se ridică încet, fixîndu-l cu o privire ciudată.

— De unde știi ? Întrebarea suna grav, în contrast cu tonul discuției de pînă aici.

Poenaru, mirat oarecum de brusca schimbare pe care o citi în ochii prietenului său, se dădu înapoi cu un pas. Atunci, Aurel Crișan zîmbi din nou.

— Nu sînt un ageamiu, băiete ; mă tem, însă, că s-a terminat pauza și va trebui să plec acum, cînd mai avem atîtea să ne spunem. Își plecă gînditor capul, apoi și-l ridică deodată, cu ochii luminoși, ca și cînd i-ar fi venit o ideie : Știi ce, Dorine ? Vino mîine la mine, te rog. Aș vrea să-ți arăt ceva, ceva nemaivăzut ! Și sînt convins că de mîine tehnica te va pasiona, așa cum mă pasionează pe mine arta ta. Din prag, îi mai strînse o dată mîna în fugă : Pe mîine, dar.

Pianistul, uimit încă, strigă după el :

— Pe mîine, Aurel.

Și, îmbrăcîndu-și fracul, se întreba nedumerit : „Ce-o fi vrut să spună Vrăjitorul ? Să mă pasioneze tehnica așa cum... Hm ! O să vedem mîine."

II

Aurel Crișan mai strînse un șurub minuscul, apoi, contemplînd cu un aer mulțumit aparatul ciudat pe care îl construia, se adresă vizitatorului său, reluînd o discuție întreruptă de cîteva clipe :

— Nu prea m-ai înțeles, Dorine. Eu nu mă refer la timp în sensul teoriei lui Einstein, ci la cu totul altceva : la durată. În realitate, un vis — de exemplu — durează doar o fracțiune de secundă. Totuși, ne trebuie cîteva minute ca să-l povestim, să descriem peripețiile numeroase și adesea logic înlănțuite, care s-au desfășurat într-o clipită. Dar conștiința le-a înregistrat în timpul ei propriu, adică în ritmul normal al fenomenelor reale. Cunoști desigur tehnica încetinitorului la cinematograf...

Inginerul se opri, văzînd că n-are cui să-i vorbească. Tînărul pianist Dorin Poenaru era ocupat să examineze cu nesfîrșită curiozitate mulțimea de aparate și instalații care umpleau cele două camere.

— Observ că ți-ai transformat apartamentul într-un fel de atelier sau laborator. Nu te stingheresc toate astea ? și arătă cu un gest larg în jurul său.

— Ce ? Aparatele ?... Numai printre ele mă simt bine și cu adevărat la mine acasă. Dacă nu m-ar pasiona, cu ce mi-aș petrece timpul liber ?

Rostise ultimele cuvinte cu o naivitate dezarmantă. Poenaru, care știa că în timpul liber se putea face și altceva, îl bătu ușurel pe spate, zîmbind :

— Nu te-ai schimbat deloc, Aurel ! Ești la fel de ciudat și de întreprinzător cum te știam. Îți mai aduci aminte cum te porecliseră colegii la școală ? Vrăjitorul ! Asta, în legătură cu micile scamatorii pe care le născoceai aproape în fiecare zi.

Rămase o clipă cu gîndul la cine știe ce amintire legată de prietenul său, apoi, rotindu-și încă o dată privirea prin apartament, adăugă :

— Astăzi, cînd te văd printre atîtea aparate curioase, porecla mi se pare mai potrivită ca oricînd.

Inginerul se așeză într-un fotoliu, aprinzîndu-și o țigară și, învăluindu-se în nori de fum, deveni visător.

— Hm, de fapt cu ajutorul aparatelor mele pot realiza lucruri care odinioară ar fi trecut într-adevăr drept vrăjitorie.

Pianistul se înveseli :

— Mie-mi spui ? Am și eu un aparat cu ajutorul căruia vrăjesc mulțimile : pianul !

O clipă se temu că l-a supărat pe inginer, dar acesta continua să tragă liniștit din țigară.

— Ai dreptate. În felul tău, ești și tu un vrăjitor, un mare vrăjitor. Mi-am dat seama aseară, la concert... și, strivind în scrumieră țigara fumată doar pe jumătate, adăugă : Știi, era să nu te recunosc. Ce vrei, au trecut atîția ani de cînd nu ne-am văzut.

— Și cînd te gîndești că trăim de atîta vreme în Timișoara amîndoi ! Adevărul e că, dacă nu te-ai fi nimerit aseară la concert și nu m-ai fi invitat astăzi la tine... Apropo, spuneai c-o să-mi arăți ceva interesant.

Aurel Crișan parcă nu-l auzi :

— Va să zică ești pianist, hm, te mulțumești doar să interpretezi? N-ai compus nimic ?

— Să compun ? și Poenaru zîmbi din nou. Am încercat, fiecare muzician încearcă.

Inginerul, cu șurubelnița în mînă, își făcu de lucru iarăși la aparat.

— Aseară m-ai făcut ageamiu : era vorba despre muzică bineînțeles, și mi-o spuneai în glumă, cred. Adevărul e că îmi place muzica, deși nu sînt propriu-zis meloman. Așeză șurubelnița pe masă și-și privi prietenul cu atenție. Îmi place mai ales bucata mea favorită, „Serenada castiliană“ de Pablo Suarez. Aș fi în stare s-o ascult ceasuri întregi.

— „Serenada castiliană“ ?... Pianistul căută în memorie zadarnic melodia favorită a prietenului său. N-o știu, recunoscu el în cele din urmă, amintește-mi cîteva acorduri.

Fu rîndul inginerului să zîmbească :

— Să ți-o cînt ? Nu mă încumet. Eu mă pricep s-o ascult, dar nu s-o reproduc. Dealtfel, adăugă cu oarecare indiferență, nu-i cine știe ce. Pe la mijlocul secolului trecut însă o fredonau toți îndrăgostiții.

Se apropie de niște aparate care umpleau o masă așezată într-un colț al încăperii.

— Fiindcă veni vorba despre muzică, să-mi țin promisiunea : am vrut să-ți arăt un aparat care te va interesa, desigur. E ultima mea invenție și poate că într-o zi își va găsi cea mai frumoasă aplicație tocmai în arta pe care o practici tu. De aceea am dorit atît de mult să-l vezi, să-ți dai și tu părerea.

Pianistul se apropie curios. Mare lucru nu pricepu el din complexul acela de bobine, rezistențe, condensatori, tranzistori și lămpi legate în serie, tuburi de sticlă cu forme bizare și alte piese cu totul necunoscute, iar printre ele, un adevărat păienjeniș de sîrme izolate, colorate în fel și chip.

— N-o să te plictisesc cu prea multe amănunte de specialitate, dar ca să înțelegi despre ce e vorba, unele lămuriri sînt necesare, totuși. Aparatul acesta servește la auzit, întocmai ca urechea. De ce te miri ? Da, ca urechea, pe care o poate foarte bine înlocui. Stai să-ți explic. Știi și tu că organelor de simț le corespund centri proprii în creier ; nu te speria, nu am de gînd să-ți țin o lecție de fiziologie sau de anatomie a sistemului nervos, vreau să-ți reamintesc numai că asupra centrilor acestora lucrează și alți factori, afară de cei obișnuiți, provocînd sau modificînd senzațiile specifice. O durere bruscă, o lovitură — mai ales în regiunea capului — provoacă senzații de lumină. Sînt așa-zisele „stele verzi". Cei intoxicați cu santonină văd violet, substanța acționînd asupra centrilor optici. Ei bine, eu am găsit mijlocul de a acționa asupra centrilor auzului prin intermediul nervilor tactili. Stai, nu te grăbi. Lasă observațiile pe mai tîrziu. Întîi să-ți demonstrez că ceea ce îți spun este adevărul adevărat. Uite, așează-te aici. Așa. Acum, pune-ți mîinile pe placa asta. Așa. Palmele lipite, degetele întinse. Bun. Te miră desenele ? Placa nu-i omogenă. E constituită dintr-o infinitate de celule hexagonale. Așa. Acum o să dau drumul aparatului. Fii atent și spune-mi ce auzi.

Vorbind astfel, inginerul apăsă pe un comutator. Cu un gest reflex pianistul ridică mîinile.

— Nu-ți fie teamă, Dorine, nu arde !

După o scurtă ezitare, vizitatorul își așeză din nou mîinile pe placa aparatului.

— Ei, se aude ceva ?

— Da, e valsul din „Copelia“, executat la pian.

Dorin Poenaru își ținu răsuflarea, își aplecă urechea spre aparat, ridică o mînă, o ridică și pe cealaltă, apoi le așeză la loc, încercînd să înțeleagă modul în care auzea muzica, doar la simpla atingere cu degetele a plăcii.

— Poate face contact undeva și este totuși un aparat acustic.

Inginerul îi întinse o bucată de ceară pe care de cîteva minute o frămînta între degete.

— Astupă-ți urechile.

Pianistul se gîndi o clipă, apoi, ridicînd din umeri, luă ceara.

— S-o încercăm și pe asta.

Nu-și astupase niciodată urechile cu ceară, așa că n-avea prea mare încredere în abilitatea sa. Totuși izbuti mai bine decît se așteptase.

— Într-adevăr, nu mai aud nimic.

Își așeză din nou palmele cu degetele întinse pe placa aparatului.

— De data asta-i „Balada“ de Ciprian Porumbescu, executată la vioară.

După mișcarea buzelor și mimică înțelese că prietenul său îi spunea ceva.

— Stai să-mi scot ceara din urechi.

Se descotorosi în cîteva clipe de dopurile de ceară. Ochii îi străluceau, roșeața i se urcase în obraji, mîinile i se întindeau cu entuziasm spre cele ale inginerului.

— Formidabil, Aurel ! Surzii se pot folosi de aparatul acesta minunat !

— Cei care nu au leziuni prea importante ale centrului auditiv din creier, da.

— Există, deci, o limită ?

— Eh, față de ce-a fost pînă acum... Gîndește-te : protezele auditive, oricît de perfecționate, corectează doar diminuarea auzului, întărind sunetele și conducîndu-le pînă în imediata apropiere a receptorilor : cu aparatul meu, însă, ne putem lipsi cu totul de ureche și de nervul acustic. Nu-i un progres ?

Cu mîinile întinse pe placa aparatului, cu privirea pierdută în gol, Dorin căzu pe gînduri. Crişan îi urmărea atent toate reacţiile, tot ce i se putea citi pe faţă şi în ochi.

— Ei ?

Pianistul tresări.

— Se recită „Luceafărul". Tu ştii în fiecare moment ce aud ?

— Aşa, cu aproximaţie. Ce părere ai ? Îţi place ?

— Mai încape vorbă ! Totuşi, nu înţeleg : eu credeam că organele de simţ răspund la excitaţiile specifice.

— De obicei aşa se întîmplă ; dar se poate întîmpla şi altfel. Există şi excitanţi neadecvaţi, cum ar fi curentul electric.

— Aha. Parcă mi-ai dat încă vreo două exemple.

— Pot să-ţi dau şi douăzeci. Ai ştiut că terminaţiile nervoase din piele sînt sensibile şi la lumină şi la sunet ? Fluxul nervos provocat de aceşti factori cînd acţionează pe piele e atît de slab, încît nu trece pragul percepţiei. Ei bine, cel puţin pentru sunet, eu am reuşit să-l întăresc ; aş putea spune că în aparatul meu ia naştere un adevărat flux nervos artificial, care se propagă de-a lungul nervilor ca pe nişte conducte.

— Flux nervos artificial ? Încă n-am auzit.

— Nici n-o să auzi în altă parte. E vorba de un curent de ioni neurotropi cu electricitate specială pentru centrii auditivi din creier. Ca să mă înţelegi...

— Spuneai că n-o să mă plictiseşti cu prea multe amănunte de specialitate.

— Parcă voiai să ştii...

— Uite, m-am săturat de teorie şi prefer să-mi arăţi totul practic.

Mai bine de două ore au zăbovit prietenii la aparatul inventat de Aurel Crişan. Inginerul făcea diferite demonstraţii, iar Poenaru trebuia să spună sau să reproducă tot ce auzea „prin degete". Jocul acesta l-a absorbit în aşa măsură, că nici n-a observat cum trece vremea. Abia în momentul în care prietenul său aprinse lumina şi-a dat seama că se făcuse tîrziu.

— Trebuie să plec, Aurel. Mai aruncă o privire spre aparat şi adăugă : Ştii, mă interesează foarte mult invenţia ta. Nici nu-i de mirare : arta mea se adresează oamenilor prin auz. Posibilitatea de a pătrunde prin muzică în sufletul celor ce nu aud, de-a le îmbogăți simțirea prin emoții nu le-au fost accesibile... ce poate fi mai minunat ? Îmi dai voie să mai vin din cînd în cînd ?

Inginerul îi strînse mîna și i-o scutură cu putere, iar vocea îi trăda puțin tulburarea.

— Chiar te rog. Uite, eu nu m-am gîndit că aparatul meu ar putea servi transmiterii unor emoții artistice infirmilor, cărora muzica le era într-adevăr inaccesibilă. Îți sînt recunoscător că ți-a venit în minte o asemenea utilizare, căci nu doresc altceva decît să fiu de folos oamenilor, mai ales celor pe care-i încearcă suferința. M-am gîndit, ce-i drept, la surzii care nu se pot servi de protezele auditive ; m-a împins la treabă, încă din primul moment, dorința de a sparge zidul tăcerii care-i desparte de manifestarea sonoră a lumii. Mai treci pe la mine. O să-mi faci mare plăcere. Eu vin de la serviciu direct acasă și nu prea ies decît seara, cînd mă duc pe la cîte un spectacol.

La ieșire, Crișan îl mai reținu cîteva clipe.

— Știi de ce te-am întrebat dacă ai compus ? Vreau să fac o nouă încercare cu aparatul meu. Pentru asta ar trebui să înregistrez o melodie, în prezența autorului ei.

— Ți-aș putea recomanda un compozitor.

Inginerul se grăbi să-l întrerupă cu vorba și cu gestul :

— Nu, nu, n-am nevoie. Te rog deocamdată să nu vorbești nimănui despre aparat. Îmi promiți, nu-i așa ? Compune tu o melodie, cît de simplă. Sînt convins c-o să reușești. Și adăugă, zîmbind : Poate ai o iubită...

— Bine, am să-ncerc.

III

În drum spre casă, Poenaru se gîndea la ciudățeniile lucrurilor pe care le aflase și mai ales la fostul său coleg de liceu. În ajun îl recunoscuse numaidecît, deși se mai schimbase cu trecerea anilor. Înalt și slab, inginerul Crișan avea una dintre figurile care, o dată văzute, nu se mai uită : profilul ascuțit ca muchea unei unelte tăioase era dominat de o frunte înaltă, bombată, accentuată printr-un început de chelie de-o parte și de alta ; nasul lung și subțire, puțin acvilin, cobora ferm, între doi ochi cu privirea deosebit de pătrunzătoare, spre gura cu buze pline. Bărbia energică și „mărul lui Adam“ proeminent completau profilul acestui om inteligent și întreprinzător. Aurel Crișan era apreciat la întreprinderea unde lucra. Deși ducea o viață destul de retrasă și n-avea mulți prieteni, nu era un om nesociabil. Dar îl absorbiseră cu totul lucrările, cărora le închina aproape tot timpul liber. „La întreprindere lucrez, obișnuia el să spună, iar acasă, mă distrez". „Distracția" consta în încercări de a rezolva diferite probleme de tehnică electronică, așa cum alții se distrează rezolvînd probleme de șah sau cuvinte încrucișate.

Dorin Poenaru nu cunoștea toate amănuntele acestea, dar regăsindu-și prietenul într-o ambianță cum era aceea din locuința sa, vechea poreclă ce i-o dăduseră pe vremuri colegii îi venise fără voie în minte. Într-adevăr, inginerul avea dreptate : ceea ce reușise cu aparatul său ar fi trecut odinioară drept vrăjitorie. Să auzi cu ajutorul nervilor tactili ! Tînărul muzician știa că unele vibrații dintre cele care produc sunete se pot percepe la pipăit : simțise adesea strune de vioară vibrîndu-i sub degete. Dar de aici și pînă la ascultarea unor melodii sau a cuvintelor „prin degete" era o distanță enormă. Lucrul i se părea cu adevărat de domeniul fantasticului, gîndindu-se că urmările unei astfel de invenții puteau fi incalculabile, căci deschideau perspectiva unor noi căi de cunoaștere, printr-o eventuală lărgire a spectrului senzațiilor. Pe el, invenția îl interesa, desigur, în primul rînd prin importanța ei pentru artă. Oare ce putea să aducă ea nou în domeniul acesta ? Unele categorii de surzi vor fi marii beneficiari : pentru ei se va deschide minunatul univers al sunetelor, cu toate comorile artei inspirată de muza Eutherpe. Însă, mai era ceva ; trebuia să mai fie...

Cum ar trebui să înțeleagă altfel dorința lui Crișan de a imprima o melodie *în prezența autorului ?* Dar ce însemna pentru inginer *a imprima o melodie ?* Fără îndoială, sunetele se imprimă pe un fel de benzi ca acelea de magnetofon. De pe ele, aparatul le culege, transformîndu-le în curenți electrici pe care îi transmite plăcii cu mozaic fin hexagonal, unde corpusculii tactili le interceptează sub forma unei ușoare furnicături abia perceptibile. Toate acestea se puteau înțelege ușor. Dar prezența compozitorului... De ce să fie necesară prezența compozitorului ? În sfîrșit, avea să vadă pentru că... Da, va compune o melodie ! Mai încercase și, acum, chiar se mira că n-a perseverat : prea se dăruise cu totul artei interpretative !

Frămîntat de asemenea gînduri, Dorin Poenaru ajunse acasă. Avea o locuință confortabilă, deși confortul nu reprezenta mare lucru pentru el. Pianul era totul, și în fața lui se opri îndată ce intră. Adică, mai era și Carmen, care-l privea zîmbitoare din fotografia stereoscopică de pe pian. Luă fotografia și zîmbi la rîndul său, privind-o. Oare ghicise Crișan că-i îndrăgostit, sau a spus doar așa, din întîmplare, să se gîndească la femeia iubită pentru a se inspira ? Nu, Crișan nu avea de unde să știe ; nu se văzuseră doar de atîta vreme ! Cine nu știe însă că dragostea-i inspiră mai ales pe artiști ?

Puse fotografia la locul ei și se așeză la pian. Degetele sale fine și îndemînatece alergară cu iuțeală de la un capăt la altul al claviaturii, umplînd încăperea cu o adevărată cascadă de sunete și acorduri fanteziste. N-avea nici o intenție, nu urmărea deocamdată nimic. Sunetele pianului îi provocau o tainică plăcere, pe care ar fi vrut s-o guste în tihnă. Deodată tresări : mîinile i se opriră în aer, iar urechea i se aplecă deodată, căci prinsese un acord interesant. Încercă să-l repete și reuși cu cea mai mare ușurință, ba chiar adăugă acordului inițial încă unul, care parcă se cerea acolo. Ochii îi căzură pe fotografia de pe pian și zîmbi din nou. Frumoasă era Carmen ! Semăna cu... Oare cu cine semăna ? Închise ochii și i se păru că tulburătoarea fată din fotografie îi zîmbește din dosul unui evantai dantelat, în timpul unei piruete de bolero. Mîinile însă nu i se opriseră. La primele două acorduri se adăugară altele și, dintr-o dată, Poenaru își dădu seama că toate la un loc puteau foarte bine alcătui începutul unei melodii.

Pînă tîrziu, Dorin Poenaru zăbovi în fața pianului, scriind notele care parcă se chemau unele pe altele. Avea impresia că melodia se închega în creierul lui cu ușurință, ca și cînd ar fi știut-o de cine știe cînd. Cu toate acestea, era nouă și originală. Pianistul, posesor al unei vaste culturi muzicale, putea să-și dea seama perfect că era vorba de o adevărată creație. Poate nu într-o manieră absolut modernă, dar asta nu-i scădea cu nimic valoarea.

Cînd, obosit, a tras cele două liniuțe de încheiere la capătul ultimului portativ, Doru Poenaru și-a spus mulțumit : „Crișan m-a uimit, desigur, dar nici eu n-o să mă las mai prejos. Va rămîne cu gura căscată văzînd cît de repede şi cu cîtă uşurinţă i-am compus melodia. Şi încă ce melodie ! Cred că abia astăzi mi-am descoperit adevărata vocaţie : compoziţia !"

IV

Aurel Crişan îşi primi prietenul în prag, cu şurubelniţa în mînă.

— Te deranjez ? După cum vezi, am profitat de invitaţia ta şi iată-mă din nou aici.

Inginerul îl privi cu atenţie, ca şi cînd ar fi vrut să-i citească pe figură răspunsul la întrebarea ce şi-a pus în clipa cînd îi deschisese uşa.

— Nu mă deranjezi deloc. Din contra, te aşteptam.

— Mă aşteptai ? nu-şi putu stăpîni pianistul mirarea.

Inginerul o drese :

— Adică... îmi închipuiam c-o să vii. Doar te-am invitat !

Zicînd acestea, îşi conduse musafirul spre un fotoliu.

— Ia loc, te rog.

— Mulţumesc. Ocupat, mereu ocupat ?

— Eh, nu trebuie să iei în seamă ; pe mine o să mă găseşti ocupat oricînd.

Mai schimbară cîteva cuvinte banale, pe urmă Dorin Poenaru veni la subiect :

— Ştii, aseară, neavînd ce face, m-am gîndit să compun o melodie, aşa cum ne-am înţeles.

Inginerul tresări.

— Şi... ai reuşit ?

Cu o studiată modestie, pianistul îi întinse nişte foi.

— Eh, n-o fi cine ştie ce, dar vorba ta, să fie ceva. Mi s-a părut că am inspiraţie.

Aurel Crişan luă hîrtiile, îşi aruncă ochii pe ele şi se îndreptă spre scrin de unde scoase o partitură pe care i-o întinse lui Poenaru. Acesta îşi privi prietenul întrebător, apoi, la îndemnul lui mut, se uită la partitură. N-apucă bine să descifreze primele măsuri şi sări drept în picioare, palid, cu figura descompusă de uluire :

— Ce înseamnă asta ? !

În contrast cu agitaţia lui, celălalt îşi păstrase calmul perfect pe care-l afişa întotdeauna.

— Ce înseamnă asta ? După cum vezi e aceeași melodie, atîta doar că aici se numește „Fantezie spaniolă" și este semnată de Dorin Poenaru, iar acolo „Serenada castiliană" de Pablo Suarez.

Pianistul smulse notele din mîna lui Crișan, le compară cu cele din mîna sa, întoarse partiturile și pe față și pe dos pînă cînd, în fața evidenței, fu nevoit să se închine. Atunci se așeză din nou în fotoliu, cu un aer năuc și obosit. Abia după un răstimp fu în stare să articuleze cîteva cuvinte :

— Ce farsă, doamne, ce farsă ! Bine că n-am găsit-o pe Carmen.

Necazul, amărăciunea, dezamăgirea, nedumerirea îl încercau pe rînd. Ce se alesese din frumoasa lui compoziție ? Dar pe lîngă toate acestea nu-și putea înăbuși un sentiment de admirație pentru prietenul său, care, fără doar și poate, era amestecat în toată tărășenia. Cu degetele tremurînde își desfăcu gulerul și cravata, timp în care Crișan, cu brațele încrucișate, îl privea liniștit, studiindu-l parcă. Exasperat de calmul său, Poenaru izbucni :

— Ce stai așa ? Spune-mi odată cum ai făcut-o... vrăjitorule !

— Dacă ești curios...

— Dacă sînt ? Îmi vine să te... Nu vezi că mor de nerăbdare să aflu tot ? !

— Ei bine, iată : vei admite în primul rînd că „Serenada castiliană" n-ai compus-o tu, ci Suarez, care a trăit acum un secol și mai bine.

— Am admis ; păcat să se uită uneori melodii așa de frumoase. Zi-i înainte.

— Ieri, după ce mi-am dat seama că nu cunoșteai melodia, deși ți-am reamintit-o — fără să observi — cu aparatul meu...

— Fără să observ ?

— Da, fără. După aceea, tot fără să bagi de seamă, ai învățat pe de rost „Serenada castiliană", precum și o frază prin care te angajai că o s-o „compui" îndată ce vei ajunge acasă și mi-o vei aduce astăzi.

— Asta seamănă a hipnotism, sugestie, sau cam așa ceva, dar eu nu țin minte să fi fost hipnotizat ieri.

Aurel Crișan se așeză și el.

— La rezultate asemănătoare se poate ajunge pe căi diferite. De exemplu, sugestiile care ni se fac în somnul hipnotic se imprimă în centrii nervoși fără știrea noastră, deși le recepționăm prin organele de simţ. Tot fără ştirea ta ţi-am transmis oarecum „prin contrabandă“ melodia, cu ajutorul aparatului meu. Cum am făcut-o ? O să-ţi explic îndată.

Inginerul se ridică şi puse în funcţiune un aparat care nu era altceva decît un magnetofon foarte perfecţionat.

— Aici se găseşte întreg „programul“ ce l-ai auzit ieri „prin degete“ ! De data aceasta poţi să-l asculţi cu urechile, aşa cum se obişnuieşte. Spune-mi, te rog, dacă observi ceva.

Dorin Poenaru ascultă vreo zece-cincisprezece minute melodii executate la diferite instrumente, fraze, poezii şi diferite zgomote cunoscute.

— Ei ?

— Nu observ nimic.

— Vrei să te ajut ? Fii atent : din cînd în cînd se distinge cîte un scîrţîit scurt şi strident. Auzi ?

Atrăgîndu-i atenţia, pianistul desluşi într-adevăr nişte stridenţe scurte între două note ale unei melodii sau între două cuvinte ale unei fraze.

— E „Serenada castiliană“ şi fraza despre care-ţi spuneam, extraordinar de „concentrate“ ! Stai, să-i dăm drumul cu „încetinitorul“.

Zicînd acestea, inginerul învîrti butonul tocmai cînd banda ajunsese în faţa unei asemenea scîrţîituri ; notele melodiei care se cînta coborîră la cele mai joase tonuri cu putinţă, lungindu-se în acelaşi timp peste măsură, apoi, la un moment dat, nu se mai auziră, făcînd loc „Serenadei“, executată foarte repede şi pe cele mai înalte tonuri. Mînuind în continuare butonul, Aurel Crişan o aduse la ritmul şi tonalitatea normală.

— Vezi ? Centrii nervoşi o recepţionează, însă, şi sub forma cea mai scurtă, sub pragul de durată al percepţiei, redînd-o conştiinţei, apoi, la durata normală. Cam la fel se întîmplă şi cu visele, pe care centrii nervoşi le înregistrează de asemenea într-o fracţiune de secundă — atîta cît durează de regulă un vis...

Dorin Poenaru nu făcea o mutră prea inteligentă şi nici întrebarea pe care o puse nu era dintre cele mai cu rost :

— De fiecare dată se repetă întreaga melodie ?

— Se înţelege, doar trebuie s-o înveţi. În două ceasuri ai ascultat-o de vreo şaizeci de ori. Procedeul nu e cu totul nou şi original.

Pe la mijlocul secolului al douăzecilea, diverse firme occidentale plasau reclame între două imagini cinematografice. Reclama trecea așa de repede, că ochii nu aveau timp s-o „vadă", totuși ea era înregistrată de centrii nervoși din creier, rămînînd în subconștient și influențînd uneori hotărîrea cumpărătorilor în favoarea mărfurilor lăudate. Procedeul a fost socotit necinstit și stigmatizat de mulți oameni de bun simț, chiar și pe meleagurile unde se utiliza.

Dorin Poenaru, încă foarte afectat, se ridică, gata de plecare. Cu un ton aproape oficial, crezu de cuviință să facă o precizare :

— Am fost victima unei mistificări, dar nu-mi pare rău : cu prețul acesta am cunoscut o realizare...

— Dorine, iartă-mă! îl întrerupse inginerul. Trebuia să fac și eu experiența aceasta cu cineva. Întîlnindu-te la concert și amintindu-mi cît de bine ne înțelegeam, auzindu-te vorbind despre imaginile sugerate de cîntecul acelei vieneze veșnic tînără și frumoasă, m-am gîndit să reînnodăm firul prieteniei și să-ți dezvălui taina descoperirii mele. Tu mă poți ajuta s-o desăvîrșesc.

— Nu înțeleg cum.

— Ai să mă-nțelegi numaidecît, zise inginerul, invitîndu-și prietenul cu multă bunăvoință să se așeze din nou. În experiența de astăzi, tu vezi doar mistificarea, farsa. În realitate, ea a fost o verificare necesară înainte de a face încă un pas pe drumul pe care mi-l deschide aparatul ionic de auzit. Scopul cercetărilor mele nu este concentrarea pînă la limita posibilităților a unei melodii și înregistrarea ei sub forma aceasta de către centrii nervoși. Cu ajutorul aparatului pe care-l vezi aici am înregistrat tot felul de zgomote, scurte țipete, scîrțîituri, țiuituri din natură și le-am analizat cu „încetinitorul". Ei bine, în multe din ele am găsit acorduri și armonii surprinzătoare. Știi la ce concluzie am ajuns ? Natura i-a inspirat mult mai direct pe oameni în creația lor muzicală decît aș fi crezut-o. Murmurul apelor, șuierul vîntului, freamătul pădurilor, cîntecul greierilor, ciripitul păsărilor cuprind în ele elemente muzicale „concentrate", pe care centrii auditivi ai unor oameni dotați cu sensibilitate specială, le înregistrează și, trecîndu-le prin filtrul simțirii lor delicate, ni le redau integrate în compoziții.

Puțini sînt însă cei capabili să sesizeze armoniile naturii. Dar aparatul ionic de auzit, mai sensibil ca urechea și bazat pe alte principii, lucrează asupra unor zone mai întinse din creier. Iată, eu am selecţionat un număr de zgomote care conţin acorduri muzicale pe care tu nu le cunoşti ; sînt, ce-i drept, amestecate cu multe disonanţe, dar asta nu contează. Vreau să ţi le transmit cu ajutorul aparatului de auzit, aşa cum am făcut-o cu „Serenada castiliană", iar tu încearcă pe baza lor să compui. Vom verifica astfel ipoteza pe care ţi-am expus-o, vom perfecţiona aparatura, vom îmbunătăţi metodele de lucru. Tu ai o sensibilitate deosebită la sunet prin nervii tactili... Vrei ? Haide, zi da ! Nu pune la inimă dezamăgirea de azi ! Împreună, vom da, poate, omenirii posibilitatea să mai cucerească o părticică din marele necunoscut şi să îmbogăţească patrimoniul celei mai populare dintre arte.

Pe măsură ce Crişan vorbea, fruntea pianistului se descreţea, trăsăturile sale îşi recîştigau seninătatea. Desigur că a primit propunerea, deşi în mintea lui mai stăruiau destule îndoieli. Apropiindu-se de aparatul de auzit, îl privi îndelung.

— Nu ştiu dacă ceea ce mi-ai spus e absolut posibil şi real, sau reflectă doar fantezia unui visător, însă de un lucru sînt sigur acum : surzii te vor binecuvînta !

Noaptea se lăsase de mult peste oraş, cînd Poenaru se hotărî să plece. Îl întîmpinară încă din prag luminile, zgomotul străzii, mişcarea. Ca şi cînd n-ar fi trăit din copilărie în mijlocul acestui tumult, el se opri dezorientat o clipă, privind nehotărît în stînga şi în dreapta, apoi porni să hoinărească, lăsîndu-şi gîndurile slobode prin nemărginita lor împărăţie. După o sută de paşi, trecu podul peste Bega, în străvechiul parc unde, pe sub bolţile răcoroase ale platanilor, cărările rustice coteau printre tufişuri de liliac şi iasomie. Perechi de întîrziaţi se grăbeau spre locuri mai umblate, urmărind cu ochi îngrijoraţi norul de furtună care se ridica întunecat deasupra oraşului.

Se întinsese o linişte nefirească, în mijlocul căreia orice zgomot se auzea cu o limpezime ciudată. Undeva răsună parcă vuietul înfundat al unor tobe. Poenaru se opri, ţinîndu-şi răsuflarea şi aplecîndu-şi urechea. Nu erau tobe, ci tunetul îndepărtat, prevestitor al furtunii. Paşii cuiva sunau ritmic şi cu o rezonanţă metalică pe pod. Încurcîndu-se printre rădăcinile unei sălcii, apa clipocea în surdină, îngînată de foşnetul molcom al frunzişului. Un greier ţîrîi prelung dintr-un tufiş apropiat şi atunci în creierul pianistului, ca un foc de artificii aprins de-o scînteie, izbucniră din toate instrumentele orchestrei acordurile unei simfonii pe care încă nimenea n-o auzise.

Uimit, el încremeni pe loc, neîndrăznind să tulbure nici c-o suflare această revărsare neașteptată de armonii. Căutînd să-și întipărească în minte motivul principal al melodiei, se smulse din nemișcare și alergă spre casă, unde-l aștepta pianul, convins că de data aceasta nu mai putea fi nici o mistificare la mijloc, ci, așa cum spunea inginerul, cine știe ce tainic acord muzical din natură pornise reacția în lanț a creației.

O singură dată s-a mai oprit Poenaru, înainte de a ieși din parc, fiindcă-l urmărea imaginea prietenului său, silueta lui înaltă, profilul ca de medalie și, întorcîndu-și privirea spre locuința-i de magician al timpurilor noi, nu se putu opri să șoptească :

„V r ă j i t o r u l !“

ŞTEFAN TITA

SUNETE REGĂSITE

...DEODATĂ SUNETELE ACELEA ciudate se întrerupseră şi în cască se auzi un sunet hîrîit, prelung, urmat de pocnituri puternice. Poate că altul ar fi întrerupt legătura ori şi-ar fi scos pentru o clipă casca, atît de supărătoare erau aceste zgomote. Însă Mircea se obişnuise cu ele. De cînd devenise unul din cei mai activi şi pasionaţi membri ai „Asociaţiei universale a radioamatorilor“, avusese prilejul să-şi deprindă auzul cu tot felul de zgomote care circulau în eter.

Hîrrr... Hîrrr... Pîc... Pîc... Pîc... se repetară zgomotele acestea barbare cu mai multă intensitate.

Dar nici de data aceasta Mircea nu întrerupse legătura şi nici nu-şi scoase casca. Dimpotrivă, o fixă mai bine şi deveni foarte atent. Răsuci uşurel un buton care amplifică încă mai puternic sunetele prinse în aparat. Apoi totul încetă dintr-o dată. Nu se mai auzi nimic, nimic. Învîrti alte butoane. Chipul lui Mircea exprima o încordare extremă. Dar cu toate eforturile nu mai recepţionă nimic.

Abia acum întrerupse legătura şi-şi trase înciudat casca de pe urechi. Începu să caute cu febrilitate într-un caiet cu scoarţe albastre pe care-l avea alături.

Nu, nu greşise. Se afla pe aceeaşi lungime de undă. Şi totuşi... Se repezi la videotelefon. Formă în grabă numărul lui Vlad şi numaidecît pe ecran apăru chipul acestuia.

— Vlade, spune-mi, tu ai reuşit să prinzi pe XYZ ? întrebă Mircea fără nici o altă introducere.

— Nu ! răspunse Vlad.

Mircea răsuflă uşurat. Aşadar nici Vlad n-a reuşit să mai prindă acele sunete ciudate pe care în mod convenţional le-au denumit emisiunea XYZ.

— Dar azi să vezi ce-am făcut, continuă Vlad. Am schimbat lungimea. Am mers pe C 202. Cînd ai s-auzi ce-am recepționat ai să rămîi paf.

— Cum s-aud ?

— Păi, am legat recepția de amplificator și am înregistrat totul pe bandă.

— Ce tot îndrugi tu acolo ? se încruntă Mircea, nevenindu-i să creadă. De uimire făcea o figură atît de hazlie, că pe ecran puteai să-l vezi pe Vlad prăpădindu-se de rîs.

— Te rog, termină cu rîsul ăsta prostesc și mai spune-mi o dată ce ispravă ai făcut ! îl repezi Mircea.

Vlad îl anunță că recepționase o melodie pe care o imprimase pe banda de magnetofon.

— Vin chiar acum la tine, exclamă Mircea. Anunță-l și pe Hans. Și fără să mai aștepte vreun răspuns, puse grăbit telefonul în furcă și o zbughi repede pe ușă afară.

Mircea, Vlad și Hans, elevi în clasa a V-a, se împrieteniseră încă din prima zi de școală. Cu anii prietenia lor crescuse, erau nedespărțiți, încît colegii îi porecliseră : „Cei trei mușchetari științifici". Aveau firi cu totul deosebite — Mircea mai susceptibil și mai supărăcios, Vlad totdeauna bine dispus și pornit pe glume iar Hans cu un calm din care cu greu îl puteai urni — dar îi unea aceeași mistuitoare pasiune pentru știință și tehnică. Conduceau cercul radioamatorilor din școală și, separat, fiecare mai avea și acasă cîte o instalație personală foarte perfecționată. Cum se-ntîmplă în asemenea cazuri, stabiliseră relații prietenești cu radioamatori de peste țări și mări și chiar cu cei din circuitul sateliților artificiali și din stațiile planetare. De curînd Mircea avusese bucuria să fie primit membru stagiar în „Asociația universală a radioamatorilor", iar Vlad și Hans așteptau cu nerăbdare să se rezolve favorabil și cererile lor de admitere. Acum, în activitatea lor de radioamatori se ivise o problemă nouă și interesantă. În incursiunile prin eter, au întîlnit nu o dată melodii necunoscute iar alte ori discuții și comunicări în diferite graiuri pe care nu le înțelegeau. Acum, intrigați de apariția acestor sunete ciudate, au căutat să le identifice sursa și să le descifreze conținutul.

Aveau aparate perfecționate, extrem de sensibile, prevăzute cu instalații electronice, care traduceau automat toate emisiunile străine, astfel că puteau fi ascultate de-a dreptul în românește.

De data aceasta, însă, instalaţiile electronice se dovediseră neputincioase. Graiurile recepţionate nu puteau fi traduse. Hans susţinea că trebuie să fie mesaje venite de undeva din planete încă nedescoperite, iar Mircea ar fi fost gata să accepte o asemenea explicaţie, dacă nu s-ar fi opus Vlad.

— E foarte simplu să spunem „mesaje din planete necunoscute". Dar cu ce dovedim ?

— Deocamdată nu putem încă dovedi, ripostă foarte liniştit Hans.

— Mă rog, şi ce explicaţie dai tu ? îl interogă Mircea pe Vlad.

— Deocamdată, nu ştiu să dau nici o explicaţie, răspunse acesta. Dar nu pot accepta ca orice lucru pe care nu-l putem lămuri să-l punem pe seama planetelor nedescoperite.

— Ce-ar fi să ne consultăm cu prietenii noştri radioamatori ? sugeră Mircea după o clipă de gîndire.

— Bună idee ! fură de acord Hans şi Vlad.

Astfel „cei trei muşchetari ştiinţifici" se adresară pe calea undelor şi prin scris unora din prietenii radioamatori.

Din puzderia răspunsurilor primite numai trei prezentau un real interes. Primul era al unui elev al Şcolii de montatori atomişti din Praga, Oscar Ianacek.

Oscar Ianacek îi informa că şi el recepţionase asemenea sunete şi le dădea preţioase indicaţii a lungimii de undă cu care operase. Era totuşi de părere că trebuiesc încercate şi alte lungimi. El însuşi va proceda astfel şi le va comunica rezultatul. În ceea ce priveşte conţinutul emisiunii, pînă-n prezent n-a reuşit să-l lămurească. Nici emisiunile muzicale nu le-a putut identifica, deşi poseda suficiente cunoştinţe, fiind totodată şi audient al şcolii populare de muzică din Praga. Ce l-a surprins în mod deosebit la aceste emisiuni, a fost aparatul instrumental. Cu siguranţă, se foloseau instrumente necunoscute.

Al doilea răspuns era trimis din capitala Republicii Mali de radioamatoarea Marta Sabaco. Era studentă în arheologie şi datorită studiilor ei de specialitate a ajuns la o concluzie oarecum senzaţională : mesajele recepţionate erau exprimate în graiul unor popoare dispărute de mii de ani !

În sfîrşit, al treilea răspuns fusese trimis din staţia interplanetară Lux IV. Radioamatorul român Stan Podgoreanu era specialist în acustică electronică și în această calitate făcea parte din personalul stației. El recepționase numeroase semnale vorbite și cîntate, emise probabil de pe vreo planetă nedescoperită încă, dar în cele din urmă renunțase la această ipoteză. Găsise o altă explicație și aceasta în bună parte datorită unei sugestii venită indirect din partea lor, pentru care le mulțumea călduros.

Aceste trei răspunsuri au dat naștere unor discuții aprinse între „cei trei mușchetari științifici".

După unele încercări infructuoase de a recepționa emisiunea XYZ și pe alte lungimi de undă, Mircea susținea că trebuia să se mențină permanent legătura pe o singură lungime.

Hans vedea în această permanență un început de dovadă că emisiunea ar fi transmisă dintr-o planetă încă nedescoperită, care folosea o singură lungime. De aceea îi ținea, firește, partea. Vlad însă adoptase o altă poziție.

— Dacă Oscar Ianacek — care are multă experiență — ne sfătuiește să mai încercăm și pe alte lungimi, eu sînt de părere să-i urmăm sfatul.

— Dar n-am încercat ? îi ripostă Mircea. Și, am prins ceva ?

— Chiar dacă n-am reușit încă, asta nu înseamnă să renunțăm. În orice caz, eu voi continua să-ncerc a stabili contactul și pe alte lungimi.

— N-ai decît ! Noi n-avem timp de pierdut.

Și chiar așa s-au petrecut lucrurile. Mircea și Hans continuau să prindă sunetele misterioase folosind aceeași lungime de undă, în timp ce Vlad încerca seară de seară să le recepționeze și pe alte lungimi. Și, cu toate că uneori izbutise, Mircea și Hans se mențineau pe aceeași poziție, afirmînd că avea pur și simplu halucinații auditive. Dar de la o vreme nici Mircea, nici Hans nu mai auzeau în cască decît hîrîituri și zgomote răzlețe, ceea ce micșorase oarecum poziția pe care se situaseră. Multă bătaie de cap le-a dat și răspunsul venit din Africa, din partea Martei Sabaco. Și, oricît s-au frămîntat n-au reușit să dea o explicație cît de cît plauzibilă faptului că mesajele erau transmise în graiul unor popoare dispărute de milenii.

În sfîrșit, comunicarea lui Stan Podgoreanu îi pusese în mare încurcătură. Bine, Podgoreanu le mulțumea pentru sugestia venită din partea lor, dar care era sugestia și la ce concluzii a dus, nu pomenea un cuvînt... Multă vreme s-au frămîntat și n-au reușit să se pună de acord care ar putea fi această sugestie.

Iar la repetatele lor apeluri, Podgoreanu, spre deosebire de Ianacek și Marta Sabaco, n-a mai dat nici un răspuns.

Cunoscînd toate acestea, e lesne de înțeles de ce Mircea a alergat într-un suflet la Vlad, cînd i-a pomenit de înregistrarea pe bandă de magnetofon a sunetelor misterioase.

— Hai, pune banda, s-o aud și eu, spuse Mircea în loc de „bună seara", de cum intră pe ușă.

— Stai să vină și Hans, îi răspunse Vlad.

— Te rog să înțelegi cu frumosul nerăbdarea mea.

— O înțeleg, dar n-o aprob.

Mircea însă era zorit și ridicase tonul, iar Vlad, cu firea lui poznașă, se distra de minune, văzîndu-l atît de înfuriat. N-a lipsit mult ca Mircea să se supere de-a binelea și să plece fără să mai asculte înregistrarea pe bandă.

Noroc că tocmai atunci intră și Hans în camera laborator, denumită astfel pentru că Vlad nu se limitase la o simplă instalație, ci își amenajase un aparataj complicat.

Întocmai ca și Mircea, Hans, în loc de „bună seara", întrebă grăbit :

— Ai prins-o cu adevărat pe bandă ori e numai o păcăleală ?

— Nu-i nici păcăleală și nici halucinație auditivă, replică Vlad. Dealtfel, mai bine decît mine îți va răspunde însăși înregistrarea.

În adevăr, după cîteva clipe, camera laborator se umplu de ciudatele sunete care, înlănțuite, dădeau naștere parcă unei melodii cîntată de instrumente de percuție și suflat. Nu, nu mai încăpea nici o îndoială, se gîndeau și Mircea și Hans. Vlad recepționase emisiunea XYZ. Ideea de a o înregistra pe bandă era simplă, dar ei nu s-au gîndit la așa ceva. Strașnic băiat Vlad ăsta !

Lui Mircea îi trecuse supărarea. Cînd se termină audiția se repezi la Vlad și-l îmbrățișă entuziasmat.

— Bravo, Vlad ! Ai fost mai norocos ca noi !

— Ei, nu-i chiar așa, răspunse Vlad. Dacă nu m-ați fi contrazis voi, poate că nu mă-ndîrjeam să vă dovedesc că am dreptate. Astfel că meritul e-al tuturor...

Hans, care în afară de întrebarea cu care intrase în cameră nu mai rostise nici un cuvînt, scoase atunci din buzunar scrisoarea lui

Oscar Ianacek, pe care, împreună cu celelalte două epistole, o purta totdeauna la el și începu să citească cu glas tare :

— „În ceea ce privește partea muzicală a emisiunii XYZ, părerea mea este că sînt folosite instrumente absolut necunoscute. Dacă timpul mi-ar îngădui aș face investigațiile necesare, dar pentru moment așa ceva nu poate intra în discuție. Însă dacă voi sînteți mai puțin ocupați, stăruiți în direcția aceasta și dacă obțineți vreun rezultat, vă rog să mi-l comunicați neîntîrziat."

După lectură urmară cîteva clipe de tăcere, pe care o întrerupse Mircea.

— Adică, propui, dac-am înțeles bine, să ne ocupăm de această bandă ?

— Exact ! S-o ducem la „Institutul de istorie a muzicii" și să aflăm despre ce instrumente ar putea fi vorba !

— Ce vă spuneam ? intră și Vlad în discuție. Numai toți laolaltă reușim să facem cîte-o ispravă bună. Sugestia lui Hans e excelentă și chiar mîine ne vom prezenta cu banda la institut.

Zis și făcut. A doua zi, după terminarea cursurilor, se aflau în cabinetul profesorului Mitrofan, care ascultă cu multă atenție scopul vizitei lor.

— Aveți banda aici ? întrebă Mitrofan.

— Firește, răspunse Mircea, și-i puse pe birou înregistrarea făcută de Vlad.

Peste cîteva momente în cabinetul profesorului răsunară din nou ciudatele sunete venite din eter. Mitrofan se arătă dintr-o dată extrem de interesat. Urmărea cu o deosebită atenție fiecare modulație și-și nota cîte ceva într-un carnet.

— Mda, interesant, spuse el cînd se termină audiția. Foarte interesant ! Prea multe precizări nu vă pot da acum. Însă, știu eu, mîine, poimîine aș putea s-o fac. Vă rog să-mi lăsați banda aici și să reveniți peste două zile.

Peste două zile „cei trei mușchetari științifici" aflară din gura profesorului Mitrofan că atît modul de exprimare muzicală cît și instrumentele folosite aparțineau unor popoare dispărute de mii de ani ! Iată dar că începea să se formeze un lanț de fapte. Celor afirmate de studenta Marta Sabaco li se adăuga o nouă și importantă verigă : nu numai mesajele vorbite, dar și cîntecele recepţionate aparţineau aceleeaşi lumi apusă de milenii. Pe neaşteptate şi profesorul muzicolog Mitrofan deveni un foarte pasionat radioamator, interesat îndeaproape de rezolvarea originii ciudatelor sunete care circulau în eter.

Prietenul lui, vestitul astropaleontolog Naumescu, a respins teoria înfiripată ad-hoc de noul radioamator Mitrofan în colaborare cu elevii Mircea Costea, Vlad Panciu şi Hans Waldemar, şi anume teoria transmutaţiei cosmice a unor popoare considerate dispărute în negura vremii.

E o ipoteză romantică pe care noi, astropaleontologii ar trebui s-o îmbrăţişăm cu căldură, spuse grav Naumescu. Din păcate n-o putem face.

— De ce ? întrebă Mitrofan.

— Fiindcă n-are nici un fundament ştiinţific.

— Dar atunci ce altă explicaţie ar putea sta în picioare ? se supără muzicologul. Poftim, mă declar dinainte de acord cu oricare altă ipoteză, dar, te rog, să mi-o pui la dispoziţie.

— Deocamdată nu pot da nici una. Aş crede mai degrabă că rezolvarea problemei aparţine altei specialităţi decît astropaleontologia.

— Şi care este, după părerea dumitale, această specialitate ?

— Ştiu eu, poate fizica cosmică. E o specialitate mai nouă, dar care a lămurit o seamă de „mistere" ce păreau straşnic de bine ferecate. Şi nici chiar toată această disciplină, ci numai o ramură : acustica.

Mitrofan plecă foarte nemulţumit de la Naumescu. Se aştepta să găsească la astropaleontolog o adeziune entuziastă şi o serie de elemente care să confirme teoria transmutaţiei şi cînd colo, acesta îl trimitea la fizicieni. Nici nu se gîndea să-i asculte sfatul. După cîteva zile, însă, îşi schimbă părerea. Ce anume determinase această schimbare ? Alte două emisiuni XYZ recepţionate şi înregistrate pe bandă de magnetofon şi o nouă comunicare din partea lui Oscar Ianacek. De data aceasta Hans, folosind procedeul lui Vlad, înregistrase şi el pe bandă de magnetofon o emisiune muzicală XYZ.

Numaidecît „cei trei muşchetari ştiinţifici" s-au prezentat cu banda la Mitrofan, la institut. Aveau motive puternice să-i afle neîntîrziat părerea.

Încă de la începutul audiției, pe chipul profesorului se putea citi o mare uimire. Iar cînd audiția luă sfîrșit, Mitrofan exclamă încîntat :

— Mda ! Extraordinar ! Și începu să se plimbe agitat prin cabinet.

Mircea, Vlad și Hans, fără să posede cunoștințe speciale de istorie a muzicii și a instrumentelor muzicale, și-au dat seama că această emisiune are cu totul alt caracter decît prima emisiune muzicală. Iar cît privește instrumentele și ele erau altele. Înțelegeau, deci, foarte bine, agitația profesorului Mitrofan. Ei înșiși au fost foarte frămîntați. Chiar în seara recepției au avut loc discuții aprinse și controversate.

— Mda, mormăi iar profesorul, ne aflăm în fața unei forme de expresie muzicală mult mai aproape de zilele noastre. Cred că e vorba de secolul al XV-lea ori al XVI-lea. Disting foarte clar în complexul orchestrei, glasul unor instrumente specifice acestor timpuri, cum ar fi de pildă viola da gamba și orga lui Hans Lobsinger...

După o scurtă pauză, profesorul continuă, enumerînd și alte instrumente muzicale din secolele respective. „Cei trei mușchetari" ascultau explicațiile lui Mitrofan și nu îndrăzneau să-l întrerupă. Desigur, expunerea în sine cuprindea date pe care e bine să le cunoști, dar pe ei îi interesa, în primul rînd, concluziile. De aceea, cînd Mitrofan termină de vorbit, Vlad îl întrebă :

— Tovarășe profesor, nu credeți că această emisiune ar putea fi un argument împotriva teoriei transmutației cosmice ?

— Sigur, răspunse repede Mitrofan. Tot eșafodajul nostru s-a prăbușit. Rămîne, deci, să căutăm alte explicații acestor apariții acustice în eter.

A doua emisiune XYZ, care a întărit și mai mult convingerea că teoria transmutației cosmice nu are valabilitate, a fost recepționată de Vlad. Nu mai era vorba de o emisiune muzicală ci de un mesaj vorbit în... românește. Da, în românește !

Cuprinsul și particularitățile de limbă situau fără putință de tăgadă originea acestei emisiuni pe vremea lui Matei Basarab.

— Sigur, nu se mai potrivește în nici un fel cu teoria noastră, zîmbi Mitrofan, după ce ascultă emisiunea. Prin urmare, Naumescu a avut dreptate. Trebuie să ne adresăm unui specialist în fizică cosmică.

Cît priveşte pe Oscar Ianacek, acesta îi vestea că recepţionase o emisiune XYZ cu un conţinut uşor descifrabil : o proclamaţie de prin anii 1655—56.

Aşadar încă o dovadă că Naumescu avusese dreptate. Teoria transmutaţiei cosmice se făcuse ţăndări !

Deşi Mitrofan declarase ferm că se va adresa Institutului de fizică cosmică, înfăptuirea acestei hotărîri se lăsă aşteptată. „Cei trei muşchetari ştiinţifici" nu aflară despre vreun demers în direcţia aceasta.

— Măi, ce-o fi cu profesorul nostru ? întreba nedumerit Mircea.

— S-o fi lăsat păgubaş, îşi exprimă părerea Vlad.

Dealtfel, în această perioadă nici „cei trei muşchetari" nu reuşiră să mai prindă vreo emisiune XYZ. Toate strădaniile lor rămaseră infructuoase.

Oscar Ianacek şi Marta Sabaco, solicitaţi de prietenii lor din România, dădură acelaşi răspuns : sub nici o formă, misterioasele sunete n-au mai fost recepţionate. Ce se-ntîmplase ? Ce anume determinase apariţia şi dispariţia acestor manifestări acustice ? Întrebarea şi-o puneau deopotrivă şi „cei trei muşchetari" şi Oscar Ianacek şi Marta Sabaco şi profesorul Mitrofan, care, departe de a se fi lăsat păgubaş, devenise un pasionat radioamator. Aproape seară de seară căuta să prindă emisiunea XYZ. Deocamdată, zadarnic. Singur Podgoreanu nu era defel tulburat de dispariţia sunetelor misterioase. Dimpotrivă, s-ar putea spune că exalta de bucurie. Ceea ce, fireşte, spori şi mai mult curiozitatea şi tulburarea prietenilor săi.

„Sînt foarte bucuros că emisiunile au încetat, comunica el „celor trei muşchetari" şi profesorului Mitrofan cu care intrase în legătură. Cred, dealtfel, că în curînd vor putea fi din nou recepţionate. Dacă această previziune se confirmă, voi putea să vă dau explicaţiile pe care, desigur, le aşteptaţi."

Dacă le aşteptau ? Cum s-ar fi putut altfel ! Şi iată, Mircea fu chemat într-o seară la videotelefon de Mitrofan.

— Voi aţi prins emisiunea XYZ ? întrebă profesorul.

Da, o prinseseră ! Aşadar, previziunea lui Podgoreanu se adeverise. Urma acum să le dea şi mult aşteptata explicaţie.

Într-o dimineață, Mircea, Vlad și Hans au primit, cu un curier special, cîte-un cartonaș cu ramă aurită prin care erau poftiți la sesiunea extraordinară a „Institutului de acustică electronică".

Oricine își poate ușor imagina surpriza și bucuria „celor trei mușchetari". Erau încredințați că vor afla multe lucruri interesante, deși nu-și lămuriseră rostul invitației.

În vasta sală de festivități, sub cupola albastră a Institutului se aflau numeroși oameni de știință veniți din toate colțurile lumii. Bărbați cu bărbi albe, respectabile, ședeau alături de tineri și tinere cu înfățișare sportivă. Chelii lucioase se vedeau alături de coafuri moderne. Pe pieptul celor mai mulți din cei veniți la sesiunea extraordinară sclipeau înalte distincții pentru deosebite merite științifice. În furnicarul de oameni care umpleau sala pînă la ultimul loc, prezența celor „trei mușchetari științifici" trecea aproape neobservată. Numai cîțiva invitați din imediata lor apropiere îi priveau nedumeriți, neputînd pricepe ce căutau trei copii cu cravate roșii cu tricolor la o asemenea reuniune.

Băieții erau, firește, intimidați și emoționați. Încercau să-l găsească în mulțimea de participanți pe Mitrofan. În cele din urmă îl descoperiră. Stătea de vorbă, lîngă masa prezidiului, cu un tînăr blond, care cînd le întîlni privirile, le făcu semne prietenești cu mîna.

— Cine-o fi ? se întrebară „cei trei mușchetari".

Răspunsul îl căpătară însă abia la deschiderea ședinței.

Atunci directorul Institutului anunță punctul unu al ordinei de zi : „Despre sunetele venite din cosmos", referent inginerul Stan Podgoreanu, observator principal al Stației interplanetare Lux IV.

— Prietenul nostru ! exclamară băieții.

În sfîrșit, acum înțelegeau de ce fuseseră invitați.

Podgoreanu făcu o scurtă introducere în legătură cu apariția unor sunete în eter, a căror origine nu a fost pînă acum definită. Pentru ilustrarea spuselor sale făcu cîteva demonstrații la magnetofon.

— Auziți ? tresări Vlad cînd magnetofonul intră în funcțiune. Banda noastră.

— Da, e prima recepție XYZ pe care tu ai înregistrat-o, răspunse Mircea și roși tot de emoție.

Din şapte emisiuni recepţionate şi fixate pe bandă, două erau ale lor. Asistenţa ascultă cu multă atenţie fiecare audiţie, în timp ce Podgoreanu, de la tribună, privea spre cei trei prieteni şi le zîmbea cu înţeles. Cînd demonstraţia luă sfîrşit, Podgoreanu vorbi despre diversele ipoteze cu privire la originea acestor sunete aparţinînd unor epoci istorice diferite. Pomeni, în treacăt, despre ipoteza transmutaţiei cosmice şi despre alte teorii, arătînd lipsa lor de fundament ştiinţific şi ajunse la concluziile personale. În sală se aşternu o tăcere adîncă. Participanţii aşteptau cu legitimă curiozitate, unii chiar cu nerăbdare, să cunoască ipotezele tînărului om de ştiinţă.

— Trebuie să vă spun că în activitatea mea de fizician care se îndeletniceşte în mod special cu acustica cosmică, am observat cu ajutorul maşinilor electronice un fenomen interesant : conservarea sunetelor în spaţiul cosmic. Unele formaţii ondulatorii sonore se păstrează ca atare un timp nedefinit. Un cuvînt pe care-l rostim aici ar putea fi receptat peste mii şi mii de ani. Tot aşa, o melodie, dacă tiparul sonor este ferit de distrugere. Iată, deci, care-i, după părerea mea, explicaţia acestor sunete care, fie în formă muzicală, fie vorbită, se întîlnesc mereu în eter : sînt sunete regăsite !

Noutatea şi originalitatea ipotezei înmărmuri asistenţa. Apoi deodată, ca un torent, se revărsară aplauzele. Chiar dacă unii aveau rezerve mai mari ori mai mici, prinşi de vîltoarea entuziasmului general, nu-şi precupeţeau aplauzele. Cînd larma se mai potoli, Podgoreanu continuă :

— Dacă ipoteza formulată constituie o explicaţie, să spunem plauzibilă, întrucît aceste ondulaţii sonore nu sînt nimic altceva decît o formă de existenţă şi conservare a materiei, să vedem acum ce determină apariţia şi dispariţia acestor sunete regăsite. Pentru că la un moment dat aceste sunete dispar. Orice strădanii sînt zadarnice. Nu mai pot fi recepţionate de nici un aparat, oricît de perfect. De ce ? Spuneam adineaori că ele pot dăinui mii şi mii de ani dacă tiparul sonor nu este distrus, desfăcut, transformat în alte forme de existenţă a materiei. Ce poate să le transforme ? Aici răspunsul nu este decît unul : radiaţiile cosmice !

Personal am verificat şi constatat că atunci cînd se produc radiaţii de o anumită intensitate, sunetele care intră în zona radiaţiilor îşi pierd tiparul iniţial.

Pînă în momentul de față n-am putut afla formele luate ulterior. Nu știu ce devin. Dar ceea ce știu cu certitudine e faptul că de îndată ce radiațiile își pierd din intensitate, sunetele scăpate din cataclismul radial pot fi din nou întîlnite. Cunoscînd cu precizie, datorită aparatelor sonore electronice, data cînd bombardamentul razelor cosmice își va slăbi intensitatea, am putut prevedea în mod exact cînd acestea vor putea fi din nou recepționate.

Alt torent de aplauze acoperi ultimele cuvinte ale vorbitorului.

— Acum ați înțeles ? întrebă Mircea pe Vlad și Hans, lovindu-i cu coatele.

— E tare Podgoreanu ! comentă Vlad admirativ. Hans tăcea ca de obicei, dar toți trei aplaudau de li se înroșiră palmele.

Podgoreanu își continuă expunerea :

— Trebuie să adaug că simpla cunoaștere a fenomenului conservării sunetelor nu m-a dus numaidecît la determinarea aparițiilor sonore din eter ca sunete regăsite. La aceasta a contribuit o colaborare cu un grup de trei radioamatori din București. Ei mi-au comunicat disputele lor aprinse, doi din ei susținînd că aceste semnale vin de undeva din vreo planetă încă nedescoperită, iar al treilea contestînd această ipoteză. Într-una din comunicările lor am întîlnit o frumoasă comparație poetică : sunetele apar așa cum țîșnește un izvor dintr-o stîncă. Ei bine, această comparație mi-a dat de gîndit : firul de apă există, deci, înainte de a-l vedea noi, iar sunetele pot fi și ele conservate ca oricare formă a materiei. Abia atunci am făcut legătura și am ajuns la ipoteza sunetelor regăsite. Comparația îmi dăduse o prețioasă sugestie.

— Dar cine sînt acești radioamatori ? se auzi un glas din sală.

Podgoreanu zîmbi și fără să piardă vremea își îndreptă arătătorul spre fundul sălii.

— Priviți-i ! Toți trei laolaltă nu ating încă vîrsta de 40 de ani.

Ca la o comandă, toate privirile s-au concentrat asupra punctului din sală indicat de arătătorul lui Podgoreanu. Sub focul concentrat al atîtor ochi, „cei trei mușchetari“ au roșit încă mai tare decît propriile lor cravate.

Cînd sala, uimită, a izbucnit din nou în aplauze furtunoase, s-au ridicat și au mulțumit înclinîndu-se.

Iar inimile lor băteau, băteau...

SUMAR

ION HOBANA
Cuvînt înainte 5
HORIA ARAMĂ
Stîngaciul 7
VLADIMIR COLIN
Stînca de brocart 14
CONSTANTIN CUBLEŞAN
Ritmul ascuns al inimii 26
MIHU DRAGOMIR
Columbiana 39
CECILIA DUDU
Peştera ulpilor 49
ION HOBANA
Ploaia de seară 62
EDUARD JURIST
Mi-am cumpărat un robot 66
VICTOR KERNBACH
Un derbedeu în cronospaţiu 73
AL. MIRONOV
Hoţul de vise 94
MIHNEA MOISESCU
Întîlnirea 99
MIRCEA OPRIŢĂ
O falie în timp 114
ADRIAN ROGOZ
Fugă în spaţiu-timp 137
GEORGINA VIORICA ROGOZ
Lur şi fata din heliu 148

GHEORGHE SASĂRMAN
Lecturi primejdioase 159
MIRCEA ŞERBĂNESCU
Cerceii de lapislazuli 164
OVIDIU ŞURIANU
Vrăjitorul 178
ŞTEFAN TITA
Sunete regăsite 195

Redactor : VINICIU GAFIŢA
Tehnoredactor : **AURA IORDACHE**

Dat la cules 15.VI.1981.
Bun de tipar : 17.VIII.1981. Apărut 1981.
Comanda nr. 1910.
Coli de tipar 13 + 1 planşe.

Com. nr. 10 325
Combinatul poligrafic
„CASA SCÎNTEII"
Bucureşti — R.S.R.

Horia Aramă ● Vladimir Colin ● Constantin Cubleşan ● Mihu Dragomir ● Cecilia Dudu ● Ion Hobana ● Eduard Jurist ● Victor Kernbach ● Al. Mironov ● Mihnea Moisescu ● Mircea Opriţă ● Adrian Rogoz ● Georgina Viorica Rogoz ● Gheorghe Săsărman ● Mircea Şerbănescu ● Ovidiu Şurianu ● Ştefan Tita.

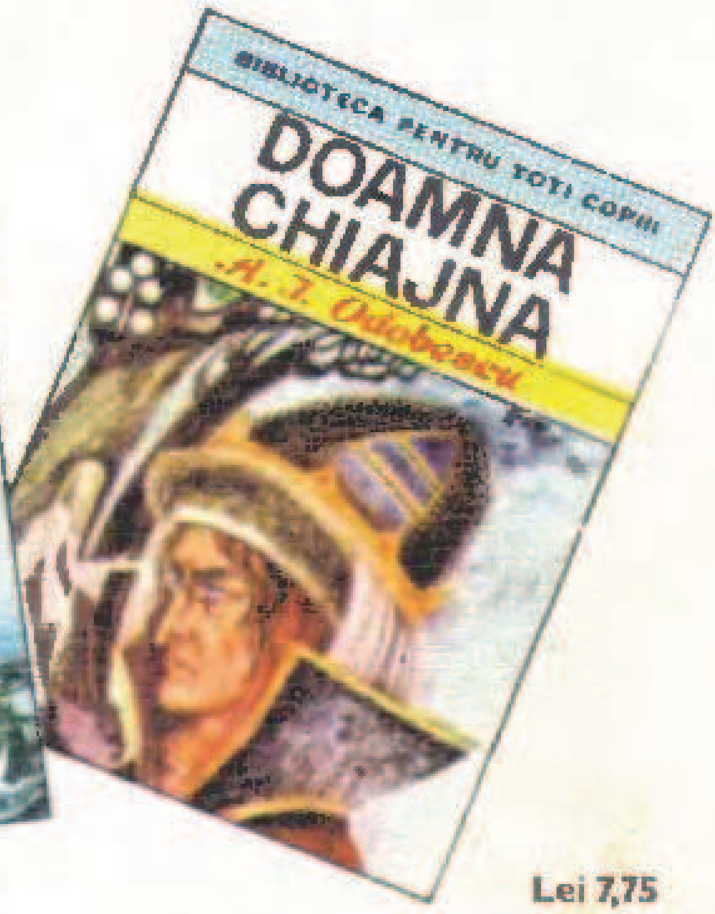

Lei 7,75

EDITURA ION CREANGĂ